

Besluit 88/15 B

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 22 januari 2016

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 13 november 2015

Datum

22 januari 2016

Documentnummer

3910898

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelezen het voorstel van de griffier, d.d. 11 januari 2016 – nr. 3910597;

gelet op artikel 41, vierde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2015;

besluiten:

vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 13 november 2016.

's-Hertogenbosch, 22 januari 2016
Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de griffier,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. mr. K.A.E. ten Cate (plv.)

Besluit 88/15 B

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 22 januari 2016

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 13 november 2015

Datum

22 januari 2016

Documentnummer

3910898

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelezen het voorstel van de griffier, d.d. 11 januari 2016 – nr. 3910597;

gelet op artikel 41, vierde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2015;

besluiten:

vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 13 november 2016.

's-Hertogenbosch, 22 januari 2016
Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de griffier,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. mr. K.A.E. ten Cate (plv.)

VASTGESTELD

PS 88/15 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 13 november 2015

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	5
Statenvoorstel 77/15: Lijst van Ingekomen Stukken (3 t/23 oktober 2015)	12
Statenvoorstel 72/15: Notulen PS van 18 september 2015	12
Statenvoorstel 58/15: Vervolgopdracht 2016 aan de externe accountant EY naar aanleiding van het debat hierover op 16 oktober 2015	12
PS 69/15: Begroting 2016	12
Sluiting van de vergadering	212

Index gesproken personen

Arts, mw. W.M.A., 151
Bakker, W.J., 18, 19, 37, 38, 79, 203, 206
Berg, H.F. van den, 13, 14, 25, 27, 51, 55, 56, 57, 60, 73, 97, 108, 112, 113, 114, 120, 122, 123, 209
Bollen, G.W., 22, 48, 88, 102, 177, 189
Boon, M.C.H., 148, 150
Brakel, mw. C.E.P. van, 191, 198, 201, 202, 203, 206
Braspenning, A.L.J., 17, 34, 35, 48, 50, 100, 104
Brunklaus mw. Drs. P.M., 10, 11, 32, 33, 35, 36, 61, 88, 95, 118, 121, 128, 129, 130, 139, 140, 149, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 194, 198, 201, 202, 203, 205, 206
Deryckere, M.N.R.C., 79, 109, 110, 143
Dingemans, mw. F.M., 147
Dirken, mw. A.M.W., 122, 206
Griffier, 9, 12
Gruijthuijzen, M.P.J.M. van, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 25, 26, 29, 34, 100, 103, 104, 109, 110, 115, 119, 120, 130, 136, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 189
Hageman, J.J.C., 36, 47, 48, 49, 50, 51, 117, 120, 127, 139, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 196, 197, 204, 206, 211
Hattem, A.W.J.A. van, 11, 19, 57, 76, 77, 114, 148, 184, 185, 189, 197, 198, 201, 209, 211
Heijman, J.H.W.F., 83, 131, 144, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 183, 189, 201, 202, 203, 207, 212
Heijmans, N.G.L., 17, 26, 27, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 58, 59, 77, 78, 79, 88, 89, 90, 105, 106, 118, 119, 123, 130, 132, 134, 135, 136, 145, 147, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 179, 196
Hoon, mw. A.J.M. de, 54, 112
Hout, J.J.C. van den, 10, 11, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 146, 147, 148, 149, 209, 211
jonge, R.A. de, 206, 208, 211
Kammen, mw. P. van der, 40, 41, 137, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176
Kardol, mw. J.C., 180, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189
Klitsie, mw. C.G.M., 22, 23, 94, 95, 101, 102, 103, 124, 125, 143, 149
Knoet-Michels, mw. A.J.H., 103, 106, 135, 136
Koevoets, H.J.P.E., 93, 127
Kort, M.V. de, 59, 98, 123, 182, 189

Kutlu, S., 59, 136, 181, 189
 Kouthoofd, T.P.D., 190, 201, 202
 Kuijken, R.C.P., 95, 96, 109, 125
 Maas, B.L.M., 204, 206
 Maat, C.A. van der, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 151
 Meel, J. van, 179, 189
 Meeuwis - van Langen H.E.M., 193, 201, 202, 203
 Meijer, A.A., 20, 78, 106, 108, 142, 143
 Merrienboer, H.J.A. van, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 153
 Overveld, W.A.A.M., 70, 94, 140, 152, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 189, 201, 202, 203, 206, 212
 Panhuizen, A.V., 146, 207, 211
 Pauli, L.W.L., 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 144, 146, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189
 Roijackers, H.I., 16, 17, 18, 23, 28, 36, 50, 96, 101, 103, 105, 106, 147, 148, 208, 209, 211
 Roks L.A.G., 192, 195, 196, 197, 199, 200, 201, 202, 203
 Sloot, mw. M.A.B. van der, 13, 14, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 33, 87, 88, 94, 102, 112, 113, 114, 118, 130, 132, 133, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 211
 Smeulders, S.J.A.H., 14, 24, 25, 26, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 113, 139, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 194, 201, 202, 203, 211
 Spapens, M., 201, 202, 203
 Spierings, mw. M.J.G., 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 122, 149, 150, 151
 Steenbakkers, S.P.M.F., 27, 28, 29, 39, 89, 91, 92, 93, 124, 126, 133
 Surminski, mw. M.J.G.P., 141, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 183, 189, 207, 212
 Swinkels, H.A.J.M., 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 152, 194, 196, 197, 198, 200, 205, 206
 Uijlenhoet, A., 19, 26, 37, 38, 51, 55, 57, 58, 59, 90, 92, 93, 108, 111, 115, 116, 150, 182, 186, 189
 Voorzitter, 9, 10, 11, 12, 13, 19, 21, 23, 24, 27, 29, 32, 35, 37, 38, 39, 40, 42, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 63, 70, 72, 75, 79, 80, 84, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 100, 101, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 119, 121, 122, 123, 126, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 147, 149, 150, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 181, 182, 183, 186, 187, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 206, 207, 208, 211, 212
 Vreugdenhil, ing. H.J., 15, 16, 23, 24, 25, 33, 48, 49, 76, 77, 78, 79, 86, 87, 96, 99, 102, 107, 111, 116, 119, 121, 122, 129, 142, 143, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 189, 201, 202, 203, 207, 212
 Vugt, R.J. van, 178, 179, 189
 Wel, M.C. van der, 16, 17, 18, 22, 23, 35, 56, 72, 73, 97, 98, 99, 100

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS
mw. drs. C.J.M. Dortmans, griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bollen G.W.	VVD	Sint Anthonis
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Braspenning, A.L.J.	CDA	Strijbeek
Brunklaus mw. Drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, Drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.C.R.	CDA	Tilburg
Dingemans, mw. F.M.	D66	Kaatsheuvel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Dongen
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Haaften – Harkema, mw. Drs. S.C. van	CDA	Goirle
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Steensel
Heijman, J.H.W.F.	LokaalBrabant	Tilburg
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Jonge, R.A. de	SP	Halsteren
Kammen, mw.drs. P. van der	PVV	Tilburg
Kardol, mw. J.C.	PVV	Uden
Klitsie, mw.drs. C.G.M.	D66	Tilburg
Knoet-Michels, mw. A.J.H.	PvdA	Vlierden
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Bergen op Zoom
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk
Kunst – van Suijlekom, mw. G.P.	LokaalBrabant	's-Gravenmoer
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Loon, A. van	CU-SGP	Veen
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Meel, J. van	SP	Bavel
Meeuwis – van Langen H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Breda
Oosterveer, H.	50PLUS	Waalre
Otters – Bruijnen, mw. Mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch

Panhuizen A.V.
 Portheine, P.
 Roijackers, mw. H.I.
 Roks, L.A.G.
 Schüller, mw. Drs. I.J.W.
 Slood, mw. M.A.B. van der
 Smeets, drs. M.E.J.
 Smeulders, S.J.A.H.
 Spapens, M.
 Staak, W.R.van der
 Steenbakkers, S.P.M.F.
 Surminski, mw. M.J.G.P.
 Uijlenhoet, A.
 Vreugdenhil, ing. H.J.
 Vugt, drs. R.J. van
 Wel, ir. M.C. van der

VVD
 VVD
 GroenLinks
 PVV
 VVD
 CDA
 D66
 PvdA
 SP
 SP
 CDA
 PvdD
 GroenLinks
 CU-SGP
 CDA
 PvdD

Tilburg
 Riethoven
 's-Hertogenbosch
 Etten-Leur
 Woudrichem
 's-Hertogenbosch
 Oosterhout
 Helmond
 's-Hertogenbosch
 Boskant
 's-Hertogenbosch
 Hoogerheide
 Rosmalen
 Nieuwendijk
 Woudrichem
 Rijsbergen

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

vrijdag 13 november 2015

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Vragenhalfuur

III. Actuele moties

IV. Stemming

77/15 Lijst ingekomen stukken voor de periode 3 oktober tot en met 23 oktober 2015.

72/15 Notulen van PS van 18 september 2015

58/15 Externe accountant PS, vervolgopdracht EY 2016

V. Bespreekstukken

69/15 Begroting 2016

57/15 Data Science: Graduate School en Cluster Initiatief

75/15 Begrotingswijziging BDU-dekkingsplan

64/15 Beleidskader Erfgoed 2016-2020

76/15 Begrotingswijziging Concept-uitvoeringsprogramma Cultuur in Uitvoering

74/15 Begrotingswijziging Uitwerkingsprogramma Deltaprogramma

VI. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 13 november 2015

Voorzitter: Prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

Loco-griffier: mw. Mr. K.A.E. ten Cate

Volgens de presentielijst zijn 55 leden aanwezig, te weten:

Altundal, mw. Arts, Bakker, Van den berg, Bollen, Boon, mw. Van Brakel, Braspenning, mw. Brunklaus, Burger Dirven, mw. Claessens – Vloedgraven, Deryckere, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Van Gruijthuijsen, mw. Haaften – Harkema, Hageman, Van Hattem, Heijman, Heijmans, de Hoon, De Jonge, mw. Van der Kammen, mw. Kardol, mw. Klitsie, mw. Knoet – Michels, de Kort, Kouthoofd, Kuijken, Koevoets, Kutlu, Maas, Van Meel, mw. Meeuwis – van Langen, Meijer, Oosterveer, mw. Otters – Bruijnen, Van Overveld, Panhuizen, Porthoine, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, Van der Staak, Steenbakkers, mw. Surminski, Uijlenhoet, Vreugdenhil, Van Vugt, Van der Wel.

De voorzitter opent om 11.30 uur de vergadering

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u verzoeken te gaan staan voor het gebruikelijke moment van stilte bij de aanvang van onze vergadering?

(de vergadering neemt enkele minuten stilte in acht).

Ik wil de griffier vragen ons mededeling te doen van de binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Er zijn geen berichten van verhindering binnengekomen.

De **voorzitter**: Ik heet u allen nogmaals van harte welkom en in het bijzonder degenen die vandaag op de publieke tribune onze gasten zijn. Naast de vaste bezoekers en belangstellenden voor specifieke onderwerpen van vandaag zijn dat de Golfvrienden the 19th hole raiders. Dat zijn gasten van Inge Schüller van de VVD-fractie. Van harte welkom, fijn dat u belangstelling toont voor ons werk. Ik denk dat wij op zijn minst negentien holes gaan halen vandaag, maar dat zal de dag ons leren.

Er is vandaag een fotograaf extra actief in ons midden om ons werk vast te leggen voor de documenten en ook voor het digitale jaarverslag. De leden van het presidium worden verzocht zich te melden bij de dikke deur aan het begin van de zaal voor een foto voor het jaarverslag. Dat doen wij voorafgaand aan de lunch.

U weet dat ik nog een bloemetje verschuldigd ben aan de heer Oosterveer van de fractie van 50PLUS. Hij heeft op 23 oktober zijn maidenspeech gehouden. Mijnheer Oosterveer, ik zorg dat u zo dadelijk de bloemen krijgt. Dat goedmakertje komt er dus aan.

In de afdeling lief en leed wil ik melden dat de moeder van ons lid mevrouw Knoet recent is overleden. Dat geldt ook voor de moeder van Miriam van Kampen medewerker van de griffie. Beiden heb ik ook namens u gecondoleerd met het verlies in hun familie.

De heer Oosterveer heeft mij laten weten dat hij op 23 oktober 2015 – die vergadering van de maidenspeech dus – abusievelijk verkeerd gestemd heeft bij motie M2. Dat betrof de motie van de fractie

van de PVV over geen omgevingsvergunning asielopvang. Daar waar hij tegen had willen stemmen, heeft hij voor deze motie gestemd. Dit kan niet meer in de notulen van 23 oktober worden gecorrigeerd. Bij dezen is dit in de notulen van vandaag opgenomen. Waarvan akte.

Dames en heren. Vanaf vandaag zullen de ingediende moties en amendementen zowel digitaal als op papier worden verspreid. Zij worden direct na indiening hier op iBabs geplaatst. Zij zijn raadpleegbaar via de Statendag 13 november als laatste agendapunt 5. Dit gebeurt dus naast het reguliere uitdelen van de kopieën in de Statenzaal. Voor de digitale raadpleegbaarheid ligt op uw tafels een instructie klaar zodat u weet waar u het kunt vinden. Onder agendapunt 5 zal gedurende de dag ook het overzicht van de moties en amendementen verschijnen. Dat wordt bijgehouden, zodat u steeds het meest recente overzicht digitaal beschikbaar hebt.

Er is één vraag voor het vragenhalfuur. Kan de agenda verder uw instemming krijgen? Ik constateer dat dit het geval is. Daarmee is de agenda vastgesteld. Vandaag vinden de algemene beschouwingen en de begrotingsbehandeling plaats. Er kunnen er geen actuele moties worden ingediend omdat in beginsel alles actueel kan zijn en moties bij de begroting kunnen worden ingediend. Zo hebben wij dat ook de afgelopen jaren gedaan.

Vragenhalfuurtje

De **voorzitter**: Er is een vraag ingediend. Namens de fracties van GroenLinks en Lokaal Brabant zal mevrouw **Brunklaus** kort het woord voeren.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Wij willen een vraag stellen over de informatie over de verlengingsduur van de Belgische kerncentrales. De grensgemeenten in West-Brabant maken zich ernstig zorgen over het feit dat zij niet geraadpleegd zijn over de verlengingsduur. Zij hebben geen inspraakmogelijkheden gehad, zij hebben geen advies kunnen leveren en zijn niet betrokken bij de MER (milieueffectrapportage). In de gemeente Bergen op Zoom is een motie ingediend waarover gisteravond is gestemd. In die motie wordt gevraagd of er meer communicatie kan komen over de onderhandelingen met de Vlaams-Belgische regering over dit punt en of men betrokken kan worden bij de MER. In de motie wordt de gemeente gevraagd aan te gaan dringen bij het Rijk. De vraag is nu in hoeverre de provincie Brabant hierin gaat opereren en welke inspanning de Brabantse burgers mogen verwachten. Daarbij is er ook een vraag naar communicatie. Vooral de inwoners van de grensgemeenten willen door de provincie geïnformeerd worden over de positie van Brabant in dezen.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter. Wij delen de zorgen van GroenLinks. Dat zijn ook de zorgen van onze gemeenten in de grensstreek en niet alleen van hen maar ook van onze provincie, de veiligheidsregio en de provincie Zeeland. De Belgische autoriteiten hebben er bij het heropstarten van Doel voor gekozen geen MER uit te voeren omdat zij verwachtten dat het allemaal weinig gevolgen zou hebben. Greenpeace België heeft daartegen een zaak aangespannen. De Belgische Raad van State moet zich daarover nog uitspreken. Wij wachten op die uitspraak. Die kan ertoe leiden dat er alsnog een MER-procedure gevolgd moet worden. Op dat moment hebben wij als burens formele inspraakmogelijkheden en daarvan zullen wij dan ook gebruikmaken.

In de tussentijd bekijken wij met het cluster natuur, milieu, water en met het kabinet hoe wij moeten reageren op de brief van Benegora. Die brief is in feite een oproep om Nederlanders, of dit nu gemeenten zijn of provincies, inspraak te laten hebben op deze beslissing in België. Wij vinden dat er altijd overleg moet zijn tussen buurlanden. Daarover bestaan ook Europese afspraken. Het is echter wat ingewikkeld omdat de provincie daar niet aan tafel zit. Het formele overleg vindt plaats op regeringsniveau. De Belgische federale overheid en ons ministerie van Economische Zaken, allebei geadviseerd door hun

nucleaire veiligheidsorganisaties, voeren het overleg. Wij hebben in het verleden al eerder meegemaakt dat de communicatie van EZ naar ons en zeker tussen ons en de Belgische overheden wat ingewikkeld is. De bestuursstructuur is zo afwijkend dat wij niet weten wie wij moeten aanspreken en dus afhankelijk zijn van het lijntje via de nationale overheden.

In het kort: wij delen de zorgen en wij hopen dat er een MER moet plaatsvinden zodra wij een formeel inspraakmoment hebben. Gebeurt dat niet, dan zullen wij gezamenlijk met de veiligheidsregio, de provincie Zeeland en de West-Brabantse gemeenten kijken wat ons te doen staat om onze zorgen aan België kenbaar te maken.

De **voorzitter**: Ik geef mevrouw Brunklaus de gelegenheid om een vervolgvraag te stellen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Ik ben erg blij met deze proactieve houding van het college. Ik dank de gedeputeerde daarvoor. Dat is echt prima.

Mijn aanvullende vraag betreft de communicatie naar de inwoners. Het gaat niet alleen om de bewoners van de grensstreek, het gaat veel verder. Mensen maken zich zorgen over hoe zich dat in België ontwikkelt. Ik vraag dat ook omdat de commissaris in juni heeft toegezegd de communicatielijnen open te houden en mensen goed van informatie te voorzien. Misschien kan de gedeputeerde toelichten hoe hij dat denkt te doen en hoe hij ons daarvan op de hoogte houdt?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter. Zeker bij dit soort thema's is het heel belangrijk om de communicatielijnen naar de bevolking niet alleen open te houden, wij moeten ook volstrekt helder zijn over wat er precies gebeurt in Doel en welke mogelijkheden wij hebben om daar iets te doen.

Als het gaat om de veiligheid van de inwoners van de West-Brabantse gemeenten in de buurt van Doel heeft de veiligheidsregio aldaar het voortouw, dat neemt zij ook, daarin hoeven wij verder niet te treden. Als duidelijk wordt dat er een inspraakmoment komt via een MER-procedure, dan zullen wij daarover natuurlijk communiceren met alle betrokkenen, dus ook met de Brabantse gemeenten en uw Staten. Mocht die MER er niet komen en wij op zoek moeten naar andere manieren om onze zorgen kenbaar te maken aan de Belgische overheid, dan zal dat in gezamenlijkheid moeten gebeuren. Wat de uitkomst ook is, wij zullen het gezamenlijk moeten doen met alle betrokken Brabantse gemeenten, provincies en veiligheidsregio. De communicatie daarover is openbaar en kan ook naar de Staten gebracht worden.

De **voorzitter**: Ik kijk even rond of een van de andere leden nog het woord wil voeren op dit onderwerp.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Wat mij vooral van belang lijkt in het nadere overleg met de Belgische autoriteiten en met de veiligheidsregio is de crisiscommunicatie als er zich een noodsituatie of een ramp voordoet. Toevallig is vandaag door de Belgische minister van Binnenlandse Zaken, Jambon, bekendgemaakt dat er een project "sms-alert" wordt gestart. Iedere bezitter van een mobile telefoon die zich bij een ramp, een terreuraanslag of noodsituatie bevindt in het betreffende gebied krijgt een sms met een noodboodschap. Ik stel voor om dit project te koppelen aan het Nederlandse gebied en zeker het gebied rondom Doel en daarover afspraken te maken. Willen GS dat meenemen in eventuele overleggen hierover?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Waarschijnlijk bestaat deze mogelijk al in Nederland. Wij hebben het amberalert als er iets op dat terrein gebeurt. Wij zullen de Belgische autoriteiten vragen wat zij precies voor nieuws hebben bedacht en kijken in hoeverre de veiligheidsregio daar iets mee moet en of het nog iets toevoegt aan wat er nu al beschikbaar is aan crisiscommunicatie.

Stemmingen

De **voorzitter**: Voordat wij gaan stemmen geef ik de griffier de gelegenheid een mededeling in algemene zin te doen.

De **griffier**: Als u denkt dat u te maken hebt met een mogelijke schijn van belangverstrengeling, wordt u verzocht dat voor aanvang van de stemming aan te geven met de melding dat u zich dient te onthouden van stemming. Dan wordt uw fractie geacht te stemmen zonder uw deelname daaraan.

De **voorzitter**: Dat is de procedureregels die wij daarvoor vaststellen. Die hoeven wij niet bij elke stemming te herhalen. Iedereen weet wat op dit punt zijn verantwoordelijkheid is. Als er over die verantwoordelijkheid twijfels of dilemma's bestaan, aarzel dan niet om die vooraf met de griffier of met mij te bespreken. Dan kunnen wij maatwerk leveren. Verder zal het platform integriteit over de meer algemene inzet die wij plegen om een integer bestuur te zijn, nog nader activiteiten ontwikkelen. Het is misschien goed om dat hier nog eens in het openbaar te herhalen.

Dan gaan wij nu stemmen. Ik ga ervan uit dat iedereen in de zaal is.

In stemming komen:

Statenvoorstel 77/15: Lijst van Ingekomen Stukken (3 t/23 oktober 2015)

Statenvoorstel 72/15: Notulen PS van 18 september 2015

Statenvoorstel 58/15: Vervolgopdracht 2016 aan de externe accountant EY naar aanleiding van het debat hierover op 16 oktober 2015

Deze voorstellen worden bij acclamatie aangenomen.

De **voorzitter**: Er staan zes besprekstukken op de agenda. Het eerste is het grootste en belangrijkste stuk van de dag: de begroting voor 2016; het jaarlijkse hoogtepunt waarin uw Staten het algemeen bestuur van onze provincie de mogelijkheid geven om aan het werk te gaan volgend jaar. Dat moet echter eerst nog blijken door het vaststellen van de begroting. Dat is vandaag het belangrijke onderwerp op onze agenda. Daarna komt er nog een aantal begrotingswijzigingen aan de orde. In de procedurevergadering vorige week hebben wij met elkaar vastgesteld dat het belangrijk is om op een enigszins gelijke manier met die voorstellen om te gaan. Dat wil zeggen dat de algemene beschouwingen over de begroting echt bij de begroting zelf plaatsvinden en dat de nadere begrotingswijzigingen echt als aparte besprekstukken behandeld worden en daarover nog het woord gevoerd kan worden.

Wij beginnen nu met de algemene beschouwingen behorend bij de begroting 2016.

PS 69/15: Begroting 2016

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Met de behandeling van de begroting 2016 kijken we alweer voor de derde keer dit jaar integraal vooruit, nu iets meer in detail en meer gekoppeld aan de financiële cijfers. Maar wat de VVD betreft gaat de begroting 2016 primair over de beleidsprestaties komend jaar; geld volgt immers beleid. Afhankelijk van de beantwoording in de eerste termijn door Gedeputeerde Staten zullen wij wel of geen moties indienen.

U vroeg het zich waarschijnlijk al af: welke variant van "beweging" zal de VVD nu gebruiken. De BZW (Brabants-Zeeuwse Werkgeversvereniging) heeft inmiddels de term "gas op de plank" op het juiste moment overgenomen. Wij danken haar daarvoor, maar dat betekent dat wij voor een volgende variant gaan want ook hier is stilzitten geen optie. Wij gaan dus in de hoogste versnelling door. En als het nou ergens in de hoogste versnelling vooruitgaat, is het wel bij het thema mobiliteit. Wie had een halfjaar geleden kunnen denken dat Brabant de Rijksbijdrage van tenminste 180 miljoen euro zeker zou kunnen stellen? Met man en macht is hard gewerkt aan een oplossing.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, 180 miljoen euro. U ging op pad met 271 miljoen euro en wilde 313 miljoen euro hebben en dan is de VVD tevreden met 180 miljoen euro?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Als mevrouw Van der Sloot goed geluisterd heeft, hadden wij een halfjaar geleden nul euro ondanks het feit dat er voor die tijd heel hard gewerkt is. In een klein halfjaar hebben wij al 180 miljoen euro binnen. Ik sprak over "ten minste 180 miljoen euro" en dat betekent dat wij nog niet klaar zijn, maar die 180 miljoen euro hebben wij binnen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ook mij valt het optimisme van de heer Van Gruijthuijsen op. Ik heb hier een lijstje met even een vergelijking tussen de vorige periode die ging van 2012-2015 en de huidige periode van 2016-2019: onderhoud exploitatie: min 190 miljoen euro; investeringen: min 53 miljoen euro. Er wordt 60 miljoen euro gepikt uit het Spaar- en investeringsfonds. De A58/A67...

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg, interrupties zijn kort en krachtig.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor de A58/A67 stond 425 plus 271 miljoen euro voor. Daar zijn wij 116 miljoen euro kwijt. Ik kom op min 419 miljoen euro. En u als VVD bent trots op uw prestaties? U als grootste partij hier, als grootste partij in Den Haag en met een VVD-gedeputeerde hier accepteert min 419 miljoen euro en staat dan ook nog te juichen dat de motorrijtuigenbelasting niet omhoog gaat? Ik zou mij kapot schamen met dit soort cijfers.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg, graag kort en krachtig?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): De heer Van den Berg haalt volgens mij een aantal cijfers door elkaar. Hij zegt dat het SIF (Spaar- en investeringsfonds infrastructuur) achteruitgegaan is. Nee, wij gaan gewoon verder met investeren in het SIF. Dat heeft de heer Van den Berg ook kunnen lezen. Goed, ik wacht even op een vraag van hem. De heer Van den Berg maakt een opmerking waar wij niet zo veel mee kunnen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Mijn vraag is heel simpel. Durven u en uw fractie, mijnheer Van Gruijthuijsen, de kiezer aan te kijken nu er 419 miljoen euro minder wordt besteed aan automobilititeit en wegeninfrastructuur en dan toch durven te verkopen dat de motorrijtuigenbelasting gelijk blijft? Ik noem u de Seats en Sofas van de politiek wat dit betreft. Mooie verhaaltjes om de kiezers binnen te lokken en u pakt hen op onvoorstelbare wijze. Het gaat om 419 miljoen euro.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg, kort en krachtig hadden wij afgesproken!

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik ben niet bekend met de marketingcampagne van Seats en Sofas, mijnheer Van den Berg. Zoals ik zojuist al zei, het gaat niet alleen om het geld, het gaat om het beleid. Geld volgt beleid. Het gaat ook om de doorstroming en daar gaan wij in de hoogste versnelling vooruit.

Voorzitter. Ik zei al: met man en macht is er gewerkt aan een oplossing. Zo ziet de VVD-fractie graag dat Brabant bestuurd wordt: snel, innovatief, deskundig en samen met partners in de regio tot resultaat komen om in dit geval in de toekomst over 92 km nieuw aangelegd asfalt met 130 km per uur over de Brabantse snelwegen te rijden! Nu is het zaak om dit goed af te ronden, zodat we ons kunnen richten op andere knelpunten in andere regio's van de provincie. Wij vragen het college dan ook om dit op zo'n zelfde manier te gaan oplossen.

En ja die snelheid zit ook zeker in onze economie en innovatie. In Brabant wordt goed en op het juiste moment geschakeld. Zo laten de meest recente gegevens zien dat de economie in Brabant meer groeit dan in de rest van Nederland.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, die 130 km/u triggerden mij. Ik ben benieuwd of de heer Van Gruijthuijsen ooit heeft geprobeerd om 130 km /u te rijden op de A67. Ik kan hem zeggen dat dit vrij lastig is.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Mevrouw Van der Sloot, beiden herkennen wij dat probleem. Daarom hebben wij ervoor gezorgd dat in tegenstelling tot alle andere plannen in Nederland buiten het BO-MIRT (Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) de A67 toch onder de aandacht te brengen van de minister opdat de A67 in de toekomst op een zo snel mogelijke manier verbreed kan worden. Ik ben het dus helemaal met u eens, mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik ben heel blij met deze opmerking want die sluit heel goed aan bij het amendement dat wij zullen indienen om de A67 naar voren te halen. Ik hoor daarover straks graag uw mening, mijnheer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Inderdaad, mevrouw Van der Sloot, ik sprak niet voor niets over de meest snelle wijze. Wij moeten namelijk wel reëel zijn, want het zou zeer bijzonder zijn als u op het moment dat u bij knooppunt Galder de A58 op gaat stil zou komen te staan omdat de A58 tegelijk met A67 verbreed wordt.

De heer **Van den Berg** (PVV): Wij krijgen het weer. U brengt het onder de aandacht van een minister, mijnheer Van Gruijthuijsen, die zelf bij Rutte 2 de verbreding van de A67 heeft wegbezuinigd en de verbreding van A58 naar achter heeft bezuinigd. U verkoopt aan de kiezer het verhaal dat het project A58 versneld wordt van 2023 naar 2020. Mag ik u herinneren aan de vorige periode toen wij het hadden over de eerste schop in de grond in 2017? Het is de VVD die het drie jaar vertraagd heeft. U verkoopt knollen voor citroenen, het is ongelooflijk!

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Wij hadden het misschien anders voor elkaar gekregen als de PVV-fractie in de Tweede Kamer destijds vóór had gestemd.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Ik voel nu toch wel behoefte om mijn coalitiepartner van de VVD, hier en in Den Haag, te steunen, want als Brabant gaan wij er helemaal niet over. Het was een landelijke MIRT-(Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) afweging om het geld in 2012 voor de A58 en de A67 weg te bezuinigen. Dat vonden we toen vervelend en dat vinden we nu vervelend, maar ik constateer wel dat het college met deze gedeputeerde nu wel heeft geregeld dat in ieder geval het

overgrote deel van die ruit-middelen aan Brabant toegezegd blijft. Het allermooiste is dat we een zodanige toezegging hebben binnengesleept voor onderzoeken dat we nog veel meer gaan krijgen. Wij vinden dit echt een heel leuke dag voor de Brabantse infrastructuur.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik zei al dat de meest recente gegevens laten zien dat de economie in Brabant meer groeit dan in de rest van Nederland. De investeringen nemen toe. Zie bijvoorbeeld hoe in Midden-Brabant de vrijetijdseconomie groeit door de uitbreiding van het aantal vakantiehuisjes en welke werkgelegenheidseffecten dat heeft: eerst in de bouw en later in de horeca. De werkloosheid daarentegen is daarmee niet verdwenen en dat realiseert de VVD zich goed. Maar er wordt in de hoogste versnelling aan gewerkt om deze mensen weer aan een baan te helpen. Zo hebben we begrepen en ik vraag aan de gedeputeerde een bevestiging dat inmiddels tweederde van de mensen van Philip Morris weer aan een betaalde baan is geholpen. En met het logistiek park Moerdijk én met de ontwikkelingen rond de F35 in de pijplijn kunnen we ook daar flink inzetten met banen. Maar ook met kennis en innovatie in relatie met het mbo zijn het afgelopen half jaar de nodige kilometers afgelegd.

Niet alles gaat echter in de hoogste versnelling. Het stevige accublok zorgt voor een goede stabiliteit. Daarom is de VVD tevreden met de wijze waarop het huidige college de lijn van het vorige college rond de immunisatieportefeuille voortzet en de toekomstige ontwikkelingen rondom het beleid en het beheer in het platform planning en controle gaat bespreken, daar waar het volgens de VVD in eerste instantie ook echt thuishoort.

Met de invoering van de PAS hebben we de ontwikkelruimte voor het bedrijfsleven overeind weten te houden voor toekomstige innovatieve ontwikkelingen. Is de toepassing van de hardheidsclausule door GS al gebruikt ten behoeve van de industrie?

Startmoment omgevingsvisie is volgende week. De VVD-inzet was en is een maximaal flexibele regeling, die uitgaat van "ja mits", die zo weinig mogelijk vooraf dichtregelt en innovatie in de fysieke leefomgeving mogelijk maakt. Kan de gedeputeerde dit uitgangspunt nogmaals bevestigen?

Sinds 2014 ondersteunt de provincie financieel de Taskforce Brabant Zeeland. De rol van de provincie bestaat er specifiek uit, de rol van het lokaal bestuur te ondersteunen en weerbaarder te maken tegen georganiseerde drugscriminaliteit. Bij het symposium vorige week over dit onderwerp bleek dat maar bij 43% van de Brabantse gemeenten de informatiepositie rondom georganiseerde criminaliteit centraal in de organisatie heeft belegd. Kan daar nog in de komende periode van deze taskforce opgeschakeld worden? Hebben we daar nog tijd voor, want de VVD vindt 43% te weinig.

Hoe staat het met de lobby richting Den Haag voor een goede verdeling van het cultuurgeld zoals we dat in het Bestuursakkoord hebben opgeschreven? Waar kunnen de diverse fracties GS helpen om Den Haag zoveel mogelijk de Brabantse culturele infrastructuur te laten ondersteunen?

Over lobby gesproken, kan de gedeputeerde ons uit de doeken doen hoe hij bij de minister onze omgevingsdiensten onder de aandacht gaat brengen zodat deze in een mogelijke pilot voor vernieuwing gaan passen en stuurt hij daarbij om deze in deze periode af te ronden?

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Nog even over de taskforce. Begin volgend jaar krijgen we een evaluatie en wij wachten daarop om te kijken wat we kunnen oppakken. Ik vind het mooi en dat ondersteunt u ook dat we de budgetten voor volgend jaar beschikbaar stellen. Bent u ook bereid om, wanneer uit de taskforce komt dat een versnelling kan helpen, Brabant nog meer robuust te maken voor dit onderwerp, daarvoor aan het college ruimte te bieden en dat nu niet in de begroting vast te leggen maar wel richting het college uit te spreken dat we daarin in de komende periode voluit zullen investeren?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Wij hebben anderhalf jaar geleden toen we de Voorjaarsnota behandelden en dit amendement rond de taskforce hebben ingediend en unaniem steun daarvoor kregen

vanuit de Staten, ook gezegd dat het niet alleen zit in het geld of extra mensen maar om slimme samenwerking tussen alle organisaties die zich bezighouden met de bestrijding van criminaliteit, of het nu strafrechtelijk, bestuursrechtelijk of anderszins is. Het gaat om die slimme samenwerking. Wij geven als VVD het college alle ruimte om vanuit het provinciale perspectief daaraan echt invulling te geven. Het is dus geen enkel probleem, mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Begrijp ik u goed, want wij hebben het inderdaad over beleid, dat we het komend jaar maximaal inzetten op intensivering van het beleid en daarmee de strijd tegen drugscriminaliteit in Brabant de komende jaren ook voluit willen voeren?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik heb net gezegd dat het ons wat dat betreft tegenvalt dat nog maar 43% van de gemeenten hun informatiepositie omtrent de bestrijding van deze criminaliteit echt centraal heeft belegd. Mijn vraag is dus en bedankt voor uw ondersteuning, of daar niet een tandje bij kan en opgeschakeld kan worden. Waar mogelijk binnen de kaders die we hebben vastgesteld is het prima daar extra op door te schakelen.

"De rem", zo hebben we het volgende maar genoemd. Dit wekt misschien wanneer je in een Tesla rijdt, wel energie op, maar volgens de VVD wel de verkeerde.

Ik ga het nu hebben over mest. Ik weet niet of iemand het geteld heeft maar het woord mest komt welgeteld nul keer voor in de begroting voor. U kunt zich voorstellen dat de Brabantse VVD fractie zich op zo'n moment zorgen maakt. We laten als we niet snel beginnen hier kansen liggen. Dat is niet de bedoeling. We verwachten dan ook in het voorjaar 2016, zoals in de vorige lange termijn agenda stond hierover meer duidelijkheid. Een concrete stap die de VVD in ieder geval vandaag aan GS vraagt is om een toezegging te doen om ervoor te zorgen dat deze periode de schop de grond in kan voor grootschalige mestverwerking.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Toen ik het document opende vond ik het al zo fris ruiken. U gaat nu echt voor grootschalige mestverwerking. Gaat u ook voor mestvergifters die veel subsidie vragen en helemaal niet duurzaam zijn?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Zoals u heeft kunnen constateren, heb ik juist een onderscheid gemaakt tussen aan de ene kant de grootschalige mestverwerking en aan de andere kant het ontwikkelen van mestbeleid. Dat moeten we samen doen met de stakeholders en wel snel. Wat daaruit komt aan bijvoorbeeld mestvergifters, zal moeten blijken, maar het proces rondom mestbeleid moeten we echt snel oppakken omdat daar genoeg kansen liggen voor de Brabantse economie en de Brabantse boer en de Brabantse maatschappij als geheel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): We worden de laatste jaren overspoeld met berichten van bezorgde burgers die knokken tegen fabrieken die stinken en overlast geven. Wordt dat ook betrokken in dat mestbeleid?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): De hoe-vraag laten we graag aan GS over maar ik denk wel dat we ervoor moeten oppassen onze oren te laten hangen naar de mensen die zich het actiefst en het luidst roeren. Wij moeten als Staten een integrale afweging maken. De belangen zijn groot. Het gaat er wat ons betreft niet om dat degene die zich het vaakst roert en het luidst roept, maar gelijk te laten krijgen.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Mest als kans, snel de schop in de grond, grote belangen, samen met stakeholders aan de slag gaan. Is de VVD-fractie het met ons eens dat als je als overheid beleid bepaalt

voor mestverwerkende installaties, zeker grootschalige, je niet alleen moet kijken naar het belang van de ondernemers en het bedrijfsleven maar integraal ook naar het belang van de omgeving?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): De VVD maakt altijd een integrale afweging en kijkt niet uitsluitend naar de belangen van een kant maar naar de belangen in algemene zin. Het continu tegenhouden van dit soort ontwikkelingen is ook niet in het integrale belang. Er moet ook aan het belang van de ondernemer gedacht worden.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Kan de VVD dan niet begrijpen dat gezien de grootschaligheid en de urgentie van de opgave in die integraliteit, te begrijpen is dat wij daarvoor hier met elkaar, GS met PS, de tijd nemen?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Daarom zei ik zojuist dat we in het kader van de beleidsontwikkelingen rond de mestverwerking dit zo snel mogelijk samen met de stakeholders oppakken. De tweede lijn is dat we in het Bestuursakkoord hebben afgesproken dat we de regie nemen in grootschalige mestverwerking. Aan die afspraak wil de VVD graag voldoen en daarvoor is het nodig in deze periode de schop in de grond te krijgen en daarvoor pleit ik.

De heer **Braspenning** (CDA): Voorzitter. Als wij het er niet mee eens zijn, zeggen we het, maar juist dit vonden we heel verfrissend van de VVD, namelijk om eens met dit dossier door te pakken. Uiteindelijk is grootschalige mestverwerking naast kleinschalige mestverwerking op bedrijfsniveau echt noodzakelijk. Uiteindelijk gaat de burger ervan profiteren.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen mevrouw Roijackers en de heer Van der Wel zou ik willen zeggen: Kijk eens hoe het college is omgegaan met de aanvraag van Mees bij Landhorst. Het college heeft toen alles gedaan om ervoor te zorgen dat uiteindelijk er toch een MER komt, juist om rekening te houden met de omwonenden en met gezondheidscriteria. Zouden we niet kunnen zeggen, en dit is mijn vraag ook aan de heer Van Gruijthuijsen, dat uit de huidige praktijk al blijkt dat er wel degelijk rekening wordt gehouden met omwonenden en milieugevolgen?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, daar wordt rekening mee gehouden, maar we moeten ook rekening houden en dat is die integrale afweging waar wij als VVD voor staan, met de belangen van de ondernemers in onze provincie en met de banen van de mensen die bij die ondernemers werken.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dat breng mij terug bij de economiekant. We lezen in de kranten dat ondernemers met mestvergisters bij bosjes omvallen omdat als ze geen subsidie krijgen, ze niet kunnen voortbestaan. Bent u dan ook genegen te zeggen als VVD geen subsidie te gaan verlenen en ook niet op die manier een onrendabele tak sponsoren.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): U weet dat de VVD niet altijd staat te springen als het gaat om subsidie. Ik denk dat een bepaald ondernemersrisico er altijd voor de ondernemer is. Maar als je echt die transitie wil, dan begrijpt de VVD heel goed dat er af en toe om die transitie vorm te geven, een financiële ondersteuning van de provincie of een andere overheid bij hoort. Het gaat namelijk om het doel en dat is die transitie in de landbouw op een goede manier vorm geven. Als daarvoor dat financiële steuntje in de rug nuttig is, ondersteunen we dat.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dan wil ik daar graag op inhaken. U zegt dat die transitie zo belangrijk is en u wilt in sommige gevallen subsidie geven. Wilt u dan ook de omschakeling naar biologisch boeren helpen, omdat het sluiten van kringlopen juist bijdraagt aan de afname van mest?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Volgens mij hadden we in de vorige periode eenzelfde discussie rond de biologische landbouw en werd de vraag gesteld of die wel duurzaam is. Er zijn onderzoeken bekend waaruit blijkt dat biologische landbouw zoals die op dit moment plaatsvindt, niet echt duurzaam is vergeleken met andere soorten landbouw.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Mag ik de VVD-fractie vragen eens een heel goed onderzoek te doen. U refereert aan methaan en aan CO₂. Als u dan echt een voorstander bent van integraal kijken, kijk dan eens naar de hele businesscase van de biologische sector en kijk eens naar alle kringlopen die worden gesloten in relatie tot de intensieve en industriële veehouderij.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Een paar weken geleden had de fractie van de ChristenUnie op eigen initiatief een werkbezoek georganiseerd over de ontwikkelingen rondom ruimte. Als u nu zegt dat GroenLinks zelfstandig graag een werkbezoek organiseert rond dit onderwerp, dan zal de VVD-fractie graag met u op werkbezoek gaan naar een locatie of met een invulling naar uw keuze.

Ik keer terug naar de schop in de grond van de grootschalige mestverwerking. We hebben afgesproken dat we de regie nemen en dit betekent ook dat we de verantwoordelijkheid moeten nemen om dit onderwerp goed, snel, innovatief en deskundig net zoals op het gebied van mobiliteit op te lossen.

Voorzitter. We hebben geconstateerd dat volgens de begroting voor alle Brabantse gemeenten door GS op 1 januari 2016 een bestuurlijke uitspraak wordt gedaan over alle binnengekomen toekomstvisies. Het proces veerkrachtig bestuur loopt al een tijd en duldt geen uitstel, vooruitschuiven tot eind 2016 is dus niet aan de orde. De VVD verwacht daadkracht van portefeuillehouder en woordvoerder namens GS gedeputeerde Spierings over het project "Veerkrachtig Bestuur in Brabant". De uitkomst ligt niet vast, maar het proces wel en dat proces voor de gemeenten is niet vrijblijvend! We verwachten hier een klip en klaar antwoord op de gestelde ambitie van de gedeputeerde.

De subsidie die recent is gegeven aan Incubate om het gat in de financiën op te vullen is volgens de VVD een conservatieve manier om een innovatief cultureel evenement te ondersteunen. Was dit de enige mogelijkheid of kunnen GS ook eens nadenken om de reguliere subsidie voor de komende jaren wat naar beneden bij te stellen en op het bedrag dat nu wordt bijgelegd, de komende jaren de kaasschaaf te hanteren?

De heer **Bakker** (PVV): Ik hoor u spreken over Incubate. Het is een heel mooi voorbeeld en ik heb er pas nog Statenvragen over gesteld. Hoe kan de VVD deze steun verantwoorden als je ziet hoeveel subsidie deze instantie krijgt en hoeveel er aan sponsorgelden binnenkomt?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Zoals u, mijnheer Bakker, weet, heeft de VVD destijds kritische vragen gesteld bij de vorming van het Brabant C Fonds. We zijn ermee akkoord gegaan omdat cultuur een vorm van vrijetijdseconomie is. Vrijetijdseconomie is belangrijk voor ons als Brabant en voor het vestigingsklimaat. Over de vorm kan je altijd twisten. Ga je naar een theater, ga je naar een innovatief cultureel festival of ga je naar het concert van Frans Bauer om maar een voorbeeld te noemen, ze vormen allemaal samen het ecosysteem van ons vestigingsklimaat. Wat dat betreft stellen wij wat bereikt moet worden en dat is het vestigingsklimaat. Dat er een bepaalde besteding rond de vrijetijdseconomie plaatsvindt, vinden wij geen probleem. Alleen, het moet niet zo zijn dat wij zo maar in elk gat van een evenement springen wanneer dat een tekort heeft.

De heer **Bakker** (PVV): U hebt het over vrijetijdseconomie maar je moet toch ook kijken naar de verhouding tussen het aantal bezoekers en de bijdrage die wordt gegeven. De verhouding daartussen is mijns inziens totaal zoek.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik stelde niet voor niets aan GS de vraag. Ik hoor graag eerst het antwoord voordat wij er een waardeoordeel aan hechten.

Tenslotte, voorzitter: Besluiten 1, 2 en 3 akkoord en ook de reservering van 36 mln. euro als buffer akkoord. Wel zouden we graag een suggestie doen aan de gedeputeerde om volgend jaar alle leges eens minder te specificeren. Dit kan volgens de VVD echt vereenvoudigd worden. Dat geeft meer transparantie en meer duidelijkheid aan de aanvragers.

Dan rest mij nog een woord van dank aan GS en het ambtelijk apparaat voor de beantwoording van de vele technische vragen die door enkele overige fracties gesteld zijn. Wij zullen ze nu voorlopig maar rubriceren onder de categorie dat er veel nieuwe Statenleden zijn.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Voordat de heer Van Gruijthuijsen gaat zitten heb ik nog een vraag voor hem over – het zal hem niet verbazen – de economie. Uit zijn verhaal begrijp ik dat het college inzet op versterking van economische structuren en de innovatiekracht van de provincie. Is hij het met mij eens dat het circulair maken van de economie daarvan een heel belangrijk onderdeel is?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik denk dat circulaire economie een onderdeel is van het totale economische systeem waar we niet onderuit kunnen. U geeft er meteen een waardeoordeel over, maar er zijn meer economische aspecten aan de totale economie, maar circulaire economie is iets waar we niet onderuit komen. Het ligt eraan op welke schaal. Op bedrijfsniveau alles circulair maken is niet iets waar wij als VVD achter staan, maar we geloven wel in de gedachtegang rond het thema circulaire economie, namelijk dat er goede, nieuwe en innovatieve verdienmodellen te halen zijn.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Hoor ik nu de heer Van Gruijthuijsen zeggen dat er wel kansen in zitten maar dat hij toch wat afstand neemt van het standpunt van het college dat er echt een systeemverandering nodig is om de circulaire economie te introduceren?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik denk niet dat wij als provincie een hele systeemverandering op gang gaan brengen.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Het staat wel in de stukken.

De **voorzitter**: U heeft niet het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Wat dat betreft denk ik dat we vanuit onze eigen positie en kunnen als provincie die acties moeten ondernemen die in ons belang zijn en binnen ons bereik liggen. Om een hele systeemverandering in de provincie Noord-Brabant te realiseren....! Volgens mij zal er binnenkort in Parijs wel over van gedachten worden gewisseld.

Mochten GS in hun bijdragen vandaag niet volledig in kunnen gaan op de door ons gestelde vragen, dan mogen er best enkele schriftelijk worden beantwoord, maar wel op een niet al te lange termijn.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik hoor de heer Van Gruijthuijsen nu zeggen dat er meer aspecten zitten aan de economie en dat die omslag naar circulaire economie niet het enige is wat speelt.

Maar de voorliggende begroting heeft echt als titel : circulaire economie. Als u zegt dat dit iets genuanceerder is, dan moet u, althans het college, er niet zo'n pretentieuze titel aan meegeven. Volgens mij zou het eigenlijk geschrapt moeten worden.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik heb er geen enkel probleem mee op deze manier dit thema naar buiten te brengen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Vandaag bespreken we de begroting voor volgend jaar. En nu 2015 bijna voorbij is – het jaar van die ene Brabantse zoon – kunnen we ook vooruitkijken naar het jaar van die andere Brabantse zoon. U begrijpt het, de enige echte Bosschenaar: Jeroen Bosch. Het lijkt me aardig om bij alle Statenvergaderingen het komend jaar – volgens goed gebruik – een verwijzing te maken naar de brieven die Jheronimus Bosch geschreven heeft, maar daar ben ik dan ook snel klaar mee want hij was niet zo'n schrijver. Onze Jeroen heeft geen brieven nagelaten. Wel schitterende kunst, zoals de Tuin der Lusten. Wees gerust, ik zal geen vergelijkingen maken tussen dat schilderij en dit college.

Voorzitter. In mijn bijdrage zal ik ingaan op onze visie voor 2016. Met de 3 D's van Dichtbij, Duidelijk en Degelijk. Op die laatste zal onze financieel woordvoerder straks uitgebreid ingaan.

Voorzitter. In de begroting staan zaken waarover wij het als CDA het met het college eens zijn, zoals inzet op breedbandinternet. Er zijn zaken waar we het niet mee eens zijn, zoals het uitkleden van het leefbaarheidsbeleid. En we hebben ook vragen aan de gedeputeerden, want wat wilt u met veerkrachtig bestuur en hoeveel banen gaat het arbeidsmarktbeleid opleveren?

Voorzitter. Vanuit de 3 D's hebben voor mijn fractie een aantal onderwerpen prioriteit. Ik zal me in mijn bijdrage speciaal richten op drugs, landbouw en mobiliteit: thema's die Brabant maken of breken.

Ik start met de eerste, drugs. Nergens in Nederland staan zoveel pillenfabrieken, wietkwekerijen en drugslabs als hier in Brabant. Om nog maar niet te spreken over de drugsdumpingen in het buitengebied. Het komt echt dichtbij. Een paar weken terug pakte RTL op het nationale nieuws uit over drugslabs in woonwijken. En waar die vooral staan? Helaas, bij ons in Brabant, vooral in Tilburg en Eindhoven. En op Omroep Brabant is het zo'n beetje iedere dag raak: drugspannen in Moerdijk en drugslabs in Sprang-Capelle, Stevensbeek, Oss en Veldhoven. Een heel groot probleem met veel consequenties. Ik denk aan veiligheid, de ellende die drugs in een familie kunnen veroorzaken en het imago van Brabant.

In de strijd tegen georganiseerde misdaad is het effectief de drugsbazen te treffen in hun motief: hun euro's en hun auto's. De Taskforce Brabant-Zeeland doet dat. Dat is een goede zaak, zeker als deze uitgebreid kan worden over de grens, naar België, want daar pleiten wij voor.

Nieuw bij de taskforce is de aanpak 'Bestuurlijk afpakken', waarin de taskforce gemeentelijke schulden terugvordert op criminelen. Dat gaat in Brabant om miljoenen euro's aan bestuurlijke boetes, dwangsommen en onterecht gekregen uitkeringen.

De heer **Meijer** (D66): Ik dacht dat mevrouw Van der Sloot nu zou beginnen over criminaliteit en gezondheid en hoe belangrijk het is dat we inderdaad de drugs aanpakken omdat het zo'n impact heeft op de gezondheid en dat we de harddrugslaboratoria moeten aanpakken en vooral de softdrugs moeten reguleren, maar dat doet zij niet. Wat is haar standpunt in dit verhaal over gezondheid?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): U heeft waarschijnlijk een glazen bol want daar gaan we het zeker nog met elkaar over hebben en anders dan uw partij zijn wij zeker niet voor het legaliseren van drugs in welke soort dan ook. Het is rotzooi en we moeten er zo snel mogelijk mee stoppen.

De heer **Meijer** (D66): Dan wil ik gecorrigeerd hebben. Ik zei reguleren van wiet en niet het legaliseren van alle drugs.

De **voorzitter**: Waarvan acte. Mevrouw Van der Sloot vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Die miljoenen euro's zijn geld dat de criminelen wel moeten betalen aan de gemeente maar dat niet doen. Het geld dat de gemeente weer terugkrijgt door dat afpakken, kan weer naar de samenleving. Dat is een win-win situatie. Wij willen als CDA boter bij de vis doen en meer tempo maken met deze aanpak. Dat willen wij doen door de taskforce voor drie jaar een extra bedrag toe te kennen van 200.000 euro per jaar om sneller en meer bestuurlijk af te pakken. Dat past volledig bij de oproep van burgemeester Noordanus aan de minister. In de lijn van dit college dienen we dan ook het amendement Living Lab voor Drugs in.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank u wel, mevrouw Van der Sloot. Fijn dat het CDA hier aandacht voor heeft. Inderdaad, in de afgelopen periode zijn door het afpakteam Brabant al vele miljoenen opgehaald, maar dat opgebrachte geld gaat naar Den Haag. Dat is ook de plek waar we moeten lobbyen omdat geld terug te krijgen naar onze Brabantse steden, naar onze Brabantse belastingbetalers en naar de inwoners om te laten zien dat criminaliteit niet loont. Is het CDA Brabant bereid bij de behandeling van de begroting van het ministerie van Veiligheid en Justitie in de week van 23 november de onderweg zijnde motie van de VVD te steunen om 3 miljoen uit te trekken voor een pilot om het provinciaal afpakteam te ondersteunen en een businesscase op te bouwen om dat opgehaalde geld voor een deel terug te steken in die samenleving?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik ben blij dat de VVD echt boter bij de vis wil doen. Mijn voorstel gaat over het bestuurlijk afpakteam. Dat is pas drie maanden aan de slag. De heer Van Gruijthuijsen spreekt over de 31 miljoen euro die in 2014 zijn teruggehaald. Ik heb het over een andere manier van aanpakken samen met de gemeenten, over dwangsommen en uitkeringen die weer bij de gemeenten terechtkomen. Mijn vraag aan u is: steunt u ons amendement?

De **voorzitter**: Voor de goede orde merk ik op dat u spreekt over een amendement dat nog niet is ingediend.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik heb het net ingediend.

De **voorzitter**: Virtueel, maar een deel van de zaal kan deze discussie niet meemaken. Het debat hierover kan volledig verdergaan op het moment dat de teksten verspreid zijn.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Mevrouw Van der Sloot heeft mij een vraag gesteld.

De **voorzitter**: Ja, maar over een amendement dat de rest niet kent. Dat is precies mijn punt. Als wij het debat ordelijk en zindelijk willen voeren, is het handig als wij spreken over teksten die iedereen kent.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dan kom ik daarop terug in mijn tweede termijn.

De **voorzitter**: Dat was mijn dringende suggestie.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dat lijkt mij een goed plan.

Ik ga door met ons tweede thema: de landbouw, de tweede economische sector van de provincie. In de begroting buitelen termen als Agrofood en Brabant Quality over elkaar heen, maar we lezen niets over de

primaire sector. Want wat wilt u nu eigenlijk op dit dossier? We zien de worsteling van dit college. Aan de ene kant: de innovatieve Agrofood, met hip mannavlees op de BBQ, die wordt gesubsidieerd en aan de andere kant: de hardwerkende primaire sector, met echte mannen die met de poten in de modder staan, die wordt gesaneerd. U investeert niet meer in de urgentieteams, die juist heel goed werk doen. En de sanering van de sector wordt voortgezet, maar dan zonder extra geld. Onze vraag aan u: hoe wilt u saneren zonder daarvoor een budget te hebben?

Mevrouw **Klitsie** (D66): Ik wil een toelichtende vraag stellen aan mevrouw Van der Sloot. Zij zegt dat wij saneren op de urgentieteams. Ik heb daarvan nog niets gemerkt en zou graag willen dat mevrouw Van der Sloot dat toelicht. De urgentieteams zijn volop actief. Misschien dat zij in de toekomst geëvalueerd kunnen worden, maar het woord saneren heb ik nog niet gelezen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik heb gelezen in de begroting dat de financiering van de inzet van de urgentieteams wordt opgenomen in de reguliere middelen. Daarvoor worden dus geen specifieke gelden gereserveerd en dat zouden wij als CDA heel graag zien. Wij willen er extra aandacht aan geven en wij zien het niet in de begroting.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Wij wachten de reactie van de gedeputeerde af.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Wij zien wel ieder jaar een verzwaring van de Brabantse Zorgvuldigheidsscore (BZV). Regels op regels terwijl wij toch echt van mening zijn dat de BZV een tijdelijke maatregel is om de sector te verduurzamen. Maar wat we vooral missen op dit dossier is duidelijkheid. Voor het CDA is het duidelijk dat wij voor Agrofood én voor de primaire sector gaan, met een grote eigen verantwoordelijkheid en positieve prikkels. Dat zou ook bij u als college passen.

De heer **Bollen** (VVD): Hoor ik mevrouw Van der Sloot nu zeggen dat de BZV een tijdelijke maatregel is? Ik kan mij herinneren dat de BZV in de vorige bestuursperiode toen het CDA zitting had in het college in werking is gezet, maar de term "tijdelijkheid" is volledig nieuw voor mij. Kan mevrouw Van der Sloot mij dit uitleggen?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): De BZV is een tijdelijke maatregel om de sector duurzaam te maken. Wij hebben altijd aangegeven en dat doen wij nu ook, dat wij daarmee ophouden zodra dit doel bereikt is. Wat ons betreft gaan wij zo snel mogelijk van de BZV af.

De heer **Bollen** (VVD): Ik dacht dat het een dynamisch proces was dat wij constant intact houden, dat maatregelen wellicht bijgesteld worden en dat wij de BZV niet hoeven op te heffen als wij ons doel bereikt hebben.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik zie een duidelijk verschil tussen het zittende college en wat wij als CDA willen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Als mevrouw Van der Sloot het ziet als een tijdelijke maatregel, vraag ik wanneer volgens haar het doel bereikt is.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dat zullen wij met elkaar gaan zien. Wij vinden het heel slecht dat de BZV jaarlijks wordt ingepland in de begroting. Er wordt aangegeven dat de BZV jaarlijks aangepast wordt. Wij zijn bang dat het regels op regels worden die de sector niet vooruit helpen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dan zeg ik hetzelfde als de VVD, dan had u in de vorige periode die zorgen moeten uiten, mevrouw Van der Sloot.

Het gaat ons om het sluiten van kringlopen en om dierenwelzijn. Wat is uw doel met de veehouderij? Hoe wilt u dat bereiken zonder BZV?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Wij willen de sector duurzaam maken maar wel vanuit eigen verantwoordelijkheid en met positieve prikkels. Ik zal daarover zo dadelijk wat vertellen.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Ik ga niet in op het begrip tijdelijkheid van de BZV, dat is al voldoende gewisseld, maar op de bureaucratie die mevrouw Van der Sloot schildert. Ik denk dat dit toch echt een misvatting is. De BZV gaat uit van certificering van het bedrijfsleven zelf, waar het zelf behoefte aan heeft en wat toegevoegde waarde heeft voor de bedrijven. De discussie over de BZV voeren wij binnenkort nog, maar de misvatting dat het bureaucratie is, wil ik vandaag toch even ontkrachten.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Wij staan aan de vooravond van het opstellen van een nieuwe omgevingsvisie en nieuwe omgevingsplannen. Ik ben benieuwd wat hierbij de inzet van de CDA-fractie wordt. Kunnen wij op de CDA-fractie rekenen dat bij het opstellen van die nieuwe omgevingsvisie de BZV als uitgangspunt wordt genomen en wordt verankerd? Of wil het CDA een omgevingsvisie waarbij de BZV helemaal niet ter sprake komt? Als dat zo is, zijn wij meteen op de hoogte van de inzet van de CDA-fractie bij die nieuwe omgevingsvisie.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): De heer Vreugdenhil heeft mij alleen horen zeggen dat de BZV een tijdelijke maatregel is. Dat betekent dat de BZV zeker ook in 2016 zal doorlopen en dat wij die discussie met elkaar aangaan.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): U geeft geen antwoord op mijn vraag, mevrouw Van der Sloot. Ik interpreteer uw opmerking als volgt. De BZV gaat een belangrijk onderdeel worden van de nieuwe omgevingsvisie en als die goed geïmplementeerd is, komt misschien het moment dat wij de BZV los kunnen laten. Als dat de inzet van de CDA-fractie is, staan wij aan haar zijde. Als mevrouw Van der Sloot echter zegt dat de omgevingsvisie het moment wordt om van de BZV af te komen, dan zullen wij hier nog vaak het debat met elkaar over voeren, denk ik.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik denk dat wij goed met elkaar kunnen optrekken.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Mevrouw Van der Sloot sprak over die primaire sector die 70% van onze bodem gebruikt. Daarmee hoor ik haar eigenlijk zeggen dat zij geen bezwaar zal hebben om onze positieve motie te steunen om boeren te helpen omschakelen. Is die interpretatie juist?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers, u spreekt over een motie die wij nog niet kennen. Op het moment dat de motie is ingediend, maakt die deel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): U hebt gelijk, voorzitter.

Mevrouw Van der Sloot, is uw fractie bereid boeren te helpen omschakelen naar biologische veehouderij?

De **voorzitter**: Heel goed, kijk, zo kan het ook.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Wij waren enthousiast over deze motie en zullen straks bij de stemming de goede knop indrukken.

De **voorzitter**: Die is binnen! Mevrouw Van der Sloot, gaat u door.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Er wordt gesproken over positieve prikkels. Mijn fractie komt zoals het hoort bij de behandeling van de Perspectiefnota volgend jaar op het goede moment met voorstellen daarvoor.

Maar dat zagen we niet terug in de begroting. Daarom een vraag aan de gedeputeerde: waar zijn uw positieve prikkels voor transitie van de landbouwsector?

Zoals u weet, het CDA is kritisch op het mobiliteitsdossier. Er ligt een grote uitdaging voor ons om Brabant bereikbaar te houden voor iedereen. Voor het CDA tellen de resultaten. En wat zijn die? U hebt 271 miljoen euro op de pokertafel gelegd en hebt er maar 180 miljoen euro van teruggezien. Dat is een nettoverlies van ruim 90 miljoen euro. Een duidelijk voorbeeld van jammer. Want de A58 had u al binnen, maar die wordt versneld en daar zijn we blij mee. Dat geldt ook voor de smart mobility-maatregelen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Mevrouw Van der Sloot zit nog niet zolang in Provinciale Staten en ik kan mij voorstellen dat zij het hele mobiliteitsdossier rondom die Ruit misschien niet zo goed gevolgd heeft de vorige Statenperiode. Ik wil haar wel even helpen. Zij zegt namelijk dat deze coalitie het geld op een pokertafel heeft gelegd, maar is dat natuurlijk niet zo!

De **voorzitter**: Mijnheer Smeulders, kort en krachtig graag.

De heer **Smeulders** (PvdA): De vorige periode was er een plan voor de bereikbaarheid van Zuidoost-Brabant. De Tweede Kamer heeft gezegd dat dit plan niet zomaar zou kunnen doorgaan. Dat was de provincie niet, dat was de Tweede Kamer. Wat mevrouw Van der Sloot nu zegt, klopt gewoon niet.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): De heer Smeulders kan er van verzekerd zijn dat ik vanuit de overleveringen heb meegekregen dat de fractie van zijn partij in de Tweede Kamer daarin een behoorlijke rol gespeeld heeft en dat wij oorspronkelijk 271 miljoen euro hadden. Dat weet de heer Smeulders net zo goed als ik!

De heer **Smeulders** (PvdA): Dat klopt helemaal. Onze fractie in de Tweede Kamer heeft daarin zeker een grote rol gespeeld en daar zijn wij nog steeds trots op!

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): En wij vonden dat jammer!

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Als ik de CDA-fractie over mobiliteit hoor spreken, gaat het alleen maar over Zuidoost-Brabant. Als ik naar het plan kijk, constateer ik dat er een hoop geld overgebleven is voor ook echte knelpunten in West-Brabant: de 27, Hooipolder en andere knelpunten. Is het CDA bereid zich ook in te zetten om het geld daarvoor te gebruiken of moet die 271 miljoen euro allemaal naar Zuidoost-Brabant, allemaal naar de ruitregio?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Het lijkt mij duidelijk dat wij de gedeputeerde op pad hebben gestuurd met de opdracht om 271 miljoen euro voor Brabant binnen te halen en dat is niet gelukt. Hij heeft 90 miljoen euro laten liggen en die had ik graag ingezet in Brabant en zeker ook voor Hooipolder en andere knelpunten. Dat heeft de heer Vreugdenhil ook van ons gehoord. Maar goed het geld is nu weg, foetsie.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Mevrouw Van der Sloot, mag ik er dan op rekenen dat de CDA-fractie op 23 november bij het BO-MIRT in Den Haag ervoor zal pleiten om die overige middelen voor Brabant te behouden en dan ook voor de West-Brabantse regio? Is dat de inzet of gaan de middelen toch naar Limburg en Friesland?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Het lijkt mij zeer helder dat wij een duidelijke en goede lijn hebben met onze woordvoerder mobiliteit. Wij spreken hem ongeveer dagelijks. Dit komt zeker aan de orde en wij willen het geld naar Brabant krijgen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Zoals ik in mijn eerdere bijdrage heb gezegd, het is minstens 180 miljoen euro, mevrouw Van der Sloot. Dat is echter niet waarom ik naar de interruptiemicrofoon ben gelopen. Ik wil even bij de heer Smeulders aanhaken. Het valt mij op dat het CDA steeds spreekt over degelijk. Ik wil echter hier wel gezegd hebben dat de analyse rondom het mobiliteitsdossier niet echt degelijk gemaakt is door het CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dan wil ik tegen de VVD opmerken dat ik alleen maar verhalen hoor over gas op de plank, maar dat dit erg lastig wordt als er geen asfalt is en ook geen geld om daarin te investeren. Daar heeft de VVD toch wel een steekje laten vallen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Ik maak echt bezwaar tegen de beeldvorming van het CDA. Hoezo hebben wij geen asfalt in Brabant? En hoezo krijgen wij niet nog meer asfalt in Brabant? De minister heeft toegezegd dat de A67 die het CDA graag wil verdubbelen, een extra rijstrook krijgt. Fantastisch. Daarnaast hebben wij nog een paar extra onderzoeken gekregen. De uitvoering daarvan kost veel meer geld dan wat er nu nog in de landelijke pot vanuit de ruitmiddelen. Ik snap die beeldvorming gewoon niet.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Het is precies wat u zegt, mijnheer Smeulders. Wij hebben een aantal onderzoeken gekregen, maar dat zijn geen toezeggingen, daar zitten geen euro's bij. Bij de A67 moeten wij nog acht jaar wachten voordat er iets gaat gebeuren. Dat is voor ons veel te lang.

De heer **Smeulders** (PvdA): Mevrouw Van der Sloot mag zich misschien wel eens gaan verdiepen in de Haagse besluitvormingsprocessen. Op het moment dat er een onderzoek wordt gestart, wordt er echt een heel grote hobbel genomen. Een onderzoek starten betekent vrijwel zeker dat daar een heel dik maatregelenpakket uitkomt. Daar zijn zij heel blij mee. Ik heb daar gezeten en u moest eens weten, mevrouw Van der Sloot, hoeveel gemeenten en regio's kwamen lobbyen om nieuwe onderzoeken te kunnen starten, om nieuwe maatregelen in het MIRT te krijgen. Dit staat in het MIRT en daar zijn wij ontzettend blij mee.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik heb anders ook behoorlijk veel onderzoeken naar de Ruit gelezen, maar die is er ook niet gekomen, mijnheer Smeulders. Wat dat betreft klopt uw redenering niet helemaal.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik wil de VVD bijvallen dat het CDA het boekje niet helemaal op orde heeft. Wij zijn namelijk geen 90 miljoen euro kwijt, maar uiteindelijk 115 miljoen euro op dat ruitdossier. Ik denk dat het CDA, maar dat moet ik even aan mevrouw Van der Sloot vragen, hetzelfde gevoel heeft als wij toen wij de begroting en het Bestuursakkoord lazen; waar is überhaupt het asfalt? Ik kan bijna niets vinden? Had u dat gevoel ook, mevrouw Van der Sloot?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Laat ons duidelijk zijn. Er zijn ook andere zaken dan asfalt die wij belangrijk vinden en die wij ook missen in deze begroting, bijvoorbeeld de intercityverbinding van Breda naar de Randstad. Die stond wel in het coalitieakkoord. Het is voor ons meer dan dat, mijnheer Van den Berg, maar ik grote lijnen ben ik het zeker met u eens.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Kan mevrouw Van der Sloot aangegeven hoeveel kilometer asfalt er in de vorige periode naar Brabant is gekomen? Is dat meer of minder dan de 92 km die nu naar Brabant komt?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Over dat soort raadseltjes kunnen wij nog lang met elkaar spreken. Het is duidelijk dat er een grote ambitie lag in de vorige periode, maar goed, wij zitten nu in een nieuwe periode. U hebt mij zojuist ook horen zeggen dat ik de gedeputeerde een compliment geef voor de A58. Dus: count your blessings!

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Volgens mij is het ook aardig uniek dat de minister een toezegging heeft gedaan rond de A67. Het stond niet op de nationale agenda en toch halen wij dat op dit moment naar Brabant toe. In het kader van de A67 is toch behoorlijk gas op de plank gegeven, mevrouw Van der Sloot. Bent u dat met mij eens?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dat is mevrouw Van der Sloot niet met u eens, mijnheer Van Gruijthuijsen.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Voorzitter. Ik wil een beetje steun geven aan het college. Wij hebben een intensief proces achter de rug. Er is in eerste aanleg 180 miljoen euro binnengehaald en mogelijk komt er nog meer. Wat had het CDA nu anders gedaan? Welke kansen zag mevrouw Van der Sloot om op dit moment méér geld binnen te halen? Ik zie die werkelijk niet.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Laat duidelijk zijn dat wij gecharmeerd waren van het bidbook en het draagvlak dat daarvoor is opgehaald in de regio. Dat heeft deze gedeputeerde echt knap gedaan en in een korte tijd. Daarvoor wil ik hem ook complimenten geven. Wij zien echter ook dat wij voor de A2 niet 60 miljoen euro terugkrijgen maar een AO-MIRT. Dat is een loterij en dat weet de heer Uijlenhoet ook. Had u nu meer of beter kunnen doen dan de gedeputeerde?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Wat hadden wij anders gedaan? Wellicht de lobby in Den Haag. Ik weet niet wat wij anders gedaan hadden. Wij hadden het graag anders gezien en dat is het enige wat ik de heer Uijlenhoet kan zeggen.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik ga mevrouw Van der Sloot even serieus aanspreken en vragen of zij wel consequent is. Ik vind het een beetje ongeloofwaardige manier van oppositie voeren als ik haar nu hoor betreuren dat de Ruit niet is doorgedaan, terwijl zij net na de verkiezingen heeft gezegd: potverdorre, wij hebben dat verkeerd ingeschat. De bevolking is inderdaad tegen. Wij hebben niet geluisterd naar de mensen, wij hebben hier een fout gemaakt. Hoe consequent is mevrouw Van der Sloot?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Het verhaal dat de heer Heijmans vertelt, is zijn verhaal. Ons verhaal is duidelijk: wij willen graag dat Brabant bereikbaar is, heel Brabant en dus ook Zuidoost-Brabant, de regio Eindhoven. Wij zitten hier met ons verhaal en dat is het verhaal waaraan wij vasthouden.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, dat is wel uw verhaal, maar ik vraag u consequent te zijn, mevrouw Van der Sloot. Ik vraag erop te mogen rekenen dat als u iets zegt, u dat ook meent, u dat ook waarmaakt en dat u dat een paar maanden later ook nog vindt en niet, omdat het dan beter uitkomt, tot een ander standpunt komt.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik begrijp niet wat u zegt, mijnheer Heijmans.

De **voorzitter**: Tot slot de heer Van den Berg in deze ronde en daarna wil, ook gelet op de tijd, mevrouw Van der Sloot de ruimte geven om haar verhaal te vervolgen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik kom nog even terug op de fractie van de VVD die weer vertelt dat de A67 niet in de plannen stond. Die stond er wel in, maar is door een VVD-minister geschrapt. Ga nu niet lopen verkopen, dat jullie het weer erin gebracht hebben, mijnheer Van Gruijthuijsen, alstublieft.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Ik ga door met de A67. Die is ingepland maar met een aantal mitsen en maren zoals wij zojuist al bespraken. Het budget wordt gereserveerd maar pas toegekend na een verkenning en mits we als provincie 55 miljoen euro bijbetalen aan deze rijksweg. En als dit allemaal gebeurt, dan pas op zijn vroegst over acht jaar in 2023. Wij zijn als CDA van mening dat dit echt niet kan. In het eerste kwartaal van dit jaar gebeurden er al 25 zware ongelukken op de A67. Ik hoef u niet voor te rekenen wat dat gaat betekenen voor acht jaar c.q. 32 kwartalen, Wij willen een amendement voorstellen om de verbreding van de A67 naar voren halen. Daarom stellen wij voor om de A67 voor te financieren. Het Spaar- en Infrafonds biedt ons die ruimte. Tot zover mijn bijdrage, mijn collega zal ingaan op de financiële begroting.

De heer **Smeulders** (PvdA): Het is een duidelijk amendement, maar denkt mevrouw Van der Sloot nu echt dat wij als PS erover gaan of het Rijk de A67 sneller gaat verbreden?

De **voorzitter**: Ik wil de lijn voortzetten: het amendement wordt uitgedeeld en dan maakt het deel uit van de beraadslagingen. Het woord is nu aan de heer Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Ik stond alvast in de startblokken om zo min mogelijk tijd te verliezen. Ik vond de vergelijking van mijn fractievoorzitter tussen dit college en het schilderij De Tuin der Lusten van Jeroen Bosch eigenlijk buitengewoon treffend. Wat is de overeenkomst? Het middelste paneel van de Tuin der Lusten laat een schijnparadijs zien. Dit college heeft hetzelfde gedaan met het nieuwe bestuursakkoord: een schijnparadijs. Het is ook een beetje flauw want er is ook een belangrijk verschil. De Tuin der Lusten van Bosch is een ingewikkeld en zwaar doek, het ziet er ook niet altijd even gezellig uit. Ik vond de stripjes van dit college bij het Bestuursakkoord veel vrolijker, veel leuker en veel beter! Tot zover mijn korte politiek-kunsthistorische vergelijking, want het gaat vandaag over de begroting en zoals al is gezegd zal ik het financiële deel en de belangrijke D van degelijkheid behandelen. Mijn inbreng bestaat uit drie onderdelen. Ten eerste de huidige financiële staat van de provincie. Ten tweede de inkomstenkant. Hier zitten onze belangrijkste financiële zorgen en vragen en ten derde de uitgavenkant, waarbij ik inga op de inhoudelijke wensen van onze partij.

Wij kunnen kort zijn over de huidige financiële staat. Wij zien dat er in de provincie de afgelopen jaren goed op de centen is gepast. Dat hoort ook zo bij een degelijk financieel beleid, niet al het geld er zomaar doorheen brassen. Gelukkig gebeurt dat ook niet, er moet iets overblijven voor de kinderen en kleinkinderen van de Brabanders van nu. Voor het CDA is het belangrijk dat dit degelijke en conservatieve financiële rentmeesterschap de komende periode wordt voortgezet. Wij zien ook dat de gedeputeerde dit doet in deze begroting, wij hebben er alle vertrouwen in. Maar er zijn ook aandachtspunten en zorgen bij mijn fractie. Die zorgen zitten met name aan de inkomstenkant en niet wat de korte termijn betreft maar de middellange termijn. Door de huidige lage markttrentes komen de jaarlijkse rente-inkomsten die wij moeten binnenhalen op onze immunisatieportefeuille onder druk te staan. Dit kunnen wij tijdelijk opvangen vanuit een reservepotje, maar dit is voor de toekomst niet structureel vol te houden. Wij vinden dit dan ook geen degelijke oplossing.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Ik vind het begrip "rentmeesterschap" zo mooi en terecht. De heer Vreugdenhil gebruikt het ook regelmatig. Mag ik van het CDA verwachten dat wij bij het nog te behandelen Provinciaal Milieu- en Waterplan (PMW) ook vanuit dat rentmeesterschap met elkaar zullen praten?

De heer **Steenbakkers** (CDA): Mevrouw Roijackers, wij als CDA'ers voelen ons op ieder gebied in de provincie rentmeester. Wij zullen altijd vanuit dat perspectief proberen te handelen, dus ook bij het Waterplan.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Daar houd ik uw fractie heel graag aan, mijnheer Steenbakkers.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik heb een suggestie voor de heer Steenbakkers. Ik denk dat het CDA beter kan spreken over een "rendementsmeesterschap".

De heer **Steenbakkers** (CDA): Als de nestor van Staten een tip geeft, neem ik die altijd ter harte, daar denk ik 's avonds eerst zelf nog eens goed over na en daarna breng ik het in bij de fractie.

Ik vervolg mijn betoog. Wij moeten naar een degelijke oplossing. Een complicerende factor in dat geheel is het schatkistbankieren. Hoe zit dat nu precies? Wanneer nemen wij een goed besluit? Wat is dat dan? Welke scenario's zijn er mogelijk om die gelden beschikbaar te houden voor de kleinkindertjes van Brabant? Laten wij eerlijk zijn, als Staten hebben wij dit inzicht op dit moment onvoldoende. Het CDA pleit daarom voor een adviesraad van financieel-juridisch experts die ons van een advies rondom dit complexe probleem gaan voorzien. Op basis daarvan kunnen wij dan altijd politieke keuzes maken. Daar zitten wij hier ook voor. Het gaan dan om vragen als: Welke mogelijke scenario's zijn er? Wat betekent dit voor het schatkistbankieren? De gedeputeerde Financiën zou daarbij wat ons betreft nadrukkelijk betrokken moeten worden. Wij dienen daartoe een motie in en horen graag de reactie van de gedeputeerde.

Ik heb het punt van de Essent-rendementen ingebracht omdat wij in de begroting zien dat de inkomstenkant onder druk staat. De algemene uitkering van het Provinciefonds bijvoorbeeld staat inmiddels op negatief: 1.9 miljoen euro. Ik kom daarop vandaag nog terug bij een ander agendapunt van vandaag. Bij de motorrijtuigenbelasting moeten wij constateren dat de zeer goede ontwikkeling op het gebied van elektrisch/hybride rijden in de toekomst wel van invloed kan zijn op deze inkomsten. Wellicht worden die minder. Hoe bereidt dit college zich daarop voor?

De risicoparagraaf zit naar onze mening adequaat in elkaar. Wij hebben daarover nog wel enkele technische vragen maar die zal ik zo in een debat met de gedeputeerde aan de orde stellen. Wij zien dat in die risicoparagraaf de inkomstenkant eigenlijk niet wordt meegenomen. Er wordt gezegd in de begroting dat onzekerheden aan de inkomstenkant separaat worden aangeboden. Kan de gedeputeerde aangeven

hoe dit zit en of hij volgend jaar bij de begroting onzekerheden aan de inkomstenkant integraal wil meenemen in de risicoparagraaf?

Bij de uitgavenkant hebben wij nog een aantal concrete vragen en wensen op de inhoudelijke programma's. Zoals mijn fractievoorzitter al zei, wij vinden dat dit college onvoldoende aandacht besteedt aan leefbaarheid. Leefbaarheid is een ondergeschoven kindje. Ik behandel er nu twee, die met de meeste prioriteit, en de rest zal ik in losse vragen of in 2e termijn meepakken. Leefbaarheid heeft ook iets te maken met digitale bereikbaarheid. Breedband voor heel Brabant! In de begroting zien wij dat er uit de pot inmiddels 4 miljoen euro is uitgegeven, dat er nog 15 initiatieven lopen en dat het resterende bedrag waarschijnlijk onvoldoende is, maar dat zien wij pas als wij gaan evalueren. Is het een goed idee om alvast 25 of 50 miljoen euro, afhankelijk van wat het college denkt dat er nodig is, te reserveren? Wat wij betreft doen wij dat door middel van een herprioritering in de 3e tranche investeringsagenda bij de economische structuurversterking. Mocht blijken dat er te weinig geld in dat Breedbandfonds zit om heel Brabant breedband te geven, dan kunnen wij hiermee die limiet verhogen.

Vervolgens kom ik bij de EU-gelden. Nu hebben we een ambitie om 95% van de EU gelden uit te nutten. Dit is voor ons het toppunt van een slappe doelstelling die onmogelijk te controleren is voor PS. Het CDA wil dat er gewoon een hard bedrag wordt genoemd. Hoeveel geld wil dit college de komende periode uit al die Europese potten gaan halen? In overige provincies wordt hierover gewoon een harde uitspraak gedaan. In Limburg zegt gedeputeerde Koopmans dat hij in deze periode 100 miljoen euro gaat binnenhalen uit alle verschillende programma's. Wij zijn ervan overtuigd dat dit college dat ook kan en vragen om een reactie.

Rest mij om evenals de heer Van Gruijthuijsen alle ambtenaren en het college hartelijk te danken voor de beantwoording van onze vragen. Ik heb hierbij nog een opmerking die ik al eerder in de Statenzaal heb gehoord. Er wordt gezegd dat er te veel nieuwe Statenleden zijn en er daarom zo veel vragen worden gesteld. Volgens mij worden er vragen gesteld om een begroting goed te kunnen doorgronden. Als wij daar nieuwsgierig naar zijn, verwacht ik van de fractievoorzitter van de grootste partij in deze Staten een aanmoediging. Het hoeven geen feestslingers te zijn, maar toch op zijn minst een aanmoediging.

De **voorzitter**: Daar komt ie.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Natuurlijk als mijnheer Steenbakkers als het financiële geweten van de Staten in perspectief vraagt om een reactie, dan krijgt hij die natuurlijk.

Mijnheer Steenbakkers, u hebt mij die woorden niet horen uitspreken. Het aantal vragen kan inderdaad groot zijn vanwege het feit dat er veel nieuwe Statenleden zijn. Daartegen bestaat geen enkel bezwaar. Ik zet wel vraagtekens als er vanuit een fractie bijvoorbeeld twee keer dezelfde vraag wordt gesteld. Dan denk ik waar is nu de organisatie van die fractie.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ik kan niet anders dan de heer Van Gruijthuijsen hierin helemaal gelijk geven en mijn excuses aanbieden voor de twee vragen die inderdaad dubbel gesteld zijn. Het is echter ook zo dat zo'n vraag de tweede keer sneller te beantwoorden is.

De **voorzitter**: Door de leden mw. Van der Sloot en Heijman wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend het Statenvoorstel 69/15 inzake Begroting 2016, besluiten dat:

- de volgende tekst aan besluit 1 van het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel 69/15 wordt toegevoegd:

"Om 20 miljoen euro te reserveren ten behoeve van een voorfinancieringsarrangement met het Rijk om de aanpak van de A67 minstens 3 jaar te versnellen en deze middelen op voorhand prioritair te reserveren, uit de voormalige "Ruit-middelen": binnen de op te richten Reserve Verkeer en Vervoer, compartiment Spaar- en Infra Fonds (SIF)."

Toelichting:

- De noodzaak voor de aanpak van de A67 breed gedragen wordt.
- De verbreding van de A67 in de periode 2022-2024 gepland is.
- Volgens het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE) elk jaar gemiddeld 400 ongevallen waarvan 64 met letsel plaatsvinden op de A67.
- In het SIF zat namelijk € 450 mln voor de bereikbaarheid van de regio Eindhoven. De provinciale bijdragen die nu in het Bidbook en in de MIRT-afspraken met het Rijk staan, tellen op tot 345 miljoen euro + een pm-post voor het bereikbaarheidsakkoord. Er is dan ook voldoende ruimte in het SIF voor deze voorfinanciering van ongeveer 20 miljoen euro (investering van 205 miljoen euro met een rentepercentage van gemiddeld 3 voor 3 jaar).
- Deze middelen gebruikt kunnen worden voor het versnellen van de verbreding van de A67 met 3 jaar, zodat in 2019 gestart kan worden met de aanpak.

Dit amendement maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. A1

Door de leden mw. Van der Sloot, Derijckere, Vreugdenhil, Van der Wel en Heijman wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend het Statenvoorstel 69/15 inzake Begroting 2016, besluiten dat:

1. de volgende tekst wordt aangevuld aan de Begroting 2016 (bijlage1, Begroting 2016, pagina 12, onder het kopje 'Bestuursakkoord'):

"Voor de jaren 2016 tot en met 2018 jaarlijks additioneel 200.000 euro op te nemen voor de Taskforce Brabant-Zeeland ten behoeve van de aanpak bestuurlijke incasso en dit te dekken uit het overschot op de begroting",

2. besluit 1 van het ontwerpbesluit 1 Begroting 2016 aan te vullen met:

"onder hoofdstuk 1 Begroting 2016, de lasten te verhogen voor de jaren 2016 t/m 2018 te verhogen met € 200.000,- en deze extra lasten te dekken uit het saldo begrotingsruimte" (Statenvoorstel, pagina 5, tabel met saldo begrotingsruimte)."

Toelichting

- De Taskforce Brabant-Zeeland goede resultaten behaalt met het aan de voorkant verstoren van georganiseerde misdaad. Daarnaast wordt het crimineel vermogen gezien als een voorwaarde voor drugsproductie en drugshandel;
- In de strijd tegen georganiseerde criminaliteit, criminelen nog meer getroffen kunnen worden in hun motief: het financieel en materieel gewin;
- Brabantse gemeenten voor miljoenen boetes en vorderingen hebben uitstaan bij criminelen, die niet geïnd (kunnen) worden;

- De Taskforce Brabant-Zeeland met behulp van het nieuwe project voor bestuurlijke incasso, genaamd "Bestuurlijk Afpakken", gemeenten met succes helpt om het geld terug te halen;
- Voor heel Brabant op dit moment slechts 2 medewerkers beschikbaar zijn;
- Een tijdelijke versterking van het project Bestuurlijk Aanpakken helpt om tempo te maken om de groei en impact van de georganiseerde criminaliteit in Brabant te stoppen.

Dit amendement maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. A2.

Door de leden mw. Van der Sloot en Heijman wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, overwegende dat:

- de provincie de afgelopen jaren met name met behulp van efrogelden (OP-Zuid, Interreg) en elfpogelden (POP3 en Leader) een stevige extra investeringsimpuls heeft gerealiseerd;
- de kansen voor versterking van de eigen ambities met behulp van ook andere EU- programma's en fondsen (zoals maar niet uitsluitend Horizon 2020, Trans-Europese Netwerken en Connecting Europe Facility, Erasmus+, Creative Europe, Europese Investeringsbank, JESSICA, JEREMI of het LIFE+ programma) nog beter verzilverd kunnen worden, constaterende dat;
- Gedeputeerde Staten van Noord Brabant een nadrukkelijke ambitie hebben op het gebied van 'binnenhalen' van Europese gelden;
- Gedeputeerde Staten van Noord Brabant op dit moment nog geen concreet bedrag hebben genoemd als doel om de komende bestuursperiode uit alle verschillende EU-fondsen binnen te halen;
- Gedeputeerde Staten in bijvoorbeeld de Provincie Limburg wel expliciet en in het openbaar een concreet bedrag hebben genoemd wat men de komende bestuursperiode wil 'binnenhalen';
- het noemen van een concreet bedrag Provinciale Staten optimaal in staat stelt om haar controlerende rol op dit punt goed uit te voeren, dragen Gedeputeerde Staten op:
 - een heldere en concrete inspanningsverplichting uit te spreken om de komende bestuursperiode ten minste 100 miljoen euro uit de verschillende Europese fondsen naar de Noord-Brabant te halen, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. M1.

Door de leden mw. Van der Sloot en Steenbakkers wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, overwegende dat:

- Gedeputeerde Staten in de begroting 2016 hebben aangegeven dat het jaarlijkse doelrendement van 122,5 miljoen euro uit de immunisatieportefeuille in de nabije toekomst door de lage rentestanden niet wordt gehaald;
- we deze 122,5 miljoen euro wel jaarlijks nodig hebben voor de dekking van onze begroting;
- dit nog wel tijdelijk is op te vangen uit de dividendreserve maar dat dit niet oneindig kan gebeuren en derhalve geen structurele oplossing is, constaterende dat:
 - indien we deze gemiste inkomsten op den duur niet elders vandaan kunnen halen, we moeten bezuinigen op reguliere taken (bijvoorbeeld natuur, cultuur of economie);
 - het schatkistbankieren een additionele complicerende factor is;
 - Provinciale Staten tijdig en goed geïnformeerd moeten kunnen reageren op dit financiële vraagstuk;

- het een ingewikkelde financieel vraagstuk is waarbij een gedegen financiële voorbereiding, een goed advies en transparantie van groot belang zijn, dragen Gedeputeerde Staten op:
- in overleg met Provinciale Staten een externe financiële adviesraad aan te stellen en in gezamenlijkheid met Provinciale Staten te komen tot een heldere opdrachtformulering voor deze adviesraad;
- voor 31-03-2016 hierover met Provinciale Staten in overleg te gaan, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. M2.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Om maar te beginnen met u te parafraseren, voorzitter: daar sta je dan voor je jaarlijkse hoogtepunt.

De **voorzitter**: Wilt u dat nog eens herhalen, ik kan het niet helemaal volgen?

(Hilariteit)

De heer **Heijmans** (SP): Aangezien we al twee keer een Bestuursakkoord besproken hebben en een BURAP (bestuursrapportage), heb ik wel eens het gevoel dat het mijn vierde hoogtepunt is. Dat betekent wel dat ik mij met het algemeen beschouwen enigszins beperkt zal houden. Op een tweetal in onze ogen belangrijke speerpunten van dit college wil ik graag een nadere toelichting van het college en ik zal op een aantal punten u vragen stellen en eventueel in tweede termijn een aantal moties indienen. Een motie zal ik zeker in eerste termijn indienen. Die betreft TTIP (Transatlantic Trade & Investment Partnership) omdat het een vraag aan de Staten is. Mochten uw antwoorden, om er nog maar even op door te gaan, bevredigend zijn dan heb ik mijn jaarlijkse hoogtepunt binnen en voorkomen we het kappen van bomen en administratieve rompslomp.

Voorzitter. Ik denk dat ik de mening van deze hele coalitie maar eigenlijk van de hele Staten verwoord als ik zeg dat de belangrijkste opdracht die dit college heeft meegekregen, is iets te doen aan de werkloosheid of, andersom geredeneerd, doe iets aan de werkgelegenheid in onze provincie. Dat is ook terug te zien in de begroting. We hebben echt driftig gezocht naar financiële middelen om een economisch beleid in deze periode te kunnen voeren. In de vorige periode hebben we ons aan het eind er ook ernstig zorgen over gemaakt of die middelen er waren en die zijn er. Dan is mijn vraag, natuurlijk in eerste instantie aan de betrokken gedeputeerde maar in feite aan het hele college, waar wij deze gedeputeerde over een jaar op kunnen afrekenen. Hij hoeft het niet exact tot op één arbeidsplaats aan te geven.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik moest toch even nadenken over uw hoogtepunten.

De heer **Heijmans** (SP): U was toch niets aan het visualiseren?

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Maar ik dacht dat een van de hoogtepunten van deze coalitie en dit college zou worden, want daar is het Bestuursakkoord mee doorspekt, duurzaamheid, innovatie en ga zo maar door voor een beter Brabant. Daar hoor ik u niets over zeggen.

De **voorzitter**: Hij was nog maar net begonnen.

De heer **Heijmans** (SP): Ik ben ongeveer een halve minuut bezig bent met m'n betoog en heb het woordje duurzaamheid nog niet gebruikt maar mevrouw Brunklaus zal straks zien dat heel wat moties van ons juist over dat onderwerp gaan. Ik sprak ook over wat in ons Bestuursakkoord, onderschreven door alle partijen, als een uitermate belangrijk uitgangspunt is genomen, namelijk het bevorderen van de werkgelegenheid. Dat zegt niets over andere zaken.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Die moties ken ik niet en die heb ik ook niet van te voren mogen zien. Maar ik doel natuurlijk niet alleen op duurzaamheid maar ook op duurzame werkgelegenheid, dus werkgelegenheid met duurzaamheid samen. Dat snapt u toch wel?

De heer **Heijmans** (SP): Ja, natuurlijk snap ik dat maar wat ik van deze gedeputeerde vraag is zijn visie te geven op de ontwikkeling van de werkgelegenheid in de komende jaren, op welke terreinen, zowel kwalitatief als kwantitatief. Ik hoop, en waarschijnlijk met u, dat de nadruk zal liggen op een bepaalde soort van werkgelegenheid. Ik denk dat wij hierin niet van mening verschillen. Wat ik graag van dit college wil, en dat mag u best weten, is op de twee speerpunten, duurzame landbouw en werkgelegenheid, een visie van de twee gedeputeerden waar wij ze over een jaar op kunnen afrekenen. Dan wel graag geconcretiseerd want bij mooie woorden en mooie voornemens denk ik aan the way tot the hel is paved etc.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. We hebben op het punt van werkgelegenheid hier eerder tegenover de SP-fractie gestaan en toen vonden we elkaar in de zorgsector die een heel belangrijke sector in Brabant is. Ik heb deze begroting goed gelezen en ik kom er weinig in tegen om de werkgelegenheid in de zorgsector overeind te houden. Waar mogen wij in de komende vier jaar de SP-fractie op afrekenen wat betreft de werkgelegenheid in de zorg?

De heer **Heijmans** (SP): U mag ons afrekenen op het feit dat in het onderdeel arbeidsmarktbeleid met name die zorg een belangrijk onderwerp wordt. Ik kom straks nog te spreken over een motie over mantelzorg die inderdaad duidelijk maakt hoe hard wij staan te springen om meer zorg, meer mensen, meer handen aan het bed, meer handen aan de mensen zou ik eigenlijk willen zeggen. Naar mijn idee zal dat vooral in het arbeidsmarktbeleid tot uitvoering moeten komen. Daarover wil ik straks van de gedeputeerde graag het een en ander horen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): U geeft zelf aan dat u waarschijnlijk een motie nodig heeft om het college in beweging te krijgen. Mij frappeert het dat in deze begroting er nog niets van terecht is gekomen en u het woord worden moet gebruiken. Ik zou juist van de SP-fractie verwachten dat in deze begroting dat ook afrekenbaar is en u er scherp in bent en bijvoorbeeld ook met de Staten een motie zou maken om afrekenbare doelen richting het college op te stellen.

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Vreugdenhil, u denkt misschien dat de coalitie het antwoord van de gedeputeerde al weet, maar ik moet u zeggen dat het voor mij ook nog een verrassing gaat worden wat de gedeputeerde gaat zeggen. Als er geen of absoluut onvoldoende aandacht is voor arbeidsmarktbeleid ten aanzien van de zorg, zullen wij hem daar zeker tijdens deze begrotingsbehandeling op aanspreken. Hiermee is hij dus op een fantastische manier gewaarschuwd.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Mijnheer Heijmans, zou u ook in uw vraag willen meenemen wat het flexicuritybeleid precies gaat opleveren? Dat vind ik ook een heel belangrijke vraag via u aan de gedeputeerde.

De heer **Heijmans** (SP): Ik zou deze vraag van u die ik zeker belangrijk vind, niet specifiek alleen aan deze gedeputeerde willen stellen, omdat ik denk dat dit een onderwerp is dat zeker ook onder de portefeuille cultuur valt. Bij cultuureducatie en flexicurity zal het zeker een belangrijke rol kunnen spelen. Ik zou dus graag willen dat als het mogelijk is meer leden van het college hierop hun visie geven.

Er is onlangs een aardig begin gemaakt met het succes van ons beleid. We hebben altijd gezegd dat we in Brabant de recreatie willen aanjagen, met name de verblijfsrecreatie die juist zorgt voor werkgelegenheid voor lager opgeleiden. Ik was bijvoorbeeld blij het voorbeeld te lezen van de Efteling die ervoor gaat zorgen dat er 80 arbeidsplaatsen bij komen door meer in te zetten op verblijfsrecreatie.

Waar het gaat om de landbouw moet ik zeggen dat wij als college met name afgerekend zullen worden op hoe succesvol we zijn in het verminderen van de overlast in gebieden als de Peel en de Kempen, de bekende overlastgebieden. Ik wil graag van deze gedeputeerde horen waar wij staan in het terugdringen van die overlast. Naar mijn overtuiging kan en moet dat via het principe van minder dieren. Waar staan we over een jaar?

Ik wil nog iets verder gaan. We hebben destijds een akkoord met allerlei maatschappelijke partners ondertekend. Een van de belangrijke zaken in dat Ruwenbergakkoord was dat wij de kringloop gaan sluiten op Noordwest-Europese schaal. Het lijkt mij ontzettend moeilijk beleidsmatig daarop in te zetten. Wat gaat deze gedeputeerde doen om er meer van te maken dan een mooi voornemen. Ik weet dat het een van die zaken was waardoor met name de groene organisaties zich in die overeenkomst konden vinden. Dat was een wenkend perspectief. Tegenwoordig noemen ze dat vaak een stip op de horizon. Wat gaat deze gedeputeerde doen om dat concreet voor elkaar te krijgen?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Mijnheer Heijmans, u zei net toe te komen aan overlast van de landbouw voor de omgeving. Bent u het er dan mee eens dat wanneer grootschalige mestverwerking of mestverwaarding inderdaad leidt tot reductie van de overlast, wij daarin een actieve rol gaan spelen en in deze periode een schop in de grond steken?

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Gruijthuijsen, ik ben het met u eens dat wij wat met mest zullen moeten doen. Zo simpel is het. Doe je niets dan vindt het illegaal z'n weg en krijg je toestanden die je helemaal niet wil. Dat neemt niet weg en daar zullen we een stevige discussie over moeten voeren, dat we niet kunnen zeggen dat het zo maar overal kan. De SP-fractie is er groot voorstander van, in principe grootschalige mestverwerking te laten plaatsvinden op industrieterreinen, waardoor er zo weinig mogelijk overlast is voor omwonenden en er goede aanvoerwegen zijn. Dat zijn allemaal aspecten waar we rekening mee zullen moeten houden, maar we kunnen niet langer de mestverwerking beperken als een soort hoop dat dit het aantal dieren zou kunnen verminderen, want zo werkt het niet.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dus rekening houdend met al die argumenten zegt u inderdaad dat we echt snelheid moeten betrachten.

De heer **Heijmans** (SP): Ik denk dat dit logischerwijze voortvloeit uit ons Bestuursakkoord. Zoals u weet zijn wij daar bijzonder trouw aan.

De heer **Braspenning** (CDA): Mestverwerking kan ook zeker bijdragen aan het sluitend maken van kringlopen, maar u maakt even een zijsprongetje door te zeggen dat er allerlei illegale manieren zijn om van mest af te komen. Dan ben ik toch heel benieuwd wat u daarmee bedoelt.

De heer **Heijmans** (SP): Bijvoorbeeld het transport naar het buitenland.

De heer **Braspenning** (CDA): Wat is daar in godsnaam illegaal aan?

De heer **Heijmans** (SP): Ik ga ervan uit dat dit soort producten binnen de landsgrenzen verwerkt moeten worden.

De **voorzitter**: Nee, mijnheer Braspenning, u heeft al twee keer geïnterrupteerd.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Volgens mij heeft de voormalig staatssecretaris ook erkend in haar visie dat er veel sprake is van illegale mestdumpingen. We moeten dus niet doen alsof er niets aan de hand is.

Ik ondersteun het verhaal van minder dieren als oplossing voor het probleem voor milieu, natuur en overlast. Maar bent u bereid de komende periode in de Staten ook beleidsmaatregelen te nemen om dat te bewerkstelligen?

De heer **Heijmans** (SP): Ja, maar als u daaruit concludeert dat elk voorstel dat u gaat indienen en tot doel heeft tot minder dieren te komen, op grond van het ja dat ik nu zeg, door ons zal worden gesteund, moet ik zeggen dat ik zover niet ga.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dat vraag ik niet. Wij zullen best in overleg willen treden maar het gaat ons wel om die doelstelling en om er beleidsmaatregelen naast gelegd te krijgen.

De **voorzitter**: Het punt is gemaakt en ik vraag de heer Heijmans zijn betoog te vervolgen.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Dit zijn de twee belangrijke doelstellingen van het Bestuursakkoord waarover ik vandaag heel nadrukkelijk duidelijkheid wil krijgen.

Dan kom ik op een aantal lossen zaken waarop ik van het college graag een reactie wil en waarover ik eventueel in tweede termijn een motie zal indienen. Wij werden nog niet zo heel lang geleden geconfronteerd met een kop over mantelzorg: "10.000 overbelaste mantelzorgers in Brabant. Druk neemt toe door bezuinigingen. De psychische klachten van mantelzorgers variëren van oververmoeidheid tot lusteloosheid en depressiviteit." We kunnen ons wel afvragen of we als provincie daarover gaan, maar ik denk dat wij als provincie ontzettend veel waardering en respect moeten hebben voor die duizenden mensen in Brabant die elke dag mantelzorg geven. Ik zou de gedeputeerde willen vragen of hij in samenwerking met gemeenten en zorgorganisaties mogelijkheden ziet om ook als provincie mee te werken aan het beter en meer ondersteunen van deze mensen die dagelijks waarmaken wat naastenliefde is in de praktijk.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Mijnheer Heijmans, dat is natuurlijk zeer sympathiek. Wij hebben in de vorige Statenperiode samen met de PvdA nog geprobeerd een regionale vrijwilligerspas voor onder andere mantelzorgers erdoor te krijgen. Zou u daar wat in zien?

De heer **Heijmans** (SP): Ik realiseer mij heel goed dat de situatie de laatste tijd is verslechterd. Ik ben in het algemeen niet zo voor allerlei pasjes en dergelijke, maar eerlijk gezegd maakt het mij niet zoveel uit wat het is, als de mantelzorgers zich maar ondersteund voelen en het gevoel krijgen dat zijn ondersteund en gerespecteerd worden en het voor hen net allemaal iets dragelijker wordt gemaakt. Als een pasje daaraan bijdraagt, wil ik daar graag de discussie over aangaan.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Dat was het hele idee achter deze pas. Het ging er om juist waardering uit te spreken voor onder andere mantelzorgers en vrijwilligers die dit soort moeilijke dingen doen en hun een stukje waardering van de kant van de provincie te geven.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. Het is een wat merkwaardige situatie dat we nu weer een discussie gaan voeren over pasjes, een discussie die we een tijd geleden al hebben gevoerd, maar ik wil de heer Heijmans toch vragen, hoe hij de toegevoegde waarde van de provincie in het geheel ziet en hoe hij de unieke verantwoordelijkheden van gemeentes ziet, waar een hele hoop mooie initiatieven bestaan om mantelzorgers te ondersteunen.

De heer **Heijmans** (SP): Ik vind eerlijk gezegd, mijnheer Hageman, dat op dit gebied een specifieke rol kan worden gespeeld door de provincie omdat we constateren dat gemeenten vaak best wel willen maar de financiële middelen niet hebben en dat gemeenten allerlei verschillende projecten doen en verschillende initiatieven nemen. De provincie zou als een soort van regisseur simpelweg die regisserende, initiërende rol en bij elkaar brengende rol kunnen spelen. Dat hoeft niet eens veel geld te kosten maar zou al heel veel kunnen betekenen want als we het over gemeenten als Den Bosch hebben, hebben we het over een iets andere maat van gemeente dan een gemeente met 10, 12, 15.000 inwoners, die we ook nog steeds hebben.

De heer **Hageman** (D66): Ik kan u een heel eind volgen, zeker als u stopt waar de provincie financieel zou moeten ondersteunen, maar ik denk dat we deze discussie op een andere manier moeten gaan voeren, want we komen een beetje in de discussie over de bestuurskracht van kleine gemeenten die dingen al of niet zouden kunnen. Daar wacht ik nog graag even op.

De heer **Heijmans** (SP): Ik denk dat wij met elkaar niet de discussie moeten aangaan over de vraag of dit onder bestuurskracht valt. Ik vind dat dit ook iets te maken heeft met leefbaarheid. Het is toch wel een kwestie die bepaalt hoe mensen in het leven staan, hoe mensen functioneren in gemeenschappen. Ik zou daar toch vooral ook de gedeputeerde die leefbaarheid in zijn portefeuille heeft, op willen aanspreken.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Even niet als woordvoerder namens onze fractie voor landbouw en natuur maar ik mag werken voor de grootste ouderenorganisatie van Nederland en ik ben heel blij met wat u zegt over het belang van mantelzorg en dat het in toenemende mate een maatschappelijk knelpunt gaat zijn. Is de SP-fractie ervan op de hoogte dat het vervoer van met name ouderen met Alzheimer van en naar dagopvang tegenwoordig een knelpunt is door de toenemende bezuinigingen? Is de SP-fractie ook bereid daarin te investeren?

De heer **Heijmans** (SP): Ik was er niet mee bekend en als ik dit zo hoor, denk ik dat het triest is. Misschien moet de gedeputeerde hiernaar maar eens informeren en moeten wij ernaar kijken maar niet meteen met de portemonnee klaar staan maar kijken of wij een oplossing kunnen vinden, want daar gaat het uiteindelijk om. Zulke dingen en dat ben ik helemaal met u eens, zouden in onze samenleving waar nog steeds voldoende rijkdom is, gewoon niet voor mogen komen.

Een ander punt als het gaat om leefbaarheid komt voor uit de alarmerende berichten die ons de laatste weken bereiken. Dat is dat heel veel hulpinstellingen maar ook de politie in onze gemeenten bijna dagelijks hun handen vol hebben aan mensen die om een of andere reden buiten de GGZ (geestelijke gezondheidszorg) terecht zijn gekomen. Mensen die in wijken en buurten rondhangen, rondlopen, verward zijn en de veiligheidsgevoelens van mensen bedreigen. Ook hiervoor geldt dat er verschillende gemeenten zijn die hierin bijzondere initiatieven nemen. Ik zou omdat ook dit de leefbaarheid betreft willen

vragen aan de gedeputeerde of de provincie hierin niet een verbindende rol kan spelen om bij voorbeeld mensen uit de praktijk bij elkaar te brengen om te bespreken hoe dit kan worden aangepakt. Het mes snijdt dan ook aan twee kanten. Als onze politie niet bezig hoeft te zijn met het zorgen voor en oppakken van deze mensen maar achter drugscriminelen aan kan, dan doet de politie naar mijn idee meer waarvoor zij is ingesteld en waarvoor ze op aarde is.

Een ander onderwerp betreft de motie die ik nu wel wil indienen, een motie over TTIP, allen wel bekend. Sprak je een jaar geleden over TTIP dan keek men je een beetje verbaasd en verward aan. TTIP staat voor Transatlantic Trade & Investment Partnership en is een vrijhandelsverdrag. Dat klinkt natuurlijk altijd mooi want wie is er nu tegen vrijheid. Natuurlijk, daar ben je niet tegen. Dit TTIP-verdrag heeft ISBS in zich en dat is een soort van arbitragecommissie die niet uit onafhankelijke juristen bestaat maar door bedrijven is samengesteld en die uitspraken kan doen voor provincies, gemeenten en landen, barrières kan opwerpen voor bedrijven en daarmee in feite het maken van winst door een bedrijf kan belemmeren. Ik geef een concreet voorbeeld. Je zou je kunnen voorstellen dat als TTIP wordt aangenomen, de provincie Brabant een schadeclaim krijgt van Cuadrilla omdat deze provincie in haar milieuplan heeft opgenomen dat niet geboord mag worden naar schaliegas. Het bedrijf zou anders hier drie miljard hebben kunnen verdienen. Wij zouden dan als provincie een schadeclaim kunnen krijgen waardoor onze Essent-middelen helemaal weg zijn. Dat willen we echt niet. Er zijn natuurlijk meer redenen maar ik denk dat dit verdrag inmiddels bij veel mensen wel bekend genoeg is. Ik wil hierover graag een uitspraak van de Staten vragen en zal zo meteen deze motie indienen.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Pleit u nu voor een TTIP-vrij Brabant? Waar pleit u nu precies voor?

De heer **Heijmans** (SP): De motie wordt straks uitgereikt. Wij verzoeken daarin aan het college in interprovinciaal verband in Brussel en Den Haag de mening van Provinciale Staten over TTIP uit te dragen en in interprovinciaal verband de dialoog aan te gaan met andere provincies die zich zorgen maken over de gevolgen van TTIP.

De **voorzitter**: De motie wordt zo dadelijk ingediend en maakt dan deel uit van de beraadslaging. Ik vraag de heer Heijmans nu zijn betoog te gaan afronden.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Het jeugdloon is ingesteld in 1968. De bedoeling ervan was uiteindelijk wel dat er dan voldoende inkomen was om een zelfstandig bestaan te kunnen hebben. Als we nagaan dat het minimum jeugdloon op dit moment €683 en nog wat centen bruto bedraagt dan is wel duidelijk dat voor dat minimum jeugdloon geen mens werkelijk zelfstandig kan leven.

De heer **Bakker** (PVV): Sorry, voorzitter, maar ik heb op de stopwatch bijgehouden hoeveel tijd de heer Heijmans nog heeft en dat is niet lang meer.

De heer **Heijmans** (SP): Bedoelt u spreektijd of is dit een dreigement.

(Hilariteit)

De heer **Bakker** (PVV): Spreektijd. Ik heb heel veel gehoord van de heer Heijmans behalve over echte kerntaken van de provincie. Een ervan is mobiliteit. In de wandelgangen noemt men de SP altijd de stadsbuspartij en juist over die bussen is heel veel te doen. Ik mis in uw betoog het opkomen voor de reizigers die 's morgens vroeg bij de bushalte blijven staan omdat de bussen bomvol zitten. Hoe kan dat nu gebeuren in een college waarin de SP mede de scepter zwaait? Vertelt u mij dat eens.

De heer **Heijmans** (SP): Omdat we a, beperkte middelen hebben voor het openbaar vervoer, b, er nog niet zo lang geleden een nieuwe aanbesteding is geweest. U hebt gelijk, er zijn bepaalde effecten waar we zeker naar moeten kijken. Ik heb begrepen dat u daarover een motie hebt ingediend. Ik zit wat langer in de Staten en ik kan u verzekeren dat elke keer na een nieuwe aanbesteding en nieuwe dienstregeling er altijd problemen ontstaan doordat zaken verkeerd zijn ingeschat. Die moeten we zo snel mogelijk oplossen. Ik weet niet of u het weet maar wij stellen regelmatig kritische vragen over het busvervoer, onlangs nog door mevrouw Arts over de buurtbussen, waar fantastische vrijwilligers bij betrokken zijn. Het gaat ons zeker aan het hart.

De heer **Bakker** (PVV): Voorzitter. Het valt mij even op als nieuweling in de Staten dat het in uw betoog totaal niet genoemd werd. Dat wilde ik even kwijt.

De **voorzitter**: Dat punt had u al gemaakt.

De heer **Heijmans** (SP): Ik blijf graag opvallen want als je opvalt en blijft verrassen dan blijft men ook aandacht voor je hebben.

Ik beperk mij nu nog tot moties die ik eventueel indien. Er ligt nog een motie over het oprichten van een bodemexpertisecentrum. In ons Bestuursakkoord hebben we ook aandacht besteed aan de toekomst van onze Brabantse bodem. Dat is niet alleen van belang voor onze agrarische ondernemers. Een goed bodembeheer is in ieders belang. Ik vraag het college te overwegen – en ik zal anders een motie daartoe indienen – om de kennis die op het gebied van de bodem bestaat, te bundelen en op een goede manier ten goede te laten komen aan de Brabantse gemeenschap.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Voorzitter. Ik wil nog even terugkomen op het thema flexicurity. De SP zit in een college met twee liberale partijen die een heel andere visie hebben op de arbeidsmarkt. Ik hoorde de heer Heijmans ook opmerkingen maken over minimumloon en het eigenlijk niet willen van minimum jeugdloon. Hoe kijkt u nu naar dat flexicuritybureau? Wat is de inzet van de SP op de ontwikkeling van dat flexicuritybureau, wat dat ook moge gaan worden om uw inzet, meer vastigheid op de arbeidsmarkt, te gaan realiseren?

De heer **Heijmans** (SP): Het zal u helemaal niet zo verrassen. Voor ons is flexicurity een second best oplossing. Het liefst willen wij en we zijn wat dat betreft een hopeloos ouderwetse partij, dat mensen bestaanszekerheid hebben via een vast dienstverband zoals dat er ooit was in deze samenleving. Wat daar dichterbij komt is in ieder geval het kunnen werken in een pool waardoor je in ieder geval verzekerd bent van werk, weliswaar niet weet waar je volgende week of over twee weken werkt maar wel weet dat je werk hebt. Dat vinden wij het positieve aan het hele idee van de flexicurity.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Heeft u er ideeën van wie in dat bureau zouden komen? Wat is uw inzet daarin?

De heer **Heijmans** (SP): Ik weet dat bijvoorbeeld op het gebied van kunst en cultuureducatie voor muziekonderwijs gedacht zou kunnen worden aan een pool. U weet dat door bezuinigingen op veel plaatsen mensen vanuit het muziekonderwijs en kunst en educatieonderwijs zijn ontslagen, in ieder geval zpp'er hebben mogen of hebben moeten worden. Dan lijkt mij zo'n flexicurity een heel goede oplossing.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Zekerheid is helemaal niet zo ouderwets. Het is op sommige gebieden best goed, bijvoorbeeld als het gaat om de inkomsten die de provincie krijgt. Is de nestor van de Staten samen met zijn fractie met het CDA van mening dat die inkomstenkant wat onder druk staat en kunt u ons steunen om nadrukkelijker naar die kant te kijken en dus ook naar de adviesraad waarvoor ik heb gepleit? De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Steenbakkers, u kunt op heel veel manieren naar die inkomstenkant kijken. Zal ik u eens verrassend door te zeggen dat als het niet linksom moet dan... Nee, laat ik het anders zeggen.

De heer **Steenbakkers** (CDA): U begon zo goed!

De heer **Heijmans** (SP): Als het niet rechtsom kan, dan moet het maar eens een keer links. Je zou op allerlei manieren de inkomstenkant kunnen verbeteren. Dat hoeft niet altijd en daar denk ik allereerst aan. Als je denkt aan ons Essent-kapitaal denkt ik toch gauw dat verhoging van inkomsten verhoging van risico's betekent. Ik vind dat we daarmee uitermate terughoudend en voorzichtig moeten zijn. We hebben nu besloten de motorrijtuigenbelasting te bevriezen. Dat is voor vier jaar en in principe blijven we dat doen. Maar ik kan mij voorstellen dat we in de loop van de tijd – dat kan over vier of vijf jaar zijn – je ook drie of vier punten aan de motorrijtuigenbelasting toevoegt. U weet ongetwijfeld dat de motorrijtuigenbelasting een gigantisch effect heeft op onze financiën. Tot erover praten en erover nadenken ben ik altijd bereid maar als het uitgangspunt is het verhogen van ons risicoprofiel, dus dat wij risico lopen door het Brabantse gemeenschapsgeld hoog in te zetten om een hoog rendement te halen, meen ik dat we daar toch wel tien keer over moeten nadenken.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Met dit antwoord ben ik blij want dan kunt u dus ook ondersteunen dat een aantal financiële of juridische experts zouden kunnen bekijken welke de slimme scenario's zijn en waaraan de minste risico's zijn verbanden. Dan pleit u eigenlijk voor hetgeen ik heb bepleit, namelijk dat mensen die er werkelijk veel verstand van hebben, ons van een advies gaan voorzien.

De heer **Heijmans** (SP): Ik ken mezelf. Ik ben geen financieel expert. Ik kan mij heel goed voorstellen dat als wij ons als Statenleden door echte financiële experts laten voorlichten, dat voor een groot deel beïnvloeden kan zijn. Ik voel mij niet altijd in staat daar precies de vinger achter te krijgen. Ik zou zeggen, laat het college vooral met de financiële experts praten en laat het college de boer op gaan en zich goed laten informeren en keuzes laten voorleggen en laat het college vervolgens zijn zeer deskundige mensen daar naar laten kijken en dan met een notitie komen. Ik vind het zelf heel erg moeilijk om rechtstreeks in contact met financiële experts te zeggen dat we maar voor dit of dat moeten kiezen. U komt uit die wereld en u weet hoe dingen soms heel erg verleidelijk zijn. Ik hoef maar derivaten, pakketjes en zo te noemen die erg verleidelijk zijn en waar je een beetje hebberig van wordt en vervolgens zit je een paar jaar later met de gebakken peren. Ik zou als Staten daar wel erg voorzichtig mee zijn.

De **voorzitter**: Door het lid Heijmans wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 13 november 2015, constaterende dat:

- de Europese Commissie onderhandelt met de Verenigde Staten over een vrijhandelsverdrag (TTIP), overwegende dat:
- de zeggenschap en beleidsruimte van provinciebesturen mogelijk door TTIP worden beïnvloed;
- veel ondernemers in Nederland en Europa schadelijke gevolgen zullen ondervinden als gevolg van toegenomen concurrentie door deze 'vrijhandelsakkoorden';

- TTIP een regulatory cooperation body in het leven brengt, waarin nieuwe en bestaande regelgeving, ook op decentraal niveau, voorgelegd worden aan de VS;
 - het opnemen van de VS in de Europese interne markt de aanscherping van de normen en standaarden voor onder andere arbeidsrechten, milieu en voedselveiligheid zal bemoeilijken;
 - vrijhandelsakkoorden geen instrumenten moeten zijn om de Europese, nationale, regionale of gemeentelijke wetgevingen te versoepelen of zelfs af te schaffen;
 - TTIP vooral gunstig is voor multinationals en hun investeerders, maar niet voor het MKB;
 - ook veel agrarische organisaties (NMV, DDB, NAV, NW en NVP en de LTO vakgroepen pluimvee en varkenshouderij) grote problemen hebben met de invoering van TTIP;
 - de beleidsvrijheid van de provincie niet mag worden beperkt door de VS,
- spreken als hun mening uit dat:
- elke clause betreffende een geschillenregeling (ISDS) tussen investeerders en overheden die zich onttrekt aan het nationale rechtssysteem op principieel verzet stuit;
 - een toets op democratisch gelegitimeerde decentrale regelgeving door een 'regulatory cooperation body' onacceptabel is,
- verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:
- in interprovinciaal verband in Brussel en Den Haag de mening van Provinciale Staten over TTIP uit te dragen;
 - in interprovinciaal (IPO) verband de dialoog aan te gaan met andere provincies die zich zorgen maken over de gevolgen van TTIP,
- en gaan over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Deze motie maakt deel uit van de beraadslaging. Zij krijgt nr. M6.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. De begroting 2016, er is hard aan gewerkt, waarvoor dank, maar deze begroting is veel te mooi om waar te zijn. Dit college etaleert vage maar opgeleukte toekomstbeelden en smijt er een flinke bak met Essentgeld tegenaan. Het college verzuimt om gewoon te zorgen voor en zich te beperken tot de degelijke uitvoering van zijn kerntaken. Dit college bagatelliseert en negeert zaken die misgaan. Bijvoorbeeld de voortdurende tegenvallers van de Tuinbouw OntwikkelingsMaatschappij regeling Ruimte voor Ruimte, de financiële tekorten en de puinhopen bij de omgevingsdiensten. En dag in dag uit, al maandenlang, staan grote groepen mensen bij vele bushaltes in Brabant tevergeefs te wachten op bussen die de halte voorbijrijden omdat ze overvol zijn. En waar bij de kerntaken allerlei zaken misgaan, onmaskert de asielsunami tegelijkertijd de ware aard van dit college. Die maakt namelijk pijnlijk duidelijk wat er in overheidsland opeens allemaal kan worden verwezenlijkt als je bestuurlijk maar werkelijk wil. Zodra het om asieleisders gaat is namelijk opeens alles mogelijk. Woningbouw? Wir schaffen das. Vergunningen, ontheffingen? Regelen we. Waarom moeten hardwerkende ondernemers soms jarenlang wachten op vergunningen en waarom moeten Brabanders jarenlang wachten op sociale huurwoningen? Waarom vindt het college het bedienen van de asieleisders belangrijker dan het faciliteren van de hardwerkende Brabanders? Kan het college dat eens beantwoorden?

De plannen van het college zijn verwoord in een begroting die aan elkaar hangt van interessant doen en met een hoop –letterlijk – dure hipstertermen smijten.

De **voorzitter**: Excuus, mevrouw Van der Kammen, even één moment. Mag ik stilte in de zaal. Het is te rumoerig. Stilte graag.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dit is niet de taal van de Brabantse burger, maar een echo van de Europese Commissie. Of misschien is de begroting gewoon een variant van het sprookje van de nieuwe kleren van de keizer? Alleen wie héél slim is, kan zien hoe prachtig het beleid van het college is, net zo prachtig als die mooie kleren van de keizer. Maar net als in het sprookje geldt dus dat als je goed kijkt, er gewoon helemaal niks is. En net als in het sprookje wordt er ook hier een heel hoge prijs betaald voor gebakken lucht. Dit ijdele college, verguld van pronkzucht, plundert de Essentgelden om megalomane en peperdure maar vooral onnodige plannen te betalen, net zoals de ijdele keizer zijn schatkist plunderde om de peperdure kleermakers te betalen.

De spilzuchtige coalitie heeft via het Bestuursakkoord de Essentmiddelen gewoon in de lopende begroting ingeboekt en het college heeft vrij spel gekregen om het geld op te maken. Alsof je je spaarrekening overboekt naar de betaalrekening om er leuke dingetjes van te doen. Potverteren, heet dat in normaal Nederlands.

Voorzitter, over wegeninfrastructuur. Waar we vier jaar geleden voorspoedig aan de slag gingen met plannen voor verbreding N279, de aanleg van de Ruit met 100 kilometer per uur als norm en de nieuwe N69, eindigt het nu met een linkse coalitie die de boel op slot zet, de Ruit schraapt en lopende projecten zoals de N279 versobert. In navolging van de landelijke VVD die in regeringsverband miljarden bezuinigt op infrastructuur, buigt ook de Brabantse afdeling diep voor de Partij van de Autohaat. Terwijl we voor de ontwikkeling van onze economie wegen nodig hebben: asfalt welteverstaan en geen appjes!

De PVV is en blijft van mening dat de opbrengsten provinciale opcenten Motorrijtuigenbelasting naar provinciale wegen, fietspaden en bruggen inclusief veiligheid en doorstromingsmaatregelen moeten. En wat overblijft moet terug naar de betalende automobilist via een tariefverlaging van die opcenten. En al zegt het college honderd keer dat het niet om een geoormerkte belasting gaat, dan zeggen wij: Waar een wil is, is een weg!

Over energie wil ik het volgende opmerken. Al bijna 20 jaar warmt de aarde volgens satellietdata niet of nauwelijks op. Wél vergroent de aarde door méér plantenvoedsel en méér CO₂. Maar allerlei klimaatcharlatans vertellen u liever rampspoed over dat ons klimaat zou verslechteren. Logisch, want de kachels van de windhandel en zonnepaneelboer moeten immers ook branden. Werkelijk niets is te zot om de mensen angst in te praten. Leugens zijn daarbij gewoon toegestaan. Je hebt niet eens big dataontwikkeling nodig om de fouten in de rekensommen op te sporen, maar deze feiten worden vakkundig onder het tapijt geschoven. De PVV zegt: Stop vandaag nog met de volstrekt nutteloze uitgaven aan energie-onzin projecten, stop het Energiefonds en stop de uitgaven voor nul-op-de-meter. Draag in plaats daarvan bij aan échte oplossingen voor energievraagstukken zoals de doorontwikkeling van thorium. Ga het maar regelen!

Verduurzaming in de landbouw is een toverwoord van deze coalitie. Maar wat is er duurzaam aan het kapot maken van een complete sector? We moeten trots zijn op onze Brabantse agrariërs, maar in plaats daarvan wordt boeren het ondernemen onmogelijk gemaakt en worden boeren door dit college vooral weggezet als lastpakken. Hoe kan een VVD in hemelsnaam zijn meegegaan in plannen om de consument her op te voeden? Wat is de volgende stap van deze rode coalitie: een volledige planeconomie introduceren? Brussel zal er wel van smullen, maar de Brabantse burger is de dupe!

Over cultuur het volgende. Het Brabant C fonds kan wat de PVV betreft per direct worden opgeheven. Het geld kan beter worden besteed aan behoud van écht Brabants cultureel erfgoed, zoals het monumentale 19e eeuwse neogotische kerkgebouw van Heeswijk-Dinther, waarvoor nu de slopershamer dreigt. Geen subsidiesponzen als BKKC (Brabants Kenniscentrum Kunst en Cultuur), Incubate en Boulevard steunen, maar zorgen voor behoud van kleine amateurtoneelverenigingen, koren en sportverenigingen in dorpen.

In plaats van hippiekletspraat over livinglabs, en people, planet, profit in de mozaïekmetropool, liever aandacht voor echte problemen: het aantasten van woon-, leef- en vestigingsklimaat door de asieltsunami. Als je het beleid van het college beschouwt, zou je haast denken dat 'people, planet, profit' alweer een

overtreffende trap heeft bereikt en vervangen is door 'people, planet, profeet': het faciliteren van de islamitische invasie als een living lab van de islamisering van onze Brabantse samenleving. De boodschap van de PVV is helder: haal uw handen af van elke vorm van asielbeleid of asielopvang en pleit voor het sluiten van de grenzen. Dit is niet alleen de mening van de PVV maar met ons van vele miljoenen bezorgde Nederlanders. Brabantse burgers moeten opdraaien voor het levensonderhoud, woningen en zorg van vele tienduizenden gelukszoekers die in Nederland een gratis gespreid bedje aantreffen. De PVV vindt dat sociale huurwoningen éérst voor eigen woningzoekenden beschikbaar moeten worden gesteld. In de toezichthoudende rol zou de provincie hierop kunnen en moeten sturen. Daarnaast moet er geen asielopvang plaatsvinden in provinciaal vastgoed of erfgoedcomplexen en moet de provincie geen woningen beschikbaar stellen. Kan het college toezeggen dat zij deze zaken als beleidsuitgangspunt wil vastleggen?

Liefde maakt blind en de idolate houding van het college voor de EU is daar een duidelijk voorbeeld van. De blik is volledig gericht op Brussel. Met statements als "De EU is voor ons een alledaagse werkelijkheid" en "Brussel is voor Brabant dichterbij dan Den Haag" wordt de poort wagenwijd opengezet voor de ongekozen eurocraten en wordt de parlementaire controle in Den Haag om zeep geholpen. In dit Brusselse sprookje heeft dit college in Juncker haar kleermaker gevonden. Brabant is in de ogen van dit college kennelijk nog slechts een wingewest van Brussel, waarbij braaf opzitten en pootjes geven het credo is geworden en de Brabantse burger mag betalen voor dit eurofiele nepkostuum.

Het zal duidelijk zijn dat de voorliggende begroting van het college niet op de instemming van de PVV kan rekenen, desalniettemin wachten we met belangstelling de beantwoording van het college af.

De **voorzitter**: Door het lid Van den Berg worden de volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015,
ter bespreking van de begroting 2016,
constaterende dat:

- het doordrukken naar letterlijk nul op de meter een erg dure zaak is, daar waar bij quick wins al heel veel bespaard kan worden zonder subsidie;
- er nog veel technische problemen zijn bij bestaande energieneutrale woningen, opbrengsten tegen vallen, etc.;
- 800.000 woningen en nog vele bedrijfsdaken vol met zonnepanelen een onbetaalbare inpassing en energie-opslagtechniek vragen *en derhalve met de huidige stand der techniek financieel catastrofaal uitpakken*;
- *mensen die het concept niet kunnen betalen, geconfronteerd worden met extreme stijgingen van energiebelastingen en netwerkkosten, leidend tot schrijnende armoede, zoals dat nu al in Duitsland bij 800.000 gezinnen het geval is,*

overwegende dat:

- *subsidieren van exploitatie dodelijk is voor de innovatie;*
- *energiebesparing de beste methode is om het gebruik van fossiele brandstof tegen te gaan;*
- *er nog grote voorraden fossiele brandstoffen zijn en emissievrije oplossingen bestaan en in overweldigende kwantiteit in zicht is richting 2050;*
- *een dergelijk dure aanpak een onevenredige aanslag op de koopkracht van burgers pleegt,*
verzoeken het college:
- *het project nul-op-de meter volledig over te laten aan de markt en volledig te schrappen uit de begroting;*
- *de daarbij behorende middelen toe te voegen aan de herprioriteerbare ruimte."*

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015, ter bespreking van de begroting 2016, constaterende dat:

- het college voornemens is om het beheerskader voor het Spaar- en Investeringsfonds voor Infrastructurele Werken in te trekken;
- het college voornemens is het instellingsbesluit Spaar- en Infracfonds in te trekken, overwegende dat:
- het Spaar- en Infracfonds beschermt dient te worden tegen "leegsnoepen" voor andere zaken dan waarvoor het fonds destijds in ingesteld, besluiten:
- de punten 5 en 6 uit ontwerpbesluit 1 69/15 B te laten vervallen, en
- geen 60 miljoen euro vanuit het Spaar- en investeringsfonds Infrastructuur (SIF) te halen om "kapitaallasten wegeninfrastructuur in 2016 t/m 2018 om te buigen ten behoeve van de beleidsintensiveringen van het Bestuursakkoord 2015-2019".

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015, ter bespreking van de begroting 2016, constaterende dat:

- automobilisten via de opcenten motorrijtuigenbelasting al jarenlang eenzijdig opdraaien voor beleid dat niets met automobilititeit te maken heeft en dit in de periode 2016 - 2019 nog eens versterkt wordt, overwegende dat:
- er grote opgaven liggen op infrastructureel gebied, zoals aanleg en onderhoud van wegen en fietspaden en de verbetering van veiligheid en doorstroming, besluiten:
- de provinciale opcenten MRB te oormerken voor aanleg en onderhoud van wegen en fietspaden, verkeersveiligheid en doorstroming;
- eventuele overschotten in een jaar te oormerken of te verrekenen in het opcententarief voor het daarop volgende jaar de correctie bij de eerstvolgende begrotingswijziging door te voeren."

Deze amendementen maken onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgen respectievelijk nr. A3, A4 en A5. Door de leden Van den Berg en Heijman worden de volgende moties voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015, ter bespreking van de begroting 2016, constaterende dat:

- het college voornemens is om een omleiding bij Veghel A50 / N279 ter hoogte van Zijtaart aan te laten leggen;
- inwoners van Zijtaart inmiddels plannen hebben om zelf een MKBA te laten maken, aangezien dit kennelijk geweigerd werd door het college, overwegende dat:
- de bewoners van Zijtaart grote twijfels hebben over nut en noodzaak van deze omleiding en vrezen voor de leefbaarheid van hun dorp;
- veel Statenleden in de vorige Statenperiode tijdens een werkbezoek aan Zijtaart ook grote twijfels uitten over de geplande weg;
- er goede alternatieven mogelijk zijn grofweg binnen het zelfde budget of zelfs goedkoper, verzoeken Gedeputeerde Staten:

- een MKBA ten aanzien van de geplande weg tussen de A50 en N279 bij Zijtaart uit te laten voeren en de kosten daarvoor voor rekening van de provincie te laten komen, en gaat over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015, ter bespreking van de begroting 2016, constaterende dat:

- er vanuit diverse delen van Noord-Brabant (bijvoorbeeld Cuijk, Rijen en Valkenswaard) krantenberichten en meldingen komen over onveilige fietspaden langs provinciale wegen vanwege gebrek aan, of weghalen van verlichting, overwegende dat:
 - de provincie het fietsen in het woon-werkverkeer wil promoten om hiermee de filedruk te verminderen;
 - donkere fietspaden mensen kunnen afschrikken en laten besluiten toch de auto te pakken;
 - naast verkeersveiligheid, zeker ook de sociale veiligheid op fietspaden, zowel in cijfers als in beleving van de (potentiële) gebruikers voorop moet staan, roepen het college op:
 - niet alleen de verkeersveiligheid, maar ook sociale veiligheid nadrukkelijk mee te nemen in de besluitvorming omtrent het verlichten van fietspaden langs provinciale wegen, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze moties maken onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgen respectievelijk nr. M7 en M8. Door het lid Van den Berg worden de volgende moties voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015, ter bespreking van de begroting 2016, constaterende dat:

- thoriumenergie een bewezen, maar nog sterk te verbeteren oplossing kan bieden voor vraagstukken op het gebied van milieuvervuiling, kernafval en (fossiele) grondstoffenvoorraad;
- wereldwijd projecten gestart zijn rondom inherent veilige kernenergie met gesmolten zoutreactoren met thorium als brandstof, waaronder het SAMOFAR-project onder leiding van Jan-Leen Kloosterman (TU-Delft);
- er voor tienduizenden jaren voldoende thorium beschikbaar is voor goedkope en volledig uitstootvrije energie, zonder noemenswaardig afvalprobleem;
- de Tweede Kamer op 16 oktober een motie heeft aangenomen om te kijken naar voor- en nadelen van thorium in relatie tot het Energieakkoord (GL, CU, PvdD tegen, alle andere partijen voor), overwegende dat:
 - er nog veel uitdaging zit in het vervolmaken van het thoriumconcept, met name op het gebied van chemie (samenstelling en reiniging van zouten), dichtingen en metaallegeringen;
 - Brabant bij uitstek bedrijven en kennisinstellingen (ECN/TU/E) heeft om mee te liften in deze energierevolutie welke steeds meer gezien wordt als de "gamechanger" van de toekomst;
 - Brabant hier dé kans heeft om te excelleren als slimste regio en uitvinders van de wereld, verzoeken het college:
 - onderzoek naar de mogelijkheden van thoriumenergie nadrukkelijk op te nemen in de doelen van het Innovatiefonds en zo mogelijk toekomstig mee te nemen in het provinciale beleid, en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015, ter bespreking van de begroting 2016,

constaterende dat:

- het te vaak een ongelooflijk grote puinhoop is op de A67, met een ongekend hoog aantal ongevallen en helaas ook slachtoffers;
- de Randweg Eindhoven regelmatig vastloopt door te weinig capaciteit;
- bij incidenten op de Randweg Eindhoven een enorme overlast van sluipverkeer ontstaat in de wijde omgeving;
- directe actie op het gebied van infrastructuur noodzakelijk is;
- een 2x 1-baans N279 tussen A67 (Asten) en Aarle-Rixtel ontoereikend is,

overwegende dat:

- ook na verbreding van de A67 en de A2- westelijke randweg Eindhoven bij incidenten nog steeds verkeersinfarcten zullen ontstaan op de Randweg, zolang een ruitstructuur ontbreekt;
- de MKBA Ruit Eindhoven duidelijke voordelen laat zien van de aanleg van een 2x2-baans weg tussen Ekkersrijt en de N279 bij Aarle-Rixtel;
- een 2x2-baans N279 op het traject van de "Ruit Eindhoven" noodzakelijk is en het eerst aanleggen van slechts één rijbaan per rijrichting onzinnig is als de kunstwerken al meteen voor 2x2 rijbanen worden uitgevoerd,

verzoeken het college:

- de procedure rondom de aanleg van de Ruit Eindhoven, inclusief Noord-Oost-Corridor en N279-Zuid, alsnog op te pakken teneinde op afzienbare termijn tot een volwaardige ruitstructuur rond Eindhoven en Helmond te komen met minimaal 2x2 rijstroken en ongelijkvloerse kruisingen, en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015,

ter bespreking van de begroting 2016,

constaterende dat:

- ook na verbreding van de A67 en de A2- westelijke randweg Eindhoven bij incidenten nog steeds verkeersinfarcten zullen ontstaan op de Randweg, zodat het onderliggend wegennet, waaronder de N279 ook volledig vastloopt,

overwegende dat:

- een 2x2-baans N279 noodzakelijk is om enige significante functie als bypass te kunnen vervullen en het eerst aanleggen van slechts één rijbaan per rijrichting onzinnig is als de kunstwerken al meteen voor 2x2 rijbanen worden uitgevoerd;
- dit college zelf aangeeft prioriteit te geven aan een goed onderliggend wegennet,

verzoeken het college:

- de N279-zuid tussen Beek en Donk en de A67 volledig met 2x2 rijstroken en ongelijkvloerse kruisingen uit te voeren, en gaat over tot de orde van de dag."

Deze moties maken onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgen respectievelijk nr. M9, M10 en M11.

Door het lid mw. Kardol wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015,

constaterende dat:

- er inkomende en uitgaande provinciale (handels-)missies plaatsvinden;
- missies variëren in aard, doel of samenstelling;
- informatie van missies weliswaar openbaar gemaakt wordt, maar versnipperd over websites van provincie, initiatiefnemers, etc. vindbaar en niet centraal beschikbaar zijn via brabant.nl;

- de berichtgeving niet (vooraf) plaatsvindt via de website brabant.nl, maar veelal achteraf via persberichten of nieuwsbrieven;
 - er het afgelopen jaar meerdere WOB-verzoeken door kranten zijn ingediend met betrekking tot dit onderwerp,
overwegende dat:
 - in antwoord op technische vragen bij de begroting is geschreven: "Daarnaast is het een goede suggestie om op reguliere basis informatie over missies op de website brabant.nl te plaatsen, zoals resultaten.",
- verzoeken GS:
- op gestructureerde wijze informatie betreffende kosten, deelnemers, doelen en resultaten van alle buitenlandse missies van de provinciebestuurders en volksvertegenwoordigers op of via één overzichtspagina te publiceren op brabant.nl.,
en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. M12.
Door het lid Van Hattem wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015,
constaterende dat:

- GeenPeil voldoende handtekeningen heeft opgehaald voor een referendum over het associatieverdrag tussen Oekraïne en de EU;
 - daarom op 6 april 2016 een referendum zal worden gehouden onder alle Nederlanders die dan stemrecht hebben,
overwegende dat:
 - het democratisch gezien niet juist is wanneer gemeenten bij dit referendum minder stembureaus ter beschikking stellen dan tijdens reguliere verkiezingen;
 - de gemeenten hiermee mogelijk het democratische recht op stemmen belemmeren,
- verzoeken GS:
- een brief op te stellen richting alle gemeenten in Noord-Brabant waarin met klem wordt gewezen op de noodzaak van evenveel stembureaus tijdens het referendum als bij reguliere verkiezingen,
en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. M13.
Door het lid Van den Berg wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015,
ter bespreking van de begroting 2016,
constaterende dat:

- dat automobilisten via de opcenten motorrijtuigenbelasting al jarenlang eenzijdig opdraaien voor beleid dat niets met automobilititeit te maken heeft en dit in de periode 2016 - 2019 nog eens versterkt wordt;
- overwegende dat:
- er grote opgaven liggen op infrastructureel gebied, zoals aanleg en onderhoud van wegen en fietspaden en de verbetering van veiligheid en doorstroming;
 - eventuele overschotten in een jaar te oormerken of verrekenen in het opcententarium voor het daarop volgende jaar;
 - de correctie bij de eerstvolgende begrotingswijziging door te voeren,

en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. M36.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. Wij bespreken vandaag de begroting en D66 wil starten met het bedanken van de ambtelijke organisatie voor het maken van een zeer leesbare begroting en voor het beantwoorden van zeer veel technische vragen. Dat toont in ieder geval aan dat deze Staten zeer betrokken zijn bij de plannen van dit college, iets dat ook beoogd is met het coalitieakkoord, maar het kan ook wijzen op een kennisachterstand van de Staten en wij willen dit college dan ook meegeven hier aandacht aan te besteden.

En voordat D66 op de inhoud ingaat willen wij, en dat wordt inmiddels een traditie, ingaan op de planning- & controlcyclus. De begroting moet voor Provinciale Staten een instrument zijn om een afweging te kunnen maken van de financiële uitwerking van gestelde kaders en vormt voor ons de basis van ons budgetrecht en onze controlerende taken. Tevens is de begroting een instrument om Brabant te vergelijken met andere provincies.

Om met dat laatste te beginnen: De breed ondersteunde motie van D66 over de zogenaamde Open Spending heeft er mede voor gezorgd dat op internet de begroting en realisatiecijfers van Brabant voor iedereen in te kijken zijn. Iedereen kan zien hoe we het doen en dat vindt D66 een prima situatie. Wij vragen nog wel aandacht voor de voortgang bij het verbeteren van de prestatieformulering en de indicatoren. Hoewel er op diverse plaatsen duidelijk verbeteringen zijn te zien, is er regelmatig nog geen zicht op wat nu een maatschappelijke uitkomst is van een project of wat concreet bereikt wordt met een activiteit. Bij de verbeteringen tot nu toe is veel aandacht gegaan naar de financiële documenten en relatief weinig naar de sturingsmogelijkheden voor PS. Wij willen dan ook van de gedeputeerde weten hoe het verbetertraject ten aanzien van de doelen, prestaties en indicatoren er concreet uitziet. Dat traject moet leiden tot een perspectiefnota die voldoende heldere kaders meegeeft aan de uitwerking in een begroting 2017; een begroting met indicatoren die concreet beschrijven wat outcome en output zijn.

En dan nu de inhoud. D66 ziet gelukkig al veel van het Bestuursakkoord terug in de begroting. Maar omdat een deel van het beleid nog met meerdere partners ontwikkeld gaat worden, is er ook nog staand beleid te zien. Maar wat ons betreft zal het accent steeds meer komen te liggen op initiatieven vanuit de samenleving en minder op plannen en programma's die gestuurd worden door de provincie: oprechte participatie in plaats van opgelegde participatie. Dit vraagt van PS een andere rol, maar zeker ook van GS en van de ambtelijke organisatie. Kan het college een toelichting geven op de manier waarop enkele van die bottom-upprojecten uit de begroting worden aangepakt en wat onze inwoners er van kunnen verwachten?

De financiële uitwerking van het Bestuursakkoord geeft een buffer van 36 miljoen euro. D66 is het eens met de reservering hiervan. Zodoende is er ook flexibiliteit om de gewenste versnelling aan te brengen bij de realisatie van onze maatschappelijke opgaven. De uitdagingen en ambities op het vlak van verduurzaming van de economie zijn namelijk groot, maar die 36 miljoen euro vallen wel onder het budgetrecht van PS en wij verwachten dan ook dat er goede voorstellen vanuit GS worden voorgelegd.

Wij hebben ook nog wat vragen en opmerkingen bij specifieke onderwerpen. D66 heeft niet voor niets het initiatief genomen om gezondheid meer centraal te stellen. Het aspectbeleid gezondheid zien we eigenlijk alleen terugkomen bij het vergroten van de vitaliteit van de natuur en de landschappen. Maar ook op andere gebieden zoals mobiliteit is het een belangrijk aandachtsg gebied. Wij beschouwen gezondheid als een provinciaal belang. Hoe ziet de coördinerend gedeputeerde dit en hoe ziet hij zijn rol hierin? Wij snappen dat deze vraag misschien een voor dit moment iets te uitgebreid antwoord vraagt, maar kan de gedeputeerde toezeggen hiervoor een informatiebijeenkomst te organiseren?

Het verduurzamen van de landbouw: op bladzijde 4 staat een mooie tekst en volgens een Statenmededeling naar de commissie TSP in januari heeft de Provincie haar regelgevende bevoegdheden volledig benut. Handhaving kan nog beter: slimmer en effectiever. Als je met mensen uit de sector spreekt, weet iedereen welke bedrijven langs het randje lopen. Bedrijven moeten worden aangesproken op hun gedrag. Niet produceren op basis van wat wettelijk misschien mag, maar produceren met begrip voor de omgeving. Veel problemen komen van stilzitters die niet meer investeren in hun bedrijf en uitboeren zonder voorzieningen. D66 dient hiertoe een motie in. Handhaving is het sluitstuk van beleid.

Wat wij nog veel belangrijker vinden, is een ontwikkeling van de landbouw die toekomstvast is: innovatie, circulaire economie, meerwaarde creëren, nieuwe verdienmodellen ontwikkelen, omgevingsbewustzijn etc. zijn belangrijke thema's. Voor de sector is het belangrijk dat wij een stip op de horizon zetten: Waar willen we als provincie naar toe? Wij roepen het college op een vernieuwde visie op de landbouw van de toekomst te ontwikkelen die versnelling geeft aan het agrarisch transitieproces. Wij dienen ook hiervoor een motie in.

Waar zijn de negen gebiedsopgaven van de vorige bestuursperiode eigenlijk gebleven? De drie Landschappen van Allure zijn duidelijk, de subsidies zijn verstrekt, maar er was toch sprake van een veel langduriger project/proces?

De heer **Bollen** (VVD): Ik wil even terug naar uw vorige punt, mijnheer Hageman. U sprak over een nieuwe of een vernieuwde visie op landbouwinnovatie. Kunt u dat iets beter duiden. De vorige periode is men begonnen met het maken een visie en daaraan wordt continu gewerkt. Er is al gezegd dat BZV een dynamisch iets is. Bedoelt de heer Hageman dat wij dit opnieuw gaan doen of doelt hij op verder uitwerken?

De heer **Hageman** (D66): Ik heb duidelijk gesproken over een vernieuwde visie. Wij hebben een aantal ambities geformuleerd en de versnelling die wij met zijn allen voor ogen hebben, zal in ieder geval in een breder kader geplaatst moeten worden. Dat is waar wij eigenlijk toe oproepen.

De heer **Bollen** (VVD): Bent u het dan met mij eens dat versnelling ook inhoudt dat wij dat hele proces sneller in het zadel zetten zodat wij eerder resultaten kunnen boeken? Is dat de uitkomst die u wenst?

De heer **Hageman** (D66): Alles wat nodig is en natuurlijk gaat een visie voor de uitvoering uit.

De heer **Braspenning** (CDA): Het Bestuursakkoord staat bol van ideeën en mogelijkheden om innovatie in de landbouwsector een plek te geven. Het verbaast mij dat er nu een motie nodig is om dat nogmaals te bevestigen of te hernieuwen. Hoe moet ik dat eigenlijk zien?

De heer **Hageman** (D66): Het gaat erom dat je een visie hebt die je kunt delen met andere mensen en ervoor zorgt dat een en ander samen met alle partners kan worden uitgewerkt. Wij moeten ervoor zorgen dat dit er zo snel mogelijk komt en dat het verdergaat dan het Bestuursakkoord.

De heer **Braspenning** (CDA): Dat stond dus nog niet in het Bestuursakkoord?

De heer **Hageman** (D66): Het Bestuursakkoord is hiervoor natuurlijk een heel goede basis.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Volgens mij mocht de SP het college een standje geven op het gebied van zorg en mag D66 een standje geven op het gebied van landbouw. Ik hoor de heer Hageman eigenlijk zeggen dat er heel mooie woorden gebruikt worden maar dat er nog nauwelijks wordt uitgevoerd. Wij

stellen nu wel het beleid voor 2016 vast. In 2017 is er dan die vernieuwde visie en in 2018 hebben wij nog anderhalf jaar beleid te gaan. Vindt de heer Hageman niet dat dit college de afgelopen maanden veel te weinig gedaan heeft om echt invulling te geven aan het landbouwdossier dat zo mooi opgeschreven is in het coalitieprogramma?

De heer **Hageman** (D66): Nee, ik ben dat zeker niet met de heer Vreugdenhil eens. Ik denk dat heel veel is gebeurd, maar ook achter de schermen. Ik denk dat het zaak is om alle partijen inclusief de Staten te betrekken bij de concretisering van het Bestuursakkoord op landbouwgebied.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Wat vindt de D66 fractie van de manier waarop de Staten daarin worden meegenomen in casu heel Brabant? Tot nu toe staan wij nog volledig aan de zijlijn en hebben wij blijkbaar een motie nodig om het college daartoe op te roepen. Hoe moeten wij volgens de heer Hageman dat proces inrichten? Wij gaan het proces graag samen in.

De heer **Hageman** (D66): Wij denken dat de motie nodig is, maar wij wachten graag het antwoord van het college af om te zien wat er al is ingezet.

Ik was gebleven bij de gebiedsopgaven van de vorige periode. Hoe is de informatievoorziening naar deze gebiedsopgaven en de zes die nog geen landschappen van allure zijn verlopen? Zijn wij voor deze gebieden een betrouwbare overheid? Dat is natuurlijk een zorgpunt.

Er is sprake van een veranderend demografisch perspectief met een toenemende leegstandsproblematiek. Er is een integrale visie nodig op leegstand, niet alleen wonen maar ook leegstaande kantoren, maatschappelijk vastgoed, detailhandel en leegkomende agrarische bedrijven. Er komt een grote opgave op de samenleving af waarin we als provincie ook een verantwoordelijkheid hebben. Welke acties gaat de gedeputeerde hierop inzetten? Zien we dit in deze begroting al terug? Hoe kunnen we hier als PS positief meewerken of meedenken? Graag een reactie van de gedeputeerde.

We zijn als D66 vóór een ondernemende overheid, maar we moeten onze huishouding wel beheersbaar en op orde houden en het risicoprofiel van het ontwikkelbedrijf baart zorgen. D66 vraagt zich af, of we niet een periode voorzichtiger moeten zijn met het aangaan van nieuwe risico's in het ontwikkelbedrijf. In het platform Planning & Control moet wat ons betreft bediscussieerd worden of de accountant hieraan extra aandacht moet gaan besteden.

Dan kom ik bij het onderdeel economie. D66 ziet graag dat de focus binnen de regionale economische actieprogramma's op initiatieven komt te liggen die het provinciale aanjaaggeld nodig hebben om een multiplier effect te kunnen bereiken. Wij weten niet zeker of het geld altijd op de juiste plaatsen terechtkomt. Een objectieve weging binnen de programma's van die projecten met de meeste toekomstpotentie op werk en maatschappelijk rendement lijkt ons noodzakelijk.

Wat mobiliteit betreft heeft de nieuwe aanpak van meer overleg om te proberen er samen uit te komen, recent geleid tot een succes in Den Haag. De discussie maakt duidelijk dat de meningen hierover verschillen, maar D66 vindt dit een mooi resultaat van de gedeputeerde. Wij hopen dan ook dat hij met evenveel succes in staat is om ook andere modaliteiten zoals transport over water en in buisleidingen en gebruik van fiets en OV (Openbaar Vervoer) te stimuleren.

Het is jammer dat het thema landbouw geen eigen programma heeft in de begroting. Als er veel ambities zijn om hier slagen te maken in de verduurzaming, zou een eigen plek in de begroting het werk van PS om een en ander te volgen vergemakkelijken. Wij vragen de gedeputeerde of hier mogelijkheden voor zijn. Wij zien graag het beloofde uitwerkingsprogramma tegemoet. De tijd van "standaardaanpak" is voorbij. We moeten innovaties die bij individuele boeren al aanwezig zijn, verder uitbouwen.

Drugsdumpingen in het buitengebied vormen niet alleen een bedreiging voor de natuur, maar ook voor mens en dier.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): De heer Hageman merkt terecht op dat deze begroting geen onderdeel landbouw bevat. Wat vindt hij van het feit dat er wordt ingestemd met gelden van een uitvoeringsprogramma waarover wij in deze Staten nog niet met elkaar hebben gesproken?

De heer **Hageman** (D66): Een aantal zaken wordt nog uitgewerkt, maar je moet natuurlijk wel aan de slag gaan. Als er nog geen geld gereserveerd is omdat de plannen nog niet heel concreet zijn, moet je toch een transitie kunnen gaan maken.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Is D66 niet met ons van mening dat je eerst beleid moet hebben en daarna pas geld?

De heer **Hageman** (D66): Ik zou niet willen pleiten voor een jaar stilstand en dat ligt achter uw suggestie, mevrouw Roijackers. Ik denk dat wij toch maar aan de slag moeten gaan.

De heer **Braspenning** (CDA): Wat hier nu aan de hand is, vind ik heel merkwaardig. Iedereen roept dat landbouw een heel belangrijk onderwerp is. Dat hebben wij ook kunnen lezen in het Bestuursakkoord. Het heeft ons ook verbaasd dat landbouw geen onderdeel van de begroting vormt. In die zin steun ik de oproep van de heer Hageman om een apart hoofdstuk landbouw op te nemen. Waarom is dat dan niet gebeurd? De heer Hageman draaide in het begin zelf toch ook mee aan de knoppen?

De heer **Hageman** (D66): De knoppen waaraan wij hebben gedraaid reikten niet zo ver dat wij de hele begroting konden aanpassen. De vraag die nu voorligt, is wat de mogelijkheden zijn. Ik kan mij indenken dat er een wettelijk stramien is. Ik vraag de gedeputeerde of zo'n belangrijk onderwerp geen eigen programma in de begroting verdient. Ik hoor graag zijn reactie daarop.

De heer **Braspenning** (CDA): Daar ben ik het mee eens.

De **voorzitter**: Ik verzoek dat heer Hageman om zijn betoog langzaam te gaan afronden.

De heer **Hageman** (D66): Het begrip "sociale veerkracht" wordt als leidend begrip gebruikt bij de onderwerpen in het domein samenleving en ook daarbuiten. Het principe is veelbelovend maar ook nog wat weinig uitgewerkt, mogelijk dat in de komende periode hier nog op teruggekomen kan worden. Waar D66 wel allergisch voor is, is wanneer er op de stoel van bijvoorbeeld gemeenten gezeten gaat worden om op zich sympathieke initiatieven met geld of menskracht te ondersteunen, terwijl die de primaire verantwoordelijkheid van die gemeenten zijn. Zij zijn namelijk leidend op het sociale domein, niet provincies. Wij moeten scherpe keuzes maken en die ziet D66 nog niet altijd terug. Zo hebben we de merkwaardige situatie dat een motie die opriep tot het maken van ouderenbeleid is verworpen, maar dat we in deze begroting wel viereneenhalve ton zien voor de ondersteuning van ouderenbonden. Wij willen van de gedeputeerde weten welk beleid hier dan wel achter zit en welke kerntaak van de provincie dit betreft.

Voorzitter. Gezien de tijd zal ik in de tweede termijn de resterende punten van mijn inbreng bespreken.

De **voorzitter**: U kunt nog één minuut doorgaan.

De heer **Hageman** (D66): Bij energie zien wij zowel grote uitdagingen als grote ambities: uitdagingen om de afspraken uit de gesloten akkoorden te realiseren en ambities om hierin nog verder te gaan. We

zien economische voordelen bij het realiseren van energieneutrale woningen, maar we zien ook kansen om kleinschalige initiatieven vanuit de bevolking op het gebied van energieproductie te ondersteunen. Hiermee ondersteun je ook de eerder genoemde sociale veerkracht. Wij roepen het college op energiecoöperaties de mogelijkheid te bieden om kennis te delen en hen te ondersteunen bij het leggen van lokale verbindingen. Alle innovaties met elkaar in contact brengen is de volgende stap om succesvol de transitie door te zetten. We dienen hiervoor een motie in.

Ik sluit af. Wij zien in deze begroting al veel terug van het Bestuursakkoord maar nog niet alles. Dat is ook logisch, we hebben nog drie jaar om een en ander te realiseren, maar het college heeft de beweging gestart en is naar onze mening op de goede weg. En nu vooruit!

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Voorzitter. De heer Hageman sprak over woningisolatie en energieneutrale woningen. De college zet in op het isoleren van bestaande bouw. Staat de heer Hageman aan onze kant als het gaat om alle nieuwbouw die in Brabant gepleegd wordt vanaf nu energieneutraal te laten bouwen?

De heer **Hageman** (D66): Dat is een heel sympathieke gedachtegang. Op het moment dat u uw desbetreffende motie hebt ingediend, zullen wij daarover spreken, mijnheer Uijlenhoet.

De heer **Van den Berg** (PVV): Mijnheer Hageman, ik zag in een motie voorbijkomen dat u kleinschalige windenergie wilt ondersteunen. Moet ik het zo zien dat D66 vindt dat men overal in deze provincie als daarvoor initiatieven vanuit een dorp of iets dergelijks komen een eigen dorpsmolen moet krijgen zodat er een landschap ontstaat bezaaid met fraaie windturbines, of wil hij dit beperken tot de vastgestelde zoekgebieden?

De **voorzitter**: De heer Van den Berg heeft het over een motie die volgens mij nog niet is ingediend. Ik kan mij vergissen.

De heer **Hageman** (D66): De motie is al ingediend en wordt nu verspreid.

De **voorzitter**: Dan geef ik de heer Hageman de gelegenheid om kort te antwoorden.

De heer **Hageman** (D66): Wij hebben niet per se een referendum nodig om te weten wat er onder de bevolking leeft. Als er vanuit de bevolking een gedragen initiatief komt, zijn wij daar in principe voor. Gezien het feit dat de heer Van den Berg veel belang hecht aan initiatieven uit de bevolking, neem ik aan dat hij steun verleent aan deze motie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik concludeer dat D66 er geen enkel bezwaar tegen heeft dat heel Brabant vol met windturbines wordt gezet.

Maar dan nog iets, wij zien in de plannen staan dat men met elke geïnvesteerde euro 30 kilogram CO₂ wil besparen. Vindt de heer Hageman dat een mooie doelstelling? En wat vindt hij ervan dat wij om één graad te dempen 18.300 miljard euro nodig hebben om dat te realiseren?

De heer **Hageman** (D66): Ik snap uw vraag. De PVV heeft in haar bijdrage het hele beleid proberen op te rekken naar Europa en al dat soort zaken. Deze discussie gaat ook een beetje over het landelijk beleid. Onze motie heeft betrekking op lokale initiatieven en hoe die worden gedragen. Volgens mij kunnen wij elkaar daarop vinden.

De **voorzitter**: Door de leden mw. Meeuwis, Meijer, De Kort, Altundal, Porthoine, Uijlenhoet en Van Vugt wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend Statenvoorstel 69/15 inzake Begroting 2016, constaterende dat:

- er een enorme energie en dynamiek zit in de Brabantse samenleving;
 - er in Noord-Brabant inmiddels vele lokale/regionale energiecoöperaties zijn opgericht;
 - een notitie van de SP, aangeboden aan GS en PS, o.a. inzake middelen uit het Energiefonds voor energiecoöperaties op 16/1/2015 door gedeputeerde Pauli is omarmd;
 - lokale/regionale energiecoöperaties het vooral moeten hebben van de inzet van vrijwilligers;
 - samenwerking en kennisdeling vaak loont, zeker op het gebied van energie-initiatieven;
 - er op regionaal niveau behoefte is aan het leggen van de juiste verbindingen,
- overwegende dat:

- we slim en constructief willen meebewegen met initiatieven vanuit de samenleving zelf;
- we de maatschappelijke kracht, een bij uitstek Brabantse kwaliteit, als overheid beter moeten benutten;
- door inspelen op de dynamiek van 'samen doen' positieve effecten voor heel Brabant worden bereikt in sociaal, economisch en ecologisch opzicht;
- volgens het Brabants Energieakkoord onze regio schoner en duurzamer kan en moet worden door nóg meer in te zetten op duurzame energie;
- we kansen zien voor o.a. zonne-energie, geothermie en toepassing van kleinschalige windenergie van onderop;
- we de doelstellingen uit het Brabants Energieakkoord niet zonder de inzet van de lokale/regionale energie-coöperaties kunnen en willen bereiken;
- er lokaal/regionaal behoefte is aan meer kennis en kunde bij gemeenten, sportclubs, wijkraden, landbouworganisatie e.d. om de lokale energie-akkoorddoelstellingen te kunnen bereiken;
- ondersteuning bieden om lokale/regionale verbindingen te leggen bij uitstek een rol van de provincie kan zijn,

verzoeken Gedeputeerde Staten:

lokale/regionale Brabantse energie-coöperaties te ondersteunen om kennis en ervaringen vrij toegankelijk te delen en hen tevens te ondersteunen bij het leggen van lokale verbindingen, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M3.

Door de leden mw. Klitsie, Meijer, mw. Knoet-Michels, Bollen en Everling wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend Statenvoorstel 69/15 inzake Begroting 2016, constaterend dat:

- de landbouwsector (primair, verwerkend en toeleverend) een essentiële sector is in de Brabantse economie (7,5 miljard euro toegevoegde waarde, 2e economische pijler in Noord-Brabant, werkgelegenheid alleen al voortkomend uit de varkenshouderij >70.000 fte);
 - de financiële positie van meerdere sectoren van het primaire bedrijfsleven uiterst zwak is door slechte prijsvorming (o.a. boycot Rusland, positie retail);
 - de verhouding People-Planet-Profit hierdoor niet in balans is,
- overwegende dat:

- bedrijven alleen kunnen investeren in duurzame bedrijfsconcepten als de drie P's in balans zijn;
- de landbouw een slag moet maken op het gebied van innovatie en Europese circulaire economie;
- nieuwe verdienmodellen noodzakelijk zijn om de financiële positie duurzaam te verbeteren,

verzoeken het college:

- een visie op de landbouw van de toekomst te ontwikkelen. Sleutelwoorden zijn hierbij: meerwaarde, gezondheid mens en dier, innovatie, Europese circulaire economie, energie, omgevingsbewustzijn;
 - te verkennen in hoeverre een fysieke Landbouw Innovatie Campus 1.0 hierin een rol kan spelen;
 - aan te geven hoe het LIB in deze ontwikkelingen kan worden gepositioneerd,
- en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt deel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M4.

Door de leden mw. Dingemans, mw. Knoet-Michels, De Jonge, mw. Dirken, Braspenning, mw. Roijackers, Van der Wel, Vreugdenhil, Van Overveld en Heijman wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend Statenvoorstel 69/15 inzake Begroting 2016, constaterend dat:

- de Provincie Noord-Brabant bevoegd gezag is op basis van de WABO voor 41 veehouderijbedrijven;
 - de provincie bevoegd gezag is voor Natuurbeschermingswet en Verordening Stikstof;
 - de gemeenten bevoegd gezag zijn op basis van de WABO voor ca 10.000 veehouderij bedrijven;
 - de uitvoering van toezicht en handhaving voor alle veehouderijbedrijven is ondergebracht bij de drie Brabantse Omgevingsdiensten,
- overwegend dat:

- adequaat toezicht en adequate handhaving noodzakelijk zijn als sluitstuk op het beleid;
- het imago van de veehouderijsector lijdt onder slecht nalevingsgedrag van een beperkt aantal bedrijven;
- het landbouwbedrijfsleven aandringt op slimme en adequate handhaving,

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- samen met de gemeenten op te trekken om te komen tot een slimme en effectieve aanpak van toezicht en handhaving onder stilzittende veehouderijbedrijven, vanuit het eigen bevoegde gezag;
 - dit plan van aanpak te ontwikkelen samen met het landbouwbedrijfsleven en de omgevingsdiensten, zodat praktijkkennis maximaal benut kan worden;
 - aan PS inzicht te geven welke gemeenten hieraan niet hun medewerking willen verlenen,
- en gaan over tot de orde van de dag."

Toelichting:

In de vergadering van de commissie TSP dd 16 januari 2015 is de Statenmededeling besproken "Juridische

mogelijkheden aanpak stilzitters veehouderij". Conclusie was dat de provincie Noord-Brabant alle juridische

mogelijkheden qua regelgeving heeft ingezet. Handhaving geeft nog mogelijkheden.

In de vergadering van 16-1-2015 heeft gedeputeerde Van Den Hout toegezegd een overzicht te presenteren

van de gepleegde handhavingsinzet in 2013, 2014 en planning 2015. Dit overzicht is 18-5-2015 als Statenmededeling aan PS toegestuurd.

Deze motie maakt deel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M5.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Voordat ik mijn feitelijke verhaal begin het volgende: de PVV-fractie noemde het Bestuursakkoord zojuist het sprookje van de kleren van de keizer. Eerlijk gezegd vinden wij dat jammer, want bij de behandeling van het Bestuursakkoord noemde de CDA fractie dit akkoord het groen-rode-paarse PvdA-sprookje. U kunt zich voorstellen dat dit ons veel meer aansprak, maar goed dat even vooraf.

Voorzitter. Ik wil beginnen met het complimenteren van het college en dat is niet voor niets. Er ligt een enorm mooie begroting voor ons die duidelijk voortkomt uit het Bestuursakkoord. Bovendien is het goed om te zien dat er reeds een aantal concrete beleidsuitwerkingen voorligt. Ik kom daar later nog uitgebreid op terug. Ik denk daarbij aan de Graduate School, het Deltaprogramma, het erfgoedbeleid, cultuur in uitvoering; dat is allemaal nieuw beleid van dit college en waarover wij vandaag al kunnen spreken. Wij vinden dat ontzettend knap; complimenten daarvoor. Bij de complimenten hoort ook het resultaat dat bij de MIRT-onderhandelingen (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) is bereikt door gedeputeerde Van der Maat en gedeputeerde Van Merrienboer met betrekking tot Zuidoost-Brabant. Dat is fantastisch goed.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Kan de heer Smeulders mij concreet aangeven waarvan hij zo blij wordt?

De heer **Smeulders** (PvdA): Kun u die vraag nog even verduidelijken, mevrouw De Hoon. Bedoelt u met betrekking tot de bereikbaarheid van Zuidoost-Brabant?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Inderdaad. U zegt heel tevreden te zijn met de bereikbaarheid van Zuidoost-Brabant. Kunt u mij concreet aangeven, mijnheer Smeulders, waar u blij van wordt?

De heer **Smeulders** (PvdA): Formeel hadden wij eerst niets, want de Tweede Kamer had met de motie-Hoogland feitelijk gezegd dat men niet verder zou gaan met het project De Ruit waarvoor geen draagvlak was in de regio, dat het geld wel voor Brabant kon worden ingezet mits er een goed en breedgedragen plan kwam. Dit college heeft een goed en breedgedragen plan gemaakt. Dat is in Den Haag voorgelegd aan de minister. Er zit een aantal ontzettend baanbrekende dingen in. Wij hebben hier de MIRT-spelregels opengebroken. Dat is volgens mij nooit eerder gebeurd. Voor de A67 die landelijk geen knelpunt is, wordt nu gewoon 150 miljoen euro toegezegd. Dat is heel knap en echt iets nieuws. Er zijn twee MIRT-onderzoeken toegevoegd voor de A2 en de A58. Dat is echt heel mooi, want dat betekent dat deze opgaven nu gewoon in het MIRT staan. Dan kun je verwachten dat die uiteindelijk zullen worden uitgewerkt. Daar zijn wij ook ontzettend blij mee. Verder kan mevrouw De Hoon het mijn fractie niet kwalijk nemen dat wij ontzettend enthousiast zijn over die Smart Mobility maatregelen. Dat lopen wij al vijf jaar te roepen. Eerlijk is eerlijk, ik denk dat u best begrijpt waarom wij tevreden zijn.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Jammer dat de PvdA in de Tweede Kamer tegen heeft gestemd. U neemt genoeg met 180 miljoen euro. Voor Brabant lag nog 270 miljoen euro op de plank. Wij hebben steeds opnieuw gevraagd dat binnen te halen. Uiteindelijk komt er concreet 180 miljoen euro uit met MIT-onderzoeken. Wat daarvan overblijft is ook nog onzeker. Nogmaals dus de vraag: Waar wordt u blij van.

De **voorzitter**: Nu worden toch voortdurend zaken herhaald. Ik ben erg benieuwd naar wat u te zeggen hebt, maar als we alleen maar dingen gaan herhalen schieten we weinig op. Ik wil dus graag korte en krachtige interrupties en niet steeds het opnieuw voeren van debatten. Daar hebben we vandaag de tijd niet voor.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik ben benieuwd of de heer Smeulders zo wild enthousiast wordt van het project spookfiles op de A58, waaraan 17 miljoen is besteed en er 13 deelnemers zijn. Dat is niet heel erg effectief. Mijn eerste vraag is dus of de heer Smeulders daar erg blij van wordt.

Op het stukje Tilburg-Breda, dat wij eens hebben ingebracht, is sprake van innovatieve spitsstroken. Die kunnen we overigens op de A67 heel goed gebruiken.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg, ik heb u al een aantal keren gevraagd kort en krachtig te interrumperen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Is de heer Smeulders er trots op dat tussen Tilburg en Breda, waar je met een asfalteermachine zo een derde rijstrook kan aanleggen, de hele boel wordt opengebroken om daar een innovatieve spitsstrook neer te flansen voor tientallen miljoenen euro's?

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Wat ik in verband met die spitsstrook tussen Breda en Tilburg heb begrepen is dat die innovatieve spitsstrook veel goedkoper is dan de asfalteermachine om aan beide zijden een extra strook aan te leggen.

Het project spookfiles op de A58 is innovatief. Punt is dat het nieuw is, want anders was het niet innovatief. Nieuwe projecten hebben gewoon aanvangstijd nodig. We constateren dat er nu weinig mensen meedoen, maar ik heb begrepen dat dit project nog een aantal jaren doorloopt en dat die app die nu op telefoontjes moet worden geïnstalleerd, ook in-car kan worden gebruikt, waardoor het zeer waarschijnlijk is dat uiteindelijk die app gewoon gaat werken en met dat project wel het doel wordt bereikt.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dat wordt net zo'n succes als die proef met spits mijden met 70 deelnemers die ook miljoenen heeft gekost. Maar dat terzijde.

U bent verkeerd geïnformeerd over Tilburg-Breda. Daar ligt namelijk een gefundeerde strook waar zo overheen kan worden gereden en waar naar mijn schatting voor 20 miljoen een heel groot knelpunt kan worden opgelost. Mijn verzoek aan de gedeputeerde is, het toch nog eens nader te bekijken met Rijkswaterstaat. Die moet precies weten hoe het zit.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Voorzitter. Ik heb nog een vraag over het totale mobiliteitspakket. We hebben het nu over de ruit-gelden maar straks ook over de reserve voor verkeer en vervoer. In al deze pakketten zit ook geld voor de fiets, wat op zich heel goed is en waar wij ook als GroenLinks heel blij mee zijn. Maar vindt u niet, uitgaande van de Ladder van Verdaas, dat er nog wel wat meer aandacht aan het wandel- en fietsnetwerk in Brabant moet worden gegeven?

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik snap die vraag van de heer Uijlenhoet wel. Ook ik ben druk belobbyd door de Brabantse Milieufederatie, de Fietzersbond en andere organisaties, wat we zeer op waarde schatten. Punt is natuurlijk dat er al heel veel aan wordt gedaan. We hebben nu het programma Fiets in Versnelling. In het Bestuursakkoord hebben we afgesproken, zoals u ook weet, dat dat programma gewoon doorgang vindt en er een nieuw programma komt. Dat is hartstikke mooi; het staat er ook niet voor niets. We hebben nu ook gezien dat in het Spaar- en Infracfonds 72 miljoen euro wordt gereserveerd voor fietsbeleid. Eerlijk is eerlijk, daar ben ik ontzettend tevreden mee. Als ik nu zou zeggen dat het nog meer moet zijn, dan zou ik het ook niet meer weten.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Ik constateer dat het voor de PvdA zo genoeg is.

De heer **Smeulders** (PvdA): Inderdaad, ik ben hier heel tevreden mee. Dit onderwerp is hiermee nu afgerond. Dat is mooi.

Ik wil nu teruggrijpen op ons verkiezingsprogramma. Drie belangrijke punten uit ons verkiezingsprogramma waren sociale preventie, meer banen voor Brabant – we zijn tenslotte de Partij van de Arbeid – en een gezonde en veilige leefomgeving.

Waar het gaat om de sociale preventie wil ik beginnen met onze energierekening. De PvdA is van mening dat Brabant de provincie moet zijn waar mensen gemiddeld de laagste energierekening van Nederland hebben en wij willen ook echt werk maken van het tegengaan van klimaatverandering. Wij zien hiervoor grote kansen in het verder inzetten op het isoleren en het energieneutraal maken van woningen, met name huurwoningen, want wij denken dat daar een enorme slag is te maken. Gelukkig hebben we een Brabants energieakkoord en een nul-op-de-meter-aanpak. Alleen denken we wel dat moet worden bekeken hoe we die nul-op-de-meter-aanpak verder kunnen versnellen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Mijnheer Smeulders, legt u mij nu eens uit, hoe de PvdA denkt in het algemeen de energierekening te kunnen verlagen met nog veel meer dure energie, waarbij we de volledige back-up in stand moeten houden van alle centrales die nu alles aansturen. Hoe ziet u dat plaatje?

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg, korte vragen graag.

De heer **Smeulders** (PvdA): Het is een heel goede vraag, mijnheer Van den Berg. Er wordt ook in Den Haag over nagedacht. Het is ook een vraag op rijksniveau, hoe wij die overgang vorm geven en hoe we zorgen dat de levering gegarandeerd is als we steeds meer naar duurzame energie gaan. Misschien ook wel duurdere energie maar het mooie is dat het voor de consument niet altijd duurdere energie is aan het eind van de rekening omdat die deels wordt gesubsidieerd. Daar hebben wij geen problemen mee, uw fractie wel maar de onze niet. Dat is het verschil.

De heer **Van den Berg** (PVV): Die subsidie komt bij de PvdA godzijdank gratis uit de lucht vallen. Ik weet niet beter dan dat de consument daarvoor opdraait. Nu produceren we energie voor 16 cent per kWh en in een kolencentrale gebeurt dat voor 2 cent per kWh. Die rekening komt bij de consument te liggen. Uw verhaal klopt niet.

De heer **Smeulders** (PvdA): Daarover verschillen we fundamenteel van mening. Het doel is natuurlijk wel dat duurzame energie steeds goedkoper wordt als je er steeds meer van gaat produceren. Uiteindelijk zal er ergens een omslagpunt zitten.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik ondersteun het betoog van de PvdA met betrekking tot isolatie. De rekening voor mensen moet omlaag. Mensen met een kleine beurs kopen vaak goedkope apparaten die uiteindelijk veel meer stroom gebruiken. Ziet u als partij daar ook mogelijkheden?

De heer **Smeulders** (PvdA): Volgens mij stelt u de vraag niet helemaal goed. Ik ken de situatie. Ik deed het zelf ook toen ik net op mijzelf ging wonen. Toen kocht ik ook een heel goedkope droger. Die bleek gewoon troep te zijn want hij is kapot en was ook niet erg zuinig. Maar wilt u dan dat wij er als provincie iets aan gaan doen?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik merk maar op dat in principe verlaging van energieverbruik niet een kerntaak van de provincie is. Maar er wordt toch een programma voor gestart. Ik kan mij voorstellen dat naast isolatie ook partijen bij elkaar worden gebracht om te komen tot het leasen van apparaten die veel

zuiniger zijn waardoor mensen met een kleine beurs ook een lage energierekening krijgen. Ik vind het in ieder geval een interessant idee.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik vind het in ieder geval een interessant idee.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Voorzitter. Ik wil de PvdA steunen in de reactie richting PVV dat de huidige energiesector enorm geldverslindend is. Er gaat wereldwijd 700 miljard euro naar kolen- en gascentrales, veel meer dan naar duurzame energie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Goedkoop is inderdaad duurkoop, maar duurzaam is nog veel meer duurkoop. In België hebben ze ook massaal die energieprojecten gesubsidieerd, subsidie waar u, mijnheer Smeulders, zo voor bent. Nu krijgen ze daar een gigantische naheffing op hun energierekening. Over een paar jaar als deze plannen zijn uitgerold en die nul-op-de-meter-woningen er zijn, hoe gaat u dan tegenover de bevolking zo'n naheffing verantwoorden?

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Ik weet niet of ik in de positie ben om dat te gaan doen en ik ben ook niet bekend met die Belgische naheffing. Ik kan er dus niet vele over zeggen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Denk er dan eerst maar eens goed over na alvorens met voorstellen te komen voor subsidies daarvoor, die uiteindelijk door de belastingbetaler, de consument, moeten worden betaald.

De heer **Smeulders** (PvdA): Er is best goed over nagedacht en ik ga het nu hebben over zonnepanelen op bedrijfsgebouwen. Wij menen dat die grote kansen bieden. Het zijn enorme oppervlaktes die relatief snel en efficiënt vol gelegd kunnen worden met zonnepanelen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik krijg de indruk dat er niet altijd even goed wordt nagedacht. We hebben een heel bewierookt bedrijf Fuji in Tilburg dat een stuk of vijf windturbines heeft staan.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg, graag kort en krachtig.

De heer **Van den Berg** (PVV): Die gaan hun dak vol met zonnepanelen leggen. Weet u wat die gaan opleveren in percentage van de energiebehoefte van Fuji?

De heer **Smeulders** (PvdA): Nee, want ik ben niet bekend met die casus van Fuji. Het zal wel relatief beperkt zijn, want er zijn heel veel zonnepanelen nodig om 3 MW, de productie van een windmolen, te kunnen produceren. Het zal dus wel minder zijn dan die vijf windmolens.

De heer **Van den Berg** (PVV): Een heel dak vol bij Fuji 1%. We hebben in Nederland 200 km² aan daken. Als we met zonne-energie onze energievoorziening willen dekken dan hebben we ongeveer anderhalf maal de oppervlakte van Nederland nodig. U bent met zulke peanuts bezig. Het is helemaal niets.

De **voorzitter**: Ik geef graag gelegenheid voor interrupties, ook bij een belangrijk begrotingsdebat, maar mag ik de Staten toch ook vragen onderscheid te maken tussen hoofdlijnen van beleid die in de begroting worden uitgezet en heel veel casuïstiek. Het is altijd leuk om ernaar te luisteren maar het probleem is wel dat als we vandaag alleen aan casuïstiek doen, het debat iets te lang gaat duren.

De heer **Smeulders** (PvdA): Wij zien grote kansen voor zonnepanelen op bedrijfsgebouwen. Eerlijk is eerlijk, wij vinden dat de provincie zelf het goede voorbeeld zou mogen geven. We bezitten als provincie natuurlijk het nodige vastgoed. Onze vraag aan GS is of wij zelf al voldoende zonnepanelen op al die daken van de gebouwen die we bezitten of die langdurig huren, hebben liggen.

Als het gaat om sociale preventie moeten we zelf als werkgever ook sociaal zijn. We hebben natuurlijk de participatiebanen; daar hebben we een landelijk akkoord voor gesloten. Onze vraag is of de provincie Brabant al voldoet aan het aantal participatiebanen voor onze provincie. Ik kijk de gedeputeerde voor economische zaken en bestuurlijke organisatie daarop aan om op die vraag antwoord te geven.

Wij hebben deze week vragen gesteld over vaste werkgelegenheid die door werknemers met een vast contract moeten worden ingevuld. De heer De Kort van onze fractie heeft eerder al bij de behandeling van de begroting van de omgevingsdiensten daar een punt van gemaakt.

De heer **Heijmans** (SP): Vindt de heer Smeulders het betalen van mensen van 18 jaar met een salaris van 300 euro onder de armoedegrens een voorbeeld van een sociale werkgever?

De heer **Smeulders** (PvdA): U grijpt nu terug op het minimumloon en de motie die u daarover gaat indienen. Ik denk dat wij die motie niet zullen steunen. We hebben in onze fractie en onze partij daarover een bredere discussie gehad. De jonge socialisten vinden dat het wel moet en de fractie in de Tweede Kamer denkt er ook zo over. Onze fractie hier denkt er anders over want als je het minimumloon opheft zonder dat er een alternatief is, gaan er wel problemen ontstaan.

De heer **Heijmans** (SP): Blijft staan dat u als sociaaldemocratische partij, in het verleden opkomend voor arbeidsrecht, kan instemmen met een loon voor iemand van 18 jaar die geacht kan worden zelfstandig een huishouden te runnen en zelfstandig te kunnen wonen. U vindt dus acceptabel dat die 300 euro onder de armoedegrens als salaris krijgt, terwijl nergens is bewezen of vastgelegd dat een 18-jarige minder productief is of minder hard zou werken dan een 45-jarige.

De **voorzitter**: Kort en krachtig graag.

De heer **Smeulders** (PvdA): Wij zijn het natuurlijk wel met de heer Heijmans eens dat wij graag zien dat ook mensen van 18 jaar een hoger loon krijgen maar wij vragen ons sterk af of de door u voorgestelde oplossing wel juist is en tot het juiste effect leidt.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Ook aan de PvdA stellen wij de vraag naar de toekomst van het flexicuritybureau. In het antwoord aan de heer Heijmans werd mij een beetje duidelijk dat de focus vooral ligt in de cultuursector als het gaat om dat flexicuritybureau. Dat kan toch niet de bedoeling zijn. Volgens mij is de economie veel breder en zijn flexibele banen in alle sectoren te vinden.

De **voorzitter**: Een korte vraag graag.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Wat is de visie van de PvdA op het flexicuritybureau en welke sectoren horen daar volgens u bij?

De heer **Smeulders** (PvdA): U kunt in het Bestuursakkoord lezen dat er een flexicuritybureau moet komen. Daar zijn wij heel blij mee en daar geloven wij in. Wij denken echt dat mensen graag zekerheid willen hebben. Die kunnen we op een vernieuwende wijze bieden en we vinden het heel fijn dat we dat als

provincie ook gaan doen. Hoe we dat precies moeten doen en met welke sectoren, of het de ambtenarensector of de cultuursector is of iets bij de zorg, ik hoop vooral dat GS dat gaan uitwerken. Ik wil de gedeputeerde gewoon de kans geven daar dadelijk een antwoord op te geven.

De heer **Uijenhoet** (GroenLinks): Maar wat is uw inzet richting het college als PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Wij hebben in het Bestuursakkoord opgenomen dat er zo'n flexicuritybedrijf moet komen en wij vinden het prettig als GS daarvoor eerst een voorstel doen. Het is echt iets nieuws en wij hebben als fractie er niet voor honderd procent zicht op waar kansen liggen en waar niet.

De heer **De Kort** (PvdA): In reactie op wat de heer Heijmans zei over het jeugdminimumloon wil ik zeggen dat de PvdA inderdaad vindt dat het mag worden afgeschaft. De PvdA vindt ook dat iedereen een minimumloon verdient, ook jongeren. De PvdA is alleen bang dat als we het op dit moment afschaffen, mbo'ers die net zijn afgestudeerd en dus beginnende beroepsbeoefenaars zijn, niet meer aan de bak zullen komen. Daar maken we ons heel veel zorgen over. Wij zijn dus voor afschaffing maar alleen als tegelijkertijd het subsidiestelsel wordt opgesteld om beginnende beroepsbeoefenaars te subsidiëren. Dus wel een volledig inkomen maar ook zorgen dat mensen aan de bak blijven komen.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik vind dit een redenatie die de bijl aan de wortel legt van onze solidariteit. u weet ook dat het voor oudere werknemers heel moeilijk is om aan werk te komen en om dan te zorgen dat ze een baantje krijgen, geven we vierhonderd euro onder het minimumloon want dan krijgen ze werk. Is dat de manier waarop wij mensen tegen elkaar moeten uitspelen? Is dat het sociaaldemocratisch toekomstperspectief?

De heer **De Kort** (PvdA): Absoluut niet. Volgens mij is het voorbeeld dat u geeft juist een perfect voorbeeld, want de oudere werknemers subsidiëren we wel tot 7500 euro om te zorgen dat ze aan het werk komen zonder dat ze aan salaris hoeven in te leveren. Ik snap dus uw voorbeeld niet zo goed.

De heer **Kutlu** (D66): Ik moet de PvdA waar het gaat om de jeugdminimumlonen wel ondersteunen. Het is heel sympathiek zoals de SP het voorstelt maar we weten ook wel dat dankzij de jeugdlonen heel veel jongeren aan het werk komen. Wij als D66 denken ook dat ondanks dat het heel sympathiek is, het minder effect heeft en een nadelig effect juist voor de jongeren. In die zin zijn wij geen voorstanders.

De **voorzitter**: We zullen een exemplaar van deze notulen naar Den Haag sturen, want die gaan daarover. Echt sympathiek om het er hier over te hebben maar gelet op de beschikbare tijd is het misschien goed aandacht aan onze begroting te besteden. Ik geef de heer Smeulders ook in die geest graag weer het woord.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Ik was gebleven bij te zeggen dat mijn fractie deze week vragen heeft gesteld over de vaste werkzaamheden die eigenlijk door vaste werknemers moeten worden vervuld. Dat is onze wens. We hebben er wat uitgebreid vragen over gesteld en wij hopen echt dat GS als provinciale organisatie op die manier naar werkgevers willen kijken.

Dan kom ik bij nieuwe banen voor Brabant. We hebben gezien dat GS het nodige doen aan het terughalen van werkgelegenheid in de vorm van laaggeschoolde arbeid naar Nederland en dan vooral Brabant. Daar hadden wij schriftelijke vragen over gesteld naar aanleiding van een app die bedrijven kan helpen om in beeld te krijgen wat er dan voor positieve businesscase uit te halen is door die werkgelegenheid uit het buitenland terug te halen. Wij vinden het heel goed dat GS daar druk mee bezig

zijn en wij hopen dat die aanpak en die app meer banen gaan opleveren en het echt een voorbeeld kan zijn van hoe de provincie kan bijdragen aan het echt realiseren van meer banen.

Voor meer banen heb je een goede economie en een goede infrastructuur nodig. De discussie over een goede spoorverbinding met name Duitsland loopt al jaren. We zien dat daar nog niet al te veel schot in zit, maar de lobby is wel losgebarsten. We hebben begrepen dat onze gedeputeerde daar ontzettend druk mee bezig is. Ik nodig de andere fracties in deze Staten uit richting hun eigen fracties in de Tweede Kamer te lobbyen om de spoorverbinding tussen Eindhoven en Düsseldorf echt tot stand te laten komen. Essentieel daarvoor is dat het Nederlandse kabinet het Duitse kabinet erop aanspreekt dat dit echt prioriteit moet hebben want het kan echt niet meer dat je in Venlo een halfuurtje moet wachten op een boemeltje richting Mönchengladbach en daar weer moet overstappen richting Düsseldorf. Dat kan gewoon echt niet meer.

De heer **Van den Berg** (PVV): Heeft u enig idee van de kosten daarvan? Die zijn mij niet helemaal bekend.

De heer **Smeulders** (PvdA): Jazeker. Er ligt een uitgebreide businesscase aan ten grondslag met een kostenbatenanalyse van 17, dus hartstikke positief. Er is maar een paar kilometer spoor dat moet worden verdubbeld. Dat moeten de Duitsers gewoon snel gaan oppakken. De Duitse overheid gaat dit jaar besluiten het al dan niet te prioriteren in hun Duitse MIRT. Daarom moeten we nu vanuit Nederland de druk opvoeren.

De heer **Van den Berg** (PVV): Het klinkt heel positief maar om hoeveel euro's gaat het?

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik dacht iets van 54 miljoen maar ik kan er iets naast zitten. Het is wel beperkt.

Wij denken dat ook de bouw veel meer banen kan opleveren voor Brabant. Er moet gewoon veel meer gebouwd worden en dat kan ook als we meer gaan bouwen waar de markt naar vraagt. Onzes inziens zijn dat woningen in de sociale huurklasse en in het lagere koopsegment. Wij vragen het college hoe de provincie eraan kan bijdragen dat er in Brabant meer wordt gebouwd waar vraag naar is zodat de bouwproductie versneld kan worden want we zien hier alleen maar voordelen in.

Leegstand is een groot probleem waar mensen zich zorgen over maken. Leegstand van winkels maakt dat winkelcentra ongezellig en daardoor ook onveilig worden. We hebben ook te maken met leegstand van bedrijventerreinen. Wie fietst er s' avonds graag over een verpauperd leeg bedrijventerrein. Dat is niet fijn. Wij verwachten van het college een meer integrale aanpak.

Voor de PvdA zijn twee dingen belangrijk. In ons verkiezingsprogramma stond dat er in Brabant geen meter bij mag komen als het om bedrijventerreinen en winkels gaat en er zou een saneringsfonds moeten dat zou kunnen bijdragen aan het saneren van rotte kiezels. We vragen GS hoe zij het hele proces om tot een leegstandsbeleid te komen, vorm willen geven.

De **voorzitter**: Door de leden De Kort, Meijer, Portheine, Van Meel, Uijlenhoet, Van der Wel, Van Vugt, Van Overveld en Heijman wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, besprekende de begroting voor 2016,
constaterende dat:

- er in Brabant nog veel ruimte is voor het plaatsen van zonnepanelen op bedrijfsgebouwen;

- de provincie zelf ook nog niet op alle gebouwen (waar dat mogelijk is) in de eigen vastgoedportefeuille en waarvan het langjarig huurder is zonnepanelen heeft geplaatst, overwegende dat:
 - er grote kansen liggen voor verduurzaming door zonnepanelen te plaatsen op daken van bedrijfsgebouwen;
 - de provincie het beleidsdoel heeft om in 2020 tot minimaal 10.000 arbeidsplaatsen in de solarsector te komen;
 - het plaatsen van zonnepanelen inmiddels een renderende investering is, maar dit veelal nog onbekend is bij bedrijven en vastgoedbezitters;
 - het belangrijk is dat de provincie zelf het goede voorbeeld geeft v.w.b. het plaatsen van zonnepanelen op gebouwen in de eigen vastgoedportefeuille,
- verzoeken het college:
- te bezien of er op gebouwen in de eigen vastgoedportefeuille zonnepanelen kunnen worden geplaatst;
 - met de Brabantse ondernemers (BZW) in overleg te treden over hoe er een schaa sprong kan worden gemaakt in het plaatsen van zonnepanelen op bedrijfsgebouwen, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt deel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M37.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Allereerst de complimenten aan het college voor deze sluitende meerjarenbegroting. De stukken zijn in heldere taal geschreven. De begroting is transparant.

Zijn wij het eens met de keuzes die worden gemaakt voor Brabant? De coalitie, het college kiest voor veel goede dingen, maar over een aantal zijn wij echt kritisch.

Economie en werkgelegenheid staan hoog in het vaandel van dit college. Daar gaan ook veel middelen naar toe. We hebben al laten horen dat we onze vraagtekens hebben bij de afrekenbaarheid hiervan. Er wordt fors ingezet op mobiliteit, veel asfalt, maar gelukkig ook op slimme oplossingen en snelfietspaden. GroenLinks vindt uiteraard dat er voor de fiets nog meer gedaan mag worden.

Grote vraagstukken van deze tijd als klimaatverandering en energietransitie komen er tamelijk bekaaid vanaf. En een hot onderwerp in Brabant - de intensieve veehouderij en daarbij aandacht voor de gezondheid van burgers - komt mondjesmaat aan bod. GroenLinks doet verwoede pogingen om dit hoger op de agenda te krijgen. Met de gedeputeerde is het goed sparren hierover, maar wij missen de echte focus van het college hierop zoals ook andere partijen, zo heb ik vandaag gehoord. Wij zijn van mening dat deze onderwerpen vooral de toekomst van Brabant gaan bepalen en wij willen dat dit voortvarend door de provincie ter hand genomen worden. Ik wil u meenemen in mijn redenering vanuit een economisch perspectief.

Wat is er aan de hand? De PAS beperkt de ruimte voor economische ontwikkeling, voor het aanleggen en verbreden van wegen, eigenlijk voor alle ontwikkelingen waarbij een vorm van stikstofuitstoot plaatsvindt. Voor Brabant betekent dit dat economische ontwikkeling heel ingewikkeld wordt, want het stikstofgehalte in Brabant is zo hoog dat er niets meer bij kan. Stikstof in de bodem, stikstof in de lucht, slecht voor mensen, maar dus ook een blok aan het been voor Brabant. De zogenaamde vrije ruimte om te ontwikkelen is allang overschreden. Sterker nog, er kan eigenlijk al jaren niets meer bij.

Het is dus de keuze - en ik druk dit expres heel sterk uit - tussen bijvoorbeeld varkens, kippen, nertsen en koeien of bedrijven en bedrijvigheid die voor een flinke werkgelegenheid kunnen zorgen voor de Brabantse burgers. In feite is dit het vraagstuk waar we in de nabije toekomst voor staan.

GroenLinks vindt dat GS dit probleem voor zich uit blijft schuiven. De afgelopen vier jaar is onder aanvoering van de VVD heel intens ingezet op een verandering in de intensieve veehouderij. Bouwblokken

werden aan banden gelegd, het Verbond van Den Bosch werd gesloten, de Brabantse zorgvuldigheidsscore (BZV) werd ontwikkeld en de hele Staten hield zich intensief met dit onderwerp bezig omdat alle partijen zich realiseerden: "Dit kan niet langer zo!"

En nu, bij het nieuwe college staat het onderwerp weinig prominent op de agenda. De vraag hoe we de stikstofuitstoot verder gaan aanpakken wordt minimaal geadresseerd. Wat gaan we eraan doen om dit probleem op te lossen? Zitten we straks, over vier jaar met een nog groter probleem?

De aandacht richt zich nu vooral op andere onderwerpen, zoals campussen, Big Data, wegen in Zuidoost Brabant en, jawel, innovatie in de landbouw. GroenLinks vraagt zich werkelijk af wat het idee en de planning van dit college zijn om de stikstofuitstoot verder naar beneden te brengen. Dat kan toch niets anders zijn dan enorm ingrijpen in de intensieve veehouderij en zoeken naar verdergaande oplossingen. Wij zien het niet terug in de begroting.

Bij de onderhandelingen over het bestuursakkoord gaf de SP te kennen dat zij een risico zien van 70-90 mln. euro bij de introductie van de PAS. De afspraak werd gemaakt om dit risico op te vangen binnen het weerstandsvermogen vanaf 2016. Het college neemt dus het risico om dit uit niet begroot geld te halen. Echter, bij het weerstandsvermogen is er ook geen bedrag voor opgenomen. GroenLinks vraagt GS waarom niet.

GS kiezen er wel voor om bij de MRB geen inflatiecorrectie toe te passen. Heel bijzonder! In Brabant zijn de opcenten al bijna de laagste van alle provincies. De provincie zou zelfs nog €114 mln. meer mogen heffen. Geld dat gebruikt kan worden voor verbetering van ons leefklimaat. De vervuiler betaalt!

Dit college gaat de economie stimuleren door meer bedrijven naar Brabant te halen voor meer bedrijvigheid in Brabant. En zoals de VVD inbracht in het Akkoord zijn daar ook krachtige mobiliteitsoplossingen voor nodig. Maar hoe kun je nu bedrijven verleiden om hier naartoe te komen als er geen ontwikkelruimte meer is? Of overtreedt men dan maar gewoon de regels? Het gevolg is dus dat kostbaar groen geld – geld om de natuur te verstevigen, diverser en mooier te maken – gebruikt gaat worden om ontwikkelruimte voor wegen en bedrijven te creëren. Is dat in strijd met elkaar? Misschien niet als de basis op orde is, maar dat is die niet! Op de emissiekaarten kleurt heel Brabant rood.

Ik maak op uit de begroting dat GS over een aantal projecten van het ontwikkelbedrijf de nodige zorgen hebben. GroenLinks deelt die zorgen. Ik noem er een paar: erfgoedcomplex Mariadal in Roosendaal waar nog weinig schot in de zaak zit; de TOM, met de aanhoudende malaise in de glastuinbouw en de twee grote projecten die met verlies gaan afsluiten; Ruimte voor Ruimte, waar we over bijgepraat gaan worden; Brabantse Verkoop Garantie die veel geld heeft gekost. Er zullen de komende jaren grote bedragen afgeschreven moet worden. Wij wensen GS veel succes om hier goed uit te komen en vragen ons goed op de hoogte te houden.

Over de veel te langzame aanleg van de EHS heb ik het bij de BURAP gehad. Dat de natuur- en biodiversiteit weer is toegenomen in delen van Brabant is heel mooi en hiervoor mogen we de natuurorganisaties wel heel dankbaar zijn. Graag willen wij dat GS zich inspannen om Nationaal Park De Biesbosch overeind te houden. Dit is het enige Brabantse park dat kans maakt om nationaal in ere hersteld te worden.

Vrijtijdseconomie ontwikkelen is natuurlijk prima. Prachtig als veel mensen komen genieten van natuur ons mooie Brabant, maar niet ten koste van landschap en natuur.

Stikstof- en CO₂-reductie zijn nodig om Brabant beter leefbaar te maken en te houden. Dat vraagt om moedige keuzes en een uitnodiging aan de hele samenleving om daaraan mee te werken. Een uitdagend klimaatbeleid waardoor duurzame innovaties worden aangejaagd kan veel banen opleveren. Dat zien we ook in andere landen.

Kennis is macht. Dat weten wij allen. Goed dat de Brabantse kennis nu is gebundeld in Brabant Kennis en Brabant Advies. Dat maakt het overzichtelijk en efficiënt. Deze kennis zou wat GroenLinks betreft breed toegankelijk moeten zijn voor de politiek, burgers en organisaties.

En last but not least, Provinciale Staten zouden beter voor zich zelf moeten zorgen, aldus Piet de Kroon, de oud-directeur van de Zuidelijke Rekenkamer. Een betere ondersteuning op het kennisvlak is hard nodig. Graag roepen wij de Staten op om na te denken hoe we deze aanbeveling ter harte kunnen nemen.

De **voorzitter**: Door de leden mw. Brunklaus, Uijlenhoet en mw. Roijackers wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend de Begroting 2016, overwegende dat:

- Provinciale Staten jaarlijks, als onderdeel van de vaststelling van de begroting voor het komende jaar, een besluit nemen tot vaststelling van het tarief voor de provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting, bedoeld in artikel 222 van de Provinciewet;
- uit het dieselschandaal is gebleken dat veel personenauto's vervuilerder zijn dan gedacht, constaterende dat:
- het college inzet op slimme mobiliteit, waaronder elektrisch rijden en slimme verkeerssystemen om autowegen effectiever en efficiënter te gebruiken en zo de bereikbaarheid van onze provincie te verbeteren;
- deze slimme mobiliteit ook kan worden gestimuleerd via de opcenten op de motorrijtuigenbelasting;
- de provincie een onbenutte belastingcapaciteit heeft van € 114 mln.,

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- het tarief van de opcenten te differentiëren naar daadwerkelijke gebruik/milieubelasting (met een vrijstelling voor elektrische auto's) en/of de belasting van het wegennetwerk op de drukste plaatsen en tijdstippen;
- het gemiddelde tarief te verhogen van 75,8% tot 85%;
- mogelijke varianten aan Provinciale Staten ter besluitvorming voor te leggen;
- het besluit van PS te vertalen in de nieuwe verordening voor de opcenten voor het jaar 2017 en verder."

Dit amendement maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. A6.

Door de leden Uijlenhoet, Van der Wel en Heijman wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend de Begroting 2016, constaterende dat:

- de Europese Commissie onderhandelt met de Verenigde Staten over een vrijhandelsverdrag (TTIP) en er een verdrag (CETA) tussen de EU en Canada in de maak is, overwegende dat:
- de zeggenschap en beleidsruimte van provinciebesturen mogelijk door TTIP en CETA worden beïnvloed;
- veel ondernemers in Nederland en Europa schadelijke gevolgen zullen ondervinden als gevolg van toegenomen concurrentie door deze 'vrijhandelsakkoorden';
- TTIP een 'regulatory corporation body' in het leven brengt, waarin nieuwe en bestaande regelgeving, ook op decentraal niveau, voorgelegd worden aan de VS;
- het opnemen van de VS en Canada in de Europese interne markt de aanscherping van de normen en standaarden voor onder andere arbeidsrechten, milieu en voedselveiligheid zal bemoeilijken;

- vrijhandelsakkoorden geen instrumenten moeten zijn om de Europese, nationale, regionale of gemeentelijke wetgevingen te versoepelen of zelfs af te schaffen;
 - TTIP en CETA vooral gunstig zijn voor multinationals en hun investeerders, maar niet voor het MKB;
 - ook veel agrarische organisaties (NMV, DDB, NAV, NVV en NVP en de LTO vakgroepen pluimvee en varkenshouderij) grote problemen hebben met de invoering van TTIP;
 - de beleidsvrijheid van de provincie niet mag worden beperkt door de VS of Canada, spreken uit dat:
 - elke clause betreffende een geschillenregeling (ISDS) tussen investeerders en overheden die zich onttrekt aan het nationale rechtssysteem op principieel verzet stuit;
 - een toets op democratisch gelegitimeerde decentrale regelgeving door een 'regulatory corporation body' onacceptabel is,
- verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:
- in interprovinciaal verband, in Brussel en Den Haag de mening van Provinciale Staten over CETA en TTIP uit te dragen;
 - in interprovinciaal (IPO) verband de dialoog aan te gaan met andere provincies die zich zorgen maken over de gevolgen van CETA en TTIP, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M14.

Door de leden mw. Brunklaus, Uijlenhoet en mw. Roijackers wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015,

behandelend de Begroting 2016,

overwegende dat:

- Provinciale Staten jaarlijks, als onderdeel van de vaststelling van de begroting voor het komende jaar, een besluit nemen tot vaststelling van het tarief voor de provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting, bedoeld in artikel 222 van de Provinciewet;
- uit het dieselschandaal is gebleken dat veel personenauto's vervuilender zijn dan gedacht, constaterende dat:
 - het college inzet op slimme mobiliteit, waaronder elektrisch rijden en slimme verkeerssystemen om autowegen effectiever en efficiënter te gebruiken en zo de bereikbaarheid van onze provincie te verbeteren;
 - deze slimme mobiliteit ook kan worden gestimuleerd via de opcenten op de motorrijtuigenbelasting;
 - de provincie een onbenutte belastingcapaciteit heeft van €114 mln.,

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- het tarief van de opcenten te differentiëren naar daadwerkelijke gebruik/milieubelasting (met een vrijstelling voor elektrische auto's) en/of de belasting van het wegennetwerk op de drukste plaatsen en tijdstippen;
 - het gemiddelde tarief te verhogen van 75,8% tot 85%;
 - mogelijke varianten aan Provinciale Staten ter besluitvorming voor te leggen;
 - het besluit van PS te vertalen in de nieuwe verordening voor de opcenten voor het jaar 2017 en verder,
- en aan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M15.

Door de leden Uijlenhoet, Vreugdenhil, Heijman en Van der Wel wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend de Begroting 2016, overwegende dat:

- sinds 2004 Nederlanders steeds vaker en verder zijn gaan fietsen (+9 procent; KiM, 26 oktober 2015);
 - vooral de e-bikes steeds vaker wordt gebruikt en inmiddels ook niet meer alleen door recreërende ouderen;
 - fietsen goed is voor de gezondheid en de luchtkwaliteit, en files afnemen als meer mensen de fiets naar het werk nemen,
- constaterende dat:

- het college inzet op een veilig, slim en duurzaam mobiliteitsnetwerk;
 - het college het gebruik van de fiets aantrekkelijker wil maken door het regionale fietsnetwerk te optimaliseren en snelfietsroutes aan te leggen;
 - het goed is dat het college hiervoor €72 mln. in het SIF oormerkt voor snelfietspaden;
 - het bredere programma Fiets in de Versnelling dit jaar echter afloopt, waardoor er minder geld en aandacht is voor zaken als fietsveiligheid, stallingen, knelpunten en communicatie,
- dragen Gedeputeerde Staten op om:
- het programma Fiets in de Versnelling ook na 2015 door te zetten en hiervoor op basis van een evaluatie in deze collegeperiode middelen ter beschikking te stellen;
- en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M16.

Door de leden Uijlenhoet, Van der Wel en Heijman wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend de Begroting 2016, overwegende dat:

- het economisch beleid van het college zich richt op drie hoofddoelen, te weten:
 - het versterken van de economische structuur,
 - het verbeteren van de innovatiekracht en
 - het versterken van de internationale economische positie van Brabant;
- met de realisatie van deze doelen tot en met 2019 omvangrijke bedragen gemoeid zijn (reguliere begroting: 96,5 miljoen. euro (excl. 2 miljoen euro. voor duurzame energie en energietransitie), investeringen:

144 miljoen euro, fondsmiddelen in beheer bij de BOM: 235 miljoen euro (looptijd 24 jaar) en 103 miljoen euro aan toegezegde Europese programmagelden),

constaterende dat:

- het college in haar begroting 2016 voornoemde hoofddoelen nauwelijks of slechts impliciet heeft uitwerkt en 'smart' (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden) heeft gemaakt;
- hierdoor onduidelijk blijft of en in welke mate vooruitgang wordt geboekt bij het realiseren van deze drie doelen en welke activiteiten hiertoe logischerwijs hebben bijgedragen;
- hierdoor Provinciale Staten worden bemoeilijkt om een kaderstellende en controlerende rol te vervullen,

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- de drie hoofddoelen vanaf de begroting 2017 uit te werken en zoveel mogelijk SMART te formuleren;

- de hoofddoelen vanaf de begroting 2017 zo nodig te vertalen in onderliggende subdoelen per programma en de hierin opgenomen activiteiten en daarmee gemoeide middelen expliciet aan deze doelen en daarmee de hoofddoelen te koppelen, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M17.

Door de leden mw. Brunklaus en mw. Surminski wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend het statenvoorstel 69/15 A, Begroting 2016, overwegende dat:

- de Biesbosch topnatuur herbergt en volop kansen voor duurzaam recreatief ondernemerschap, constaterende dat:
 - NP De Biesbosch er blijkens de rapportages nog niet klaar voor is om vanaf 2016 zelf structureel de eigen begroting sluitend te krijgen;
 - NP De Biesbosch haar governance structuur aan het herzien is om nieuwe verdienmodellen een goede kans te geven;
 - NP de Biesbosch daar nog anderhalf jaar voor nodig meent te hebben;
 - de provincie Zuid-Holland deze al plannen ondersteunt;
 - het Rijk in de nabije toekomst een vijftal nationale parken wil mee financieren om te komen tot topnatuur en de Biesbosch hier een redelijke kans op maakt,
- verzoeken Gedeputeerde Staten om:
- in gesprek te gaan met NP de Biesbosch over de ondersteuning en tijd die nodig is om een nieuw (financieel) model op te zetten;
 - indien nodig financiële ondersteuning te bieden voor de overbruggingsperiode;
 - indien nodig hiervoor terug te komen naar Provinciale Staten,
- en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M18.

Door de leden Uijlenhoet, Vreugdenhil en Heijman wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend de Begroting 2016, overwegende dat:

- het college middels het Programma Provinciale Wegen 2015-2024 (PPW) via diverse projecten een bijdrage levert aan het verhogen van het percentage fietspaden dat voldoet aan het kwaliteitsniveau 9;
 - veilig kunnen fietsen van grote maatschappelijke waarde is voor jong en oud;
 - het belang van veilig fietsen toeneemt door het groeiend aantal elektrische fietsen en de hiermee samenhangende toename in tempoverschillen op fietspaden,
- constaterende dat:
- op dit moment 1 op de 5 fietspaden (20%) niet voldoet aan de gestelde kwaliteitscriteria;
 - zelfs de in 2014 omlaag bijgestelde streefwaarde van 85% niet wordt gehaald terwijl in 2013 nog 87% van de fietspaden voldeed;
 - met name de beperkte breedte de reden is dat fietspaden van te lage kwaliteit zijn,
- dragen Gedeputeerde Staten op om:
- de streefwaarde van 85% van de fietspaden die voldoen aan de kwaliteitseisen op te hogen tot minimaal 95%;

- ervoor zorg te dragen dat aan het einde van de huidige bestuursperiode (ultimo 2019) de fietspaden in Brabant aan de streefwaarde van minimaal 95% voldoen, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M19.

Door de leden Uijlenhoet, Vreugdenhil en Heijman wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend de Begroting 2016, overwegende dat:

- het college de ambitie heeft om in 2050 te komen tot een energie-neutrale woningvoorraad;
 - het college de ambitie heeft om vóór 2017 1000 'nul op de meter-woningen' te doen laten realiseren, constaterende dat:
 - de voorgestane aanpak van het college zich primair richt op het energieneutraal maken van de bestaande woningvoorraad, waarvoor 800.000 woningen moeten worden aangepakt;
 - er in de provincie Noord-Brabant nog steeds veel nieuwbouw wordt gerealiseerd die niet energie-neutraal is waardoor het paard achter de wagen wordt gespannen,
- verzoeken Gedeputeerde Staten om:
- in de regionale ruimtelijke overleggen, waar gesproken wordt over woningbouwprojecten en de ontwikkeling van bedrijventerreinen, gemeenten en bouwbedrijven aan te moedigen energieneutraal te bouwen, bijvoorbeeld door aandacht te vragen om dit in de aanbestedingscriteria op te nemen;
 - te onderzoeken welke (financiële) instrumenten de provincie heeft om het bouwen van energie-neutrale koop- en huurwoningen te stimuleren, al dan niet als onderdeel van nieuwe financieringsvormen die door banken, bedrijven, gemeenten en woningcorporaties worden toegepast en ontwikkeld, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt deel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M20.

Door de leden Uijlenhoet en Vreugdenhil wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend de Begroting 2016, overwegende dat:

- het college in het Bestuursakkoord toezegt om breed gedragen voorstellen voor toepassing van kleinschalige windenergie van onderop te faciliteren en participatiemogelijkheden van burgers in Brabantse windparken te vergroten, constaterende dat:
 - naast een kwalitatief goede landschappelijke inpassing lokaal draagvlak en deelname van omwonenden van wezenlijk belang is voor de realisatie van windparken;
 - er zich op verschillende plaatsen in Brabant vormen van coöperatieve windenergie ontwikkelen;
 - er zelfs plaatsen zijn waar draagvlak voor windenergie bestaat, maar waar dat conform de Verordening Ruimte vooralsnog niet mogelijk is,
- dragen Gedeputeerde Staten op om:
- te onderzoeken welke alternatieven er zijn om de participatiemogelijkheden van omwonenden en omliggende bedrijven en instellingen in kleinschalige windparken in Brabant te vergroten;
 - in individuele gevallen, wanneer zich breed gedragen windinitiatieven van onderop melden, te onderzoeken of en zo ja waar lokale windenergie bij uitzondering mogelijk is, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M21.

Door het lid Uijlenhoet wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015,

behandelend de Begroting 2016,

overwegende dat:

- het college de ambitie heeft om daadwerkelijk doorbraken te realiseren in het circulair maken van de Brabantse economie (het sluiten van grondstoffen-, energie- en afvalkringlopen);
- het college in de begroting aangeeft (p.3) dat hiervoor innovaties op bedrijfsniveau én systeemniveau nodig zijn,

constaterende dat:

- het college zijn ambitie weliswaar vertaalt in steun aan verschillende partners en projecten die hieraan invulling geven, zoals Greentech, Suikerverwaardiging en SPARK, maar nog niet in een concreet en sturend beleidskader;
 - het college Provinciale Staten vragen mede richting te geven aan de strategische koers bij het aanpakken van opgaven zoals het circulair maken van de Brabantse economie,
- verzoeken Gedeputeerde Staten om:
- samen met Provinciale Staten informatie- en themabijeenkomsten over circulaire economie en circulair economisch beleid te organiseren;
 - de uitkomsten van deze bijeenkomsten, samen met reeds opgedane kennis, te gebruiken voor het ontwikkelen en implementeren van circulair economisch beleidskader op bedrijfs- en systeemniveau, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M22.

Door de leden mw. Brunklaus, Heijman en Van der Wel wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015,

behandelend de Begroting 2016,

overwegende dat:

- een democratische rechtsstaat weliswaar geld kost, maar van onschatbare waarde is;
- spaarzaam omgaan met publieke middelen een goede zaak is, maar niet betekent dat Provinciale Staten zich tekort moeten doen;
- het nieuwe Presidium onder meer hecht aan meer sturing door PS zelf en borging van een goed besluitvormingsproces,

constaterende dat:

- Provinciale Staten in Brabant te maken hebben met focusverlies als gevolg van:
 - het toegenomen aandeel kleine fracties (versnippering) in de Staten;
 - een groeiend aantal statenleden dat tussentijds vertrekt;
 - afname van de anciënniteit van PS-leden;
- tegelijkertijd de eigen inbreng van Statenleden de afgelopen periode is toegenomen, kijkend naar het aantal initiatiefvoorstellen, moties en amendementen;
- het aandeel voor PS in de apparaatskosten in 2013-2014 gemiddeld 1,1% van de totale provinciale apparaatskosten beslaat, wat lager is dan het gemiddelde van voorgaande jaren;
- desondanks de budgetten van PS als geheel niet ten volle benut worden, zoals onder meer blijkt uit de onderuitputting van het onderzoeksbudget en de fractiebudgetten;
- Brabant Kennis en Brabant Advies op relatieve afstand van PS staan;

- al met al Provinciale Staten een intensivering van activiteiten laten zien, terwijl de ondersteuning niet optimaal benut wordt en bescheiden is bedeed, verzoeken het Presidium om:
- Provinciale Staten voorstellen te doen over de wijze waarop de ondersteuning van PS overzichtelijker, scherper en ruimhartiger kan worden vormgegeven, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M23.
Door het lid mw. Roijackers wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend het Statenvoorstel 69/15 A, Begroting 2016, overwegende dat:

- duurzaamheid van investeringen en duurzaamheid van natuur bij recreatief ondernemerschap hand in hand gaan;
- recreatieve ondernemers in West-Brabant gebaat zijn bij een goede instandhouding van de aquatische natuur;
- de provincie als gebiedsregisseur het evenwicht tussen natuur en recreatie en als overheid het evenwicht tussen rendement op de korte en de lange termijn moet bewaken, constaterende dat:
- West-Brabant haar leisurevoorzieningen langs het water de komende jaren sterk gaat uitbouwen, dragen Gedeputeerde Staten op om:
- bij plannen in ecologisch waardevolle gebieden geen ontwikkelingen aan te jagen die de ecologie en uniciteit van het gebied schade toebrengen, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M24.
Door het lid mw. Roijackers wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend het statenvoorstel 69/15 A, Begroting 2016, overwegende dat:

- het college gezondheid en leefbaarheid een prominente plek geeft in haar beleid (zie Bestuursakkoord 2015-2018);
- de provincie verantwoordelijk is voor de regionale prestaties ten aanzien van de Europese natuurdoelen;
- we momenteel maar beperkt zicht hebben op de daadwerkelijke emissies en deposities in (heel) Brabant van:
 - fijnstof (pm_{2,5} en pml₁₀);
 - stikstof (NO_x);
 - ammoniak (NH₃);
 - zwaveldioxide (SO₂),
- constaterende dat:
- gezondheid en leefbaarheid een subjectieve, maar ook een objectieve kant hebben;
- wij als PS onvoldoende zicht hebben op hoe we momenteel scoren in Brabant ten aanzien van de ecologische kritische depositiewaarde, de maximaal toelaatbare hoeveelheid atmosferische depositie

waarbij - volgens de huidige wetenschappelijke kennis - negatieve effecten op de structuur en de functies van ecosystemen niet voorkomen;

- er op verschillende plekken en door verschillende partijen in Brabant wel degelijk wordt gemeten (denk aan de waterschappen, gezondheidsdiensten, gemeenten, RIVM),
dragen Gedeputeerde Staten op om:

- een voorstel te maken voor een koppeling van de bestaande Brabantse meetpunten (vast en mobiel, tijdelijk of niet) voor fijnstof, stikstof, ammoniak en zwaveldioxide;
- waar kennis ontbreekt, nieuwe meetpunten op te nemen in dit voorstel;
- dit voorstel bij de Perspectiefnota 2016 aan PS voor te leggen,
en gaat over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M25.

Door de leden mw. Roijackers en Van der Wel wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015,
behandelend het Statenvoorstel 69/15 A, Begroting 2016,
overwegende dat:

- het college een duurzame landbouw nastreeft, in balans met de omgeving;
- de biologische landbouw van nature in evenwicht is met de omgeving;
- omschakelen naar biologisch kostbaar en complex is en volgens de voorschriften enkele jaren in beslag neemt (onder meer om gronden te ontgiften);
- informatie over alle aspecten rond omschakelen, naar eigen zeggen van ondernemers, niet ruim beschikbaar is,

constaterende dat:

- de Brabantse agro-foodsector bij lange na niet genoeg produceert voor de toenemende binnenlandse vraag naar biologische producten;
 - het economische en maatschappelijke perspectief van de biologische landbouw gunstig is;
 - andere landen en overheden, zoals het aangrenzende Vlaanderen, wél ruime steun bieden,
- dragen Gedeputeerde Staten op om:

- een voorstel te maken om ondernemers in Brabant te helpen met de omschakeling van een reguliere naar een biologische bedrijfsvoering;
- voor de eventuele financiële gevolgen ruimte te zoeken;
- dit voorstel voor te leggen aan PS,
en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M26.

De **voorzitter**: Geachte collega's. Intussen is het ongeveer één uur, maar ik stel voor de eerste termijn van de zijde van uw Staten voor de lunch af te maken. Voor degenen die erge honger hebben, zal ik indien gewenst gevulde koeken laten aanrukken.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voorzitter. Met grote interesse hebben wij gekeken naar deze begroting, de eerste van dit nieuwe college. Net als in het Bestuursakkoord wordt in deze begroting veel ruimte ingenomen door economische ontwikkelingen. Wij blijven het een misser vinden dat daarbij geen aandacht is voor de oudere werkloze werknemer. Op landelijk niveau is men de afgelopen week op initiatief van 50PLUS en de PvdA gekomen met een speciale ambassadeur voor de werkloosheid onder 45-

plussers, misschien iets om ook in deze provincie aan te denken. Vandaar dat ik zojuist een amendement aan de voorzitter heb overhandigd.

Ook de inleiding op de begroting bevat nogal wat wolligheden. Zo lees ik bijvoorbeeld dat het college blijft werken aan een veerkrachtige natuur en een vitaal landschap. Ik heb al eerder gevraagd wat dit precies betekent.

Onder het kopje sociale veerkracht staat een alinea die allerm minst helder is. Even verderop lees ik dat Brabant dé innovatieregio van Europa moet worden en koploper moet zijn in economische ontwikkeling en bestuurlijke vernieuwing. Onder dat laatste verstaat het college blijkens de uitleg die erop volgt: het tijdelijk kunnen afwijken van regels. Maar goed, bij een begroting gaat het vooral om de cijfers. Op pagina 13 lees ik onder "Wat mag het kosten?" dat de programmabaten totaal op €2000 worden geschat, terwijl het nu €127.000 is? Hoe realistisch is deze inschatting?

Op pagina 14 lees ik dat de programmalasten in 2016 voor bestuurlijke samenwerking geschat worden op 7 miljoen euro en voor 2017 en verdere jaren bijna de helft daarvan. Welke verklaring is daarvoor?

Het doet deugd dat het college voornemens is serieus werk te maken van het aanpakken van de overlastgebieden bij de intensieve landbouw. Wij hebben wat vraagtekens bij hetgeen gezegd wordt over de Omgevingsdiensten. Onduidelijk is nog hoe de eindresultaten daarvan zullen zijn. Welke risico's lopen wij als provincie daarbij?

Niet duidelijk is voor welk waterschap ruim 1,3 miljoen euro aan onderhoudsbijdrage gereserveerd wordt en waarop dit bedrag gebaseerd is.

In de begroting wordt uitgebreid ingegaan op allerlei economische zaken. Wij kunnen daarmee instemmen maar willen één aspect naar voren halen, namelijk de vrijetijdseconomie. Juist dit terrein lijkt heel geschikt voor het creëren van arbeidsplaatsen ook voor oudere werklozen. Is het mogelijk om ons informatie te verstrekken over de resultaten die tot nu toe bereikt zijn? En welke resultaten zijn voorzien voor 2016? Wat ons betreft kan een deel van 1,6 miljoen euro wegens lager toegerekende organisatiekosten aangewend worden voor meer werkgelegenheid in de toeristische sector. Wat ons betreft zouden deze middelen ook kunnen worden aangewend voor het aanstellen van een ambassadeur voor werkgelegenheid voor ouderen in navolging van de Tweede Kamer. Ik heb er zojuist al over gesproken.

Presentatie ter verkrijging van buitenlandse investeerders is voor verdere ontwikkeling van onze provincie een goede zaak. Internationale samenwerking is voor onze economie onmisbaar. In dat kader onderschrijven wij het voornemen om op het consulaat-generaal in München mee te doen aan een permanente presentatie.

In het kader van het hoofdstuk Mobiliteit stellen wij vast dat er erg veel aandacht is voor stedelijke bereikbaarheid. Als wij daarop nader inzoomen, blijkt dat de focus vooral ligt op de regio Eindhoven. Ik zie dat na Breda West-Brabant weinig te verwachten heeft, alsof de problemen van de A58 stoppen bij Breda. Net als de focus op stedelijke bereikbaarheid zonder plannen voor dorpen en platteland vinden wij dat allemaal wat onevenwichtig.

In het hoofdstuk Cultuur en Samenleving lees ik op pagina 65 iets heel gek. Wat bedoelt het college met "Meer naam en faam generen als sportprovincie?"

De ambities bij de grote erfgoedcomplexen moeten met 20 miljoen euro neerwaarts bijgesteld worden. Zijn er in het verleden toezeggingen gedaan of verwachtingen gewekt die nu niet worden nagekomen? Het college ontwikkelt een nieuw beleidskader erfgoed. Het komt erop neer dat er wordt geïnvesteerd als er een markt voor is. Is onze conclusie juist dat in deze visie het verleden mag verdwijnen als er nú geen markt voor is? Wij hebben hiermee toch de nodige moeite.

Begrijpen wij het goed dat het college bij het sponsoren van topsportevenementen voortaan uitgaat van een viertal? Dat is 20% minder dan het voorgaande jaar en bij de gehandicaptensport vermindert het zelfs met 50%.

Wij verbazen ons wederom over het feit dat wij vanuit het Provinciefonds voor 2016 en latere jaren 0,0 te verwachten hebben. Sterker nog, men zou het liefst geld van ons hebben! Dat is toch te gek voor woorden! Omdat Brabant goed zijn best heeft gedaan in het verleden en zakelijk succesvol is geweest, ontvangt het vanuit de rijkskas gewoon niets meer. En daar legt iedereen zich zomaar bij neer? Ik lees nergens wat het college heeft ondernomen om aan dit rare feit iets te veranderen. Kortom, de Brabanders die toch ook gewoon hun belastingen betalen, mogen de eigen broek ophouden. Hoe is deze situatie bij andere provincies? Wij verzetten ons tegen een dergelijke gang van zaken. Ik dank het college en de betrokken ambtenaren voor het geleverde werk.

De **voorzitter**: Door de leden Van Overveld, Oosterveer en Heijman wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend het Statenvoorstel 69/15 inzake Begroting 2016, besluiten dat:

- aan 1,6 miljoen euro (v) lagere toegerekende organisatiekosten in 2016 t.o.v. 2014. (Begroting 2016 - bijlagen, blz. 26) de volgende aanvulling wordt toegevoegd:
- een deel van de 1.6 miljoen euro wordt aangewend voor de aanstelling van een ambassadeur voor de bestrijding van de werkloosheid onder oudere werknemers."

Toelichting:

- Brabant is een van de meest vergrijzende regio's van Europa.
- Het aantal werklozen van 45 jaar en ouder in Brabant bedraagt ruim 30.000 (CBS).
- De kans op vinden van betaald werk is voor deze groep heel klein.
- De financiële en maatschappelijke kosten van langdurige werkloosheid zijn hoog.
- Er bestaan veel negatieve vooroordelen bij werkgevers t.a.v. oudere werknemers.
- Om deze groep weer aan een baan te helpen is een omslag noodzakelijk in het denken van werkgevers.
- De provincie zou hierin een stimulerende rol kunnen vervullen.

Dit amendement maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. A7.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Wij hebben de begroting gelezen. Het college kiest opnieuw voor economische groei. Er wordt heel veel geld in economie geïnvesteerd, maar dat kan alleen omdat de provincie Brabant heel erg rijk is. Er zijn veel projecten gestart die in de vrije markt geen schijn van kans zouden maken. Economische groei is echter niet de oplossing maar juist onderdeel van het probleem. Ons consumeren is te groot voor deze ene aardbol. Denk aan de exploitatie van de natuur voor recreatie en economische ontwikkelingen en denk aan de geforceerde groei in de glastuinbouw en logistiek en denk aan de groei van stallen in de veehouderij. We missen een visie voor de veehouderij. Waar wordt nu een keuze gemaakt voor minder dieren? En waarom lukt het ons niet om het daar over eens te worden? Kiezen we minder dieren in de veehouderij als uitgangspunt, dan is het alleen nog zaak om er positief beleid bij te maken. Laten we beginnen met het in kaart brengen van de eindeloze stroom aan subsidies in het agrofoodstelsel en de maatschappelijke kosten van de veehouderij. Laten we beginnen met een slot op de stalmuur en kiezen voor geen uitbreidingen.

Juridisch hebben we als provincie alle middelen in handen om een andere koers te varen, maar het ontbreekt aan politieke lef.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik heb een vraag aan de heer Van der Wel die stelt dat wij minder moeten consumeren en dat wij minder glastuinbouw moeten hebben. Hoe wil hij de wereld voeden zonder glastuinbouw?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Het lijkt wel een filosofische vraag. U weet ook dat er ontzettend veel groenten weggegooid worden, mijnheer Van den Berg. Meer groenten is niet de oplossing en aardgas verstoken om groenten te verbouwen is ook niet de oplossing. Ik ga nog in op de glastuinbouw. Wij hebben beiden een andere visie en komen er nu niet uit.

Voorzitter. Het is toch van de zotte dat verstandige gemeentes en bezorgde burgers geen middelen hebben om de wildgroei van stallen en dierenaantallen tegen te gaan. De provincie heeft de Verordening Ruimte én de Natuurbeschermingswet maar maakt daar onvoldoende gebruik van. De gemeentes hebben de Omgevingsvergunning, geur- en fijnstofnormen en in de toekomst de gezondheidskaarten. Zij maken daar onvoldoende gebruik van. Wij zien het verlamdend effect van niet onderling aangepaste regelgeving.

Waarde creëren in de veehouderij kan alleen als we ook schaarste durven creëren. Je kunt niet én goedkoop vlees in de schappen houden én ondernemers een fatsoenlijke boterham gunnen. Boeren worden uitgeknepen en echte boeren kunnen geen fatsoenlijke boterham verdienen. De regels worden als beklemmend ervaren, juist omdat de weg naar schaalverkleining onmogelijk wordt gemaakt. Mestvergisters draaien op subsidies. Zonder de rijkssubsidies dreigt de helft van de mestvergisters al om te vallen. Wij betalen als burger mee aan bruine stroom, terwijl mestvergisters en mestverwerkers de problemen van het mestoverschot niet oplossen. Je kunt de problemen niet los zien van een teveel aan dieren. Mestfabrieken zijn een tijdelijke oplossing, geen lange termijn oplossing en ook geen duurzame oplossing.

We maken ons, net als de waterschappen, zorgen over de vervuiling van het oppervlakte water. De waterschappen verlenen lozingsvergunningen voor mestfabrieken, maar blijkbaar zijn de voorwaarden die daarin gesteld worden niet specifiek genoeg om waterdoelstellingen te waarborgen. Wat voor invloed kan de provincie uitoefenen om schoon oppervlakte water te garanderen?

We maken ons zorgen, mijnheer Van den Berg, over de glastuinbouw. De ontwikkeling in de concentratiegebieden Prinsenland en Deurne is vrijwel stilgevallen. We weten ook dat er weinig animo is onder tuinders om naar de concentratiegebieden te gaan. Wat nu als de investering van 2 miljoen euro niet werkt? Welke kant gaan wij dan op?

We maken ons zorgen om de Ruimte voor Ruimteregeling. De provincie heeft de aandelen overgenomen maar er is nagenoeg geen belangstelling voor grote kavels met als gevolg verkoop van kleinere kavels en dus meer huizen op bijzondere locaties. Hierdoor wordt de druk op ons buitengebied vergroot en dat vinden wij ongewenst.

In het hoofdstuk Ruimte valt de vrijval van het werkbudget EHS in het kader van herprioritering bij de uitwerking van het Bestuursakkoord en de toevoeging aan de algemene middelen op. Dit begrijpen wij niet. Overheveling naar het programma Ecologie zou volgens ons logisch zijn. maar vrijval en herprioritering? College, hebben wij bij ecologie niet genoeg te doen?

We maken ons zorgen of we de doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water op tijd gaan halen. Die zouden eigenlijk allang klaar moeten zijn, maar er is uitstel tot maximaal 2027. Verwacht het college dat nu in 2016 en daarna extra geld nodig zal zijn? Een van de doelstellingen is voldoende water van voldoende kwaliteit voor mens, plant en dier. Er is aandacht zowel voor de verdroging in het algemeen als specifiek voor de PAS-maatregelen. Wij willen graag nadrukkelijk aandacht vragen voor de verdroging van Brabant en de Brabantse Wal.

Voor de Omgevingsdiensten zien wij graag een evaluatie tegemoet. Wat kunnen wij doen om meer helderheid te krijgen en vooral ook een betere naleving van de regels? 80% spontane naleving van de regels zou haalbaar moeten zijn. Dat klinkt heel mooi, maar u kent de uitspraak: vertrouwen is goed,

controle is beter! Daarom willen wij graag aandacht voor het verbeteren van het systeem van de controle op luchtwassers. Het moet toch mogelijk zijn om de gegevens van de elektronische monitoring, middels een hanteerbaar format, online aan te leveren bij de Omgevingsdienst. Een USB-stickje is zó jaren 90! Wij dienen daartoe samen met verschillende partijen een motie in.

In de Energieagenda wordt gesproken over de energieneutrale woningen. Wij steunen het college bij deze aanpak. Veel succes! In het programma Economie wordt echter maar 2% begroot voor 'duurzame energie en energietransitie'. Bij de andere uitgaven worden geen duurzame voorwaarden gesteld. Het gaat echter wel om 29 miljoen euro. Dat vinden wij een gemiste kans.

Er wordt op dit moment gewerkt aan de Natura 2000-beheersplannen en de inzet van de rijksmiddelen ten behoeve van de PAS-maatregelen (Programmatische Aanpak Stikstof). Wij schrokken van het bericht dat er sinds 1 juli in Noord-Brabant ongeveer al 230 aanvragen voor ontwikkelingsruimte zijn ingediend, waarvan er al ongeveer honderd in ontwerp beschikt zijn. Het blijft riskant om op voorhand ontwikkelruimte te geven, terwijl voor veel gebieden de normen dik worden overschreden en het effect van de PAS-maatregelen nog niet zeker is. Sterker nog, de PAS-maatregelen zijn eindig, je kunt niet eeuwig blijven plaggen en vernatting betekent eveneens dat de bodem kwetsbaar wordt voor beschadiging. Ondertussen blijft de depositie vanuit de bedrijven wel doorgaan. Hoe kijkt het college op de lange termijn naar deze maatregelen?

Subsidie voor beheer van EHS door derden en agrarisch natuurbeheer mist eigenlijk een goede prestatie-indicator. Het gaat nu over het aantal hectares, maar wat is de winst in biodiversiteit, ook op de lange termijn?

Voor agrarisch natuurbeheer wordt, boven het bestaande budget, nog 2 miljoen euro extra gevraagd voor indexatie en bijna 2 miljoen euro voor de overgang naar het nieuwe systeem, en dat terwijl bekend is uit het rapport Onbeperkt Houdbaar van de staatssecretaris dat agrarisch natuurbeheer weinig effectief is ten opzichte van reservaatbeheer (aankoop).

Als het dan toch weer tijd is voor een vijfjaarlijks rapport over de toestand van de natuur in Brabant, kunnen we dan niet eens een evaluatie maken van de effectiviteit van de diverse vormen van natuurbeheer? Is het niet eens tijd om een beleid te maken gericht op: het meeste natuur voor je euro?

BrUG-pijler 2 (Brabant Uitnodigend Groen) spreekt over herstel van de biodiversiteit. Voor het inrichten van leefgebieden voor bedreigde soorten staat 3 miljoen euro en voor herstelmaatregelen in Natura 2000-gebieden 12,5 miljoen euro. Dat zijn heel mooie bedragen, maar als het er eenmaal is, wees er dan zuinig op en ga niet een paar jaar later weer ontwikkelingen initiëren die zo'n gebied bedreigen, zoals de bouw van een transferium hier in Den Bosch, dat ook nog eens 8 miljoen subsidie krijgt van de provincie.

BrUG-pijler 3 gaat vooral over een aantrekkelijk landschap. We kijken met belangstelling uit naar de beoordeling van de Landschappen van Allure. Heeft dit programma echt iets toegevoegd aan natuur, of is het vooral ten goede gekomen aan economische en recreatieve ontwikkelingen?

Er is een structurele onderbesteding bij het STIKA (Stimuleringskader Groen-Blauwe Diensten) – de akkerranden – die achterblijft bij de prognose vanwege gebrek aan belangstelling. Wilt u dan tijdig zorgen voor een alternatief zodat extra inzet in de succesvolle leefgebiedenbenadering wordt gegarandeerd? Wilt u ons daarvan op de hoogte houden?

Het inzetten op bijengezondheid in het licht van biodiversiteit lijkt effectief. Maatregelen die de wilde bijen ten goede komen, hebben hun positieve werking op allerlei insecten en andere dieren. En als de basis op orde is, met een gezonde bodem en veel bloeiende planten, volgen de andere soorten vanzelf. U gaat het programma voor bijen vormgeven. Wederom hulde daarvoor!

Uit de antwoorden op vragen van onze fractie blijkt dat er een pilot is met vangkooien voor wilde zwijnen en dat zonder ontheffing. Dat heeft ons verbaasd. In vangkooien kunnen gemakkelijk ook andere dieren terechtkomen, dat blijkt ook uit de antwoorden op onze technische vragen. Dat vinden wij ongewenst en daarom dienen wij een motie in.

Voorzitter. Wij wensen het college natuurlijk veel succes met de uitwerking.

De **voorzitter**: Door de leden Van der Wel en mw. Brunklaus wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015,
overwegende dat:

- wilde dieren, zoals wilde zwijnen, in vangkooien een hoge mate van stress ervaren;
- ervaringen met een proef met een vangkooi voor wilde zwijnen in de provincie Limburg heeft laten zien dat ook reeën in dergelijke kooien terecht kunnen komen;
- het selectief vangen van de beoogde diersoorten niet te garanderen is;
- ontheffingen voor het gebruik van vangkooien wel als zodanig worden verleend,

constaterende dat:

- volgens de F&F-wet voor het gebruik van vangkooien een ontheffing moet worden aangevraagd;
- in de provincie een proef wordt uitgevoerd met vangkooien om wilde zwijnen te vangen;
- bij de provincie en/of bij de Omgevingsdienst niet bekend is met hoeveel vangkooien er wordt proefgedraaid;
- dat er in 2014 sprake was van een vangkooi in een maïsakker bij Leende waarmee wilde zwijnen werden gevangen, waarvoor geen ontheffing is verleend of aangevraagd;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- geen ontheffingen te verlenen voor het gebruik van vangkooien en hierop het beleid per direct aan te passen;
- er zorg voor te dragen dat proeven met vangkooien waarvoor geen ontheffing is verleend met onmiddellijke ingang worden gestaakt,
en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M30

Door de leden Van der Wel, Kuijken, mw. Knoet-Michels, mw. Dingemans, mw. Roijackers, Vreugdenhil en Heijman wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015,
behandelend het Statenvoorstel 69/15 inzake Begroting 2016,
overwegende dat:

- vanaf 1 januari 2016 het voor bedrijven die een luchtwasser hebben wettelijk verplicht is om de gegevens over de werking van de luchtwasser elektronisch te monitoren;
 - provincie, gemeenten en bedrijven een gezamenlijk belang hebben in aantoonbaar goed functionerende luchtwassers;
 - elektronische monitoring van luchtwassers een belangrijk instrument is in de aanloop naar een meer efficiënt en effectief controlesysteem voor de goede werking van luchtwassers;
 - een vooronderzoek de mogelijkheid biedt voor provincie, Omgevingsdiensten en gemeenten om gezamenlijk de Natuurbeschermingswet wet en het Activiteiten Besluit te controleren en inzicht kan bieden in de knelpunten rondom elektronisch monitoren en versnellen van het monitoren,
- constaterende dat:

- de provincie bevoegd gezag is voor controle op luchtwassers wat betreft de Natuurbeschermingswet en gemeenten bevoegd gezag zijn voor het controleren van het Activiteiten Besluit;
- Omgevingsdiensten, provincie en gemeente onafhankelijk van elkaar deze controles uitvoeren;
- elektronische monitoring van luchtwassers niet optimaal georganiseerd is;

- na het implementatieproject elektronisch monitoren van luchtwassers, dat liep van augustus 2011 tot augustus 2012, er vanuit de provincie en gemeenten voorgesteld werd om te komen tot een Brabantbrede aanpak voor de verwerking van elektronisch gemonitorde gegevens van luchtwassers;
- deze gezamenlijke Brabantbrede aanpak er niet is, verzoeken Gedeputeerde Staten:
 - een vooronderzoek te starten naar het elektronische monitoring van luchtwassers;
 - Provinciale Staten in juni 2016 de resultaten ervan te presenteren;
 - budget uit de algemene middelen vrij te maken voor het vooronderzoek, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M31

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP) Voorzitter. Deze begrotingsbehandeling vindt plaats in een woelige tijd. De vluchtelingencrisis brengt maatschappelijke onrust met zich mee en stelt de politieke instellingen en onze bevolking op de proef. De vluchtelingencrisis schudt ons ook door elkaar. Het maakt vragen bij de bevolking los over het toewijzen van woonruimte, van middelen en ja, voorzitter, het wordt inschikken en opschuiven en dat in een tijd waarin veel van burgers gevraagd wordt. Het is goed te beseffen in welke welvaart wij mogelijkheden hebben te delen en anderen te helpen. Mijn fractie wil dan ook aan de kant staan van die Brabanders die zich inzetten voor anderen, die zorg verlenen, die het goede willen zoeken voor de samenleving. Wij hebben een samenleving nodig die ruimte, veerkracht en mogelijkheden heeft om zorg en ruimte te besteden aan mensen en nieuwkomers.

Bij de voorbereiding op deze begroting werd ik mij heel bewust van de rijkdom waaruit wij hier in Brabant onze talenten mogen inzetten. Soms is het misschien wel goed om er vier jaar uit te zijn en dan te zien hoeveel mogelijkheden wij hier hebben om het goede te zoeken voor de samenleving. Het brengt mij wel bij de kernvraag die wij vandaag willen stellen, namelijk of de voorliggende begroting in het licht van mijn voorgaande opmerkingen wel evenwichtig is. Geeft deze begroting antwoorden op de vragen en de zorgen van de samenleving? Bij de beleidsbeschouwing hebben wij al aangegeven dat wij die balans missen op het gebied van people, planet en profit. Bij profit, de economekant, zien wij dat er volop doorgepakt wordt: een voortdenderende trein. Het is goed om dingen op te pakken maar wij moeten wel blijven beseffen dat wij een dienstbare economie moeten hebben met werk voor iedereen, met participatiebanen; een duurzame economie die ook de transitie vorm kan geven.

Meer zorgen hebben bij op het gebied van planet. Wij zijn blij met de ambities van dit college, maar wij zien die zo weinig onderbouwd. Ook de Rekenkamer wees daarop. Wij zouden zo graag zien dat het college duurzaam durfkapitaal inzet voor de belangrijke vraagstukken waarvoor wij staan zoals de crisis in het klimaat en de energiecrisis, crises die ook hebben geleid tot de crisis in de wereld. Wij moeten daarvoor volop ruimte bieden en wat ons betreft ook vanuit de Essentmiddelen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Hoe duurzaam vindt de heer Vreugdenhil het om ongebreideld een asielinvasie toe te laten, dat te bejubelen en daarmee ook onze welvaart te verjubelen?

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Mijnheer Van Hattem, ik hoop dat u op een goede manier naar mijn inleiding hebt geluisterd waarin ik op een mooie manier de balans heb weten te vinden. Aan de ene kant onze verantwoordelijkheid nemen en aan de andere kant oog houden voor de zorgen in de samenleving. Ik zou zo graag willen dat ook u die beide kanten van de medaille zou willen bezien, daarover het debat zou willen voeren en het niet eenzijdig te belichten vanuit het vraagstuk dat u leidend wil laten zijn bij alle beleidsterreinen. Als u op die manier het debat met ons wilt aangaan, doen wij dat graag, maar niet in

een gepolariseerde setting, wel in een setting waarin wij verantwoordelijkheid nemen en de zorgen serieus nemen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Mijnheer Vreugdenhil, die zorgen neemt u niet serieus door vooraf te stellen dat u aan de kant staat van degenen die alleen maar willen helpen, de grenzen willen openzetten en de ongebreidelde stroom asielzoekers toejuichen. Die voorwaarde stelt u vooraf en daarmee laat u het grootste deel van deze samenleving in de kou staan.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Mijnheer Van Hattem, ik vraag u nogmaals goed te luisteren naar mijn bijdrage en de balans te zien die wij zoeken voor de samenleving. Ik kom zo met een aantal voorstellen voor hoe wij dat verder willen invullen. Op die wijze ga ik graag het debat met u aan, maar niet in een gepolariseerde setting.

Ik heb zojuist gesproken over de profit en de planetkant, maar wij maken ons de grootste zorgen om de peoplekant. Wij vragen ons oprecht af of de zorgkant wel inhaakt op die voortdenderende trein van de provincie, of gedeputeerde Swinkels dat tempo kan bijhouden. Voor 2016 staan er veel vraagstukken op de agenda waarover wij beleidsmatig gaan spreken. Maar wij hadden zo graag gezien dat daaraan in deze begroting al invulling was gegeven, dat gedeputeerde Swinkels ingebroken had in het economisch programma van de heer Pauli om participatiebanen te creëren en daarvoor getallen had durven noemen, dat hij in de bres was gesprongen voor ondersteuning van de zorgsector. Ik heb zojuist een interruptiedebatje gehad met de heer Heijmans over het feit dat wij hier voorstellen hadden liggen waarmee wij volgend jaar aan de slag zouden gaan.

De heer **Heijmans** (SP): Wat u voorstelt, komt mij toch wat vreemd over, mijnheer Vreugdenhil. Wij zouden geld moeten weghalen bij economie waar wij proberen banen te creëren. Dus daar moeten wij geld weghalen en minder banen creëren en dat geld moeten wij vervolgens inzetten om participatiebanen te creëren. Ik vind dat een beetje een zinloze exercitie.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Waar hebt u het woord "weghalen" gehoord, mijnheer Heijmans? Juist in die economische programma's zie ik allerlei verbindingsmogelijkheden om in de economische ontwikkeling die wij stimuleren ook de participatiebanen mogelijk te maken, om bedrijven mee te geven dat wij die ambitie hebben en hen erop willen aanspreken om die banen te creëren. Dan zouden wij de gemeenten echt helpen. Het heeft niets te maken met geld weghalen maar wel met op een slimme manier de verbinding zoeken en kijken hoe wij daar gezamenlijk kunnen optrekken.

De heer **Heijmans** (SP): U begon met de opmerking dat gedeputeerde Swinkels had moeten inbreken in de begroting van economische zake. En wat betekent inbreken? Inbreken betekent volgens mij dat je dingen wilt weghalen, anders breek je niet in.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Je kunt ook heel goed inbreken door beleid op een andere wijze in te vullen. U loopt nu een beetje lachend weg, mijnheer Heijmans, maar volgens mij hebt u zelf ook een aantal sociale dingen genoemd en gezegd dat wij daar een aantal zaken moeten realiseren. Wij gaan niet meer over de zorg, dus wij zullen dat binnen onze eigen kerntaken moeten doen en juist het economisch programma biedt een mooie gelegenheid om zowel voor de zorg als voor de participatiebanen en nog een aantal zaken waarmee gemeenten worstelen bepaalde dingen op te pakken. Als wij daarvoor een andere term als inbreken kunnen gebruiken, graag, dan bent u mijn man, maar laten wij wel gezamenlijk optrekken om die verbinding te realiseren.

Aan de kant van people is sprake van een belangrijke term: sociale veerkracht. Ook in het licht van het voorgaande moeten wij de sociale veerkracht van Brabant versterken om grote vraagstukken op te pakken, is sociale veerkracht misschien wel het leidende principe door alle programma's heen. Misschien hebt u wel de belangrijkste portefeuille, mijnheer Swinkels, om ervoor te zorgen dat wij sociaal veerkrachtig zijn om de vraagstukken op te pakken waarvoor wij staan. Ik roep het college dan ook op om in het komend jaar die verbinding tussen de verschillende beleidsvelden te blijven maken en ervoor te zorgen dat wij op die manier ook naar buiten kunnen uitstralen dat wij een provincie zijn die oog heeft voor de zorgen in de samenleving.

Ik noem een paar concrete punten die wij van een motie of amendement zullen voorzien. Wij maken ons grote zorgen om drugs. De intimidatie, de onveiligheid, de uitbuiting, wij zien het allemaal in onze samenleving en ik ben ontzettend blij met de inzet van de Task Force. Die heeft een mooie start gemaakt. Ik had er zojuist een interruptiedebatje over met de VVD. Er moeten nog meer stappen volgen. Wij wachten de evaluatie af maar geven nu al het signaal af dat wij van harte bereid zijn om gemeenten blijvend te ondersteunen om dit probleem aan te pakken. Wij moeten echter ook onze eigen verantwoordelijkheid nemen. In het coalitieprogramma wordt beschreven dat het college dancefestivals wil ondersteunen en het krijgen van vergunningen wil vergemakkelijken. Wij stellen daar een voorwaarde aan. Wij vinden dat de provincie alleen medewerking moet verlenen als er daadwerkelijk gewerkt wordt aan het voorkomen van het gebruik van pillen op een festival. Wij vinden het niet normaal dat er pillen geslikt worden op een festival en zullen dan ook komen met een motie waarin wij een duidelijk kader geven aan het college voor de uitvoering van deze passage van het Bestuursakkoord.

De heer **Meijer** (D66): Ik vind deze opmerking interessant, maar vraag mij af op welke wijze de provincie voordat de subsidie wordt verstrekt kan toezien op het niet gebruiken van drugs bij dergelijke festivals. Hoe ziet de heer Vreugdenhil dat voor zich? Hoe uitvoerbaar is dit soort moties nu eigenlijk.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Volgens mij is het heel goed uitvoerbaar. Als de provincie zegt: wij willen geen pillen en jullie als festivalorganisatie dienen met een plan van aanpak te komen hoe ervoor kan worden gezorgd dat er geen pillen binnenkomen op jullie festival. Als er iets binnengesmokkeld wordt, ja daar ligt natuurlijk een grens, maar vanuit onze verantwoordelijkheid kunnen wij voorschrijven dat wij niet willen dat er pillen geslikt worden op festivals.

De heer **Meijer** (D66): Zonder dat ik nu flauwe metaforen over soft en hard wil gebruiken, zou de heer Vreugdenhil samen met mij een aanpak kunnen ontwikkelen waarin wij mensen gaan voorlichten over pillen die ongetwijfeld op die festivals terecht gaan komen, de gevaren die daaraan verbonden zijn en hen gaan wijzen op de verantwoordelijkheid die zij hebben als zij dan toch besluiten om die pillen te nemen?

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ja, dat wil ik graag samen oppakken, maar wel met de opmerking dat het niet normaal is dat er pillen meegenomen worden en wij dus niet naar een vijfpillenoptie gaan of anderszins; geen pillengebruik op de festivals. Ik ga graag met u mee om voorlichting te geven over de gevaren zodat onze jeugd hiervan gevrijwaard blijft.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, mijnheer Vreugdenhil, naar mijn idee vraagt u toch iets heel lastigs en dat eigenlijk onmogelijk is. Het is naar mijn mening ongeveer zoiets als tegen dit college zeggen: u mag in Brabant alleen een weg aanleggen als u garandeert dat er nooit een drugskoerier overheen zal rijden. Dat kan dit college niet toezeggen of garanderen. Natuurlijk zal dit college op geen enkele manier stimuleren dat er pillen of wat dan ook gebruikt worden op dancefestivals, maar het is de verantwoordelijkheid van de organisator.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Op het moment dat wij het verkrijgen van vergunningen willen vergemakkelijken, hebben wij de verantwoordelijkheid om daaraan voorwaarden te verbinden. Op het moment dat wij festivals gaan faciliteren bijvoorbeeld door ondersteuning te bieden zoals in uw coalitieakkoord staat, mijnheer Heijmans, hebben wij ook de verantwoordelijkheid om eisen te stellen ten aanzien van het pillengebruik. Hoe legt u het uit aan de boeren die al het drugsafval op hun land krijgen? Hoe legt u het uit aan de mensen aan De Fazant in Sprang-Capelle die een groot drugslaboratorium achter in de tuin hebben staan terwijl u aan de andere kant gedooft dat er pillen gebruikt worden op festivals? Ik krijg dat niet uitgelegd. Wanneer wij als provincie de vergunning verlenen voor een festival of dat faciliteren, vind ik dat wij eisen moeten stellen. Dat is wat ons betreft geen pillen op festivals.

De heer **Heijmans** (SP): Wij hebben nu eenmaal met landelijke wetgeving te maken. Bepaalde middelen zijn verboden en dat hoeft u niet extra op te nemen bij een vergunningverlening of wat dan ook. Dat geldt ook voor het vervoeren van drugs. Je gaat toch geen extra zaken opnemen die al bij wet verboden zijn? Wat voegt dat toe?

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik noem het Dancefestival waar ze een vijf-pillen-beleid hebben. Vindt u dat dan een normaal beleid? Gaat u dan tegen een boer zeggen: een hele vrachtwagen drugsafval op uw land mag niet maar vijf vaatjes drugsafval mag nog net. Nee, mijnheer Heijmans, we hebben te maken met een vraagstuk dat ver over de schreef is gegaan. We hebben daarvoor ook niet voor niets een taskforce die keihard hierin optreedt. Dan moeten we vanuit de provincie ook onze verantwoordelijkheid nemen. Als u dan zo'n passage in het coalitieakkoord zet, wees dan ook een vent en zorg er dan ook voor dat het niet meer geproduceerd kan worden in Brabant.

De heer **Deryckere** (CDA): Vanuit het CDA volledige steun voor deze motie. Alstublieft geen Amsterdamse toestanden van vijf pillen gewoon gedogen. Keihard aanpakken en zero-tolerance-beleid op onze festivals.

De heer **Bakker** (PVV): Op zich vinden we de motie heel sympathiek. Ik vind het wel jammer dat door de motie het dancefestival in een rot hoekje wordt gestopt. Geldt de motie bijvoorbeeld ook voor het Festival Mundial en andere culturele uitingen? Alleen het Dancefestival vind ik wat eenzijdig.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik raad het heel specifiek aan voor het ondersteunen van dancefestivals zoals opgenomen in het coalitieakkoord. Ik snap uw zorg maar wellicht heeft u vorige week ook de directeur van Novadic-Kentron gehoord met zijn zorg voor de jongeren in de samenleving, die ook voor een nuloptie pleit, niet omdat hij dat zo graag wil maar omdat hij ziet dat jongeren eraan kapot gaan, eraan dood gaan, door het gebruik op festivals van pillen en dat het heel veel kapot maakt. Daar moeten we gewoon eens een keer oog voor hebben. We mogen dat hier ook wel eens uitspreken wanneer we een stimuleringsbeleid voor deze festivals maken.

De **voorzitter**: Ik vraag de heer Vreugdenhil zijn betoog te gaan afronden.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Ik had het uitgemeten en ik denk dat ik nog de tijd heb voor een paar puntjes. Overigens dienen we de motie in samen met het CDA, dus dank, mijnheer Deryckere. In september stonden we met de voeten in de klei samen met de heer Van Vugt en mevrouw Schüller bij boeren die voor de tweede maal in een jaar werden getroffen door wateroverlast. Aan de ene kant hebben we toen gesproken over verantwoordelijkheid van het waterschap maar aan de andere kant staat

dat wij als provincie ook de normen vaststellen inzake de overstromingskansen van bepaalde gebieden. Daarom dienen wij nu een motie in om in navolging van het gesprek dat we daar hebben gevoerd, ook met het waterschap in gesprek te gaan om te kijken of die normen nog wel zo valide zijn gelet op de neerslagintensiteit van de afgelopen jaren en waar het nodig is met maatregelen te komen. Wij dienen hiervoor een motie in samen met fracties van de CDA en Lokaal Belang.

Op dit moment hebben we in Brabant te maken met overvolle bussen. In de media zien we het aan alle kanten. Los van het feit dat we het aan het oplossen zijn, vinden wij nog wel belangrijker dat wij het signaal krijgen dat de klachten niet serieus worden genomen. Men weet ook niet goed waar men zijn klachten moet neerleggen en wat ermee gebeurt. Op de digitale borden kan zo een ondersteuningsdienst worden gemeld. Wij willen de klachten van die mensen serieus nemen en we komen met een motie om helderheid te bieden en Arriva erop aan te spreken en te informeren hoe we er invulling aan kunnen geven.

We dienen een amendement in, samen met GroenLinks en Leefbaar Brabant, om te komen tot voortzetting van het beleid inzake de laadpalen. Fase 1a is afgerond en er komt een fase b maar er zit een gap tussen. Wij willen graag dat er een overbruggingstraject is om in ieder geval niet het beleid voor het installeren van laadpalen stil te laten vallen in de komende periode.

Mijn laatste punt gaat over de sociale huurwoning. Op dit moment zien we in Brabant dat er aan de ene kant zorg is voor mensen vanuit onze eigen samenleving die ruimte willen hebben voor een sociale huurwoning en aan de andere kant dat ook veel asielzoekers moeten worden gehuisvest. We merken tegelijkertijd dat vanuit Den Haag regels zijn aangescherpt en corporaties veel minder kunnen bouwen. We roepen tot twee dingen op. Ten eerste, roep minister Blok op om meer investeringsruimte te krijgen bij de corporaties om daarmee mogelijk te maken dat de corporaties in de komende jaren kunnen investeren. Ten tweede, biedt waar het noodzakelijk is als provincie de ruimte binnen de RRO's om ook de sociale huurwoningen voor de komende periode gerealiseerd te krijgen. We dienen daarvoor een motie in.

Voorzitter. Ik rond af. Wij wensen het college Gods zegen toe bij zijn belangrijke taak om schild te zijn voor de kwetsbaren in de samenleving en het goede te zoeken voor onze samenleving. We zien uit naar het vervolg van dit debat om hier gezamenlijk invulling aan te geven.

De **voorzitter**: Door de leden Vreugdenhil, Uijlenhoet en Heijman wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend het Statenvoorstel 69/15 inzake de Begroting 2016, besluiten,

- het besluit 1 van het ontwerpbesluit aan te vullen met: het beschikbaar stellen van een bedrag ad 1,1 miljoen euro voor het jaar 2016 ten behoeve van de uitrol van publieke laadpalen en deze middelen te dekken uit het saldo begrotingsruimte (Statenvoorstel, pagina 5 van 8) de stelpost begrotingsruimte."

Toelichting

In 2016 worden 600 gerealiseerde laadpalen overgedragen aan de markt. Voor de realisatie hiervan werd in 2015 nog 1,1 miljoen begroot. In de jaren 2016 en volgende is er wel een forse ambitie om het aantal elektrische auto's in Brabant te vergroten maar zijn er geen middelen opgenomen voor de uitrol van laadpalen. Wij vinden het belangrijk dat er geen 'gat' valt in de uitrol zoals die in de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden. Daarom stellen wij voor de investering van 2015, zijnde 1,1 miljoen, het komend jaar voort te zetten.

Dit amendement maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. A8.

Door de leden Vreugdenhil, Uijlenhoet en Heijman wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november behandelend de Begroting 2016,

overwegende dat:

- onderzoek uitwijst dat er op grote schaal xtc gebruikt wordt op dancefestivals;
- de gezondheidsgevolgen van het gebruik van deze pillen meermaals geleid heeft tot zeer zorgelijke situaties, ziekenhuisopname of zelfs overlijden,

voorts overwegende dat:

- de productie van xtc tot grote onveiligheid leidt in wijken en buurten;
- de taskforce er binnen hun mogelijkheden alles aan doet om de xtc handel en productie aan te pakken;
- grondgebruikers in Brabant op grote schaal getroffen worden door afvaldumpingen van xtc op hun grond,

constaterende dat:

- het coalitieakkoord aangeeft dancefestivals in de regio meer ruimte te bieden met tijdelijke vergunningen of door extra faciliteiten beschikbaar te stellen,

dragen Gedeputeerde Staten op:

- bij elk dancefestival waar een vergunning voor wordt afgegeven of waar extra faciliteiten beschikbaar worden gesteld door de provincie, aan te geven op welke wijze drugsgebruik wordt voorkomen, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M32

Door de leden Vreugdenhil, Van Vugt en Heijman wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november, behandelend de Begroting 2016,

overwegende dat:

- delen van Brabant afgelopen zomer voor het tweede achtereenvolgende jaar getroffen zijn door grote wateroverlast;
- dit voor het tweede jaar op rij geleid heeft tot overstromingen die geleid hebben tot het langdurig onder water staan van akker- en grasland met grote schade voor agrariërs tot gevolg;
- dit ook in diverse dorpen tot grote schade heeft geleid voor burgers;
- dat de huidige neerslaghoeveelheden die in de zomermaanden vallen in de afgelopen vijf jaar vrijwel jaarlijks hebben geleid tot wateroverlast,

constaterende dat:

- in de Verordening Water door Provinciale Staten normen zijn gesteld ten aanzien van de overstromingskans van akkerbouw 1/25 jaar en grasland 1/10jaar;
- de praktijk uitwijst dat deze normen ruimschoots overschreden zijn in de afgelopen jaren;
- de neerslagintensiteit vraagt om structurele maatregelen om de overstromingskans binnen de gestelde normen te krijgen;
- het Waterschap Rivierenland inmiddels het Land van Heusden en Altena aanmerkt als pilotgebied en in beweging komt,

spreken uit, dat:

de provincie haar verantwoordelijkheid neemt om tot een adequate bescherming te komen van akkerbouw en grasland,

dragen Gedeputeerde Staten op:

- met de Waterschappen in overleg te treden om maatregelen te treffen om te voldoen aan de gestelde normen;
- een analyse te maken wat de huidige neerslagintensiteiten voor gevolgen hebben voor de overstromingskansen in diverse gebieden van Brabant;
- de Staten te rapporteren over de te nemen maatregelen van Waterschappen en Provincie omtrent de ondernomen stappen hierin, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M33

Door de leden Vreugdenhil, Bakker, Van der Wel, Heijman, Uijlenhoet en mw. Van der Sloot wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november, behandelend de Begroting 2016,

overwegende dat:

- op diverse haltes in Brabant regelmatig reizigers blijven staan omdat de bussen te vol zijn;
- de klachten hierover al geruime tijd aanhouden;
- de tot nu toe genomen maatregelen van Arriva niet afdoende zijn om de problemen op te lossen, constaterende dat:

- er onvrede heerst bij reizigers over zowel de klachtenafhandeling als de genomen maatregelen;
- de provincie verantwoordelijkheid draagt voor een adequate uitvoering van het busvervoer;
- de provincie verantwoordelijkheid draagt voor een adequate afhandeling van klachten en geluiden van reizigers serieus dient te nemen,

dragen Gedeputeerde Staten op:

- in overleg met Arriva te komen tot een transparante en adequate afhandeling van klachten te komen;
- waar nodig van Arriva te eisen dat zij met voldoende capaciteit de dienstregeling invult;
- de Staten voor 31 december 2015 te informeren over de genomen maatregelen en de hiervan te verwachten resultaten, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M34

Door het lid Vreugdenhil wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend de Begroting 2016,

overwegende dat:

- er een grote behoefte is en ontstaat naar sociale huurwoningen, constaterende dat:
- corporaties de ruimte moeten hebben om te sociale huurwoningen te bouwen om aan de vraag te voldoen;

- corporaties hier graag een bijdrage in willen leveren;
- er goede afspraken dienen te worden gemaakt in de RRO overleggen tussen provincie en gemeenten om de bouw van sociale huurwoningen te realiseren;
- corporaties door het beleid van minister Blok worden belemmerd in de uitvoering van hun taak om sociale huurwoningen te bouwen, spreken uit, dat:

- de provincie zich maximaal inzet om de bouw van sociale huurwoningen mogelijk te maken,

dragen Gedeputeerde Staten op:

- in overleg met minister Blok te treden over de beknellende regels voor corporaties en hier noodzakelijke ruimte te bepleiten voor de corporaties;
- in de RRO's ruimte te bieden aan gemeenten die extra sociale huurwoningen willen bouwen;
- de Staten te rapporteren over verdere mogelijkheden die het college ziet om een impuls te geven aan de bouw van sociale huurwoningen in Brabant, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M35

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voorzitter. Ik ben zoals gewoonlijk de laatste in de rij en daarom zal ik mij wat beperken omdat we allemaal wel honger hebben en we nog een hele middag hebben te gaan. Ik zal een paar passages uit mijn verhaal weglaten maar op onze site kan men alles lezen. Ik hoorde al eerder dat wij Leefbaar Brabant worden genoemd of Lokaal Belang, maar wij heten Lokaal Brabant en dat wil ik hier benadrukken.

Lokaal Brabant is in maart door meer dan 15.000 kiezers gekozen in deze Staten. Wij zijn erg trots op het in ons gestelde vertrouwen en zijn er klaar voor om dienstbaar te zijn aan Brabant. We zullen proberen met duidelijke en klare taal de Staten dichterbij de burger te brengen en gaan komen met initiatieven waarop de Staten alleen maar ja hoeven te zeggen.

Toen ik in de Staten was gekozen en voor het eerst tussen u mocht optreden viel mij al gelijk op dat er veel tijd gestoken wordt in procedures en andere plichtplegingen waarvan ik mij af en toe afvraag: "waarom?" en vooral: "wordt hier een Brabander nou gelukkig van?"

Lokaal Brabant is zoals u weet een verzameling van lokale partijen die allemaal in hun eigen gemeenten meemaken hoe het voortbestaan van hun gemeenschap, hun gemeente op de tocht is komen te staan. In allerlei rapporten wordt uit de doeken gedaan dat gemeenten bestuurlijk gezien vaak te klein zijn en dus maar leuk samen moeten werken met de burens of zelfs met hen in een nieuw huis moeten gaan wonen. Daarbij wordt er niet gekeken of we bij elkaar passen en of we dat leuk vinden of willen is blijkbaar onbelangrijk. Hoewel veel gemeenten zo hun twijfels hebben zien ze ook dat samenwerking nodig kan zijn en is er de afgelopen jaren veel gedaan op dit gebied door haast alle gemeenten in Brabant. In bijna elke omgeving is er wel een vorm van samenwerking tussen gemeenten. Lokaal Brabant juicht het toe dat de gemeenten zo hun eigen weg en tempo kiezen en vindt dat de provincie moet stoppen met sturen en trekken. Vertrouw op je eigen gemeenten. Lokaal Brabant zal daarom een motie indienen waarin we vragen dat de provincie stopt met haar sleuren en het proces over te laten aan de eigen inzichten van de gemeenten. De provincie moet alleen een faciliterende en dienstbare rol spelen.

Lokaal Brabant vindt wel dat wij als Staten actief moeten nadenken over onze indirecte rol bij de drie centralisaties. Gemeenten hebben al veel taken over de schutting naar zich toegeworpen gekregen waarbij de pot met geld niet of maar voor een deel meekwam. Met alle respect voor het kabinet constateren wij dat bij de jeugdzorg blijkbaar vooral wordt gekeken naar statistieken en tabellen. Achter de tekentafel wordt prachtig beleid gemaakt en worden mooie bezuinigingen berekend maar het is nog de vraag of dat in de praktijk werkbaar en haalbaar blijkt. Lokaal Brabant denkt dat in het eerste kwartaal bij de voorjaarsrapportages en de jaarcijfers zal blijken dat bij veel gemeenten meer kosten zijn gemaakt dan begroot. De brandbrief van wethouders uit meer dan 200 gemeenten wijst daar al op. Wij denken dat de provincie, als oud-verantwoordelijke voor de jeugdzorg een rol moet spelen om de gemeenten te ondersteunen en een vangnet te creëren.

Lokaal Brabant heeft daarom een motie over steun Jeugdzorg gemaakt waarin we aan GS vragen om te onderzoeken hoe wij de gemeenten kunnen helpen indien bij de voorjaarsrapportages en de jaarstukken blijkt dat er inderdaad grote problemen zijn. Lokaal Brabant verzoekt ook om aan de hand van dit

onderzoek in PS een debat te voeren zodat wij gezamenlijk een standpunt kunnen bepalen over hoe wij de gemeenten kunnen helpen. Met deze motie willen we nu al laten blijken dat gemeenten op ons mogen rekenen en dat wij ze er niet alleen voor laten opdraaien.

Lokaal Brabant vindt dat de discussie over het teruggeven van landbouwgronden aan de natuur aan het doorslaan is. Het is in feite onbetaalbaar omdat we grond kopen van mensen die we in een ideale onderhandelingspositie gemanoeuvreerd hebben. Moeten we ons niet meer gaan concentreren op de verdere verduurzaming van de landbouw? En moeten we ook niet afspreken dat de regels en eventuele subsidies duidelijk zijn en echt stimulerend werken? Lokaal Brabant vindt dat wij een betrouwbare partner moeten zijn en niet als een dief in de nacht een rigide oplossing als de PAS-regeling in werking moeten stellen.

Gedeputeerde Van der Maat is de laatste tijd veelbelovend bezig als het gaat over mobiliteit in Brabant. De plannen die onlangs gepresenteerd werden geven een goed perspectief voor de komende jaren en zullen een stimulans zijn voor veel ontwikkelingen. Toch wil ik ook aandacht vragen voor de westhoek en de zuidwesthoek bij Breda. Tevens wil ik nog een vraag aan de gedeputeerde stellen. In het bidboek van Zuid-Nederland staat dat er een bereikbaarheidsakkoord moet komen voor de regio zuidoost. Wij vragen ons af of voor de andere regio's er niet ook zo'n akkoord moeten komen om heel Brabant leefbaar en bruikbaar te houden.

Als lokale partij zijn wij de laatste maanden regelmatig door bijvoorbeeld dorpsraden gevraagd om de verkeersveiligheid op de provinciale wegen op de agenda te zetten. Het gaat dan met name over provinciale wegen die dwars door dorpskernen lopen. Bijvoorbeeld in Chaam zijn hier helaas verkeersdoden te betreuren. Het verlagen van de snelheid van 50 naar 30 km zou een oplossing kunnen bieden voor meer veiligheid. Verder vragen wij of GS willen kijken of het mogelijk is de maximumsnelheid van 80 naar 60 km/u te verlagen op onoverzichtelijke plaatsen waar vaak te hard wordt gereden en veel ongelukken gebeuren.

De **voorzitter**: Door de leden Heijman en mw. Van der sloot wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend de Begroting 2016,

overwegende dat:

- gemeenten heel erg goed in staat zijn om zelf te bepalen of zij willen samenwerken, fuseren of zelfstandig willen blijven;
- er de afgelopen jaren en maanden door gemeenten veel gebeurd is en dat het nu tijd wordt om plannen uit te voeren;
- de provincie maar een betrekkelijk kleine wettelijke rol heeft,

constaterende dat:

- de provincie geen toegevoegde waarde aan deze discussie kan geven en voor nu genoeg heeft gedaan,

dragen Gedeputeerde Staten op:

- te stoppen met actief handelen om gemeenten over te halen bij herindelen en fusies;
- slechts voor gemeenten die er echt om vragen een faciliterende en dienende rol in te nemen, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M27.

Door de leden Heijman, Van der Wel en Uijenhoet wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend de Begroting 2016,

overwegende dat:

- voor provinciale wegen is geregeld dat buiten de bebouwde kom 80 km de maximumsnelheid is en in de bebouwde kom 50 km per uur de maximumsnelheid is. Verlagen van de snelheid op dit moment feitelijk betekent dat de weg niet meer de status van provinciale weg heeft;
 - binnen de bebouwde kom in kleine kernen en dorpen dit niet als veilig wordt ervaren en dat er op sommige plekken zoals in Chaam ongelukken met dodelijke afloop hebben plaatsgevonden,
- constaterende dat:

- de behoefte en de vraag om de maximumsnelheid te verlagen van 50 naar 30 km in de kernen en dorpen draagvlak heeft;
- bij onoverzichtelijke situaties buiten de bebouwde kom de snelheid van 80 naar 60 km te verlagen eveneens veel draagvlak heeft.

dragen Gedeputeerde Staten op:

- te onderzoeken of met behoud van de status provinciale wegen maximumsnelheden verlaagd kunnen worden;
 - een overzicht te geven op welke onveilige punten verlaging van de snelheid een oplossing is;
 - dit onderzoek en een voorstel voor te leggen aan de Staten, uiterlijk aan het einde van het eerste kwartaal van 2016,
- en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M28.

Door de leden Heijman en mw. Brunklaus wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend de Begroting 2016,

overwegende dat:

- jeugdzorg als taak is overgeheveld van provincie naar gemeente;
- jeugdzorg belangrijk is voor het welzijn van de Brabanders;
- er grote zorgen zijn over de hoge kosten waar gemeenten problemen mee kunnen krijgen,

constaterende dat:

- pas bij de Voorjaarsnota en de jaarstukken 2015 echt duidelijk wordt of de doelen binnen afspraak en budgetten gehaald zijn;
- de gemeenten veel taken hebben gekregen maar niet de bijhorende gelden en worstelen met het goed inrichten van dit onderwerp,

dragen Gedeputeerde Staten op:

- te onderzoeken hoe ondersteuning gegeven kan worden aan de gemeenten op gebied van kennis en technische knowhow;
 - te onderzoeken of er financiële mogelijkheden zijn om de gemeenten te kunnen helpen en welke voorwaarden hieraan gesteld moeten worden;
 - dit te rapporteren aan de Staten en te agenderen voor het einde van het eerste kwartaal 2016,
- en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M29.

De vergadering wordt van 13.41 uur tot 14.30 uur geschorst.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter. Aan mij de eer om namens het college de beantwoording te openen. Laten we het erop houden dat het past in onze nieuwe werkwijze waarin we graag met de Staten over ons

beleid willen praten. Het doet mij zo zeg ik namens het college bijzonder deugd dat u terecht zoveel aandacht heeft besteed aan economie. Daarin ligt ook een prachtige verbinding met de P van People – daar doen we het voor door veel werkgelegenheid te creëren – en met de P van Profit, duurzaamheid. Dat mag men wat mij betreft integraal vertalen in het economisch beleid.

Het goede nieuws is dat de crisis achter de rug is. De economie trekt fors aan en Brabant is daarin koploper. Van Nederland verwachten we voor volgend jaar een economische groei van 2,75 % en een groei van de werkgelegenheid van 1,5 %. Natuurlijk zien we in Brabant nog het klassieke beeld. Zuidoost gaat daarin voorop, gevolgd door noordoost en midden en west volgen.

Wat betekenen die cijfertjes voor de werkgelegenheid? Dat is moeilijk in te schatten omdat we niet weten hoe de werkzaamheden worden verdeeld worden, maar we denken dat daar een potentie ligt van pakweg zo'n 10.000 banen in 2016. Er zijn mooie tussenresultaten te melden. De stand per 1 oktober van Philip Morris was dat tweederde van de mensen al werk had gevonden. We zijn inmiddels al verder. Er is een convenant gesloten met Defensie en EZ wat veel perspectief gaat bieden op het gebied van Aviolanda. We zien in de vervoerscijfers van Moerdijk dat alleen al de maand oktober de grote stromen van containers die komen van Antwerpen en Rotterdam, met 7% zijn gestegen. Ook op het gebied van de vrijetijdseconomie boeken we mooie resultaten. De heer Heijmans had het er al over, maar we staan ook aan de vooravond van een goede regeling waarmee we midden-Brabant gaan voorzien van heel veel recreatiehuisjes. Dat betekent heel veel werkgelegenheid, zowel bij de bouw als uiteindelijk straks ook als we het erop aansturen, de mensen langer in Brabant te laten verblijven.

We zien een spectaculaire groei in de logistieke sector. Kijk naar de komst van Primarkt en naar de enorme uitbreiding van Bol.com met 2500 banen. Ik denk dat we aan de vooravond staan van de realisatie van de nieuwe bedrijfshuisvesting voor de DPD (pakketservice) die 800 banen gaat opleveren. We zien verder dat in de maakindustrie de vacatures volop ophanden zijn. Ook met Pivot Park en de GreenTech campus boeken we successen met inmiddels 450 arbeidsplaatsen in twee jaar tijd. Op het gebied van internationale acquisitie zijn we ook stevig bezig.

Dat gaat niet vanzelf. Het vraagt vooral om een goede aanpak en een goed inzicht. Ik ben u zeer erkentelijk ervoor dat u in de procedurevergadering heeft besloten op zeer korte termijn een uitgebreide informatiebijeenkomst te gaan organiseren over economie. Ik beloof u dat dit in goede afstemming zal gebeuren en dat u alle informatie krijgt waaraan u behoefte heeft.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Wij hebben eerder een compliment gegeven voor het economisch beleid. U noemde ook heel veel cijfers en dat is goed, maar ik weet dat veel gemeenten inzicht willen krijgen in de cijfers over participatiebanen omdat we met de invoering van de Participatiewet zitten waardoor er voor de komende jaren een enorme druk op de begroting komt. Kunt u die gemeenten cijfers aanleveren zodat zij er in hun begroting rekening mee kunnen houden?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Daar ga ik u zo meteen op antwoorden. Ik kom er echt op terug.

Hoe de arbeidsmarkt daarin staat is cruciaal. Een aantal leden heeft gevraagd naar de stand van zaken met flexicurity. Er vinden twee onderzoeken plaats en er zijn inmiddels lobbylijnen richting de verschillende ministeries. Veel belangrijker is wat we primair onder flexicurity verstaan. We bedoelen ermee dat we op dit moment een enorme flexibilisering van werkgelegenheid in het bedrijfsleven zien. Dat leidt tot allerlei uitzendbureaus die vaak vanuit het buitenland naar Nederland komen en mensen inzetten die niet de garantie hebben waar ze maandag, dinsdag, woensdag, donderdag of vrijdag werken maar wel de garantie van volwaardig loon. Wij onderzoeken of we al die Brabanders die op het ogenblik noodgedwongen gebruik moeten maken van UWV-regelingen of bijstandsregelingen, daarbij perspectief kunnen geven, perspectief op werkervaring, perspectief op een vaste werkrelatie, perspectief op een volwaardig inkomen. Ik hoop van dat onderzoek de eerste contouren begin 2016 gereed te hebben. Dat

willen we graag in Brabant groots aanpakken. We praten erover met werkgevers, werknemers en ook met de landelijke overheid en de eerste reacties zijn heel positief.

Verder – ik heb het de vorige keer al gezegd – boter bij de vis. Nieuwe bedrijven – ik noemde al Bol.com en DPD – willen meewerken aan bestemmingsplannen en tekenen convenanten waarmee we de regionale arbeidsmarkt bedienen. Dat levert echt concrete banen op. Ook zetten we via het beleid van flexicurity in op de meest kwetsbare groepen. Denkt u aan oudere werknemers maar ook aan de verstikkende jeugdwerkloosheid. We zijn het mooie plan dat op dit moment in midden-Brabant loopt, aan het uitrollen naar andere sectoren. We kijken ook naar de participatiebanen. Met name flexicurity kan een prachtig middel zijn om mensen met een heel kwetsbare toelating tot de arbeidsmarkt perspectief te kunnen bieden. We leggen contacten met praktijkscholen en we geven zelf het voorbeeld als werkgever. We hebben inmiddels een maand of acht geleden convenanten gesloten met alle semi-overheidsinstellingen om juist mensen met een beperking op de arbeidsmarkt toe te laten. Ook hebben we het prachtige fenomeen van Brabants Beste. Dat zijn inmiddels 3500 ondernemers door heel Brabant heen die excelleren op het gebied van sociaal ondernemerschap.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Ik kom nog even terug op het vorige punt. De gedeputeerde geeft aan dat we het gaan doen en daar zijn we heel blij om. Kunnen we er ook getallen aan verbinden opdat gemeenten in hun investeringsplannen voor de komende jaren er rekening mee kunnen houden? Op die manier zouden we echt samenwerking kunnen zoeken en de financiële knelpunten van de gemeenten gezamenlijk kunnen verlichten doordat wij onze verantwoordelijkheid nemen.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Daar willen we naar kijken en we zijn het aan het bespreken, maar het is een heel lastige zaak, want dan moeten we gaan ingrijpen in de administratie van gemeenten waar die registraties plaatsvinden. We bekijken hoe we dat kunnen doen, maar we zijn er nog niet uit. De intentie is absoluut om het te gaan realiseren.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dank u wel voor de toezegging. Dan willen we er graag van op de hoogte worden gehouden, hoe we gezamenlijk daarin kunnen optrekken. Ik denk dat heel veel gemeenten bereid zijn die gegevens ook met elkaar te delen om daarmee de krachten te bundelen en tegelijkertijd de druk op de eigen begroting te verlagen. Ik wordt graag op de hoogte gehouden om te kijken of we daarmee een stap in het Brabantse kunnen zetten.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik zou het dan ook breder willen maken in die zin dat ook wordt aangegeven hoeveel banen het arbeidsmarktbeleid oplevert. Ik wil graag weten wat uw ambitie is voor volgend jaar voor het aantal banen in het kader van het arbeidsmarktbeleid. In het antwoord op de vragen die zijn gesteld, bijvoorbeeld door de VVD vraag 171, geeft u ook aan dat het mogelijk is. De PvdA heeft er ook in vraag 220 naar gevraagd.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat gaan we doen. Ik loop hiermee vooruit op wat ik straks wilde gaan zeggen. Maar misschien help daarbij nu dit interruptiedebatje. Ik zit te denken aan een economische thermometer waarin we niet alleen aangeven hoe de economie vordert, wat er gerealiseerd wordt, wat er aan banen binnen komt, maar ook hoe het gaat met het arbeidsmarktbeleid. Laat ik een misvatting rechtzetten. Als u denkt dat we banen kunnen realiseren en kopen door de portemonnee open te trekken dan moet ik u helaas teleurstellen. Dat is niet mogelijk.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik ben blij met deze toezegging. Wij vinden het juist heel erg belangrijk om te zien wat er van die miljoenen voor arbeidsmarktbeleid ook aan banen terecht komt. U gaat het aan ons laten zien en daar zijn we blij mee.

De heer **Heijmans** (SP): Misschien ben ik te vroeg, gedeputeerde. Uw verhaal is op zich duidelijk, maar ik mis nog wat, zeker ten aanzien van het onderdeel arbeidsmarktbeleid. We weten allemaal dat in Brabant veel banen zijn verdwenen in de zorg en mijn vraag is wat u specifiek op dat terrein gaat doen.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat ga ik nu beantwoorden. De kern van het arbeidsmarktbeleid is evenwicht tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Nog dit jaar zal een prachtig plan worden gepresenteerd van alle MBO-instellingen in Brabant. Daar zijn we echt uniek in. De ministeries van Onderwijs en van Economische Zaken participeren hierin. In dat plan komen we met een vernieuwende opzet voor heel het MBO-onderwijs in Brabant. Karakteristiek daarin zal zijn dat we toe willen naar een andere vorm van zorgonderwijs waarmee we alle mensen op MBO-niveau van 1 tot en met 4 met de meest mooie hulpmiddelen die op dit moment vanuit de innovatie beschikbaar zijn, in aanraking zullen brengen met de zorg van de toekomst.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Het klinkt heel goed. Wordt ook aandacht besteed aan de doelgroep ouderen? Er zijn veel vrouwen die instromen en een BBL-opleiding willen en die lastig gefinancierd kunnen krijgen.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat wil ik graag en dat heb ik ook al besproken maar dan moet ik in Den Haag wat wetgeving veranderd zien te krijgen. We denken onder meer aan deelcertificaten op het gebied van Big Data. We denken ook aan deelcertificaten op het gebied van vernieuwende zorg, dus als je in het verleden een diploma hebt gehaald, je door middel van een aanvullende cursus leren en werken je echt helemaal kan bekwamen in de beroepen van de toekomst. Ik heb daarvoor nog even de steun nodig van de verschillende ministeries en het congres dit jaar is er juist voor bedoeld die vernieuwing op gang te krijgen.

Op het gebied van zorg vindt inmiddels ook overleg plaats om te kijken of we kunnen aanhaken bij het techniekpact. In de stukken voor de begroting heeft men ook kunnen zien dat daarin de plannen zitten. De kwartiermakers zijn bezig te komen tot een Health Innovation Campus. De bedoeling is dat we daar op een groter gebied alle vernieuwingen in de eerste- en tweedelijns gezondheidszorg, oud worden in je eigen omgeving, gaan implementeren.

De heer **Bollen** (VVD): Ik kom even terug op het punt van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, waarvoor we als Brabant de juiste weg willen bewandelen en waarin we willen investeren. Is de gedeputeerde ervan op de hoogte dat het UWV de doelgroepen moet benoemen en dat daar nogal wat haken en ogen zitten? Van de honderd mensen in Brabant is er slechts eentje benoemd. Hoe past dat in het verhaal dat wij als Brabant daarin gaan steunen en wat zijn de mogelijkheden voor ons als Brabant om daar iets aan te doen?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat is precies het probleem dat ik probeer te benoemen, namelijk dat ik voor deze problematiek voor een stukje terecht moet komen bij het UWV, voor een stuk bij de gemeenten, en voor een stuk bij de regionale dienstverbanden die op dit gebied actief zijn. Ik denk bijvoorbeeld maar we moeten dat nog uitwerken, ook aan MKB-ondernemers met slechts 18 tot 20 medewerkers in dienst. Voor hen is het een ongelooflijk moeilijke opgave aan die 5%-norm te kunnen voldoen. We denken dat we met het opzetten van nieuwe bedrijven rond flexicurity juist deze heel kwetsbare groep in de samenleving die

we zo graag willen helpen, met die nieuwe instrumenten een perspectief op een baan kunnen geven. Het is een heel ingewikkelde materie waarin ik ook nog de ruimte moet krijgen van het ministerie om in Brabant te gaan experimenteren. Dat is precies de reden dat we daar op dit moment twee bureaus op hebben zitten met echt zeer deskundige mensen die het voor ons aan het analyseren zijn en met heldere adviezen komen.

Motie M1 gaat over de EU-gelden. Ik ben meestal van de heer Steenbakkers veel ambitie gewend maar als ik naar deze motie kijk moet ik zeggen: poe poe. Reeds begin oktober heeft hij in de informatiebijeenkomst voorafgaande aan het bezoek van de Staten aan Brussel kunnen lezen dat we slechts voor drie fondsen al uitgaan van het kunnen binnenhalen van 160 miljoen euro. Dan praat ik over POP3, Interreg en over Efro. Daar zitten nog niet eens bij Horizon 2020 en de andere regelingen die u opnoemt. Wat de heer Koopmans heeft gedaan vind ik eigenlijk gemakkelijk want wij gaan voor aanzienlijk meer. Dat heeft hij al gepresenteerd gekregen op de informatiebijeenkomst en ik denk dat we binnen Brabant eerder moeten denken aan bedragen als 200 mln. plus dan aan de bedragen die in Limburg zijn genoemd en wat in de motie staat.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Het klinkt als muziek in de oren. Dan gaan we nu met elkaar afspreken dat we in de begroting als doel zetten 250 mln. euro. Daarom heb ik in de motie ook 'ten minste' voor die 100 mln. gezet.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Ik dacht dat een bankier niet aan handjeklap zou doen. Ik doe het in ieder geval niet. Ik zeg dat wij 160 mln. voor drie fondsen hebben gepresenteerd. Daar komen als u straks instemt met bijvoorbeeld de Graduate School nog heel veel Horizon 2020 gelden bij. Die krijgen wij overigens niet. De aanvragers zijn de universiteiten en zij krijgen het geld. Ik denk dat het totaalbedrag ruim boven de 200 mln. euro uit gaat komen. Dat ligt vast in de notulen van deze vergadering.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Het is een zeer terecht punt en het is ook mooi het te horen. Het gaat erom dat we nu een beleidsdoelstelling hebben van 95% uitnuttig en graag gewoon zo'n concreet doel zouden willen zien. Kan de gedeputeerde dat meenemen naar bijvoorbeeld een volgende begrotingsbehandeling en aangeven wat we verwachten en wat we willen binnenhalen?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat kan maar ik moet daarin wel een beetje voorzichtig zijn want u weet dat wij bij heel veel Europese gelden in Zuid-Nederland samenwerken als drie provincies. In bijna 80% van alle projecten die ook over de provinciegrenzen heen gaan, zijn Brabantse ondernemingen en onderwijsinstellingen aanwezig. Ik ga dat soort bedragen niet bikkelhard in begrotingen zetten. Dat werkt niet goed als je als landsdelen samenwerkt. Ik hoop dat u dat begrijpt.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik zou aan deze gedeputeerde willen vragen zich inderdaad niet te begeven in het vastleggen van cijfers. Ik vraag hem simpelweg of hij zich erin kan vinden dat hij wat mij betreft uitspreekt dat hij zoveel mogelijk binnenhaalt. Dat lijkt mij het juiste doel om na te streven. Als 'zoveel mogelijk' 400 mln. euro is vind ik het zelfs dan prima.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat zal ik in mijn oren knopen.

Ik kom bij motie M6 van de SP over TTIP. Het IPO is in samenwerking met de VNG en de Unie van Waterschappen al ongelooflijk daarmee bezig. Verleden week heeft het gesprek met de minister plaatsgevonden. Gezamenlijk wordt het afgestemd met alle provincies. Gezamenlijk is het gesprek met de minister voorbereid. Er zijn drie kernpunten. Het eerste is hoe het zit met het publieke belang en de publieke diensten, zelfs als we uitbesteden. Het antwoord daarop is heel simpel. De Nederlandse overheid

is altijd aan zet en kan zelfs monopoliseren en gunnen aan de partij die ze hebben wil, maar we moeten het van te voren wel goed gaan beschrijven. Dat werken we op dit moment uit. Dat zal ik mijn collega gedeputeerden op 19 november presenteren.

Punt twee is dat omdat er heel veel onrust is in het land, dit ertoe heeft geleid dat minister Ploumen een aantal regio's heeft bezocht. We hebben afgesproken dat ook op 19 november op tafel komt een op te zetten heel goed communicatieplan over hoe het precies zit met TTIP en wat de zorgen zijn.

Het tweede element heeft te maken met juridische zaken, de arbitrage. Er zijn inmiddels afspraken over gemaakt. Het Europees recht maar veelal het Nederlands recht is daarop van toepassing, want bijna iedere lidstaat in Europa heeft een ander beleid op het gebied van arbitrage. Afgesproken is dat het rechtssysteem dat vastligt in wetgeving van de desbetreffende lidstaat, leidend is. Dat betekent dat er hooguit sprake kan zijn bij arbitrage van een gelijke behandeling maar zeker niet dat partijen uit andere delen van de wereld met wie we convenanten gaan sluiten, zoals Amerika en Canada, daarin leidend kunnen zijn.

De heer **Heijmans** (SP): Als ik de gedeputeerde goed beluister, heeft hij er alle vertrouwen in dat alles grondig besproken en onderzocht gaat worden en dat er vervolgens een goed besluitvorming plaatsvindt. Ten eerste stellen wij vast dat er zelfs voor Europarlementariërs amper gelegenheid is om het verdrag goed te lezen en te doorgronden. Ten tweede werd vandaag bekend dat het Europees Parlement waarschijnlijk niet eens over dit verdrag zal mogen stemmen, maar dat het een beslissingsbevoegdheid van de Europese Commissie wordt. Dan vind ik toch echt dat Europa hiermee aardig in de richting van de Verenigde Staten van Europa gaat. Dat gaat mij echt zes stappen te ver.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Ik begrijp dat mijnheer Heijmans, maar dat pleit er juist voor om goed samen te werken en dat doen wij met VNG, de Unie van Waterschappen, met het IPO en met minister Ploumen die hierin verantwoordelijk is. Voor zover we dat kunnen binnen de lidstaat Nederland – want wij zijn maar een kleine speler in het geheel – worden die tussenstappen heel goed met elkaar afgestemd.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Voorzitter. Ook GroenLinks maakt zich zorgen over TTIP. TTIP is een bedreiging voor Brabant. Hoe denkt de gedeputeerde daarmee om te gaan? Wat gaat Brabant missen in economische zin als wij TTIP niet zouden onderschrijven?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Op de eerste plaats is dat niet mogelijk. Wij werken juist binnen Europa samen om tot besluiten te komen. Op de tweede plaats is het de vraag of TTIP inderdaad een bedreiging is. Kijk bijvoorbeeld eens wat er gebeurd is bij dat grote automerk in Duitsland. Dat probleem is als eerste in Amerikaesignaleerd. Je zou ook nog kunnen vragen wat het betekent voor de voedselveiligheid en alle wettelijke voorschriften. Daarover is al afgesproken dat in dit geval leidend is wat er in Europa of in de lidstaat in dezen gebeurt. Als er al Amerikaanse of Canadese producten komen, moeten die minimaal voldoen aan alle voorwaarden die gelden voor Europese en Nederlandse ondernemingen.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Heeft TTIP op de een of andere manier ook effect op de acquisitie rond de F35? Het Amerikaanse bedrijf Lockheed komt hier naar toe. Dat gaat mogelijk allerlei banen opleveren. Dat is natuurlijk heel mooi, maar is er ook een soort TTIP-analyse rond dit bedrijf gemaakt om te kijken of er risico's in zitten?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Het heeft niets te maken met TTIP, maar het feit dat Amerikanen hier naar toe komen met de F35 heeft een uiterst positief effect. Daardoor kunnen wij heel veel tegenorders gaan realiseren, die waarschijnlijk de waarde gaan overtreffen die met de aanschaf van de vliegtuigen gemoeid

is. Wij krijgen hier het motorenonderhoud en dat gaat 1800 banen opleveren. Daardoor kunnen wij hier straks componenten gaan leveren. Het heeft een heel positief effect en het heeft werkelijk niets met TTIP te maken.

De **voorzitter**: Ik vraag de gedeputeerde duidelijk de titel en het nummer van de moties te noemen. Dit was motie M6.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Motie M6 slaat dus op beleid dat al wordt uitgevoerd. Wij zullen de Staten heel goed informeren over de vervolgstappen. Dat zeg ik u toe.

De **voorzitter**: Wat is uw oordeel over deze motie?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Wij ontraden deze motie omdat het bestaand beleid is.

De **voorzitter**: Ik wil de gedeputeerde vragen om behalve het nummer van de motie ook kort het onderwerp te noemen, zodat wij heel efficiënt weten wat het oordeel is.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ik wil even inhaken op de F35. Het is goed dat wij daarover binnenkort komen te spreken. Het is ook goed dat al die zaken naar Woensdrecht komen. Wij zien echter dat een land als Canada afhaakt. Heeft de gedeputeerde zicht op welke onderhoudswerkzaamheden of additionele werkzaamheden daar belegd waren? Is er kans om in samenwerking met de heer Verhagen die werkzaamheden additioneel naar Brabant te halen?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat klopt, maar het gaat verder dan alleen het afhaken van Canada. Ook de F16 motoren moeten onderhouden blijven worden, want een aantal landen gaat met die vliegtuigen door. Dit biedt kansen, niet alleen voor Brabant maar voor heel Nederland, vervangende omzet en werkgelegenheid hierheen te halen. U zit eigenlijk namens heel Nederland in die stuurgroep. Dat wordt in die stuurgroep onder leiding van de heer Maxime Verhagen helemaal afgestemd en uiteraard gedeeld met beide verantwoordelijke ministers.

De **voorzitter**: Ook gezien het feit dat hierover binnenkort een bijeenkomst plaatsvindt, stel ik voor dit onderwerp hier nu niet uit te spinnen. Ik verzoek de gedeputeerde de beantwoording van de andere moties en amendementen met spoed ter hand te nemen.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat doe ik, voorzitter, nadat ik nog even een opmerking heb gemaakt tegen de heer Steenbakkers in verband met zijn vraag over het Breedbandfonds. Ik ga het een beetje cryptisch omschrijven omdat wij op dit moment in de laatste fase van de bieding zitten. Het college verwacht dat wij u rond de jaarwisseling meer duidelijkheid kunnen geven hoe wij Brabant in één keer kunnen gaan verglazen. Bij die mededeling moet ik het even laten, want ik ben strikt gebonden aan investeringsreglementen, aan regels op het gebied van staatssteun en dat soort zaken meer. Maar ook daarover proberen wij duidelijkheid te schaffen óf vlak voor de jaarwisseling óf direct daarna.

Met motie M12 van de PVV wordt het college gevraagd nadrukkelijker gebruik te maken van de website voor de missies die plaatsvinden. Daarover ben ik reeds in gesprek met de heer Hubert Koevoets. Ik zal in samenwerking met hem kijken hoe wij dat vorm kunnen geven op de website en dat wordt uiteraard gedeeld met uw platform internationalisering, zij het dat ik op voorhand nooit kan vertellen welke bedrijven deelnemen en ik kan ook niet zien welke resultaten het voor die bedrijven oplevert, want dat valt onder de

privacy. Wij gaan dat in goede afstemming met u regelen. Derhalve hebben wij geen bezwaar tegen deze motie.

Ik kan kort zijn over motie M14 van GroenLinks, de PvdD en Lokaal Brabant. Deze motie ligt in het verlengde van motie M6 van de SP. Die gaat ook over TTIP. Wij ontraden deze motie.

Motie M17 van GroenLinks ontraden wij omdat het deels al bestaand beleid is. De Staten hebben de kaders gesteld maar ons ook aangegeven hoe wij moeten monitoren en verantwoorden. Ik denk nu aan de fondsen en de Europese programma's. De investeringsstrategie van het economisch programma wordt uitgewerkt. U zult daarvoor in de vorm en houdt eigenlijk de snelle ontwikkeling waarmee wij bezig zijn, gewoon tegen. Alles wat wij doen, is afgeleid van de kaders die de Staten eerder in het economisch programma hebben vastgesteld. Nogmaals, wij ontraden deze motie.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Dan zijn misschien de kaders nog niet helemaal duidelijk, want uit de begroting kan toch echt heel moeilijk worden opgemaakt waar de provincie gaat staan op het gebied van economische structuren in vier jaar, of op het gebied van innovatiekracht of bij internationale economische posities. Dat zijn de drie speerpunten op het gebied van economisch beleid. Wij kunnen als Staten niet zien waar wij nu staan en waar wij over een paar jaar staan. Met deze motie willen wij daarop meer zicht krijgen. Ik ben blij dat er in ieder geval gewerkt wordt aan het smart maken van de begroting. Het is echt heel belangrijk dat alle activiteiten die in het kader van het economisch beleid worden gepleegd aan die drie hoofddoelen worden gekoppeld. Daar kan de gedeputeerde het toch alleen maar mee eens zijn?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Mijnheer Uijlenhoet, wij blijven herhalen, herhalen en herhalen. Ik heb al gezegd dat ik heel blij ben dat de procedurevergadering de gelegenheid biedt om u echt helemaal bij te praten over het economisch beleid. Ik heb u al toegezegd dat in het voorjaar de uitwerking van de procesgelden uitgebreid aan de orde komt met een vierjareninzicht met heldere doelstellingen. Ik heb ook al toegezegd dat alle investeringen helder onderbouwd worden en dat de doelstellingen worden aangegeven. Wat moet ik nog meer doen? Ik heb ook toegezegd dat u de economische thermometer krijgt. De motie gaat over pure vormkwesties en is in de praktijk bijna onuitvoerbaar en kost heel veel energie van onze mensen. Ik zet onze mensen liever in om economische resultaten te bereiken en banen binnen te halen.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Ik begrijp de reactie van de gedeputeerde. Natuurlijk willen ook wij resultaten. Daarover bestaat geen twijfel. Wij gaan het college kritisch volgen op dit belangrijke punt. Andere programma's zijn wat dat betreft scherper geformuleerd. Dat moet ook kunnen bij het economisch programma.

De **voorzitter**: Het punt is helder, het lijkt mij dat de gedachten zijn gewisseld.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dat bedoelde ik ook met die EU-gelden. Ik trek het nu breder. Warme ondersteuning voor die motie vanuit het CDA. Ook gedeputeerde Pauli moet afgerekend kunnen worden en goed kunnen worden getoetst op wat er in het economisch programma gedaan wordt. Het is een mooi verhaal, wij hebben er alle vertrouwen in, maar wij moeten wel kunnen monitoren wat de gedeputeerde doet. Hij doet het nu in een wollig verhaal af, maar ik constateer eigenlijk dat hij geen antwoord geeft aan collega Uijlenhoet.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Mijnheer Steenbakkers, ik voer gewoon de kaders uit die de Staten eerder hebben vastgesteld. Dat zijn de economische programma's, de fondsen en de investeringsagenda voor de lange termijn. Die voer ik uit. De Staten hebben de kaders bepaald, hoe er gemonitord wordt en hoe er

verantwoord wordt. Als u daar nog veel scheppen bovenop wilt, mijnheer Steenbakkers, wijs ik erop dat wij al een enorme handreiking doen om u daarover uitgebreid te informeren. Ik heb al gezegd dat de begroting 2017 veel smarter wordt – want dan zal er meer bekend zijn – met veel duidelijker mogelijkheden om te monitoren, maar u bent alleen op zoek naar nog meer bureaucratie en nog meer cijfertjes en dat komt de snelheid van de economie niet ten goede.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Nee, nee, mijnheer Pauli, nu zegt u dingen die niet waar zijn. Wij zijn hier niet op zoek naar meer bureaucratie en ook niet naar meer cijfertjes, wij zijn op zoek naar heldere smart geformuleerde doelen. U geeft zelf aan dat u dat ook gaat doen in de komende periode, kennelijk omdat het nu nog niet gebeurd is. Ik vind wel dat de gedeputeerde hier een handreiking doet – ik kijk ook naar collega Uijlenhoet – en zegt daarmee aan de slag te gaan. Laten wij die dan positief oppakken en kijken hoe het economisch programma scherper kan opdat het voor ons ook duidelijker wordt.

De heer **Koevoets** (VVD): Voorzitter. Ik kan eigenlijk alleen maar de gedeputeerde bijvallen. Volgens mij hebben wij inderdaad de kaders vastgesteld o.a. van het economisch programma 2020. Volgens mij staan daarin de doelstellingen en de ambities verwoord. Daarop zullen wij dit college afrekenen plus op de zaken die in het coalitieakkoord zijn overeengekomen.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat de door de gedeputeerde reeds genoemde informatiebijeenkomst het platform is waarin dit debat zo nodig verder wordt gevoerd. Ik nodig de gedeputeerde nu uit om de resterende amendementen en moties van een vlot en helder commentaar te voorzien.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat zijn er nog twee. Motie M22 gaat over de circulaire economie. Het is een sympathieke motie maar er gebeurt op dit gebied al heel erg veel. Circulaire economie is niet alleen gericht op duurzaamheid maar vooral om te komen tot waardevermeerdering. Dat doen wij rond suiker, rond chemie en agro, rond bouwen, rond natuur en economie en ook dat ligt vast in de kaders. U krijgt nog voorstellen. In de motie worden informatierondes en een startnotitie voorgesteld. Als wij dat doen, zijn wij twee jaar verder. Als u informatiebijeenkomsten wilt, is het college daar enthousiast over en werkt daaraan mee. Wij zullen die ondersteunen en mee gaan organiseren. De Staten gaan daar zelf over en moeten dat aan de procedurevergadering voorleggen. Echter om dat allemaal eerst als input te gaan verzamelen en daarna te komen met beleidskaders, dat houdt ontzettend op. U hebt die beleidskaders al aangegeven in het economisch programma en dit college wil zo graag in deze periode snel ongelooflijk goede en stevige resultaten neerzetten.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Het is fijn om te horen dat het college ook op dit punt echt resultaten wil boeken. Zie de motie als een handreiking om daaraan vanuit de Staten mede invulling te geven. Zo is zij ook opgesteld. Ik hoop alsnog op steun voor de motie, maar die zit er blijkbaar niet in. Dat maakt niet uit, wij gaan elkaar vinden in deze periode.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dan kom ik bij amendement A7 van de fracties van 50PLUS en Lokaal Brabant. Ik hoop dat ik de heer Van Overveld een beetje gerustgesteld heb door te laten zien wat wij binnen ons economisch beleid en arbeidsmarktbeleid doen op het gebied van ouderenbeleid. Wat hij in dit amendement vraagt, is eigenlijk een beetje oneigenlijk. Die twee dingen kun je niet als dekking voor elkaar gebruiken. Bovendien wil het college dit graag integraal verwerken in ons totaalbeleid. U hebt dat ook kunnen zien in ons Bestuursakkoord. De handreiking zou kunnen zijn dat wij nog eens in beeld brengen waarin wij op het gebied van senioren actief zijn, wat wij kunnen doen en hoe wij een en ander kunnen

verbinden. Om hier nu iemand aan te stellen in een ambassadeursrol lijkt ons op dit moment niet zo verstandig. Derhalve ontraden wij dit amendement.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Fijn dat de gedeputeerde nu eindelijk bereid is om de situatie van de oudere werkloze werknemer in beeld te brengen en daarmee iets specifieks te gaan doen. Dat heeft het college voorgaande keren namelijk consistent geweigerd of in ieder geval geroepen: integraal beleid, integraal beleid. Daaronder kun je alles voeren, maar dat schiet niet op.

Ik heb alleen gewezen op het feit dat deze week in de Tweede Kamer zo'n ambassadeur benoemd is. Het is helemaal niet zo apart. Brabant zou juist vooroplopen door dit te doen en ervoor te zorgen dat er een provinciaal netwerk op dat gebied komt.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Ik kan u ook vertellen dat Brabant zo ambitieus en innovatief is dat wij niet klakkeloos alles volgen wat in de Tweede Kamer bedacht wordt.

De **voorzitter**: Ik dank gedeputeerde Pauli en geef nu graag het woord aan gedeputeerde Van den Hout die de beantwoording van de zijde van het college zal voortzetten.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter. Ik begin met de amendementen en de moties. Amendement A2 gaat over het Living Lab Drugsaanpak. Er wordt 2 ton gevraagd voor een extra impuls voor de Taskforce. Wij ontraden dit amendement. Wij vragen de indieners op zijn minst de bijeenkomst van 8 december af te wachten waarin de Taskforce de Brabantse gemeenten en Provinciale Staten een toelichting geeft over zijn werk. Dan kunnen zij met de Taskforce zelf in gesprek gaan over de vraag of er meer nodig is.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik dank de gedeputeerde voor het antwoord. Is zijn antwoord in dezelfde geest als het amendement? Kan hij wel vooruit met de geest van het amendement. Als wij het op een andere manier opschrijven, kunnen wij er dan wel samen uitkomen, juist omdat dit zo'n belangrijk punt is?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): De geest van "2 ton ergens vandaan halen", vind ik een beetje moeilijk. Het is volgens mij gewoon hard geld. Wij ontraden de motie in ieder geval tot de bijeenkomst op 8 december. Die is speciaal bedoeld om aan volksvertegenwoordigers te laten zien wat er gebeurt en wat er eventueel nog nodig is.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Als op 8 december blijkt dat juist extra inzet op bestuurlijk afpakken noodzakelijk is, is de gedeputeerde dan bereid daarin te investeren en kracht op te zetten?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Mevrouw Van der Sloot, deze alsdan-vraag beantwoorden wij samen met u na 8 december.

Tegen motie M5 "Slim en effectief handhaven" hebben wij geen bezwaar. Sterker nog, in belangrijke mate is dat al het geval. Toezicht en handhaving bij veehouderij zijn als speerpunt benoemd in het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (PBO), een koepel die boven de drie Omgevingsdiensten staat. Dit platform gaat namens de provincie en de gemeenten beleid ontwikkelen waardoor alle drie de diensten meer werk gaan maken van toezicht en handhaving in de veehouderij, precies zoals in deze motie wordt bedoeld.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Fijn dat de gedeputeerde onze motie op die manier benadert. Wij willen graag dat de gedeputeerde de gemeenten echt aanspreekt op hun verantwoordelijkheid voor de bedrijven die

onder hun bevoegd gezag vallen. Nog veel belangrijker vind ik dat de ZLTO zelf ons vraagt alstublieft te gaan handhaven. Wij weten allemaal wie eigenlijk langs het randje lopen en pak die nu goed aan. De risicomatrix geeft niet altijd de pijnpunten goed weer die de buitenwereld zelf wel ziet. Daarvoor graag aandacht!

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dat is een van de redenen waarom het BPO dit heeft opgepakt. Blijft staan dat voor 99% van de landbouwbedrijven de gemeenten bevoegd gezag zijn. Wij kunnen de gemeenten wel aanspreken op hun verantwoordelijkheid maar wij kunnen niet afdwingen.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Dat was ons bekend, dat staat ook in de motie.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Motie M18 van GroenLinks en de Partij van de Dieren gaat over de Biesbosch. Die moeten wij ontraden. Vier jaar geleden heeft het Rijk zijn taak voor de nationale parken laten vervallen. Wij hebben vier jaar lang de vier parken in Brabant extra gesubsidieerd om uit te groeien naar verdienmodellen. Die periode eindigt dit jaar en dan zijn we er klaar mee.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Wij hebben vaker over de Biesbosch met elkaar gesproken, maar het is nu een andere situatie. Daarom heb ik het gewaagd deze motie in te dienen. Het Rijk is bezig om toch weer vijf nationale parken in ere te herstellen. De gedeputeerde moet daarvan op de hoogte zijn. Het staat ook in de motie. De Biesbosch maakt daar misschien kans op. Ik heb gesproken met de mensen in de Biesbosch en die hebben mij gezegd dat zij heel druk bezig zijn om die verdienmodellen voor elkaar te krijgen.

De **voorzitter**: U hoeft niet de motie voor te lezen, mevrouw Brunklaus, die kennen wij. Kort en krachtig, graag.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Dat snap ik, maar ik zou daarover graag meer horen van de gedeputeerde. Hij gaat niet in op de inhoud van de motie.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Met de motie wordt extra tijd en extra geld gevraagd. Wij hebben de parken vier jaar lang extra geld en tijd gegeven en daarmee houdt het wat ons betreft op.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Het geld staat tussen haakjes. Dat kan het sluitstuk zijn indien nodig. Men heeft ook andere vormen van ondersteuning nodig.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ik zal het u nog sterker vertellen, mevrouw Brunklaus, zowel Zuid-Holland als Brabant overweegt uit het Parkschap te stappen omdat het echt onze taak niet meer is en omdat wij mogen verwachten dat het Parkschap heel wel in staat is om zijn eigen boontjes te doppen. Als wij op welke manier dan ook behulpzaam kunnen zijn bij het doen aanwijzen van de Biesbosch als een van de vijf nationale parken, zullen wij dat natuurlijk niet nalaten. Dat is immers ook in ons belang. Ik wijs er overigens op dat het nog slechts geruchten zijn.

De heer **Kuijken** (CDA): Ik zie hier wel het dilemma. Enerzijds schaar ik mij achter de woorden van de gedeputeerde. In 2013 hebben wij hier ook over gesproken en is er eveneens een amendement ingediend. Anderzijds hebben wij eerder gepleit voor het behoud van het nationaal park de Biesbosch. Kan de gedeputeerde ons informeren over de huidige stand van zaken? Dan weten wij ook hoe groot het probleem is en of men het nog anderhalf jaar kan uitzingen totdat het Rijk beslist over de nationale parken?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ik kan u de informatie over de toekomst c.q. de financiële toekomst van de Biesbosch doen toekomen. Dat is geen probleem.

De heer **Kuijken** (CDA): Kunt u dan ook informatie sturen over de nieuwe verdienmodellen, hoe het geld gegenereerd wordt en welke taken het park daarvoor nu kan uitvoeren?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ja, als daar informatie over is van het parkschap zelf kunnen wij die toesturen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Misschien moeten wij er een innovatief idee aan koppelen. De gedeputeerde is bijna klaar met de big five. Misschien moeten wij een delta big five maken met de zeearend, de visarend, de bever, de zeehond, etc. Is de gedeputeerde bereid om een delta big five wel als een provinciale taak te zien en dan meteen natuur in de delta hier op de schermen te vertonen?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ja, ik wel, maar dat mag ik niet van jullie!
Ook motie M24 van de fractie van GroenLinks moet ik ontraden. Wij zijn juist bezig om in West-Brabant

leisure en natuur op een duurzame manier te verbinden. Eerder deze week heeft daarover nog een uitstekend bestuurlijk overleg plaatsgevonden. Met de motie wordt het college opgedragen om "bij plannen in ecologisch waardevolle gebieden geen ontwikkelingen aan te jagen..." Wij proberen een balans te zoeken tussen enerzijds ecologisch waardevolle gebieden en anderzijds het gebruik daarvan voor recreatie. Dat betekent wel dat wij ook in West-Brabant ontwikkelingen zullen aanjagen die in waardevolle ecologische gebieden leiden tot recreatie.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Wat vindt de gedeputeerde van grote gezinsvakantieparken in dat soort gebieden?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dat is te algemeen, mevrouw Roijackers. Over het algemeen plannen terreinbeheerders of terreineigenaren dat soort voorzieningen aan de rand van het gebied. Dat is niet alleen om geld te verdienen maar ook om ervoor te zorgen dat mensen recreëren in dat deel en niet met zijn allen het gebied binnenstruinen. Een vakantiepark of welke rode ontwikkeling ook aan de rand van een waardevol gebied helpt juist dat gebied beschermen omdat je de mensen daar kunt concentreren.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Ik probeer het antwoord op mij te laten inwerken. Ik kan mij ook voorstellen dat veel bedrijvigheid en ook recreatieve bedrijvigheid een tegenovergesteld effect kan hebben op kwetsbare natuur. Kan de gedeputeerde zich ook de redenering andersom voorstellen?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Het gaat om de balans. De natuur moet beschermd worden. Daarvoor is wel een aantal dingen nodig. Daar is geld voor nodig maar het is ook nodig om al die recreanten te sturen. Wij zien bijvoorbeeld in de duinen dat 95% van de bezoekers zich ophoudt in een straal van 500 meter rondom de Rustende Jager en de Roestelberg. Als wij die plekken niet zouden hebben, liepen zij overal het gebied in. Nu kunnen wij hen een beetje sturen. Het klopt in zekere zin dat de rode ontwikkeling van die voorzieningen schade toebrengen omdat daar de bezoekers zich concentreren, maar als wij ze niet concentreren, hebben wij overal een probleem.

De **voorzitter**: Ik wil u graag uitnodigen het debat verder te voeren, maar ook even wijzen op het feit dat het ging over een motie en dat het debat nu uitwaaiert naar ruimtelijke strategieën rondom dit soort parken die wij op andere momenten misschien wat beter en systematischer kunnen bespreken. Ik zeg dat even in het belang van een zekere tijdigheid in het debat.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik lees de motie van GroenLinks ook in de zin van dat zij niet tegen economische ontwikkelingen is – dat zijn wij in principe ook niet – maar waarom dan in de natuur en niet aan de rand of erbuiten?

De **voorzitter**: Zo gaan wij toch weer dit debat voortzetten. Ik wil de gedeputeerde vragen nu verder te gaan. Dit is op een ander moment aan de orde, mijnheer Van der Wel.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Motie M25 "Beter benutten en uitbouwen meetnetten" van GroenLinks ontraden wij omdat die overbodig is. Als het gaat over de meetnetten fijnstof, stikstof en zwaveldioxide hebben wij meer dan voldoende in huis zowel op provinciaal als op landelijk niveau. Het meten van ammoniak is de taak van het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu). Het RIVM heeft onlangs een extra opdracht gekregen om meer meetpunten ammoniak in te richten.

Ik ben het met de indiener eens wat het gestelde achter het tweede gedachtestreepje betreft: "waar kennis mist, nieuwe meetpunten op te nemen in dit voorstel." Op dit moment hebben wij een kennislacune als het gaat om ultra fijnstof pm_{2,5} of nog kleiner. Het ontwikkelen van kennis op dit gebied is opgenomen in het Provinciaal Milieu- en Waterplan.

De heer **Van den Berg** (PVV): De gedeputeerde zegt dat wij voldoende meetinstrumenten hebben. Wat ik heel erg mis, zijn meetinstrumenten in de buurt van biomassacentrales. Zoals u weet, ontploffen met name houten pallets om de haverklap vanwege de enorme hoeveelheid fijnstof die daar rondhangt. Wij willen deze motie dan ook steunen vanwege het feit dat dit niet goed gemonitord wordt, terwijl uit diverse Amerikaanse rapporten zeer alarmerende berichten komen. Mijn vraag is of er op zijn minst in de omgeving van biomassacentrales daarop wat meer op geconcentreerd kan worden?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Nogmaals, dat is niet nodig. Ook bij biomassacentrales controleren wij de vergunningsvoorwaarden. Die hebben ook te maken met de emissie van deze centrales. Die worden wel degelijk gemeten.

Motie M30 "Geen vangkooien voor wildbeheer" van de Partij voor de Dieren en GroenLinks zullen wij moeten ontraden. Met de motie wordt het college opgedragen geen ontheffingen te verlenen voor het gebruik van vangkooien voor wilde zwijnen. Een vangkooi is echter een legaal middel, dus als er een vergunning of ontheffing wordt aangevraagd voor een legaal middel dan zijn wij niet in staat om die te weigeren. Overigens zijn wij ook niet bereid om dat te doen, juist omdat wij in de zogenaamde zwijgentafels juist afgesproken hebben dat gemeenten, boeren, jagers en natuurbeheerders zelf de problematiek gaan aanpakken. Als zij met zijn allen besluiten dat het gebruik van vangkooien daarbij mogelijk moet zijn, dan willen wij dat niet in de weg staan.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Het gaat ons om het feit, dat de vangkooien die gebruikt worden niet selectief zijn. De gedeputeerde kan wel zeggen dat er afspraken gemaakt zijn, maar daarin zijn wij niet betrokken. Uiteindelijk zijn wij bevoegd gezag over wat wij wel of niet aan ontheffingen verlenen. Het is niet selectief welke dieren in die vangkooien terechtkomen. Uit de antwoorden blijkt dat dit ook reeën kunnen zijn en die sterven een verschrikkelijke dood. Zo moet een ontheffing niet gebruikt worden. De aanvraag moet eerst aantonen dat hij selectief te werk kan gaan en niet zomaar alle dieren gaat vangen.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Nee, dat is niet het geval. Als een aanvraag voor een vergunning voldoet aan de wettelijke voorwaarden, zullen wij die vergunning verlenen. Vangkooien zijn een legaal middel. Wat de heer Van der Wel zegt, kan inderdaad gebeuren, maar dat vereist een wetswijziging en dat doen wij hier niet in de provincie.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Er kan ook besloten worden om niet te jagen. Dat staat bovenaan de lijst van dingen die je mag doen. Er kan ook gezegd worden: wij verlenen de ontheffing niet, u moet alternatieven gebruiken. De gedeputeerde baseert zich nu op afspraken waarin wij als Staten niet betrokken zijn en waarover wij dus niet hebben kunnen oordelen.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dat klopt. Daar bent u inderdaad niet bij betrokken en dat hoeft ook niet. In 2016 evalueren wij het faunabeleid. Dan zetten wij nieuwe kaders op en kunt u daarop inspraak hebben. Daarna gelden die kaders. Staan blijft dat als wie dan ook een vergunbare aanvraag indient, wij die gaan vergunnen. Wij zijn geen bananenrepubliek waarin wij zelf verzinnen om een paar voorwaarden toe te voegen. Zo werkt het niet in Nederland.

Ook motie M31: "Vooronderzoek elektronisch monitoren van luchtwassers" ontraden we. Over zeven weken is het zover dat het wettelijk verplicht is en daar zit ook nog de kersttijd in. Er is dus niet heel veel tijd voor Het is mij ook niet duidelijk wat het doel van het vooronderzoek moet zijn. In de overwegingen staat dat een vooronderzoek de Natuurbeschermingswet kan controleren of knelpunten rondom elektronisch monitoren aan het licht kan brengen, maar die zijn er nog niet want zover is het nog niet. We laten het op 1 januari ingaan en in het kader van het BPO, het bredere platform, zal het goed in de gaten worden gehouden. Ik heb net al uitgelegd dat het toezicht op de handhaving van onder andere luchtwassers in de veehouderij een speerpunt is. Er zal dus behoorlijk op toegezien worden. Vooral telt ook mee dat slechts in 1% van de gevallen de provincie gevoegd gezag daarin is.

De heer **De Kort** (PvdA): Nog even over de vangkooien. De motie heeft als tweede element er zorg voor te dragen dat proeven met vangkooien waarvoor geen ontheffing is verleend, worden gestaakt. U gaf in het antwoord op de technische vragen al aan dat het ook u wel eens ter ore is gekomen. Wat is het antwoord daarop?

U geeft verder aan dat de wet nu eenmaal zo is en de provincie dus conform de wet handelt. Dat is helder maar mag de provincie bepalen daar iets bovenop te leggen qua eisen, bijvoorbeeld dat de landelijke wetgeving vangkooien niet verbiedt maar Brabant wel?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Nee, zo radicaal niet. We kunnen geen middelen die legaal zijn binnen het Benelux-verdrag en de Nederlandse wetgeving, hier niet toestaan. Zoveel kunnen we niet van die regelgeving afwijken.

Als vangkooien of welke middelen ook, dit in antwoord op de andere vraag, worden gebruikt waarvoor een ontheffing nodig is en die er niet is, is het een illegale activiteit. Als die wordt aangetroffen, zal er ook gehandhaafd worden.

De heer **De Kort** (PvdA): Betekent dit dat als het gaat om die situatie zoals aangeduid in het antwoord op de technische vraag, ook wordt gehandhaafd?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ja, zodra we die aantreffen en duidelijk is van wie die is, kunnen we handhaven.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik wil hier wel even een korte verduidelijking op de motie geven, maar dat voert misschien erg ver. Ik zal het in tweede termijn doen. Wat wij beogen in het onderzoek is in de aanhef redelijk duidelijk omschreven. Daarbij wil ik erop wijzen dat we er in de commissie al uitgebreid over gesproken hebben.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Tegen motie M33 waarin wordt gevraagd om maatregelen om wateroverlast in landbouwgebied te voorkomen, hebben wij geen bezwaar. Ik wil wel even laten horen hoe ik die motie uitleg. We gaan met het waterschap in overleg. Overigens doen we dat bijna wekelijks. Dat we ze vragen om te voldoen aan de gestelde normen, ligt voor de hand. Punt is dat op momenten van echt excessieve regenval zoals de laatste twee keer het geval was, het water eroverheen klotst. Er is een overstromingskans en die wordt af en toe waar. Dat kan eens in de 25 jaar zijn maar ook nog deze maand. Ik neem aan dat de waterschappen beschikken over de analyse van de neerslagactiviteit en wat dit doet met de norm. Die zullen we de Staten toesturen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dank dat u daar positief over bent. Wij stellen de normen vast en we zien gebieden in Brabant waar je als we in Brabant kijken er niet meer mee weg komt met eens in de 25 jaar want als het dan drie keer in vijf jaar voorkomt, past die norm niet meer. Waar het ons om gaat is om dan in ieder geval reële en eerlijke normen te hebben zodat die passen bij de huidige intensiteit, zodat we kunnen bepalen of we de verordening moeten aanpassen dan wel dat we het waterkeringssysteem moeten aanpassen. Dat is voor ons nog geen uitgemaakte zaak maar het is voor de agrariërs heel belangrijk te weten dat als de norm 1 op de 25 jaar is, dit ook werkelijk zo is. Natuurlijk snappen we dat er een excessief jaar kan zijn, maar we zien ook als we naar de afgelopen vijf tot tien jaar kijken, dat deze norm niet meer past bij de waargenomen intensiteit. Dat is de doelstelling en zo interpreteer ik uw doelstelling ook. Daarmee kunnen we prima leven.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Er is nog een aantal losse vragen gesteld, zoals die van GroenLinks die het woord stikstof niet is tegengekomen in de begroting en het nogal bijzonder vindt dat we niets over stikstof zeggen. Volgens mij wel. Ongeveer alles wat we aan natuurgeld uitgeven doen we in verband met stikstof. Het uitvoeren van de PAS draait allemaal om stikstof.

De PvdD stelt dat de provincie onvoldoende gebruik maakt van de Natuurbeschermingswet om te sturen op dierenaantallen. Ik heb het echt al heel vaak uitgelegd en misschien is het zinvol eens een Statenbrede informatiebijeenkomst te organiseren over hoe vergunningverlening eigenlijk werkt en wat de positie is van het bevoegd gezag om daar zelf in te sturen. Die ruimte is bijzonder klein. U spreekt ons steeds aan op het gebruik van die ruimte en ik moet u steeds vertellen hoe klein die is. Misschien moeten we daar een keer definitief een einde maken.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik zal het verduidelijken. Als je een Natuurbeschermingswet hebt, gebruik die dan ook om de natuur te beschermen en ga niet ontwikkelingen toestaan die eigenlijk niet kunnen. Ga er eens goed mee om. Ga eens kijken hoe groot die belasting in dat gebied is. Kunnen we überhaupt wel een ontheffing verlenen. Dat is de basis.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter. Mijn klomp breekt werkelijk. Volgens mij hebben we u, mijnheer Van der Wel, een hele hoop leden niet maar u wel meegenomen in de ontwikkeling van de PAS. Wat u nu vraagt is nog eens helemaal opnieuw na te denken, met de PAS van tafel, en een leuke wet te

verzinnen. Daarom stel ik nog eens voor een bijeenkomst te organiseren, maar die moet u zelf agenderen, over vergunningverlening, want zo gaan de debatten niet goed.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ook met een PAS kun je geen ontwikkelingen toestaan die daarin niet kunnen.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Niet kunnen is niet echt een juridisch instrument.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat voordat we de techniek in duiken, er in ieder geval een informatiebijeenkomst wordt georganiseerd. Dan kunt u daarna het debat op een ander moment en een andere plaats verder voeren.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Halen we de KRW (Kaderrichtlijn Water) doelstelling in 2027? Eigenlijk hadden we die dit jaar moeten halen. Als we heel erg ons best doen en gemotiveerd vertellen waarom het niet is gelukt, kunnen we uitstel krijgen voor zes jaar. Daarna kunnen we misschien nog een keer uitstel krijgen voor zes jaar. Iedereen houdt er inmiddels rekening mee dat dit gebeurt. Vandaar die mythe van 2027. Toch gaan we 2027 in dit tempo niet halen. Er zal een tandje bijgezet moeten worden. Dat is ook zo'n beetje alles wat in ons water- en natuurbeleid tot uitdrukking komt.

De PvdD heeft nog een vraag gesteld over het agrarische natuurbeheer. Aan de ene kant stelt u dat het niet werkt en aan de andere kant wilt u een evaluatie. Het is al geëvalueerd bij grote vlaktes agrarisch natuurbeheer. Dat is niet het soort agrarisch natuurbeheer dat wij in Brabant hebben. Wij richten ons op randen en dat werkt wel. Het is al geëvalueerd en dat laten wij bij elke beleidscyclus opnieuw horen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): We hebben nog twee vragen openstaan rond de hardheidsclausule en hoe er vanuit GS wordt gestuurd rondom de PAS. De tweede vraag is of de gedeputeerde onder de aandacht wil brengen van de minister dat onze omgevingsdiensten in aanmerking komen voor een pilot, zoals we dat in het Bestuursakkoord hebben afgesproken, en wat de stand van zaken is.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Over het laatste zal ik u schriftelijk moeten informeren.

Wat de eerste vraag betreft, er zijn inmiddels 230 aanvragen geweest en we hebben er in 111 beschikt. Er is nog geen afwijzing geweest en er is een keer een toepassing van de hardheidsclausule geweest bij een boerderij in Liessel.

De heer **Braspenning** (CDA): Voorzitter. Toch nog even wat over het agrarisch natuurbeheer. Over het Groenontwikkelbedrijf heeft de gedeputeerde toen gezegd te kijken hoe het zal uitrollen, samen met het initiatief van de ZLTO. Ik vind het angstvullig stil. Waar zit het op vast?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ik begrijp niet wat u bedoelt als u zegt dat het Groenbedrijf agrarische natuur gaat uitrollen met de ZLTO.

De heer **Braspenning** (CDA): De ZLTO heeft op een gegeven moment het initiatief genomen om meer agrarisch natuurbeheer bij de boer te leggen. Het GOB zou dat oppakken maar ik hoor daar heel weinig van. Er wordt heel vaak met een schuin oog naar de provincie gekeken als zou het daar vastzitten. Ik zou graag weten of dat klopt.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Het klopt niet. Er zit helemaal niets vast. Integendeel. We hebben de laatste maanden een aantal collectieven opgericht omdat voorheen agrarisch natuurbeheer per agrariër

moest worden aangevraagd. Dat gaf een ongelooflijk bureaucratische drukte. Dat is nu veranderd in stuk of vijf collectieven in heel Brabant waar boeren zich bij hebben aangesloten en die één aanvraag doen waarover wij één keer hoeven te beschikken, waarna het collectief de middelen verdeelt. Ik heb de indruk dat het behoorlijk is aangeslagen en in beweging is.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Gaan we 2027 niet halen met het veelgeprezen natuurnetwerk in Brabant? Kan het te maken hebben met de uitleg van de drie P's als *profit*, *people*, *profit*? Bent u met uw collega's echt bezig ervoor te zorgen dat *de P van Planet* in deze periode ook wordt opgepakt?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Het klopt. In dit tempo en met deze KRW gaan we het in 2027 niet halen. Daarom voeren we versnellingsacties uit samen met de waterschappen om te proberen in Brabant er wel zo dichtbij mogelijk te komen. Voor een deel heeft het ook te maken met de systematiek van de KRW, maar het is wel heel technisch omdat nu uit te leggen. Je kunt er voor 90% aan voldoen en toch nul punten krijgen.

De **voorzitter**: Er komt ongetwijfeld nog een moment waarop dat wel kan.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Ik heb de nodige vragen gekregen over het landbouwbeleid. Laat ik in ieder geval een stukje historie schetsen. In de vorige periode, vier jaar geleden, is een nieuwe richting ingeslagen met het landbouwbeleid. Daarbij was de belangrijkste slogan: ontwikkelingsruimte moet je verdienen maar is niet onbeperkt. Die is de afgelopen periode verder uitgewerkt en onder andere vorm gegeven in de UBA, de uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood. Die is volop in uitvoering en er gebeurt op dit moment van alles. Dat is ook de reden dat er in de begroting geld staat. Dat valt gewoon onder het beleid dat de afgelopen periode in gang is gezet. Dat betekent ook dat er in 2016 gewoon geld is voor het urgentieteam. In deze periode willen we het accent zetten op verdere verduurzaming van de landbouw en het accent van de afgelopen jaren op het oplossen van problemen meer verleggen naar het benutten van kansen, naar innovatie, naar verdienmodellen, naar verduurzaming. Ik snap het ongeduld om over dit beleid te praten. Dat gaan wel met elkaar doen in het kader van de actualisatie van de UBA. Achter de schermen gebeurt er al ontzettend veel. Als u daar behoefte aan heeft, kan ik een overzicht geven of desgewenst een informatiebijeenkomst houden, maar ik stel voor dat u zelf aangeeft, op welke manier u daarover geïnformeerd wilt worden. In het licht van alles wat al gebeurt en actualisatie van de UBA die komende is, is motie M4, innovatie in de landbouw, dan ook overbodig en wordt daarom ontraden. De reden dat een en ander misschien iets langer duurt dan u had gehoopt, is ook dat wij met alle stakeholders over alle onderwerpen een goed gesprek willen voeren. Die bereidheid is er maar daar is ook tijd voor nodig.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Ik probeer even de woorden tot mij door te laten dringen. Dat is een formulering die ik heb geleerd om tijd te rekken. U zegt overbodig en ontraden. Tegelijkertijd hebben wij behoefte aan een stip aan de horizon, waar gaan we naar toe, wat is het doel waar we naar streven en wat er nog moet gebeuren na alle goede dingen die de afgelopen periode al zijn gebeurd. Als u zegt de motie over te nemen en te doen wat de Staten willen, maar geen tijd te willen verliezen, zou ik het een charmante oplossing vinden om hier uit te komen.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Ik weet niet of ik mevrouw Klitsie helemaal begrijp. Ik denk dat dit in de realisatie van de UBA terugkomt. Daarmee zetten we met elkaar die stip aan de horizon ook duidelijker, zo die al niet is gezet.

Mevrouw **Klitsie** (D66): We moeten dan vooruitlopen op de UBA. Laat in ieder geval duidelijk zijn dat wij behoefte hebben aan een stip op de horizon. Ook de sector heeft er behoefte aan. We willen graag dat de sector die vooruit wil, ook weet dat ze de goede richting op gaat en niet aan desinvesteringen gaat doen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik zou graag de oproep van mevrouw Klitsie en van de hele coalitie willen ondersteunen om die stip aan de horizon echt neer te zetten. Wat dat betreft vraag ik de gedeputeerde nogmaals, juist naar deze motie te kijken die de coalitie heeft ingediend.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Mijn opmerking was dat de motie overbodig is omdat wij dit aan het doen zijn. Dat vergt een gesprek met alle stakeholders over alle onderwerpen. Daarvoor hebben we de basis gelegd en dat betekent ook dat we met alle stakeholders, inclusief de burgerplatforms en inclusief de agrarische sector, het gesprek aangaan over de aspecten people, planet en profit. Alle drie moeten ze in balans zijn met elkaar. Voor wie het debat hier en daar heeft gevolgd, heeft ook kunnen horen dat ik al op verschillende plaatsen aandacht heb gevraagd voor de profit in de sector, omdat het zich alleen in evenwicht kan ontwikkelen. Dat betekent dat het gezamenlijk gesprek zal gaan over verdienmodellen, over mestverwerking, over dierenaantallen, over gezondheid en over alle andere aspecten die de betrokkenen daarin relevant vinden.

De heer **Bollen** (VVD): Volgens mij bedoelen we niet een nieuwe stip aan de horizon maar bij die stip aan de horizon moet een stok in de grond want anders loopt die stip mee op het moment dat wij wandelen. De versnelling van resultaten of ons beter meenemen is inderdaad de strekking van die motie. Kan de gedeputeerde duidelijker toezeggen dat wij daarover binnenkort met elkaar spreken zodat wij daarin wat gerustgesteld worden.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): De Staten gaan over hun eigen agenda. Dus als zij aangeven waarover zij geïnformeerd willen worden of een gesprek willen voeren op een themabijeenkomst dan geef ik daar uiteraard gehoor aan. Een gesprek over de actualisatie van de UBA komt er wat mij betreft aan. Er ligt een voorstel voor de komende procedurevergadering om u te informeren over de BZV (Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij) en we gaan volgende week vrijdag met elkaar in gesprek over de urgentiegebieden. Ik hoor graag wat u aanvullend wilt. Ik vermoed dat dat op het gebied van innovatie zal zijn en dat komt met name in de UBA terug.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik constateer een omtrekkende beweging van de coalitiepartijen. Ik was heel blij met deze motie omdat die juist kaders meegeeft. Zij gaat veel verder dan alleen maar erover spreken en een moment. Er worden heel heldere kaders vanuit de coalitie gegeven. Het gaat veel verder dan de toezegging die nu door de gedeputeerde wordt gedaan. Ik zal deze motie van harte steunen en vooral oproepen om deze kaders vast te houden, want dat is waar wij als CU/SGP behoefte aan hebben en waarmee we het gesprek dat we gaan hebben, invulling kunnen geven. Mijn oproep is dus, deze motie aan te houden en niet met deze toezegging terugtrekkende bewegingen gaan maken, waarmee de heer Bollen bezig was.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Ik heb geen toezegging gedaan. Ik heb geschetst hoe wij hiermee omgaan. Dat de motie overbodig is wil zeggen dat als zij wel wordt aangenomen, ik er ook geen last van heb en haar vooral zie als een ondersteuning van wat we toch al in gang zetten.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Hermen Vreugdenhil had een soort van schizofrene opvatting. Hij keek zowel naar Annemarie als naar mij. Ik denk dat wij zo meteen inde schorsing even de koppen bij elkaar moeten steken om te kijken hoe we hiermee om moeten gaan. Dat wij de motie ondersteunen is wel duidelijk.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Daar ben ik blij mee want daarmee ondersteunt u ook de richting die wij op dit moment inslaan.

Voor mest geldt ook dat wij vinden dat er eerst een goed gesprek moet worden gevoerd waarin we eindelijk op een goede manier met elkaar alle aspecten van het mestbeleid bespreken. Daarin nemen we de regie en vragen wij alle partijen aan tafel. Dat betekent niet dat er op dit moment niets gebeurt, want we zijn bijvoorbeeld volop in gesprek met gemeenten over locaties voor mestverwerking om ook een beeld te krijgen op welke manier we die grootschalige mestverwerking goed kunnen regelen.

We gaan de Staten meenemen in dit gesprek over mestverwerking en daarmee geef ik feitelijk ook een antwoord op de vraag van de heer Hageman over oprechte participatie en de rol van GS daarin. Een van de experimenten daarin zal zijn het gesprek over mestverwerking en het feit dat wij als GS met de samenleving aan de slag zijn en hoe u als PS gedurende zo'n traject uw rol daarin kan pakken.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): U heeft het over een gesprek, participatie en dat is allemaal prima, maar als ik mij goed herinner zou in december ook van uw kant meer informatie komen, met name over locaties die we wel en niet zouden toestaan en over criteria. Als ik u nu hoor praten mag ik toch nog steeds aannemen dat we binnen een week of drie met elkaar daarover gaan spreken.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Nee, dat zal niet binnen een week of drie zijn omdat wij graag de tijd willen nemen voor dat goede gesprek en dat staat ook in de laatste versie van de middellange termijnagenda.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik zal er opnieuw even naar kijken maar er stond december. Ik weet niet waar het nu naartoe is verschoven, maar ik vind het wel zorgelijk want het is niet alleen voor omwonenden maar ook voor ondernemers op dit moment wel heel erg moeilijk als dit opschuift.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): U zei dat de Staten daarin toch een rol kunnen spelen. Mest is toch de grootste opgave van dit moment, voor ondernemers en in economische zin, waar wordt gesproken over schop in de grond, voor stakeholders, voor de natuur, voor omwonenden en alle aspecten die ermee samenhangen. Wij hebben hier vanuit onze kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol een heel belangrijke rol in te spelen. Neem ons er goed en vaak in mee. Mevrouw Knoet vroeg al om ons er snel in mee te nemen. Ik weet dat er veel over wordt gesproken maar misschien wat al te weinig met ons. De heer Vreugdenhil refereerde er net al aan.

De **voorzitter**: Het punt is helder. Graag kort en krachtig interrumpen; ik herhaal het nog maar eens.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Mevrouw Spierings geeft aan dat we volgens de meest recente middellange termijnagenda nog niet in december over de mest gaan praten en dat baart ons zorgen. Ziet zij een mogelijkheid om toch meer richting die oude middellange termijnagenda te gaan, want als ik mij niet vergis staat nu op de middellange termijnagenda dat we pas informatief ergens in mei 2016 worden geïnformeerd over het mestbeleid terwijl dat in de oude planning veel eerder stond. Ziet u ergens ruimte omdat toch een stukje naar voren te halen?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): In het proces dat wij in gang zetten in dat goede gesprek tussen de verschillende partijen in de samenleving wordt u meegenomen en niet pas in mei. Het is de bedoeling dat we in mei er met elkaar een klap op kunnen geven. Daarin hebben de Staten uiteraard een belangrijke rol want een deel van de kaders ligt gewoon bij u, bijvoorbeeld de Verordening Ruimte.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Even een bevestiging. Nu staat in de lange termijnagenda ergens in mei 2016: ter informatie mestbeleid. Nu zegt u: ter besluitvorming mestbeleid.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Inderdaad, ter besluitvorming.
Dan zijn er ook vragen gesteld over het sluiten van kringlopen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): De VVD heeft in eerste termijn gevraagd of GS bij grootschalige mestverwerkingsinstallaties alles op alles zetten om de regie te nemen en te zorgen dat procedureel deze periode de schop in de grond kan. Kan de gedeputeerde dat toezeggen?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Het lijkt mij geen probleem deze periode nog de schop in de grond te zetten. Sterker nog, als we dat in het laatste jaar van deze bestuurstermijn doen, zou ik zelf wel teleurgesteld zijn.

De heer **Braspenning** (CDA): Vanaf 1 januari wordt door een maatregel van het ministerie het aantal locaties waar fosfaat mag worden opgebracht, minder. Dat betekent dat de mestverwerkingscapaciteit omhoog moet. Er is dus ontzettend veel druk op de markt om dat op tijd te regelen. Hoe meer tijd u neemt, hoe lastiger het wordt om voldoende locaties te regelen. Daarom ook van onze kant de oproep: maak haast.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Het is hopelijk het laatste wat ik er nu over zeg, want daar ben ik het absoluut niet mee eens. Dat is ook de reden geweest dat wij als bestuur hebben gezegd dat we de regie willen nemen. Op het moment dat een initiatief zich zo maar aandient en er een discussie over ontstaat zonder alle aspecten goed met elkaar bediscussieerd te hebben, leidt het alleen maar tot weerstand en heel veel inspraak, bezwaar en beroep en daar gaat het niet sneller van. Er zijn allerlei aspecten maar een belangrijk aspect is dat mestverwerking door onze inwoners veelal aan dieren wordt gekoppeld. Als we die discussie nu niet eens goed voeren en hopelijk voor altijd beslechten, blijven we over elk initiatief een hoop gedonder krijgen. We moeten elkaar daarom wel de tijd gunnen voor die goede discussie.

De heer **Braspenning** (CDA): Daar denken wij toch iets anders over. Uiteindelijk zal het er toch toe leiden dat die verwerkingscapaciteit daar komt waar mest het meest geproduceerd wordt want anders krijg je allerlei onnodige mesttransporten. U bepaalt uiteindelijk niet waar de locaties komen. Dat bepaalt altijd nog de markt.

De **voorzitter**: Het lijkt me dat we het debat op dit punt wel hebben gevoerd, ook in het vooruitzicht van het verdere gesprek dat de gedeputeerde omstandig heeft aangeduid.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Er is een vraag gesteld over het sluiten van de kringloop op Noordwest-Europese schaal en of dat nog steeds de bedoeling is. Het is zeker nog steeds de bedoeling. Deze visie is ingezet met de komst van het verbond van Den Bosch. Dat is ook logisch als je kijkt naar vraagstukken rondom bijvoorbeeld transportafstanden, productie van veevoer, afzet van mest. Om een voorbeeld te geven, we zijn concreet in gesprek met Agrifirm dat initiatieven ontplooit om soja en lupine in Noordwest

Europa te telen ten behoeve van veevoer. Dat zijn zaken die wij aanmoedigen en stimuleren en waarover we het gesprek gaande houden. Daarmee zien wij dit stap voor stap van de grond komen.

Ik zie alle aandacht vanuit de Staten voor Agrofood als een grote stimulans het dossier verder op te pakken. Het bevestigt ook het belang van Agrofood hier in Brabant. Als wij als college spreken over Agrofood dan hebben we het over de hele keten. Dat is uiteraard inclusief de primaire productie, zo zou ik graag impliciet even het CDA willen vertellen. In deze begroting staat Agrofood voor het eerst weliswaar binnen het programma Ruimte maar wel gebundeld in plaats van verspreid onder andere programma's. Dit in antwoord op een vraag van D66.

Er ligt een afspraak om de BZV jaarlijks aan te passen. Dat gebeurt in goed overleg met de betrokkenen, waaronder de ZLTO, de Brabantse Milieufederatie en een afvaardiging vanuit de GGD op het gebied van gezondheid en de gemeenten. In die zin doen wij niets anders dan in de vorige bestuursperiode in gang is gezet.

Motie M26 'help de boeren met omschakelen' zou ik willen ontraden, niet omdat wij het belang van biologische landbouw en de waarde daarvan niet inzien maar omdat is gebleken dat overbruggingskredieten en aanverwante zaken niet werken. Ik zou de indieners, GroenLinks en de Partij voor de Dieren, willen vragen dit te betrekken bij de actualisatie van de uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood en daarin te bekijken hoe wij de biologische landbouw kunnen stimuleren.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Is het de gedeputeerde bekend dat alleen al in Vlaanderen toch wordt gekozen voor allerlei manieren van ondersteuning van die lastige jarenlange omschakeling, die duurzaam is en knaken oplevert? Is het haar bekend dat alleen al onze burens in Vlaanderen wel kiezen voor actief beleid en daar boeren mee helpen?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Dat men in Vlaanderen bepaalde zaken doet, wil nog niet zeggen dat wij die moeten doen. Ik heb ook niet gezegd dat wij hier niets aan willen doen. Ik heb verzocht het te betrekken bij de actualisatie van de Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): We hebben de motie zo opgesteld dat het de gedeputeerde kan helpen. Ik begrijp het ontraden niet. Waarom is het een bezwaar in de zin van het stimuleren van iets dat ook toekomstbestendig is voor Brabant?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Naar de mening van het college zit er ook een duidelijk verzoek om financiering achter. Als het zo eenvoudig was geweest dat we alleen maar beleidskaders moesten bijstellen, hadden we dat waarschijnlijk al lang gedaan. Overigens zijn we daar op het gebied van pacht al lang mee bezig. Ik neem aan dat de Staten kennis hebben genomen van de vergroening van ons pachtbeleid. Om een goede integrale afweging te maken zou ik het willen betrekken bij het uitvoeringsprogramma om te voorkomen dat we nu met allerlei kleine moties al een uitvoeringsprogramma hebben opgesteld zonder dat u een integrale afweging hebt gemaakt.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik denk dat deze motie echt een richting op wil die wij als provincie ook willen. Daar zal geen discussie over zijn. De motie is naar mijn idee wel heel erg ruim. Zou de gedeputeerde er anders tegenaan kijken als wij deze motie zo zouden uitleggen dat die alleen die agrarische ondernemers betreft die om willen schakelen van gangbare naar biologische landbouw en wij gedurende de drie jaar dat men zijn product niet als biologisch mag verkopen, dat als overbrugging nemen. Dan beperk je het en is het helemaal in lijn met de richting verduurzaming die wij willen.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Dat zou ik niet willen doen, alleen al omdat ik op dit moment de financiële consequenties daarvan niet overzie. Daardoor weet ik niet waar ik ja tegen zou zeggen. Ik zou wel aan mevrouw Roijackers tegemoet kunnen komen door aan te geven dat wij bij de Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood of in het kader van die actualisatie gaan bekijken hoe wij de biologische landbouw kunnen stimuleren. Dat is dan nog even helemaal open.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Dat laatste is in de richting van wat ik wilde vragen. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat wij het kunnen betrekken bij de UBA. Dat is een essentieel verschil met als de gedeputeerde zegt: Ik zal dit onderdeel betrekken bij het voorstel UBA dat in deze Staten komt. Kan zij toezeggen dat zij ons op die manier erbij betreft, inclusief de financiële kant?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Ik vind het een prima voorstel van mevrouw Knoet.

De heer **Meijer** (D66): Ik hoor de heer Heijmans zojuist een andere formulering kiezen voor de motie. Hij zegt wij gaan biologisch stimuleren, want dat is de weg die wij op willen gaan. Mijn fractie staat daar iets anders in. Volgens ons gaat het om de vraag: waar gaan wij naar toe en welke doelen bereiken wij dan? Misschien is biologisch wel een weg maar er zijn wel meer wegen die naar Rome leiden. Kan de heer Heijmans toelichten waarom hij nu specifiek kiest voor biologisch?

De heer **Heijmans** (SP): Ik wil biologisch niet tot zaligmakend of heilig verklaren. Ik denk dat ik niets bijzonders zeg als ik stel dat zowel voor de bodem als voor de lange termijn qua duurzaamheid biologisch een stuk gezonder en beter is dan intensieve of de gangbare land- en tuinbouw. Dat lijkt mij eigenlijk wel onomstreden.

De heer **Meijer** (D66): Daarin hebt u wel gelijk, mijnheer Heijmans. U kiest echter één element van een bredere discussie over de vraag waar wij naar toe gaan met het grote verhaal. U kiest nu een type waarover wij niet van mening verschillen dat dit bijdraagt aan de doelen. In deze motie wordt gesteld dat wij dat type gaan helpen bij het omschakelen.

De **voorzitter**: Uw punt is duidelijk.

De heer **Heijmans** (SP): De heer Meijer heeft hiermee een punt, maar wij moeten ergens beginnen. Ik probeer het af te kaderen en het te beperken zodat het overzichtelijk is. Ik denk dat wij hiermee het punt pakken waarop wij het meeste invloed kunnen uitoefenen. Consumentengedrag is veel moeilijker te beïnvloeden dan het stimuleren van een agrarische ondernemer.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Ik wil de D66-fractie twee punten meegeven. Ten eerste is de omschakeling van 0 naar 1, van 1 naar 2, van 2 naar 3 sterren een logisch voortvloeisel van de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij. Leg die eisen naast elkaar en u ziet daar overeenkomsten. Dat is staand beleid.

Ten tweede wijs ik erop dat het economisch perspectief van de biologische sector ontzettend veel gunstiger is. Kijk naar de melkprijzen. Dit gaat om de profit.

De **voorzitter**: Ik stel vast dat u behoorlijk veel algemene signalen over het beleid in het kader van de begrotingsbehandeling aan de gedeputeerde gegeven hebt. De gedeputeerde heeft de mogelijkheid geopperd om daarover verder in gesprek te gaan. Als wij nu dit debat verder laten gaan, wordt het een landbouwdebat en dat stond niet op de agenda. De gedeputeerde rondt af!

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Ik ben blij met die al die aandacht voor landbouw maar ik heb ook nog energie in mijn portefeuille.

Ik wil even in het algemeen schetsen hoe wij tot het uitvoeringsprogramma energie gaan komen. Tot aan de kerst zullen er vijf energycafé 's zijn in Brabant waar iedereen in de gelegenheid wordt gesteld mee te denken over ons uitvoeringsprogramma energie. Dit uitvoeringsprogramma zal vijf lijnen kennen. Op 4 december is er een themacommissie waarin ook de Staten kunnen meepraten over dat uitvoeringsprogramma alvorens het in GS komt. Daarnaast heb ik veel gesprekken en werkbezoeken waarin mensen en organisaties mij ideeën en tips geven over wat er moet gebeuren in die energietransitie. Het leuke daarvan is dat het beleidsvelden verbindt. De heer Vreugdenhil had daar een mooi betoog over. Ik zie veel kansen. Energiecoöperaties bijvoorbeeld zetten zich in voor sociale cohesie. Soms is het zelfs een expliciete doelstelling van energiecoöperaties. Nul-op-de-meterwoningen creëren zorgt voor banen, voor lagere woonlasten, voor een gezond binnenklimaat en een kans om die woningen meteen levensloopbestendig te maken. In dat licht ontraad ik amendement A3 over de nul-op-de-metersubsidiemeter. Bovendien is het geen subsidie waarmee wij bezig zijn in ons programma. De heer Vreugdenhil heeft een zeer sympathiek amendement A8 ingediend over de laadpalen. Ik kan hem geruststellen want er is in 2016 nog geld om door te gaan met de publieke laadpalen. In het uitvoeringsprogramma wordt een voorstel opgenomen voor de verdere uitrol van publieke laadpalen. Daarmee is het amendement overbodig en wordt derhalve ontraden.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik zie die middelen niet staan in de begroting. Ik zie wel dat er een gap zit. Wij ronden nu fase A af en zijn nog niet toe aan fase B. Die komt pas later. Wij zitten nu in de tussenfase en volgens mij is de gedeputeerde daarover ook in gesprek. Er is extra capaciteit nodig om die tussenfase in te vullen. Waar vind ik in de begroting die middelen?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Die komen uit de eerste tranche van de Investeringsagenda. Vandaar dat de heer Vreugdenhil die niet in de begroting ziet staan. De eerste tranche is nog niet uitgeput. Daar zit nog geld in voor de laadpalen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dan zou ik dat toch aangepast willen zien in de begroting, want nu staat er eigenlijk helemaal niets bij het onderdeel laadpalen. Er zou een beleidsinvulling moeten worden aangegeven, want nu staat er gewoon helemaal niets behalve: 2016: wij dragen het over aan de markt.

De **voorzitter**: Als u de begroting wilt wijzigen, dient u amendementen in.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dat heb ik gedaan, voorzitter.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ik kan mij voorstellen dat dit verwarrend is. Er staat dat in 2016 wij 600 publieke laadpalen plaatsen en overdragen aan de markt. Op die manier moet u dat lezen, mijnheer Vreugdenhil.

Motie M3 gaat over kennisdeling Brabantse energiecoöperaties. Ik heb geen bezwaar tegen deze motie mits ik de motie zo mag lezen dat wij aan de energiecoöperaties vragen waaraan zij behoefte hebben en wij niet op hun stoel gaan zitten en voor hen gaan denken.

Motie M9: "Thorium nadrukkelijk in beeld" zou ik willen ontraden. Wij hebben in Brabant met de eerste tranche van onze Investeringsagenda op het gebied van energie drie heldere sterke lijnen gekozen: solar, slimme netwerken en biobased voor onze innovatie. Daarop willen wij ons graag richten. Het is prima dat innovatie rondom thorium plaatsvindt in Delft. Dat hoeft niet op twee plekken in Nederland te gebeuren.

De heer **Van den Berg** (PVV): Het mooie is dat men in Eindhoven bezig is met kernfusie, met plasma's en met erosieproblemen van materialen. Dat is fundamenteel wetenschappelijk onderzoek dat precies thorium raakt. Er zitten heel mooie raakvlakken tussen de TU Delft en de TU Eindhoven. Ik denk dat wij daar als provincie en vooral als politiek een signaal kunnen geven om op positieve wijze deze weg in te slaan. Wij praten over een ongekende maar nog onbeminde revolutie.

De **voorzitter**: Uw punt is duidelijk. Het antwoord is geloof ik al gegeven. Ik vraag de gedeputeerde af te ronden.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): De technische universiteiten hebben gelukkig veelvuldig contact met elkaar. Als blijkt dat thorium een goed toepasbare vorm van energie wordt, spreek ik daarover graag opnieuw met de Staten.

Vervolgens kom ik bij motie M20: "Aanmoediging energieneutrale nieuwbouw". Ik zeg u toe dat wij in de regionale ruimtelijke overleggen graag in de gesprekken met gemeenten zullen meenemen op welke manier zij energieneutrale woningen of nul-op-de-meternieuwbouw kunnen stimuleren. Ik zou de motie echter toch willen ontraden vanwege het tweede verzoek. Financiering is namelijk niet het probleem bij nul-op-de-meternieuwbouw. Daar gaat het om leiderschap bij gemeenten en in de bouw. In gesprekken die ik heb met gemeenten en de bouw over energiebeleid komt dit soort zaken regelmatig ter sprake.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Financiële instrumenten zijn wel degelijk een mogelijkheid om als provincie een rol te spelen bij het energieneutraal maken van woningen. Dat is de bedoeling van het verzoek bij het tweede gedachtestreepje. Natuurlijk, primair zijn er banken en andere financierders en er zijn ook allerlei leaseconstructies mogelijk. Maar de provincie kan daarin toch ook een rol spelen?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Financiën vormen echt niet het probleem bij nul-op-de-meternieuwbouw; leiderschap is het probleem, vandaar dat wij de motie ontraden.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Financiën zijn wel een probleem voor mensen die hun woning energieneutraal willen maken. Het maken van een financiële leaseconstructie bijvoorbeeld is wel degelijk een issue om de zaak grootschalig uit te rollen. Daarin kan de provincie volgens mij wel iets betekenen. Is de gedeputeerde dit met mij eens?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): In dat geval kan ik de heer Uijlenhoet geruststellen. Het nul-op-de-meter maken van bestaande bouw zit in ons programma en in onze deal.

De heer **Meijer** (D66): Ik had begrepen dat de heer Uijlenhoet een onderzoek wilde naar de instrumenten. Misschien zijn dat financiële instrumenten, misschien ook niet. Als de gedeputeerde over enkele weken terugkomt en zegt dat financiën helemaal geen probleem zijn, sterker nog dat zegt zij nu al, dan valt dat deel van zijn vraag af. Maar misschien zijn andere instrumenten mogelijk. Heb ik dat goed begrepen of ziet hij het als een europinautomaat?

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Ik ben blij dat de heer Meijer mij op deze manier steunt. Het gaat inderdaad over onderzoek doen. Dat kan alle kanten uit wat mij betreft. Het zou fijn zijn als de gedeputeerde daarin mee zou gaan.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ik zie niet zo heel veel in een onderzoek omdat gewoon bekend is waar de hick-ups zitten bij nul-op-de-meternieuwbouw. Als er iets moet gebeuren, is het dat Den Haag versneld de regels aanpast als gemeenten en de bouw het leiderschap niet pakken.

Motie M21: "Kleinschalige windenergie" is hier al eerder aan de orde geweest. Toen was het oordeel "geen bezwaar" en dat is nog steeds zo.

Er is een aantal vragen gesteld over Veerkrachtig Bestuur. Over het proces dat wij hier volgen, komt volgende week een notitie naar de Staten. De strekking van de notitie is dat ons beleid onverminderd staat en gaat met name in op de processtappen die wij gaan doorlopen. Sinds 2011 zijn wij samen met de Vereniging van Brabantse Gemeenten (VBG) bezig met het proces Veerkrachtig Bestuur. De notitie is ook met de VBG afgestemd. Ik ontraad dan ook motie M27 die betrekking heeft op Veerkrachtig Bestuur.

De heer **Kuijken** (CDA): Ik heb een vraag over initiatieven in het MRE (Metropoolregio Eindhoven) als het gaat over wonen. In de begroting staat o.a. dat de provincie de regie gaat nemen bij de bouw van woningen en bedrijventerreinen, terwijl de MRE een eigen woonvisie heeft en een woonraad gaat instellen waarbij commerciële partijen gaan bepalen wat er gebouwd wordt, waar er gebouwd wordt en wanneer. Hoe ziet de gedeputeerde de rol van de MRE en hoe verhoudt zich die tot de rol van de provincie?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Bouw van woningen en bedrijventerreinen is onderdeel van de ruimtelijke ordening en dat behoort tot de portefeuille van de heer Van Merrienboer. Hij zal zo meteen die vraag beantwoorden.

De heer **Kuijken** (CDA): Dank u wel.

De heer **Deryckere** (CDA): Ik dank de gedeputeerde voor haar antwoord en voor de notitie die komt. Ik neem aan dat die iets verder gaat dan herindeling en democratische legitimiteit tegenover democratische vernieuwing, dat wij wat verder gaan kijken dan onze neus lang is en ons niet blindstaren op herindelingen. Er moet gekeken worden hoe gemeenten legitiem en krachtig kunnen opereren.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ik kan de heer Deryckere helemaal geruststellen, want dat is altijd zo geweest en dat zal ook zo blijven. Voordat ik nog een interruptie krijg, wil ik graag de vragen rondom Veerkrachtig Bestuur volledig beantwoorden.

Onze lijn blijft dat het opstellen van een visie door gemeenten niet vrijblijvend is. Sommige gemeenten hebben een aanloopje nodig gehad. Zij hebben het niet gehaald om de visie voor de zomer van dit jaar klaar te hebben, maar vrijwel alle gemeenten zijn volop bezig met het opstellen daarvan. Als gemeenten duidelijk talmen of het niet voor elkaar krijgen om er handen en voeten aan te geven, zullen wij vanuit dit huis met hen in gesprek gaan en kijken wat er nodig is om dat proces in gang te zetten. Op het moment zijn er 15 reacties van gemeenten binnen, 6 gemeenten zijn bezig met een bestuurlijke fusie en vijf met een ambtelijke fusie. Er zijn nog een kleine 30 gemeenten volop bezig met het visietraject. Van sommige gemeenten leest u daarover regelmatig iets in de krant.

De heer **Deryckere** (CDA): Ik had inderdaad nog een vraag maar ben die even kwijt.

De **voorzitter**: Dan gaat het over.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik dank mevrouw Spierings voor haar toelichting. Wij zijn niet echt positief over die 15 binnengekomen toekomstvisies van gemeenten. Die hadden in de zomer van 2015 eigenlijk allemaal binnen moeten zijn. In de begroting staat dat GS per 1 januari 2017 een bestuurlijke

uitspraak zullen doen. Dat betekent dat alle andere gemeenten die nog niet bezig zijn met een herindeling voor die tijd hun toekomstvisie aan GS moeten opsturen. GS hebben tijd nodig. Is de gedeputeerde bereid de betreffende gemeenten een handje te helpen om ervoor te zorgen dat op 1 juli 2016 alle te verwachten toekomstvisies daadwerkelijk binnen zullen zijn?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Jazeker. Ook bij gemeenten waarvan wij geen toekomstvisie verwachten maar die wel van ons het verzoek hebben gekregen er een op te stellen, zullen wij op allerlei manieren proberen te bevorderen dat die op 1 juli 2016 binnen zijn.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Wat als blijkt dat bepaalde gemeenten die visie niet klaar hebben per 1 juli 2016? Denkt u de gedeputeerde dan aan een scenario zoals dat bij het Land van Heusden en Altena is gevolgd?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Wij houden dat natuurlijk eerder in de gaten dan 1 juli 2016. Op het moment dat wij zien aankomen dat gemeenten die datum echt niet halen of dat er duidelijk sprake is van dralen, overwegen wij inderdaad om een handreiking te doen in de vorm van een adviseur à la Veerman om die gemeenten op weg te helpen.

De heer **Deryckere** (CDA): Ik ben ook benieuwd naar de visie van de gedeputeerde op veerkrachtig bestuur in Brabant. Wat is haar beeld op onze democratie en dan niet alleen op gemeentelijk niveau maar juist ook op de manier waarop de provincie opereert?

De **voorzitter**: En dat allemaal in één minuut. Ook hier zeg ik dat wij met een begrotingsdebat bezig zijn en dat de gedeputeerde een motie behandelde. Ik vraag u allen de maatvoering in de gaten te houden.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ik dank de heer Deryckere voor deze opmaat. In het vervolgproces Veerkrachtig Bestuur worden daaraan enkele woorden gewijd. Dat is een opmaat om het deze periode verder op te pakken.

Ik moet nog reageren op motie M13: "Gelijk aantal stembureaus." Wij achten gemeenten voldoende in staat om dit punt zelfstandig op te pakken en in te vullen en zelf te beslissen over het aantal benodigde stembureaus. Ik ontraad derhalve deze motie.

De **voorzitter**: Het woord is aan gedeputeerde Van der Maat voor zijn deel van de beantwoording.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Voorzitter. Voordat ik de amendementen en de moties doorneem, wil ik graag reageren op twee vragen die het Bereikbaarheidsakkoord aanpak Zuidoost-Nederland raken. Ik begin met een opmerking aan de heer Van Overveld en de heer Van der Wel. In het Bestuursakkoord staat dat de opgave Zuidoost prioriteit heeft. Als de vraag is of Brabant groter is dan Zuidoost, is het antwoord "ja". Wij hebben hier eerder gesproken o.a. over Hooipolder en andere knel- en knooppunten. Zuidoost had prioriteit. Ik ben aan de slag gegaan met het Bestuursakkoord en er is nu een mooie eerste stap gezet om meters te gaan maken. Het klopt inderdaad dat er nog heel veel andere prioriteiten zijn. Die verlies ik zeker niet uit het oog, sterker nog, ik verheug mij op de volgende uitdaging met de minister op dat punt.

De heer Heijman refereerde aan het sluiten van een bereikbaarheidsakkoord – bidboek vraag 11 – en vroeg of zoiets ook in West- of Midden-Brabant gaat gebeuren. Ik heb wel het idee dat het proces in Zuidoost-, Midden- en West-Brabant ons inspireert om op eenzelfde manier aan de slag te gaan. Als zijn vraag is of het aanbieden door Zuidoost van hun bereikbaarheidsakkoord waarmee men nu zelf aan de

slag gaat, zwaarder weegt dan de initiatieven waarmee Midden- en West-Brabant komen, is het antwoord "nee". Ik heb wel tegen Zuidoost gezegd dat zij een voorsprong hebben omdat wij al heel goed bezig zijn met elkaar. Wij hebben straks de OV-ontwikkelagenda, wij hebben ambities bij Fiets in de versnelling, wij hebben een BDU en dan vindt er een Brabantbrede afweging plaats waar de prioriteiten liggen.

Ik ga nu graag naar de amendementen en de moties.

Amendement A1: "A67 sneller aanpakken."

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Ik dank de gedeputeerde voor deze heldere toelichting. Het is een heel ingewikkeld proces geweest. Hooipolder kwam even langs. Het is goed om te horen dat er een brede visie is en dat alles goed als stippen op de horizon staat. Dank u wel, gedeputeerde.

De **voorzitter**: Waarvan akte!

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik heb nog een vraag. Ik had eigenlijk gehoopt dat de D66-fractie die vandaag zou stellen. Ik moet toch een haakje zoeken, dus dat doe ik hier nu bij West-Brabant. In het coalitieakkoord staat een mooie ambitie voor de spoorlijn Breda/Utrecht. Daarover is het heel lang stil geweest. De gedeputeerde geeft aan gesprekken aan te gaan. Is wat hem betreft deze spoorlijn ook onderdeel van het programma wat door de regio samen met hem wordt opgepakt en ingevuld?

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): U vraagt mij nu een uitspraak te doen over iets waarmee de regio zelf zou komen. Ik wacht dat rustig af. Er staat in het Bestuursakkoord inderdaad een zin over de spoorlijn Breda/Utrecht. Wij zullen in deze periode proberen om die lobby weer op te starten.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Mag ik dan ook vragen aan de gedeputeerde om dit namens de Staten actief in te brengen in dat proces? Wij zullen de verschillende gemeenten ook daartoe oproepen. Zij zullen dat zeker gaan doen en dan komt het mooi bij elkaar. Wij hoeven dat dan niet ergens in deze periode te doen, maar in dit proces en dan hebben wij het in ieder geval gearresteerd en kunnen wij het komende jaar doorpakken.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Ik ga niet bij voorbaat interfereren in een proces dat ik graag vanuit de regio zelf tot stand wil zien komen. Het is ook waar dat wij een heldere uitspraak gedaan hebben in het Bestuursakkoord over de spoorlijn. Daarmee ga ik deze periode aan de slag.

Ik was bij amendement A1. Ik ontraad dit amendement om twee praktische redenen en een inhoudelijke reden. De eerste praktische reden is de volgende. U moet even meegaan in het proces. De A67 stond op geen enkel lijstje. Die is vers, fris, fruitig binnengehaald. Dat is een heel mooi resultaat, maar dat betekent ook dat wij vooraan moeten beginnen, met het onderzoek, met alles in kaart brengen. Dit is eigenlijk al de snelste procedure. Voorfinancieren lost niks op.

De tweede praktische reden is dat de A58 en de A67 niet tegelijkertijd op de schop kunnen worden genomen. Dat gaat niet gebeuren. Wij hebben hierover natuurlijk met het ministerie gesproken.

De derde reden is een inhoudelijke. Om nu 20 miljoen euro beschikbaar te stellen voor iets dat gaat gebeuren, gaat ten koste van heel veel andere knelpunten die belangrijk zijn. Ik vind dat een aantal partijen hier een heel snelle move willen maken. Praktisch is het twee keer niet nodig en inhoudelijk zou ik de vraag willen stellen of dit de manier is waarop de Staten hun dure geld willen besteden.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Mijn parate kennis ontbreekt, maar ik weet dat wij in 2011 zeer concrete plannen hadden met die A67. Ik weet niet in hoeverre die uitgewerkt waren met bouwtekeningen en dergelijke. Misschien is het handig die toch even op te diepen om te kijken of wij ontwerpkosten etc. kunnen vermijden.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Helder. Als de heer Van den Berg vraagt dat wij heel stevig blijven drukken op het snelste proces voor de A67, is mijn antwoord "ja". Dat hebben wij ook in het proces van het bidboek gedaan. Ik wil echter de misvatting weghalen dat wij met 20 miljoen euro de A67 in 2019 of 2020 gerealiseerd hebben. Dat is gewoon onjuist.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): De gedeputeerde zegt dat 20 miljoen euro geen zin heeft. Is hij het met mij eens dat hij 20 miljoen euro weggeeft om die A67 überhaupt te kunnen realiseren door de voorfinanciering weg te halen bij de A58 en te investeren met de provinciale gelden die hij extra gaat inzetten?

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Nee, wij hebben zo'n mooi proces doorlopen dat de provincie geen geld hoeft te stoppen in voorfinanciering van de A58. Ik zou zeggen dat dit een geweldig resultaat is. Nu verleidt mevrouw De Hoon mij toch, want ik had mij eigenlijk voorgenomen om het niet te zeggen, maar uit de eerste opmerking van uw fractievoorzitter krijg ik toch de indruk dat bij het CDA gevoel heerst: wij verklaren zelfstandig gedeputeerde Van der Maat verantwoordelijk voor mooi weer en zeggen vervolgens: het regent en dat is de schuld van Van der Maat. Ik wil echt afstand nemen van de lijn van het CDA. Volgens mij hebben wij een mooi proces doorlopen; er is een goed resultaat geboekt: de A58 gaan wij versneld realiseren en daarbij is geen voorfinanciering nodig; de A67 gaan wij doen; CITS is een feit, de adaptieve agenda. Ik ben ook blij dat ik het CDA heb gezien met het spandoek. Dank voor die steun. Heel mooi. Ik ben blij dat wij het nu gaan realiseren.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Om 313 miljoen euro vragen en met 180 miljoen euro thuiskomen, dat is echt de helft minder. Als de gedeputeerde de innovatiestrook bij de A58 en alle smartmobility had binnengehaald zoals hij had gezegd, had hij direct West-Brabant binnengehaald en bediend. Is hij dat met ons eens?

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Nee!

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik wil graag afstand nemen van het weerbericht van de heer Van der Maat. Volgens mij heb ik in mijn bijdrage ook aangegeven dat wij op onderdelen echt heel blij zijn met wat hij heeft gerealiseerd. Dat weet de gedeputeerde ook, daar spreken wij ook met hem over. Het naar voren halen van de A58 is een heel mooi resultaat. De A67 is gewoon een heel gevaarlijke weg. Dat is de reden dat wij de aanpak van de A67 naar voren willen halen. De gedeputeerde kan dan zeggen: proces dit, proces dat, weerbericht hier, weerbericht daar, dat maakt mij niet uit. Het is een heel gevaarlijke weg en daar moet iets gebeuren. Vandaar het amendement. Het geld is er wel.

De **voorzitter**: Het punt is helder.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Wij zijn het erover eens dat de A67 een gevaarlijke weg is. Dat is ook precies de reden waarom de minister op basis van deze argumenten en de lobby die wij hebben gevoerd, ondanks dat het niet kan volgens het MIRT toch bereid is om samen met de A67 aan de slag te gaan. Nogmaals dank voor de steun, mevrouw Van der Sloot. Het gaat nu gebeuren. Ik heb het echter

niet in handen, het proces moet nu worden opgestart en daarvoor moeten wij de voorgeschreven procedures volgen. Het geld is eigenlijk niet meer het probleem, dat is het goede nieuws. Ik kan u toezeggen dat wij in die adaptieve agenda, in die brede aanpak alles eraan zullen doen om die A67 zo snel als mogelijk te realiseren, maar het blijft een rijksweg en daarvoor moeten procedures gevolgd worden. Ik kan die, hoe jammer ik het ook vind, niet sneller maken dan dit.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Mag ik de gedeputeerde vragen om dit alstublieft te zien als een onderstreping van het belang en als een onderstreping van het beleid om echt iets aan de A67 te doen? Ik denk dat dan de zon weer kan gaan schijnen.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Dat zijn wij helemaal met elkaar eens.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik val even over die 20 miljoen euro voorfinanciering. Ik begrijp dat de A67 niet sneller kan. De A58 is "versneld" van 2017 naar 2020, zeg ik altijd maar. Die plannen zijn al veel ouder en Innov58 is daarmee bezig. Is het niet mogelijk daar die 20 miljoen euro in voorfinanciering in te zetten zodat er toch al in 2017 begonnen wordt?

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Helaas is ook hier het antwoord "nee". Dit is het snelste tijdspad dat het ministerie en Rijkswaterstaat mogelijk kunnen maken. Het resultaat is dat wij er als provincie geen 20 miljoen euro in hoeven te stoppen. In deze aanpak heeft het ministerie zelf middelen daarvoor ingeruimd in het IRT. Hoe graag ik ook "ja" had geantwoord, het is helaas "nee".

De heer **Van den Berg** (PVV): Dus ook hier staat tussen droom en daad een bureaucraat, of niet?

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Die woorden laat ik aan u, mijnheer Van den Berg.

De heer **Smeulders** (PvdA): Vooraf merk ik op dat het fijn is om te horen dat ook bij de CDA-fractie de zon misschien weer kan gaan schijnen op dit onderwerp. Mevrouw Van der Sloot had wel een goed punt, namelijk dat de A67 een heel onveilige weg is. Er zijn misschien wel andere mogelijkheden dan die verbreding die voor de capaciteit natuurlijk ontzettend hard nodig, en die wij op kortere termijn kunnen uitvoeren om die veiligheid te verbeteren. Ik denk bijvoorbeeld aan het inhaalverbod dat daar een hele tijd gold. Is dat aan de orde geweest bij het BO-MIRT?

De **voorzitter**: Ik wil de gedeputeerde graag uitnodigen om uw vraag te beantwoorden, maar ook hier wil ik in het algemeen belang de waarschuwing geven dat wij geen volledig infrastructuurdebat gaan voeren.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Het inhaalverbod is niet aan de orde geweest op het BO-MIRT. Het mooie aan deze aanpak is dat eigenlijk voor het eerst Rijkswaterstaat, het ministerie van Infrastructuur en Milieu, de provincie en de regio samen zeggen: wij overheid zijn verantwoordelijk voor de A58 en de A67. Onderdeel daarvan is dat smartmobility op de A58 vooral via innovatie de doorstroming zou kunnen verbeteren. Ik denk echter dat bij de A67 juist veiligheid centraal moet staan. Dat is ook precies de reden waarom wij die in- en uitvoegstroken ook onderdeel hebben gemaakt van het programma. Ik ben gisteren nog naar Venlo geweest. Je schrikt iedere keer als je daar rijdt. Als je de afslag bij Heeze neemt, denk je: wat een krappe bocht en wat is er weinig tijd om op die snelweg te komen. Nu is het de eerste keer dat wij met elkaar iets gaan realiseren om de veiligheid en de doorstroming te verbeteren. Ik ben daar heel blij mee.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik wil de opmerking van de heer Smeulders onderschrijven: een inhaalverbod zou op korte termijn zeker wel iets kunnen opleveren. Ik zou de gedeputeerde willen vragen daarmee specifiek en concreet aan de slag te gaan.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): De heer Van den Berg gaat waarschijnlijk nu zeggen dat hij dit al heel vaak onder de aandacht heeft gebracht en dat is inderdaad zo.

Ik ga door met amendement A4: "Spaar- en Infrafonds in stand houden". In de begroting hebben wij de afspraken uit het Bestuursakkoord vertaald naar de techniek. Dat betekent dat het investeringsvolume van het Spaar- en Infrafonds intact blijft. Wij hebben ook afgesproken dat de doelstelling verbreed wordt en – dat is financiële techniek – dat er 60 miljoen euro aan kapitaallasten wordt besteed en omdat de looptijd wordt verlengd, blijft het investeringsvolume hetzelfde. Daarom ontraad ik amendement A4. Het is namelijk de uitwerking van het Bestuursakkoord.

Motie M7: "Provincie betaalt MKBA Zijtaart" ontraad ik ook omdat ik op het ogenblik heel druk met de regio bezig ben.

Motie M8: "Verlichting op fietspaden" moet ik ontraden, met nog een klein beetje lenigheid op het eind. Verkeersveiligheid is het hoofdargument waarom we als provincie binnen de huidige kaders van "Zicht op licht" als GS zoals afgesproken met PS wel wat kunnen doen met verlichting als het noodzakelijk is voor de verkeersveiligheid, maar we moeten er wel terughoudend in zijn volgens de huidige kaders. We kijken ook voortdurend wat we aan de verkeerssituatie doen, wat we met de berm kunnen doen enz. Het punt sociale veiligheid ligt echter primair bij de gemeenten als het gaat om handhaving van openbare orde en veiligheid. Ik ontraad dus de motie maar met die lenigheid bedoel ik dat als een gemeente tegen ons zegt dat ze echt een probleem heeft en de provincie voor de vraag staat of het sociale veiligheid is dan wel verkeersveiligheid, dan wil ik vooral een goed gesprek. Het gaat mij nu wel iets te ver om de hele regeling open te trekken en de sociale veiligheid als criterium op te nemen. Ik ontraad de motie dus formeel maar ik zeg wel dat u in mij geen gedeputeerde vindt die bij een vraag meteen de deur naar de gemeente dichtslaat.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dan is mijn vraag: Waarom wel fluorescerende lijntjes en dat soort grappen overal aanleggen, wat op zich heel nuttig is, en geen verlichting. Ik zie het verschil niet. Waarom laat u die fluorescerende lijnen dan ook niet aan de gemeenten over.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Dat is innovatie van ons verkeersveiligheidsbeleid bij lichtbeleving.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dan mag u aan de motie toevoegen dat wij het over innovatieve verlichting hebben.

De **voorzitter**: Maar over uw motie gaat u zelf.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Motie M10 over voltooien van de ruit ontraad ik.

De heer **Van Hattem** (PVV): Eén aspect in de context van de fietspaden vind ik nog onderbelicht. Voor een deel is het letterlijk onderbelicht. Het wordt gedeeltelijk veroorzaakt door de provincie. Bijvoorbeeld tussen Cuijk en Beers zijn de lantaarnpalen die aan de provinciale weg stonden en ook het fietspad verlichten, weggehaald. In dat geval zou ik als provincie zeggen dat de provincie als veroorzaker van het probleem niet eenzijdig naar de gemeente moet kijken en zeggen dat zij het maar moet oplossen, maar er

dan in ieder geval voor zorgen dat er een oplossing komt en de fietspaden weer verlicht worden, want ze waren eerst ook verlicht.

De **voorzitter**: Volgens mij heeft de gedeputeerde daar al op geantwoord.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Waar het om verkeersveiligheid gaat is het antwoord ja. Op de sociale veiligheid heb ik net al een toelichting gegeven.

Motie M10 over voltooien van de ruit ontraad ik. We hebben een goed proces doorlopen en er ligt nu een mooi bidboek. Ik ben er trots op dat we dat samen met de regio hebben kunnen bereiken. We hebben ook goede afspraken kunnen maken met de minister.

Motie M11: "N279 dubbel uitvoeren" ontraad ik ook en eigenlijk met dezelfde argumentatie. Het bestuursakkoord is het kader. Daarmee zijn we aan de slag gegaan. We hebben een afspraak gemaakt in de regio dat we de verkeerslichten op de N279 weghalen omdat het daar drukker wordt. Opties als omleidingen en ongelijkvloerse kruisingen komen er allemaal. Het wordt 2 X 2 gedimensioneerd zodat mocht het in de toekomst nodig zijn die weg met twee maal twee rijbanen kan worden uitgevoerd. Ik vraag de indieners motie 16: "Fiets in de Versnelling 2.0" aan te houden tot de Perspectiefnota. We zijn Fiets in de Versnelling 1 aan het evalueren. U heeft gezien dat er middelen zijn geraamd, onder andere vanuit het SIF, specifiek voor snelfietsroutes. Daarnaast zijn er andere potjes vanuit de BDU, de GGA en de regio zelf. Geef mij even de ruimte. We zijn nu bezig om het te evalueren. In de perspectiefnota komt ik erop terug. Het zou fijn zijn als u deze motie tot dan aanhoudt en dan kijkt of u tevreden bent met de Perspectiefnota.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Een punt van orde. Volgens mij is het de gewoonte een motie te ontraden of er geen bezwaar tegen te hebben.

De **voorzitter**: De motie is ontraden en u krijgt de kans haar aan te houden. Dat kunt u in uw tweede termijn aangeven. Zo is de volgorde.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Motie M19 ontraad ik. Er zit een technisch verhaal en zelfs een foutje in de begroting achter. In de vorige periode werkten we met percentages, 85%, 90% enz. Nu werken we met cijfers maar in de begroting ziet u nog percentages staan. Dat klopt niet. Het hadden cijfers moeten zijn. Op het moment hebben we 500 km fietspad die een 8 scoort en de doelstelling is inderdaad dat onze fietspaden een 9 scoren. We hebben doorgerekend dat met alles wat we nu doen op de huidige manier, maar ik ben pas een paar maanden bezig en wil nog goed kijken of de huidige manier de slimste is, komen tot een 8,5 aan het eind van de periode. De motie gaat alleen over het verbreden van fietspaden. We werken nu met een gewogen gemiddelde. In die 8 of die 9 zitten heel veel aspecten, zoals breedte, verkeersveiligheid, van alles om tot dat cijfer te komen. Als de suggestie is alles breed te maken, 2 meter volgens de COW, omdat we dan die 9 halen, dan is het antwoord waarschijnlijk nee, omdat verbreding maar één onderdeel is om tot dat cijfer te komen en omdat het heel erg duur is. Soms kunnen een paar centimeter erbij grondaankopen en het verleggen van kabels enz. betekenen. Ik ontraad dus de motie en ik vraag eigenlijk – we hebben nog vier jaar – mij nog een jaar te geven om ermee te stoeien. Die 8,5 realiseren we. Laten we het komend jaar kijken of ik indicaties heb dat we die 9 niet gaan halen. Met de huidige budgetten moeten we dan het gesprek voeren over de vraag of de ambitie wel klopt en het misschien een 8,5 moet worden dan wel dat er nog andere dingen te verzinnen zijn. Op dit moment moet ik de motie ontraden, met excuus voor mijn technische fout in de begroting.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Wordt dat technische puntje in de begroting nog aangepast?

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Er staat nu een percentage en er moet in plaats van het percentage het getal 8,5 staan. Heel eenvoudig gezegd: We staan nu op een 8, de doelstelling is een 9, we anticiperen erop dat we op een 8,5 uitkomen. Ik wil er nog even goed naar kijken of we niet hoger dan 8,5 kunnen uitkomen door het misschien hier en daar wat slimmer te doen.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Is het mogelijk de verschillende criteria die ten grondslag liggen aan dat cijfer, inzichtelijk te maken bij volgende nota's?

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Ik zal die schriftelijk toesturen. Op die manier kunnen we het via een bocht repareren.

Motie M28 van Lokaal Brabant over verkeersveiligheid moet ik formeel ontraden, maar ik wil wel een toezegging doen. We zijn momenteel het hele wegennet aan het analyseren, onder andere op snelheidsregime op alle wegen. U vraagt eigenlijk of een provinciale weg ook een 30 km/u weg kan zijn. Het antwoord daarop is ja. We zijn nu een brede analyse aan het maken op vele onderdelen en te kijken wat het voor de provinciale wegen betekent. Ik zeg u toe dat we in die exercitie expliciet meenemen onderdelen van de verkeersveiligheid maar ook mee laten tellen doorstroming enz. We zullen ook kijken naar specifieke situaties; u noemde als voorbeeld Chaam. Daar waar nodig zullen we een vertaalslag maken in het provinciaal programma wegen. Ik hoop op die manier u tegemoet te kunnen komen, want ik wil niet met deze motie nu een soort van deur openzetten, terwijl ik precedentwerkingen nog niet kan overzien. Ik heb daar nog niet de tijd voor gehad, maar als u tevreden bent met die toezegging kunnen we vooruit.

Tegen motie M34: "Adequate maatregelen bij overvolle bussen" heb ik geen bezwaar, met dien verstande dat ik er vooral een kans in zie om heel veel te doen in termen van klachtafhandeling en communicatie daarover. Het is goed als ik u daarover informeer. Geen bezwaar dus tegen deze motie. We gaan dit jaar nog aangeven hoe we dat precies doen. Daarmee is niet gezegd dat we op dit moment niet goed zouden werken. Ik ga u dus informeren en dan zien we of er nog meer gesprekken nodig zijn.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Ik heb twee moties te behandelen en ik zal ook pogen enkele vragen te beantwoorden.

De heer Vreugdenhil heeft volgens mij geheel terecht mijn portefeuille tot een van de belangrijkste van de provincie gemaakt, waarvoor dank. Ik wil mijn collega's niet tekort doen. Volgens mij staan we gezamenlijk voor een belangrijke opgave, het realiseren van de sociale veerkracht in Brabant. Daarvoor hoef ik niet in te breken bij anderen maar wordt ik veelal uitgenodigd en nodig ik ook anderen uit om gezamenlijk aan die opgave te werken.

Die sociale veerkracht is door meer sprekers genoemd. Het is ook een heel belangrijke opgave waar we gezamenlijk voor staan.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dank dat u met die opmerking begint. Het is terecht omdat ik mij ook zorgen maak over de sociale veerkracht. Daarmee vind ik ook heel serieus dat u echt de belangrijkste portefeuille heeft die door alle terreinen heen loopt. Het is echt het signaal dat we naar buiten toe moeten afgeven dat we als samenleving in staat zijn dit soort vraagstukken op te pakken. Ik ben dus blij met uw opmerking en ik wil de hele Staten oproepen uw opmerking gezamenlijk op te pakken en dat signaal uit te dragen. Dat zou een belangrijk signaal zijn aan de Brabantse samenleving.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. We zijn het geheel met elkaar eens. Het is een belangrijke opgave waar we gezamenlijk voor staan. Eind februari verwacht ik overigens met u over de verdere

uitwerking van het onderdeel leefbaarheid en vanuit leefbaarheid ook de bijdrage aan de sociale veerkracht te kunnen spreken.

De heer **Hageman** vroeg uitdrukkelijk naar de rol van de ouderenbonden. Wij steunen niet zozeer de ouderenbonden maar wij geven hun wel een projectsubsidie om bij te dragen aan andere belangrijke projecten die we als provincie doen. Het gaat dan met name om een heel traject rond thuiswoningcoaches, waaraan zij als vrijwilligers meewerken om mensen er bewust van te maken hoe je het doet, je woning aanpassen om langer thuis te kunnen wonen. Ook draaien zij mee in hold at home programma's en in projecten rondom de dementievriendelijke gemeenten. Daarmee organiseren zij heel wat vrijwilligers om op die manier een bijdrage te leveren aan die opdracht.

De heer **Heijmans** had het over de problematiek rondom zeg maar de dolende mensen.

De heer **Hageman** (D66): Ik had even de hoop dat u nog met uw beantwoording verder ging want de vragen waren onder andere ook gericht op wat de toegevoegde waarde is van de provincie in dit domein. U praat over vrijwilligers ondersteunen maar als er vierenhalf ton staat, begint het wel wat te lijken op gewoon betaalde krachten. Hoe zit dat?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Wat er bij die ouderenbonden gebeurt is het opleiden van vrijwilligers. Dat zijn lopende trajecten en die zijn wat uitgebreider dan ik u hier zo even kan presenteren. Als u het wenst kan ik schriftelijk toelichten wat er allemaal onder valt en in welke projecten de ouderenbonden participeren.

De heer **Hageman** (D66): Dat zie ik graag tegemoet. Ik hoor u ook de dementievriendelijke gemeenten noemen. Het zijn twee woorden, dementievriendelijk en gemeenten. Een van de discussies die we hier voeren gaat er uiteindelijk over, in welke mate de provincie op de stoel van de gemeenten gaat zitten. Dus hoe moet ik dit soort van initiatieven zien in het kader van de kerntaken van de provincie en niet zozeer de kerntaken van de gemeenten?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Het is veelal op het terrein van sociale veerkracht dat we dat niet alleen als provincie doen. Het is een heel belangrijke rol van gemeenten en diverse stakeholders. Als provincie proberen wij onze kennis en kunde, expertise en netwerken in te zetten om op die manier alle stakeholders aan tafel te krijgen en met elkaar de bijdrage te leveren van een sociaal veerkrachtig Brabant. Op die manier participeren we als provincie wel degelijk, soms door het te agenderen, soms ook als het door anderen geagendeerd wordt, door onze expertise en steun aan ontwikkelorganisaties en onze netwerken daarbij in te zetten.

De vraag van de heer **Heijmans** ging over de dolende mensen in onze samenleving en de wellicht extra druk die dat vooral bij de politie te weeg brengt en waar eigenlijk een zorgvraag achter ligt. Ik wil het gaan agenderen in ons komende overleg met de B5 gemeenten want ik vind dat in eerste instantie hierbij de gemeenten de eerste dragers zijn van deze problematiek en ik wil proberen met hen in kaart te brengen, hoe groot die problematiek is. Volgens mij moeten wij daarbij net zo goed onze expertise en onze kennis en netwerken inzetten om dat op een zo goed mogelijke manier op te vangen. We hebben ook nog een uitvoeringsorganisatie zorgbelang die heel direct bij die problematiek zou kunnen worden ingezet, met expertise, om te kijken hoe wij met deze problematiek omgaan.

Op een soortgelijke wijze zou ik willen reageren op de geschetste problematiek rondom de mantelzorgers, want ook daar is in eerste instantie de gemeente aan zet om die problematiek met elkaar te onderkennen. Ik schetste daarnet al, als we het om sociale veerkracht hebben, steunen we voor een groot deel op vrijwilligers en mantelzorgers en zullen wij als provincie meekijken in die expertise, in die steunfuncties, in

die ontwikkelorganisaties, hoe we met elkaar daar zorg voor kunnen hebben. Met onze expertise, netwerk en kunde zetten wij daarop in. Een van de belangrijke ontwikkelorganisaties daarbij is Zet.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Wij ondersteunen de gedeputeerde volledig in deze aanpak van de sociale veerkracht. Het is heel belangrijk dat wij als provincie onze bovenlokale rol hierin pakken. Ik hoorde de gedeputeerde zojuist zeggen dat hij in februari met een verder voorstel komt voor de sociale veerkracht. Als we het dan hebben over de mantelzorgers zou ik hem specifiek willen vragen ook dat onderdeel mee te nemen, want ook in februari en zeker in de tussentijd zullen veel mantelzorgers het nog heel zwaar krijgen en daarna misschien ook. Het is echt een thema waar we iets aan kunnen doen of goed kunnen kijken hoe we gemeenten kunnen ondersteunen.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Zoals gezegd, onze inspanning en inzet met betrekking tot leefbaarheid zijn onderdeel van de sociale veerkracht. Het is eigenlijk een gemeenschappelijke opgave die net zo goed over ons vervoer gaat, onze leefomgeving en onze welvaart. Vanuit die opgave zal ik wel degelijk kijken, hoe we onze vrijwilligers daarbij inzetten.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat de plannen voor leefbaarheid er in februari zijn. Dat is heel fijn en dan gaan we ze met z'n allen bespreken. Maar ik hoorde hem ook zeggen de dolenden in de gemeentes met de B5 te gaan bespreken. Ik merk vaak dat een aantal dingen wel met de B5 worden besproken maar niet met de wat kleinere gemeentes. Die hebben daar natuurlijk ook last van. Hoe gaat u dat oppakken met de andere gemeentes in Brabant?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik noemde de B5 omdat dat overleg volgende week al op de agenda staat. Dan kan ik er meteen vaart mee maken. Het betekent zeker dat wij ons in deze opgave voortdurend zullen moeten verhouden met alle gemeenten. Daarom zal ik de problematiek ook breder uitzetten, wellicht met de vereniging van Brabantse gemeenten, om daarmee alle gemeenten te doen aansluiten bij deze opgave. Ik vind het wel belangrijk dat alle gemeenten zelf in kaart brengen, hoe groot hun problematiek is.

De heer **Heijmans** (SP): Ik wil toch de gedeputeerde het vuur iets nader aan de schenen leggen over die mantelzorgers want ik heb gemerkt dat er erg veel steun is voor de eventuele motie die ik voor dit onderwerp zou willen indienen. Ik wil dus wel graag van u een stevige toezegging dat u in februari met iets komt. Er zijn voorbeelden genoemd door andere fracties. U hoeft voor mij niet zover te gaan dat u met een mening, een visie komt op zo'n eventuele pas voor mantelzorgers, maar ik begrijp u goed als u zegt dat u echt met iets gaat komen om vanuit de provincie iets te doen voor de vele tienduizenden mantelzorgers in Brabant.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Ik kom in februari met een uitgewerkt plan voor de nieuwe werkwijze met betrekking tot leefbaarheid. Dat betekent dat wij wat mij betreft minder het standaardinstrument van subsidie zullen gebruiken en veel meer maatvoering zullen hanteren daar waar we denken dat onze sociale veerkracht extra steun nodig heeft. Dat betekent dat wij natuurlijk bij sociale netwerken komen waar vrijwilligers en mantelzorgers onderdeel van uitmaken. Ik wil het graag bekijken op die plek waar dat het hardst nodig is in plaats van nu meteen een hele grote integrale uitspraak te doen over mantelzorgers. Volgens mij moeten we streven naar een werkwijze waarmee we via maatwerk uiteindelijk ook deze zorg met betrekking tot mantelzorg in beeld brengen. Ik hoop dat dat voldoende is maar dat laat ik natuurlijk aan u als Provinciale Staten over.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Naar aanleiding van dit debatje tussen de SP-fractievoorzitter en de SP-gedeputeerde heb ik er wel behoefte aan een meer kaderstellend debat met elkaar te hebben, want ik zie er wat licht tussen komen. Dan kunnen we als Staten ook zaken meegeven en invullen voordat de gedeputeerde met een brief komt en wij een compleet uitgerold beleid moeten gaan wijzigen. Ik denk dat vanuit de Staten veel suggesties zijn gedaan, ook bij de beleidsdebatten, om daar richting aan te geven. Ik zou me er niet senang bij voelen dan tegen een stukje ja of nee te moeten zeggen. Misschien is dit nog meer gericht tot de heer Heijmans dan richting gedeputeerde.

De heer **Heijmans** (SP): In februari komt de visie van het college. Dan voeren wij het debat en bepalen we waar wij onze accenten gaan liggen en of we het eens zijn met de accenten die het college zet. Dat lijkt mij de normale en redelijke gang van zaken.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Mijnheer Heijmans, nu voert u zelf een debat met de gedeputeerde over specifieker en precies februari en wat erin moet en zegt u nee omdat er een visie van het college komt. Dan ben ik de draad even helemaal kwijt. Wilt u dat er een uitgewerkt plan van de gedeputeerde komt waar we ja of nee tegen kunnen zeggen of wilt u een kaderstellend debat en dan moeten we het proces anders organiseren.

De heer **Heijmans** (SP): Ik wil dat er een duidelijke visie komt, maar uiteindelijk stellen wij de kaders vast. Wat u voorstelt is dat we de kaders gaan opstellen en dat is niet onze taak.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dan heb ik de begroting goed gelezen en gezien hoe de gedeputeerde in 2016 aan de slag gaat en dan is uw aangekondigde motie volstrekt overbodig en hadden we dit debatje niet hoeven te voeren en kunnen we gewoon de begroting vaststellen en in januari of februari dat debat voeren.

De **voorzitter**: De gedeputeerde heeft het woord en hij rondt zo dadelijk ook af.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik ga nog in op de twee vragen die vanuit de VVD-fractie zijn gesteld. De ene vraag ging over Incubate, namelijk of het geen conservatieve manier was om een innovatief festival als Incubate op deze manier te helpen. In zekere zin zou ik dat bevestigend moeten beantwoorden, want het is een conservatieve aanpak om dat met het subsidie-instrument te doen. Anderzijds hebben we natuurlijk alle opties onderzocht om te kijken of het op een andere manier kon. Wij moesten uiteindelijk met elkaar vaststellen dat het niet het gewenste resultaat opleverde omdat het ook een risico voor een vervolg opleverde.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank voor de beantwoording tot zover, mijnheer Swinkels. Het gaat uiteindelijk om de kwaliteit van dat evenement en de toekomstbestendigheid. Is dan bijvoorbeeld een variant mogelijk door in plaats van elk jaar, dat het nu plaatsvindt, de frequentie te verminderen tot bijvoorbeeld een keer in de twee jaar zodat we zeker weten dat het kwalitatief en qua massa de juiste vorm heeft?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Het is altijd heel moeilijk vanuit deze positie zo maar te treden in de vraag hoe je een festival moet organiseren. Wij hebben in ieder geval vastgesteld dat er een zakelijke leiding moet komen om risico's in balans te brengen met de ambities. Wij hebben aan deze subsidie dan ook toegevoegd dat er een zakelijke leiding komt. Het is een afweging daar of dat betekent een korter, of minder frequent of anders georganiseerd festival.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Bent u dan bereid in het gesprek met die organisatie zo'n variant te bespreken en daarmee na deze eenmalige bijdrage ook rekening te houden om het in de toekomst laten we zeggen terugverdiend te krijgen?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik kan dit bevestigend beantwoorden. We gaan in januari met de organisatie bekijken, hoe ze de afgelopen periode hebben afgerond en met welke plannen ze de toekomst tegemoet gaan, juist om ambities en risico's op elkaar af te stemmen.

De heer **Dereyckere** (CDA): Ik vraag mij af wat de criteria zijn die bepalen dat een organisatie van een festival extra steun krijgt om te overleven.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Laat ik scherp stellen dat het zonder meer een uitzonderlijke situatie is. Het gaat hier om een internationaal goed erkend festival. Het staat hoog in de top van de Brabantse infrastructuur. Het staat in ons Bestuursakkoord. Het is nu genomineerd als het beste indoorfestival van Europa. Het heeft een enorme spin-off wat vrijetijdseconomie betreft, waarmee je aansluit bij en draagvlak vindt in de samenleving, met regionale uitstraling ook. Veel vrijwilligers participeren erin. Kortom, het is een redelijk uniek en artistiek hoogwaardig festival. Dat is precies de reden waarom we dit nu eenmalig doen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Samen met de gemeente Tilburg heeft de provincie 43 euro per verkocht kaartje aan subsidie in Incubate gestoken. Ik hoor de VVD zeggen dat het ooit terugverdiend kan worden maar mij lijkt dat heel lastig. Die 20.000 bezoekers betekenen 20.000 kaartjes. Ik denk dat er misschien 5 tot 6000 mensen zijn geweest. Dan zit ik al gauw op een honderd euro per bezoeker aan subsidie. Wat is voor u de grens, wat is het voor u waard om die kwaliteit te handhaven? Wat mag het per bezoeker aan belastinggeld kosten volgens u?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Daar kan ik heel moeilijk een uitspraak over doen, want we kunnen allerlei berekeningen toepassen waarbij we alles terugrekenen tot persoonsniveau. Dat zouden we op heel veel terreinen kunnen doen en dan kunnen we er vervolgens allerlei vraagtekens bij zetten. Volgens mij gaat het erom dat we enerzijds vaststellen dat het een artistiek hoogwaardig cultureel festival is en een belangrijke speler in onze basisinfrastructuur en anderzijds dat we ernaar op zoek zijn, hoe we die basisinfrastructuur kunnen versterken. Dat was de aanleiding om deze stap te zetten.

Er is nog gevraagd naar de stand van zaken met betrekking tot de lobby voor een meer evenredige verdeling van de Rijksmiddelen voor cultuur. Op dit moment loopt die lobby. Op 2 november is de minister op bezoek geweest bij Brabantstad en alle spelers uit het veld zijn er zoveel mogelijk bij betrokken. Daarbij hebben we de minister vooral op de hoogte gebracht van de situatie en welke ambities we met elkaar hebben. Die lobby loopt op dit moment. Met de komende stap benaderen we zoveel mogelijk Kamerleden die er in de Tweede Kamer bij betrokken zijn. Ik beluisterde in uw opmerking dat er ook bereidheid bestaat vanuit Provinciale Staten om ook uw lijnen te benutten om deze lobby met elkaar vorm te geven. Die uitnodiging neem ik graag van harte aan. Ik zal er zorg voor dragen dat u komende week wordt geïnformeerd over de stand van zaken en alle informatie bij de hand hebt zodat u via de u geëigende kanalen kunt meewerken aan deze lobby om ervoor te zorgen dat we een meer evenredige verdeling van culturele Rijksmiddelen over Nederland krijgen.

De heer **Hageman** (D66): Er staat ook nog een vraag open over uw rol als coördinerend gedeputeerde bij het beleid gezondheid waar wij een aantal zorgen over hebben. Wij vragen ons af hoe u die rol ziet. Ik hoop dat het niet beantwoorden van die vraag daar geen voorbode van was.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Dank nog even voor uw herinnering daaraan. Ik kan u toezeggen dat ik graag wil meewerken aan een informatiebijeenkomst om met elkaar even goed die coördinerende rol scherp te zetten. Volgens mij was dat vooral het verzoek. Daarin kom ik u tegemoet.

Motie M29 over steun aan gemeenten op het gebied van jeugdzorg ontraad ik. Jeugdzorg is nu eenmaal overgeheveld naar gemeenten en het past ons enigszins daar bij een bescheiden en terughoudende houding aan te nemen. Overigens wel wetende dat wij nog steeds een soort van nazorg op afroep ter beschikking hebben omdat er ook nog expertise wat dit betreft in huis is. Ik raad u niet aan hierin opeens een soort leidinggevende rol aan te nemen. Ik laat het graag vanuit gemeenten ontstaan.

Motie M32 over provinciale steun aan festivals waar ecstasy wordt gebruikt, ontraad ik ook, simpel omdat gemeenten de vergunningverleners zijn en wij op dit moment geen dansfestivals financieren.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor de jeugdzorg laat u het initiatief graag bij de gemeentes. De gemeentes hebben enorm veel op hun bord liggen. Dat weet u net zo goed als ik. De jeugdzorg is nog geen jaar over naar de gemeentes. Hoe laat u nu aan de gemeentes weten dat de provincie er is, zoals ook in het Bestuursakkoord staat en wat een oude afspraak is, om gemeentes te ondersteunen? U kunt toch wel een iets pro-actievere houding aan der dag leggen?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik heb niet de indruk dat ik de gemeenten hoeft te vertellen dat zij de provincie nog kunnen aanspreken op haar expertise. Dat gebeurt ook regelmatig. Heeft mevrouw Brunklaus die indruk wel?

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik bedoel proactief. Ik hoor heel veel signalen dat het niet goed gaat in de Jeugdzorg, dat er veel problemen zijn en dat heeft ook te maken met het ontbreken van expertise enz. Ik zou mij kunnen voorstellen dat de provincie daar toch een hand toereikt als dat tot de mogelijkheden behoort.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Volgens mij is mijn aanbod richting de gemeenten helder. Als zij met een verzoek komen, gaan wij onze netwerkenexpertise die wij nog in huis hebben, inzetten. Ik snap wel dat mevrouw Brunklaus zoekt naar een mogelijkheid om als provincie initiatief te nemen, maar ik heb volgens mij duidelijk aangegeven waarom ik die rol nu even niet zou willen pakken, namelijk omdat het zo uitdrukkelijk bij de gemeenten ligt.

De **voorzitter**: De argumenten lijken mij wel gewisseld.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): De gedeputeerde gaf twee argumenten om de motie over drugs op festivals te ontraden. Het eerste was dat de provincie geen vergunning geeft en het tweede argument was dat de provincie niet financiert. Toch lees ik in het coalitieakkoord waaronder ook deze gedeputeerde zijn handtekening heeft gezet: "Dancefestivals in de regio meer ruimte te bieden met tijdelijke vergunningen of door extra faciliteiten beschikbaar te stellen." In het coalitieakkoord geeft het college aan wel meer ruimte te willen bieden met tijdelijke vergunningen en met extra faciliteiten beschikbaar stellen. Volgens mij gaat dit in tegen de argumentatie van de gedeputeerde om deze motie te ontraden.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik heb de situatie geschetst zoals die op dit moment is. Wij hebben geen financiële relatie met dancefestivals. Wij hebben slechts relaties met culturele evenementen. Als ik nog een argument mag toevoegen, wijs ik erop dat het altijd de vraag is wat je precies via welke wet of regelgeving of afspraken regelt. De heer Heijmans gaf een aardig voorbeeld van of je nu via deze

methode zou moeten werken aan het bestrijden van drugsgebruik. Volgens mij ligt daar een andere en grotere opgave en op meer terreinen dan alleen op dit terrein.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): De gedeputeerde voegt er iets aan toe. Hij schetst de huidige situatie. Het coalitieakkoord spreekt over de toekomstige lijn. Daar is de motie ook op gericht. Dus het is zeer valide om deze motie wel in stemming te brengen omdat het voor de toekomst een helder signaal geeft: mocht het toch van toepassing zijn, dan dient daarmee rekening te worden gehouden. Daarom zijn de eerste twee argumenten van de gedeputeerde ontkracht. Hij kan een extra argument toevoegen, maar het argument van geen vergunning en het argument van geen faciliteiten zijn in ieder geval geen valide argumenten.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Doorgaans zijn de gemeenten de vergunningverleners. Daar ligt een eerste optie en dat heb ik willen aangeven. Over het andere argument kunnen wij van mening verschillen, maar ik heb al aangegeven waarom ik de motie in ieder geval ontraad.

De **voorzitter**: De argumenten zijn gewisseld.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Aansluitend bij het punt van de heer Vreugdenhil over vergunningverlening vraag ik of de gedeputeerde wel kan bevestigen dat wanneer de provincie of een gemeente vergunningverlener is, de provincie wel probeert te bevorderen dat de aanvragen in het kader van Bibob (bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) altijd getoetst worden, opdat er in ieder geval alleen vergunningen verleend worden aan mensen die niet in het criminele circuit verkeren?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Volgens mij kan ik dat gewoon toezeggen, want wij kijken natuurlijk wel naar de wettelijke context en staan niet toe dat buiten de wet gehandeld wordt.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Nu is het woord aan gedeputeerde Van Merrienboer. Ik heb echter aan mevrouw Spierings gevraagd of de nagekomen motie M37 nog voor de sluiting van de eerste termijn van een commentaar kan worden voorzien. Zij kan dat eerst kort even doen en dan aansluitend is het woord aan de heer Van Merrienboer.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Er is nog een motie M37 binnengekomen van zeer veel partijen op initiatief van de PvdA om te investeren in zon. Die motie is gericht op het vastgoed dat de provincie in bezit heeft. Ik zou de motie graag zo breed willen zien dat wij kijken of wij een rol kunnen pakken in het vastgoed dat wij langjarig huren. Bovendien zou ik het graag willen oprekken naar niet alleen zonnepanelen. Zoals u wellicht weet, in Trias Energetica beginnen wij met besparen voordat wij duurzaam gaan opwekken. In die zin hebben wij geen bezwaar tegen deze motie. Sterker nog, ik zou de motie willen oprekken, want als provincie hebben wij hierin natuurlijk ook een voorbeeldfunctie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voordat alle partijen ermee akkoord gaan, voorzitter, wil ik even een stukje tekst citeren van het Centraal Planbureau van 23 januari 2015: "Verder is het kostenefficiënte marktaandeel van zonnepanelen vanwege de hoge inpassingskosten altijd lager dan 7%. De inpassingskosten van zonnecellen zijn zo hoog omdat de Europese elektriciteitsvraag in tegenstelling tot veel andere werelddelen niet piekt in de zomer maar in de winter. Zonnepanelen leveren dan ook een te verwaarlozen bijdrage aan de piekvraag naar elektriciteit waardoor investeringen in hogere capaciteit of seizoenopslag onverminderd noodzakelijk blijven."

De **voorzitter**: Daarbij zult u het moeten laten, anders wordt het echt veel te lang, mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Als wij die 7% van de elektriciteitsvraag gaan realiseren – dat is 1% van de energievraag – leidt dat tot een verdubbeling van de elektriciteitsrekening, zelfs als de prijs voor zonnepanelen met twee derde daalt.

Ik vraag u allemaal dringend hiervan kennis te nemen voordat u voor dit soort dingen stemt, want u stemt voor een verdubbeling van uw elektriciteitsrekening vanwege 1% van de energievraag.

De heer **De Kort** (PvdA): Ik heb juist gelezen dat zonnecellen momenteel een zeer renderende investering zijn. De kosten zijn de afgelopen zes jaar met 70% gedaald. Los daarvan, zeer veel dank voor de positieve woorden, mevrouw de gedeputeerde, en wij zijn het vanzelfsprekend eens met de voorgestelde verbreding van de motie.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik zou de Statenleden willen oproepen om wanneer de voorzitter zegt dat iemand het woord niet meer heeft, dan ook te stoppen met praten. Ik vind dat een vorm van fatsoen.

De **voorzitter**: Ik heb de heer Van den Berg wel de ruimte gegeven, ik heb hem alleen gestopt toen het citaat langer dan een scherm begon te worden!

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Wij openden het debat vanochtend met de opmerking van de heer Van Gruijthuijsen dat geld beleid volgt. Dat wilde ik ook maar op mijn bijdrage van toepassing laten zijn. Ik begin met het onderdeel ruimte en zal daarna op de financiën ingaan. Het voordeel bij het onderwerp ruimte is dat bij heel veel thema's er op korte termijn een verdere verdieping met u kan plaatsvinden, zoals op het terrein van de Omgevingsvisie. De heer Van Gruijthuijsen vroeg naar de ambitie van "ja, mits". Wij willen ervoor zorgen dat het gebruiksgemak van het omgevingsrecht werkelijk vooropstaat. "Ja, mits" vind ik een heel mooie ambitie die ik volledig wil onderschrijven. Natuurlijk is het heel noodzakelijk om in de aanloop naar die Omgevingsvisie "mits" heel concreet te maken. Er is op dat terrein heel veel te doen als het gaat om de betekenis van de herziening van het omgevingsrecht voor onze gezondheid, onze veiligheid, voor duurzame ontwikkeling, etc. Dat betekent dat wij de komende jaren met elkaar stevig in debat zullen zijn. Ik vind het mooi om die ambitie "ja, mits" te delen. Die past ook uitstekend bij onze missie, te weten: praktijkgericht, mensgericht en in de richting van burgers en bedrijven zo veel mogelijk acteren als één overheid. Wij komen op korte termijn terug op de Omgevingsvisie.

De heer Hageman vroeg waar de gebiedsopgaven gebleven zijn. Misschien is het goed om nog eens te kijken naar de Voortgangsrapportage evaluatie van de gebiedsopgaven van een jaar geleden. Wij kunnen constateren dat het college de consequenties daarvan genomen heeft in het Bestuursakkoord. Daar is namelijk gezegd dat voor een deel de gebiedsopgaven nu in de uitvoering komen en dat de rol van mijn voorganger als coördinerend gedeputeerde van de gebiedsopgaven eigenlijk niet meer nodig is voor die gebiedsopgaven omdat zij vol in uitvoering zijn. Ik verwijs naar Waterpoort in de context van het Deltaprogramma en wij hebben vandaag veel gesproken over wat collega Van der Maat aan het doen is in Zuidoost-Brabant met een uitstraling naar de rest van Brabant. Voor mij geldt bijvoorbeeld de gebiedsopgave Oostelijke Langstraat als een belangrijke prioriteit. Alle negen gebiedsopgaven zijn alive and kicking maar niet meer vanuit een coördinerende rol omdat die zoals vorig jaar al is aangekondigd, op een goed moment ophoudt.

Leegstand is ook zo'n thema waarover wij echt op korte termijn met elkaar in gesprek komen. Op 8 december kunt u wat ons betreft tijdens uw procedurevergadering een voorstel voor bespreking van dit

onderwerp doen. Zoals eerder gezegd, is de integrale aanpak van leegstand op dit moment een heel groot thema. Het is volop in uitvoering als ik kijk naar de agenda's van de Regionale Ruimtelijke Overleggen (RRO's). Bedrijvenlocaties, detailhandel, overal zie je een dwingende noodzaak en gelukkig ook veel bereidheid bij gemeenten om meer te gaan samenwerken. Onze rol is inderdaad om die samenwerking te schragen, om gemeenten daarbij te ondersteunen en ook aan te spreken. Op het terrein van wonen is dat wat mij betreft ook de opgave. Ik kom nog te veel plekken in Brabant tegen waar wonen eigenlijk heel erg als een uitsluitend lokale opgave wordt gezien. We weten in de context van de demografische opgaven maar ook vanuit zorgvuldig ruimtegebruik dat wonen steeds meer echt onderdeel moet zijn van een samenwerking tussen gemeenten. Ik kom daarop terug als ik de motie van de CU/SGP bespreek.

Terecht is aandacht gevraagd voor het beschikbaar hebben van voldoende woningvoorraad in de sector sociale huur maar ook in de vrije sector en bij de goedkope koopwoningen. Dit staat vol op de agenda. Wij geven invulling aan de urgentie die al bestond voordat inderdaad het toenemend beroep van mensen met een status nog eens een extra druk zou leggen. Ook zonder de extra taakstelling die nu op ons afkomt, lag het vraagstuk van goedkoop en betaalbaar wonen voor Brabanders al stevig op tafel. De PVV heeft een vraag gesteld over de vluchtelingen. Wij voeren met volle energie nog steeds de motie uit die uw Staten hier op 18 september hebben aangenomen.

Ik maak nu een bruggetje naar ons ontwikkelbedrijf. GroenLinks vroeg daarvoor aandacht. Ook daar doe ik het aanbod om hierover op korte termijn met elkaar door te praten. Er werd aandacht gevraagd voor risico's. Jazeker, er zijn risico's. Die horen ook bij een ontwikkelbedrijf. Daarvoor is het in zekere zin ook bedacht. Ik ben blij met het feit dat de risicoanalyses in dit huis op orde zijn en dat wij samen in staat zijn om op basis van die risico's maatregelen te nemen. Dat ziet u ook terug in de begroting. Waar de risico's aanzienlijk zijn geworden, is het noodzakelijk een voorziening te treffen. Tegelijkertijd zie je dat ruimte voor ruimte weer in beweging komt. Deze week zijn in GS twee voorstellen daartoe gedaan. Bij de glastuinbouw is er echt wel verschil in perspectief. Bij AC Prinseland zie ik zeker perspectief. In Deurne is dat wat minder. Dat ziet u ook terug in de begroting, in die zin dat wij daarvoor een voorziening treffen.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Wij zien wel dat wij bij het ontwikkelbedrijf een doelstelling hebben voor een weerstandsvermogen van 19% en dat het 13% is. Hoe ontwikkelt zich dat naar de toekomst en zijn er additionele maatregelen noodzakelijk c.q. mogelijk?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Mijnheer Steenbakkers u constateert terecht dat wij onder de norm van 19% zitten. Op het moment dat de besluitvorming rond het LPM (Logistiek Park Moerdijk) kan geschieden zoals wij dat hebben voorgenomen – wij zijn in afwachting van de laatste juridische schermutselingen – kan ons weerstandsvermogen onmiddellijk weer stijgen naar 25%, ruim boven de norm. Dat is wat ik eerst wil zien. Dat beleid is ook gewenst om op die manier ons weerstandsvermogen te herstellen. Het is typisch voor een ontwikkelbedrijf dat er sprake is van aanvulling op het weerstandsvermogen als projecten naar een volgende succesvolle fase kunnen.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Heeft de gedeputeerde bij het LPM-project ook een soort view wanneer dat bekend wordt?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Dat is in juridische handen. Ons beeld is dat wij daarover binnen zes weken echt uitsluitsel krijgen.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Ik wilde even ingaan op de risico's. De gedeputeerde schreef die opmerking toe aan GroenLinks, maar het was in eerste instantie onze fractie die dat punt heeft ingebracht. Het is niet zo

dat de risico's onbeheersbaar zijn, maar wij willen graag dat de accountant dit jaar en wellicht ook de komende jaren speciaal aandacht besteed aan het ontwikkelbedrijf en ons scherp houdt op het risicomanagement. Zou de gedeputeerde nog even kunnen toelichten hoe hij daarnaar kijkt?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ook om het echt te framen, vraag ik u of het gaat om extra aandacht, mevrouw Klitsie. Onze accountant zit bovenop het ontwikkelbedrijf en doet daar uitstekend werk. Hij heeft daar recent een aanbeveling gedaan waarvan u een deel terugziet in de begroting. Ik zou gewoon spreken over "aanhoudende aandacht van de accountant." Dat verloopt prima. Laten wij de vraag hoe de accountant er tegenaan kijkt, even bespreken tijdens het P&C-platform. Ik denk dat de accountant dan heel goed zelf die vraag kan beantwoorden.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Mag ik een suggestie doen? Bij de regeling ruimte voor ruimte gaat het echt om heel veel geld. Het is een ingewikkelde materie. Ik denk dat wij vanuit de Staten in een informatiebijeenkomst die breder is dan het P&C platform nog een keer over deze materie met u in gesprek willen gaan, gedeputeerde. Wat gebeurt er precies en hoe kunnen wij dat als Staten goed volgen? Het initiatief daartoe zullen wij nemen vanuit de fractie.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Ruimte voor ruimte staat bij u op de agenda vanuit de ontwikkelmaatschappij. Vanochtend hebben wij een technische vragenronde gehad. Wij hebben dat eigenlijk nu voor u op tafel liggen. Dat debat kunnen wij dus onmiddellijk voeren. Ik ga vanuit het ontwikkelbedrijf via de risico's naar de inkomsten en kom dan bij de financiën, mijnheer Steenbakkers. Ja, daar zijn wij.

De heer **Kuijken** (CDA): Mevrouw Spierings stelde voor mijn vraag over de verhoudingen tussen provincie en MRE aan deze gedeputeerde te stellen. In de begroting staat dat de provincie regie wil voeren op het bouwen van woningen, bedrijventerreinen en ook op leegstand. De MRE trekt die regie ook naar zich toe en legt die vervolgens neer bij een woonraad met daarin commerciële partijen. Hoe ziet de gedeputeerde de verhouding tussen de provincie en de MRE? Wat vindt hij ervan dat de MRE deze rol naar zich toetrekt?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): In alle zorgvuldigheid: er ligt een advies van een commissie. Dat heet daar werkplaats. Daarover gaan alle gemeenteraden in Zuidoost-Brabant zich nog uitspreken. Of en op welke wijze die regieraad er komt, is echt onderdeel van democratische besluitvorming in al die gemeenten. Het is zeker onderdeel van de discussie in het RRO. Het gaat niet over de vraag wie daar de regie heeft. In Zuidoost is de samenwerking stevig en goed. Ik voel mij daar buitengewoon welkom om mee te praten. Mijn aandachtspunt is wel dat ik graag aansluiting zoek bij wat ik relevante woningmarkten vind. Dan vind ik Zuidoost-Brabant heel groot. Als het gaat om gemeenten goed te laten samenwerken bij de opgaven rond sociale huur, goedkope koop, transformatie, moet het volgens mij ook overzienbaar zijn. Ik verwacht ook binnen de context van de MRE dat je op een kleiner schaalniveau uiteindelijk naar werkbare afspraken kunt komen. Maar dat er een betrokkenheid is vanuit de markt en vanuit kennisinstellingen om de gemeenten daarin bij te staan, lijkt mij alleen maar goed. Dat kan bijna niet anders in die regio. Over de vorm gaan zij vooral zelf, maar wij komen daarover zeker nog met elkaar te spreken.

Er is gevraagd wat voor ons belangrijke inkomsten zijn. Ik ga in op het Provinciefonds, op de Motorrijtuigenbelasting en natuurlijk ook op het vraagstuk van het immunisatievermogen. Ik zal proberen het echt kort te houden. De heer Van Overveld van de fractie 50PLUS zei dat het toch een beetje van de gekke is dat Brabant zijn eigen broek moet ophouden. Mijn beeld is eigenlijk dat vanaf het moment van de

laatste herziening van het Provinciefonds in 2011 toen door Brabant stevig is geopponeerd tegen die herverdeling maar waar de toenmalige minister Donner toch de knoop heeft doorgehakt, de boodschap is: Brabant houd uw eigen broek op. Ik maak het nog een beetje gekker, want de boodschap is voor een deel ook: Brabant, u moet ook helpen de broek van de rest op te houden. Wat wij nu scherp op tafel hebben, is een risico dat onze eigen broek gaat afzakken. Daartegen komen wij dit moment vol in het geweer. Wat bedoel ik daarmee? Wij weten al heel lang dat de algemene uitkering – en dat is een onderdeel van het totaal – beweegt naar nul. Dat is inherent aan de afspraken die door het kabinet in wetgeving zijn neergelegd in 2011. Wij willen en zullen voorkomen dat die algemene uitkering negatief gaat, want dat betekent eigenlijk dat wij andere middelen moeten inzetten. Dat zijn middelen die bestemd zijn voor het natuurprogramma en voor verkeer en vervoer en die willen wij niet afroemen om onze algemene uitkering op nul te houden. Nogmaals, vanaf de eerste dag dat wij aan de slag zijn, zijn wij op alle fronten bezig om dat te keren. Tegelijkertijd relativeer ik het belang daarvan, want dat gaat over een aantal miljoenen. Het allerbelangrijkste is dat wij op de inhoud proberen om zo veel mogelijk geld dat in Den Haag op die tafel ligt op programma naar Brabant te halen. Ik wijs op wat de heer Van der Maat doet op het terrein van mobiliteit en op wat op het terrein van cultuur heel indringend onderdeel is van de Brabantse lobby. Gegeven het feit dat de systematiek is zoals die is, is daar voor ons eigenlijk het grootste financiële resultaat te boeken.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Ik wilde dit eigenlijk bij het agendapunt BDU even aan de orde stellen. Ik laat mijn spreektijd daar vervallen en doe het hier in de tweede termijn omdat de gedeputeerde er nu expliciet over spreekt. Dan zijn wij ook wat eerder thuis vanavond. Ik had drie vragen bij het Provinciefonds.

De **voorzitter**: U had daar één minuut spreektijd.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ja, ja. Heel veel dank voor het beantwoorden van de technische vragen. Wij zien dat de uitkering is opgebouwd uit 18 indicatoren. Welke indicatoren wegen dan zo zwaar mee dat het voor Brabant negatief uitpakt en voor provincies zoals Gelderland of Zuid-Holland zeer positief? Die krijgen immers meer dan 100 miljoen euro!

De commissie-Jansen is bezig met het herverdelingsvraagstuk. Kan de gedeputeerde ons al een update geven? Zijn er al deelconclusies en wanneer verwacht men de eindconclusie?

Mijn derde vraag is of het nieuwe college dit punt nogmaals onder de aandacht van de minister van BZK heeft gebracht.

De **voorzitter**: Ik verzoek de gedeputeerde een kort en krachtig antwoord te geven en naar een afronding te gaan, want zijn spreektijd begint op te raken.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Dat snap ik voorzitter. Ik begin even bij de laatste vraag. Wij zijn daar voortdurend mee bezig en ook zichtbaar in de richting van het departement. Er valt inderdaad voortgang te boeken, er is ook voortgang gemeld maar ook het departement geeft aan dat het even wil kijken waar de commissie-Jansen mee komt. Jansen is aan het komen, het is op dit moment heel actueel. Ik denk dat de commissie-Jansen binnen een maand tot een standpunt komt. Dat is op dit moment hoogst actueel. De commissie kijkt ook naar die ingewikkelde systematiek van de criteria, maar heeft ook een opdracht. Nogmaals, dat is ook het handwerk dat ook u in uw eigen partij te doen heeft als ik kijk naar de andere regio's, het moet met een beperkt herverdeeleffect plaatsvinden en eigenlijk het liefst met nul. Dat betekent dat wij echt op de inhoud aan de bak moeten in Den Haag en dat doen wij ook. Waarom Brabant naar nul en waarom Gelderland niet? Het is de optelsom van twee dingen. Het ene is vermogen.

Er vindt een vermogenscorrectie plaats. Die is in Gelderland forser dan bij ons, maar bij ons is die ook fors. Er wordt ook gekeken naar wat wij aan motorrijtuigenbelasting ophalen. Eigenlijk worden wij daarvoor ook gecorrigeerd. De combinatie van die twee maakt dat Brabant in die correctie op nul komt. Nogmaals, het is echt onderwerp van gesprek op de korte termijn.

De heer **Koevoets** (VVD): Ik wil graag nog iets verder gaan op dat punt. In de septembercirculaire van minister Plasterk lezen wij o.a. met betrekking tot de negatieve algemene uitkering voor Noord-Brabant en ook Utrecht schijnt ermee te maken te hebben, dat het eigenlijk zo gaat dat de algemene uitkering wordt opgehoogd en dat de doeluitkering wordt verlaagd met hetzelfde bedrag. Dat houdt dus eigenlijk in dat wij het dan terugbetalen op de manier zoals de gedeputeerde beschrijft? Is daarmee nu al rekening gehouden?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ik praat niet specifiek over inhoudelijke doeluitkeringen. Dit was een noodmaatregel voor 2015 die binnen die context acceptabel was. Nogmaals, een correctie door die in te boeken voor natuur of mobiliteit is voor ons natuurlijk onbespreekbaar. Dat is evident. Als wij vanaf 2016 verder kijken, kan dat natuurlijk nooit de oplossing zijn. Dan gebeurt er precies waarvoor wij onze vrees hebben uitgesproken. Dan zijn wij met cosmetica bezig en dat is niet de bedoeling. Dan kom ik bij de motorrijtuigenbelasting.

De **voorzitter**: Sorry, er was ook nog een interruptie van de heer Hageman. Gaat die over hetzelfde punt?

De heer **Hageman** (D66): Over de motorrijtuigenbelasting.

De **voorzitter**: Zullen wij de gedeputeerde dan eerst aan het woord laten en daarna de interruptie plegen?

De heer **Hageman** (D66): Hij heeft er al iets over gezegd.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ik heb alleen maar het woord "motorrijtuigenbelasting" gebruikt.

De **voorzitter**: Zullen wij dan even wachten op de opmerkingen van de gedeputeerde over de motorrijtuigenbelasting? Hij heeft alleen maar gezegd dat hij het erover gaat hebben.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ik kijk even naar de heer Hageman, want ik heb gezegd dat de opbrengt van de motorrijtuigenbelasting zodanig is dat wij zien dat dit in de correctie een belangrijke rol speelt bij de algemene uitkering.

De heer **Hageman** (D66): Laat ik maar even mijn vraag stellen want ik sta hier nu toch.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Daarover gaat de voorzitter, mijnheer Hageman.

De **voorzitter**: De heer Hageman heeft het woord.

De heer **Hageman** (D66): Als ik het goed begrijp zegt de gedeputeerde eigenlijk dat het niet indexeren of het niet benutten van de capaciteit van de Motorrijtuigenbelasting ertoe leidt dat de provincie Noord-

Brabant een negatieve uitkering dreigt te krijgen uit het Provinciefonds. Klopt dat?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Nee, dat klopt niet. Ik heb het niet over de tarifiëring maar over het volume. Dat volume is zodanig dat het een rol speelt.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Hoorde ik het goed dat de gedeputeerde zei dat wij de brede doeluitkeringen moeten gebruiken waarvoor zij bestemd waren? Ik herinner me dat wij nog een groot bedrag hadden rondom de jeugdzorg en dat is met het Bestuursakkoord teruggevloeid naar de algemene middelen. Dat is dan toch in tegenstelling tot wat de gedeputeerde zegt.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Mevrouw Brunklaus, als de doeluitkering ophoudt omdat er geen doel meer is, vloeit het restant natuurlijk naar de algemene middelen. Wij proberen voor u een integrale afweging te faciliteren. Er zit ook bij ons een drijfveer om zo veel mogelijk breed afweegbaar te maken en niet alles in specifieke uitkering naar ons toe te krijgen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik heb daar alle begrip voor. Ik hoor wat de gedeputeerde doet en dat is prima. Hij moet goed op de winkel passen. Het is dus niet zo dat het altijd aan dat doel besteed wordt? Het is dus niet zo extreem als de gedeputeerde zei?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Dit wordt te technisch, mevrouw Brunklaus. Het is echt afhankelijk van de specifieke afspraken die rond een bepaald doel gemaakt zijn. Dat zullen wij op dat moment met elkaar kunnen wegen. Het is ook onderdeel van de discussie in de commissie-Jansen. Ik probeer tempo te maken, voorzitter. Er zijn twee moties ingediend die betrekking hebben op de motorrijtuigenbelasting. De beantwoording is eigenlijk eenduidig.

De **voorzitter**: Noemt u de moties even bij nummer plus het oordeel.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Dan gaat mijn administratie een beetje door de war. Ik wilde er dadelijk even specifiek op ingaan.

De **voorzitter**: Het begrip "dadelijk" is echt niet meer van toepassing. U hebt uw spreektijd al zo ruim gebruikt, dus echt even tempo!

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Het betreft motie M36 of amendement A5 en amendement A6. Volgens mij is amendement A6 ook gekoppeld aan motie M15. Wij ontraden beide moties, juist vanuit een risicoprofiel willen wij de motorrijtuigenbelasting heel graag blijven zien als een algemeen dekkingsmiddel en niet als een beleidsinstrument. Dat geldt dus zowel voor de motie van de PVV als voor de motie van GroenLinks.

Ik kom nu bij het immunisatievermogen en motie M2 van het CDA. Mijnheer Steenbakkers, ik zou toch even naar de term "degelijk" willen. Bij degelijk wil ik graag opmerken dat wij ons de kop niet gek moeten laten maken door nu overhaast met een adviesraad – een geïnstitutionaliseerde vorm – aan de slag te gaan. Ik vond het debat dat u had met de heer Heijmans eigenlijk wel heel goed aantonen wat wij willen doen, namelijk het kennis delen op het punt van risico's. Dat is wat wij moeten doen. Wat is er op het punt van immunisatievermogen aan de hand? Wat hebben deskundigen ons daar te vertellen? Ik denk dat uiteindelijk het belangrijkste voor risicobeheersing is dat zo veel mogelijk mensen weten welke risico's wij lopen. Om te beginnen u, mijnheer Steenbakkers. In de huidige vorm moet ik die motie ontraden omdat ik het zelf een risico vind om nu geïnstitutionaliseerd met zo'n adviesraad aan de slag te gaan. Ik wil u graag

uitnodigen om met elkaar eerst goed de diagnose vast te pakken. Ik kijk zeker even naar het college dat hiervoor de basis heeft gelegd. Wij hebben hele degelijke afspraken met elkaar gemaakt over het immunisatievermogen als het gaat om de 122,5 miljoen euro. Bij de huidige sombere voorspellingen duiken wij pas in 2019 onder die norm. Motorrijtuigenbelasting versus elektrisch rijden is ook niet volgend jaar aan de orde. Nogmaals ik ontraad de motie, maar wil haar wel zien als een toezegging om het punt van de kennisdeling met elkaar in te vullen.

Voorzitter. Ik loop even mijn administratie langs. Amendement A5 en motie M36 heb ik behandeld. Dat geldt ook voor amendement A6 en motie M15. Motie M2 over het instellen van een financiële adviesraad wil ik ontraden in ruil voor de toezegging om met elkaar de diagnostiek te delen. Het is eigenlijk een suggestie want u gaat er met het platform planning en control ook voor een deel over.

Ik heb nog twee moties over. De eerste betreft motie M23. Ik ben hier eigenlijk alleen maar uw koerier want met deze motie spreekt GroenLinks het presidium aan. Ik kan die motie slechts terugleggen in uw midden. Ik vind het vanzelfsprekend dat u daarover met elkaar een oordeel velt en niet wij als college.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Fijn dat de gedeputeerde dat doet. Het is onze bedoeling om Provinciale Staten te verzoeken om te bespreken hoe de ondersteuning van PS overzichtelijker, scherper en ruimhartiger kan worden vormgegeven. Wij zullen die motie in die zin wijzigen. Het is echt een oproep aan PS.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Als GS maar twee smaken heeft, hebben wij geen bezwaar, maar het is eigenlijk: niet van toepassing.

Als laatste motie M35 van de fractie van de CU/SGP: "Stimulering bouw sociale huurwoningen".

Inhoudelijk is het erg belangrijk dat wij daarmee aan de slag gaan, maar eigenlijk geeft de heer Vreugdenhil ons twee verkeerde opdrachten. Ik kan niet anders dan deze motie ontraden maar nodig de heer Vreugdenhil ook uit om nog eens naar de formulering te kijken. Het overleg met minister Blok is echt aan de corporaties zelf en aan degenen die daar toezicht op houden. Ik vind niet dat ik moet inbreken en met minister Blok moet gaan overleggen over de regels van de corporaties. Hier moeten de verantwoordelijkheden echt begrensd worden. Als op regionaal niveau die problematiek helder wordt, is het aan gemeenten om dat te doen in hun rol als toezichthouder op de corporaties. Het gestelde achter het tweede gedachtestreepje vind ik ook ingewikkeld, want daarin wordt eigenlijk voorgesteld om ruimte te geven aan gemeenten die sociale huurwoningen willen bouwen. Ik heb zojuist aangegeven dat het ook op het gebied van woningbouw heel erg nodig is dat gemeenten samenwerken en dat gekeken wordt waar de vraag is en waar deze moet worden ingericht. Als ik 66 gemeenten krijg die extra sociale huurwoningen willen bouwen, zijn wij volgens mij niet op de goede manier bezig. Wij hebben juist een balans op de woningmarkt nodig om te kunnen voldoen aan de vraag die er zeer zeker is. Er wordt echter op dit moment niet gebouwd omdat de afspraken daarover onvoldoende zijn en gemeenten in de regel nog te autonoom kijken naar wat er in de eigen gemeente aan de hand is.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik ga mee in de argumentatie van de gedeputeerde. Voordat wij argumenten geven waarom niet, wil ik de suggestie van de gedeputeerde omarmen dat wij de gemeenten oproepen om daaraan gezamenlijk invulling te geven en dat wij daar als provincie positief tegenover staan.

De gedeputeerde heeft ook gelijk met zijn antwoord over het in overleg treden met minister Blok. Ik denk dat wij hetzelfde voelen. Het was voor ons ook duidelijk een signaalmotie. Ik hoor hoe de gedeputeerde met dit vraagstuk omgaat. Voor ons is er een belangrijk signaal afgegeven. Het is aan de gemeenten in samenwerking met de provincie en derhalve kunnen wij de motie intrekken.

De **voorzitter**: Motie M35 is ingetrokken en maakt derhalve geen onderwerp meer uit van beraadslaging.

Motie M23 is in die zin gewijzigd dat het dictum thans luidt:

"verzoeken Provinciale Staten:

- te bespreken hoe de ondersteuning van PS overzichtelijker, scherper en ruimhartiger kan worden vormgegeven,
en gaan over tot de orde van de dag."

Deze gewijzigde motie maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. M23a.

Daarmee is een einde gekomen aan een lange eerste termijn van natuurlijk ook een zeer omvattende begroting. U hebt buitengewoon veel te berde gebracht en ik hoop dat u hebt kunnen luisteren naar de even uitvoerige beantwoording van het college. U snap al dat ik toewerk naar een zo kort mogelijke tweede termijn. Ik stel voor dat wij die gaan voorbereiden. Ik inventariseer even hoeveel tijd daarvoor nodig is. Ik denk dat het mogelijk moet zijn om na een kwartier weer te beginnen, maar ik kijk even rond.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik wil u vragen of in dit kwartier ook gelegenheid is om iets tot ons te nemen, voedsel of zo; ik doe maar een voorstel.

De **voorzitter**: Er is erg laat geluncht. Wij hebben nog een aantal voorstellen te gaan. Wij ronden de tweede termijn af. Dan behandelen wij nog een of twee voorstellen en daarna is er gelegenheid om wat te eten. Ongetwijfeld zal er nu ook ergens een versnapering staan.

Wij gaan kort schorsen. Ik stel voor een kwartier.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Ik vind een kwartier echt te kort. Wij moeten alle moties nalopen, een sanitaire stop maken, etc.

De heer **Heijmans** (SP): Dat is ook te kort.

De **voorzitter**: Het was mijn openingsbod, dat begrijpt u. Ik wil echter niet heel veel verdergaan, het moet betrekkelijk efficiënt gebeuren. Ik wil er twintig minuten van maken, maar dan moet het ook echt gebeurd zijn.

De vergadering wordt geschorst van 17.30 uur tot 17.50 uur.

De **voorzitter**: Wij beginnen nu met de tweede termijn. Het woord is allereerst aan de heer Van Gruijthuijsen van de fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Wij zien af van de tweede termijn.

De **voorzitter**: Dat schiet lekker op. Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Ik heb een aantal kleine punten en mijn collega Stijn Steenbakkers zal ook een aantal kleine punten voor zijn rekening nemen. Ik begin met de jeugdzorg. Naar aanleiding van de motie van Lokaal Brabant hebben wij daarover in het debat met elkaar gesproken. Het CDA vindt dit een belangrijk punt. De nationale kinderombudsman heeft aangegeven dat de transitie geslaagd is maar dat de transformatie nog wat zorgen baart. Wij zijn het met de gedeputeerde eens dat

de verantwoordelijkheid nu bij de gemeenten ligt en dat wij niet in geld moeten bijdragen. In de vorige periode hebben wij de toezegging gedaan om de jeugdzorg niet zomaar over de schutting te gooien. Wij zien wel dat het noodzakelijk is om te kijken of wij richting die transformatie de partijen echt bij elkaar kunnen brengen en daarvoor een plan van aanpak te maken. Wij hebben daarom met steun van vele partijen een motie ingediend die wij graag in stemming willen brengen.

De **voorzitter**: Door de leden mw. Van der Sloot, mw. Brunklaus, Van Hattem, Heijman, Van der Wel, Vreugdenhil, Van Overveld en Heijman wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015, constaterende dat:

- de Nationale Kinderombudsman in zijn rapportage van 28 oktober 2015 constateert dat, na de overdracht van de jeugdzorg (transitie) naar de gemeenten, de voorgenomen inhoudelijke veranderingen en maatwerk (transformatie) nog moeizaam vorm krijgen;
 - hij constateert dat de toegang tot de jeugdhulp via wijkteams op veel plaatsen nog niet sterk georganiseerd is. Als één van de oorzaken noemt hij dat er te weinig expertise aanwezig is "aan de voorkant" om snel passende hulp te kunnen bieden. Ook signaleert hij gebrekkige afstemming tussen gemeenten onderling en tussen gemeenten en jeugdzorginstellingen;
 - de Transitie Autoriteit Jeugd (rapportage april 2015) eveneens stelt dat "investeren aan de voorkant essentieel is bij het transformeren van de jeugdhulp";
 - continuïteit van zorg vervalt per 2016 en er nog veel onduidelijkheid is over de invulling van de zorgplicht die gemeenten hebben,
- overwegende dat:
- betrokken partijen in Noord-Brabant zich herkennen in deze signalen en zorgpunten; Provinciale Staten in november/ december 2014 bij de overdracht van de jeugdzorg hun betrokkenheid hebben uitgesproken en aan het college hebben gevraagd om 'de vinger aan de pols te houden';
 - het college groot belang hecht aan de sociale veerkracht van Brabant en de Brabanders, roepen het college van Gedeputeerde Staten op:
 - betrokken partijen (gemeenten, jeugdzorginstellingen, cliënten) te stimuleren en te faciliteren om écht werk te maken van de transformatie van de jeugdhulp;
 - samen met hen een plan van aanpak te ontwikkelen waarin aandacht voor:
 - Afstemming gemeenten onderling verbeteren;
 - Deskundigheid van de specialistische jeugdzorg inbrengen in de toegang;
 - Borgen van expertise over bepaalde specifieke vormen van jeugdzorg in de regio;
 - Integraliteit van de decentralisaties bevorderen;
 - Kennisdeling en visievorming ondersteunen bijvoorbeeld aan de hand van goede voorbeelden (o.m. Gilze-Rijen);
 - dit plan van aanpak, met zonodig een bescheiden financiële paragraaf, aan te bieden aan Provinciale Staten, op zo kort mogelijke termijn, in ieder geval ruim voor de Perspectiefnota; en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van beraadslaging en krijgt nr. M38.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voorzitter. Wij steunen deze motie en trekken onze motie M29 in.

De **voorzitter**: Motie M29 is ingetrokken en maakt derhalve geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Wij merken in het debat dat in het kader van de bestrijding van drugs de inzet van de Taskforce breed gewaardeerd wordt.

De heer **Heijmans** (SP): Bij voorbaat mijn excuses mevrouw Van der Sloot. Ik moest even met iets anders bezig zijn. Misschien hebt u uw motie over de jeugdzorg al verduidelijkt. Ik meen gehoord te hebben dat u daarover zojuist begon.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Sterker nog, ik heb de motie al ingediend.

De heer **Heijmans** (SP): Moet ik het dictum zo lezen dat u eigenlijk tegen het college zegt: stel ook financiële middelen beschikbaar.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Het zullen alleen financiële middelen zijn voor het proces. Het zijn geen financiële middelen om gemeenten tegemoet te komen bij tekorten in de jeugdzorg. Wij vinden dat die verantwoordelijkheid echt bij de gemeenten zelf ligt. Dit is geheel in lijn met het verhaal van de gedeputeerde.

De heer **Heijmans** (SP): Met andere woorden: wij gaan geen kindplaatsen betalen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dat zou ik graag willen, maar dat is niet aan ons. Ik ga verder met het onderdeel drugs. Wij hebben van de gedeputeerde gehoord dat er op 8 december met de gemeenten wordt gesproken over het versnellen van het tempo van bestuurlijk afpakken. Dat vinden wij hartstikke goed. Daarom willen wij van ons amendement een motie maken en trekken het amendement in.

De **voorzitter**: Amendement A2 is ingetrokken en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Door de leden mw. Van der Sloot, mw. Van der Kammen, Heijman, Vreugdenhil en mw. Surminski wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2015 behandelend het Statenvoorstel 69/15 inzake Begroting 2016, concluderende dat:

- de Taskforce Brabant-Zeeland goede resultaten behaalt met het aan de voorkant verstoren van georganiseerde misdaad. Daarnaast wordt het crimineel vermogen gezien als een voorwaarde voor drugsproductie en drugshandel;
- in de strijd tegen georganiseerde criminaliteit, criminelen nog meer getroffen kunnen worden in hun motief: het financieel en materieel gewin;
- Brabantse gemeenten voor miljoenen boetes en vorderingen hebben uitstaan bij criminelen, die niet geïnd (kunnen) worden;
- de Taskforce Brabant-Zeeland met behulp van het nieuwe project voor bestuurlijke incasso, genaamd "Bestuurlijk Afpakken", gemeenten met succes helpt om het geld terug te halen';
- voor heel Brabant op dit moment slechts 2 medewerkers beschikbaar zijn;
- een tijdelijke versterking van het project Bestuurlijk Aanpakken helpt om tempo te maken om de groei en impact van de georganiseerde criminaliteit in Brabant te stoppen;
- in gezamenlijkheid een slag kan worden geslagen in de aanpak van drugscriminaliteit,

verzoekende Gedeputeerde Staten:

- na een positieve evaluatie, met een voorstel te komen voor de continuering van de Taskforce na 2017, met bijbehorend kostenoverzicht;
- in dezelfde lijn van de huidige werkzaamheden maar eveneens met een verdiepingsslag: gemeenten worden (beter) geïnformeerd over de beschikbare tools;
- na te gaan op welke wijze en tegen welke kosten en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M39.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): De toekomst van de landbouw is van levensbelang. Wij zien dat heel veel partijen in het debat van vandaag dit een belangrijk punt vinden en dat wij daarmee vooruit moeten. Het bevreemde ons een beetje dat de desbetreffende motie die wij heel goed vinden en ook ondersteunen, door de gedeputeerde werd afgeraden. Tegen D66 zeggen wij dat wij die motie graag ondersteunen en blij zijn dat zij die heeft ingediend.

Ik ga door naar de A67. Het CDA is en blijft consequent. Wij houden het amendement voor de versnelling van de A67 vast. Wij zijn blij met toezegging van de gedeputeerde over het inhaalverbod. Wij zullen elkaar daarover zeker nog spreken. Mijn college Stijn Steenbakkers vervolgt deze termijn.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Wij begonnen vanochtend met de Tuin der Lusten en dat nog wel op vrijdag de 13de. Ik voel dat ik nog steeds midden in die tuin sta. Hartelijk dank voor de toezegging van gedeputeerde Van Merrienboer in het kader van motie M2 om over de inhoud met elkaar door te spreken. Het gaat ons niet zozeer om de vorm. Daar zat kennelijk het probleem bij de gedeputeerde, het gaat ons erom dat dit probleem op de kaart komt, dat wij er inhoudelijk mee aan de slag gaan. Als dat bijvoorbeeld kan gebeuren in het platform planning en control en dat wij dan advies kunnen krijgen, vinden wij dat geweldig en houden wij die motie aan.

De **voorzitter**: Motie M2 wordt aangehouden en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van beraadslaging.

De heer **Steenbakkers**: (CDA): Onze additionele vraag daarbij is of de gedeputeerde in het platform kan toelichten op welke manier hij risico's aan de inkomstenkant daarin kan meenemen en aan ons voorleggen. Ik heb hierop in tweede termijn graag een reactie van de gedeputeerde.

Mijn volgende punt betreft de EU-gelden en dan kijk ik naar gedeputeerde Pauli. Fantastisch, mijnheer Pauli, dat u hier gaat staan en laat zien dat de EU-zak in Brabant nog groter is dan in Limburg – dat doet ons erg deugd – en dat u daarbij een concreet bedrag noemt: zoveel hebben wij al en bovendien zegt hij dat ik te weinig ambitieus ben. Dat neem ik ter harte. Ik vind het mooi dat hij dit heeft gezegd. De uitdaging die ik nu bij de heer Pauli neerleg is: u hebt het hier nu in het openbaar gezegd, dan kan het ook geen kwaad om dat nummertje in de begroting te zetten. Dan kunt u bepalen welk nummer dat is. Het is niet bedoeld om u daarop af te rekenen of wat dan ook, het is bedoeld om het inzichtelijk te maken voor Provinciale Staten. Dit is een voorbeeld van hetgeen waar college Uijlenhoet in de breedte op springt. Wij trekken de motie M1 in.

De **voorzitter**: Motie M1 is ingetrokken en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van beraadslaging.

De heer **Steenbakkers** (CDA): De motienummers beginnen mij te duizelen. Ik hoor graag van de gedeputeerde of hij dat kan doen. Hij mag dan zelf het bedrag bepalen. Als dat bedrag hoger ligt dan in

Limburg, werkt dat ook stimulerend in de richting van onze Limburgse vrienden. Dat zal de heer Koopmans ter harte nemen, want dat werkt enorm prikkelend bij hem.

Ik had in eerste termijn geen tijd meer om een vraag te stellen over de BOM (Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij). In de begroting zien wij een afboeking die met name betrekking had op het Participatiefonds. Dat kan natuurlijk altijd gebeuren. Is het mogelijk dat BOM-gedeelte mee te nemen in de algehele bijpraatsessie van de Staten? Wij zouden daarbij graag wat meer gevoel krijgen. Wij zien dat er de laatste tijd dingen gebeuren in de governance en daarover willen wij toch even doorpraten.

Ik zat bijna in de fontein van de Tuin der Lusten toen de heer Pauli begon over het Breedbandfonds en zei dat hij waarschijnlijk voor het eind van het jaar komt met iets waarover hij nu nog niet te veel kan zeggen omdat de laatste biedingen nog moeten binnenkomen. Dat begrijpen we en dat wachten wij met heel veel positieve gevoelens af.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Als ik zo naar de klok kijk, stel ik vast dat mijn jaarlijks hoogtepunt vandaag wel erg lang wordt uitgesteld.

Wij hebben een uitgebreide beantwoording gehad en dat betekent dat ik vrij kort kan zijn. Ik had nog een aantal zaken in eerste termijn willen aanroeren, maar gezien het verloop van dit debat denk ik dat het niet goed is om nu nog met een hoop echt nieuwe punten aan te komen.

Ik wil nog een tweetal zaken vragen aan het college. Er wordt geconstateerd dat 30% à 40% van wat er op de wereld geproduceerd wordt voor humane consumptie wordt weggegooid. Je ziet dat hier op het provinciehuis ook gebeuren met ons voedsel maar je het ziet ook in de hele provincie. Is het college bereid om te kijken wat de provincie kan doen tegen deze hopeloze verspilling, natuurlijk intern maar spelen wij buiten dit huis hierin ook een rol bij onze economische sector?

Van gedeputeerde Van der Maat zou ik graag willen weten of hij iets kan zeggen over de stand van zaken rondom de sanering van de spoorwegovergangen op de Brabantroute. Is daar de laatste tijd vooruitgang geboekt of zijn er nog ontwikkelingen te verwachten in de nabije toekomst?

Dan kom ik bij een aantal antwoorden die ik van het college gehad heb of soms niet gehad heb. Je moet het maar hebben van je eigen gedeputeerde. Ik heb zelfs gedreigd een motie in te dienen over een bodemexpertisecentrum. Vervolgens zegt de gedeputeerde er niets over, dus kan hij het krijgen. Ik zal een motie indienen. Nogmaals, het doel van deze motie is de nuttige en vele kennis die in en buiten Brabant aanwezig is over verstandig bodembeheer bij elkaar te brengen, want dat is thans niet zo. Als je als burger of bedrijf vragen hebt op dat gebied kun je eigenlijk nergens terecht. Dat moet dit bodemexpertisecentrum veranderen.

De **voorzitter**: Door het lid Heijmans wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 13 november 2015, constaterende dat:

- de provincie streeft naar duurzaam gebruik van de ondergrond, een vitale bodem en de overgang naar meer duurzame vormen van landbouw,
- overwegende dat:
- om een echte transitie naar duurzame landbouw te kunnen bewerkstelligen kennis van goed bodembeheer onontbeerlijk is;
- er nog geen voorziening bestaat waarin kennis van goed bodembeheer gebundeld is en waar men terecht kan voor educatie en informatie over goed bodembeheer of voor specifieke vragen hierover, vragen het college:
- de mogelijke oprichting van een bodem expertise centrum te onderzoeken en hierover te rapporteren aan Provinciale Staten om zo mogelijk goed bodembeheer en duurzame landbouw te bevorderen,

en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M40.

De heer **Heijmans** (SP): Op mijn dreiging met een motie over de mantelzorg is wat mij betreft het antwoord van de gedeputeerde voldoende om in ieder geval te zeggen dat wij tot februari zullen afwachten wanneer wij daarover verder zullen spreken. Ik wil nog een keer zeggen dat er in deze Staten enorm veel steun is voor de mantelzorgers in Brabant en verwacht dan ook van deze gedeputeerde dat hij met goede voorstellen komt.

Ik denk dat het goed is om op korte termijn in de B5 te spreken over het probleem van de verwarde rondlopende mensen.

Dan kom ik bij de motie over TTIP. Ik heb die motie niet voor niets in eerste termijn ingediend. Het was eigenlijk niet eens mijn bedoeling om hiermee het college lastig te vallen. Ik bedoelde een uitspraak te vragen van deze Staten die een ruggensteun zou kunnen zijn voor het college om de gang van zaken rond dat TTIP-verdrag kritisch te volgen. Er lijkt nu een tegenstelling te ontstaan en daarom wil ik niet alleen deze motie intrekken maar vervangen door een nieuwe motie die qua tekst precies hetzelfde is maar dit keer mede wordt ingediend door GroenLinks en de Partij voor de Dieren. U zult zien dat er eerder een motie is ingediend door GroenLinks en de Partij voor de Dieren. Voor de mensen die zich afvragen wat dat voor een zoekplaatje is, in de motie van GroenLinks staat ook het woordje CETA. Dat is een Europees-Canadees handelsverdrag. In de gewijzigde motie die wij nu indienen wordt alleen over TTIP gesproken.

De **voorzitter**: Motie M6 is in die zin gewijzigd dat zij nu mede ondertekend wordt door de leden Uijlenhoet van de fractie van GroenLinks, mevrouw Surminski van de fractie van de Partij voor de Dieren en Heijman van de fractie van Lokaal Brabant.

Deze gewijzigde motie maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. M6a.

De heer **Heijmans** (SP): In eerste termijn hebben wij een pittig debatje gevoerd over een motie over een jeugdloonvrije provincie Noord-Brabant. Ik mag deze motie mede indienen namens GroenLinks en ik doe een dringend beroep op deze Staten om geen genoegen te nemen met de onrechtvaardigheid dat iemand van 18, 19 of 20 jaar het met zo'n kleine €700 bruto moet zien te rooien. Ik heb al gezegd dat deze mensen net zo productief zijn als iemand die 10, 15 of 20 jaar ouder is. Mensen moeten een loon hebben waarvan zij een beetje normaal kunnen leven.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik zou de heer Heijmans willen vragen of er enige nuance kan zitten in dat verhaal. Ik ben het er helemaal mee eens dat voor mensen die gediplomeerd zijn en die de arbeidsmarkt opkomen er geen verschil moet zijn, maar er gaan ook mensen de arbeidsmarkt op – en dan praat ik vanuit mijn ROC (Regionaal Opleidingscentrum) – met een gecombineerde leerwerkbaan. Die zijn dan ook werknemer maar die hebben de grootste moeite om op die manier hun opleiding te mogen doen. Het is een leerstijl die bij heel veel jongeren past. Als deze jongeren minder kans maken om een gecombineerde leerwerkbaan omdat er zo'n hoge eis wordt gesteld aan de werkgevers, gaat de motie echt de verkeerde kant op. Het zijn immers nog lerende jonge mensen.

De heer **Heijmans** (SP): Het is duidelijk dat deze motie niet lukraak geldt voor elke jongere in die leeftijd. Een leerwerkplaats is natuurlijk een heel andere situatie. Wij hebben het hier over jongeren die gewoon een normaal contract hebben – helaas is dat tegenwoordig bijna altijd een jaarcontract want vaste contracten bestaan bijna niet meer – en die met het minimumjeugdloon geconfronteerd worden.

Leerwerkplaatsen zijn wat mij betreft een heel ander verhaal. Dan ben je nog lerende en is het terecht dat je geen volwaardig loon verdient.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter, een punt van orde. In eerste termijn werd gesproken over het niet in debat gaan over nog niet ingediende moties, omdat de rest van de Staten daarover niet mee kan discussiëren. Zou ik de voorzitter mee kunnen geven dat dit ook in tweede termijn geldt?

De **voorzitter**: U hebt een correct punt, mijnheer Van Gruijthuijsen, maar het onderwerp is al uitvoerig besproken. Men komt daarop terug en naar aanleiding daarvan wordt deze motie ingediend. Ik ben het eigenlijk wel met u eens. Laten wij de motie indienen en dan komen we er zo dadelijk nog wel op terug. Overigens is het sowieso goed om moties waarvan u nu al weet dat u die gaat indienen, zo snel mogelijk aan de voorzitterstafel in te leveren, zodat het debat vlot kan doorgaan in de richting van de stemmingen.

Mevrouw Knoet, ik geef u de gelegenheid uw zin af te maken. Dan stop ik dit debat en gaan wij verder nadat de motie is ingediend.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik vraag de heer Heijmans om dat onderscheid echt te maken, want een leerwerkbaan is een heel normale arbeidsverhouding werknemer/werkgever. Wij kunnen de motie op deze manier niet steunen en dat zou jammer zijn.

De heer **Heijmans** (SP): Ik zou nog als toelichting willen geven dat er al aardig wat voorbeelden zijn van gemeenten – de gemeente Den Haag, de gemeente Rotterdam en de gemeente Zwolle – die uitgesproken hebben een jeugdloonvrije gemeente te zijn. Er zijn ook al bedrijven die zeggen niet meer met dat minimumjeugdloon te werken. Dus zo bijzonder is het niet. Wij moeten ook niet denken dat wij hier de revolutie aan het ontketenen zijn als wij deze motie zouden aannemen. Wij doen gewoon wat heel veel andere mensen al gedaan hebben.

De heer **Kutlu** (D66): Ik wil graag een verduidelijking van het verhaal van de heer Heijmans. Als u een jeugdloonvrije regio wilt hebben, moet u rekeninghouden met het feit dat een regio niet losstaat van landelijke afspraken die in de cao's (collectieve arbeidsovereenkomsten) gemaakt zijn. Het gaat volgens mij om jeugdfunctieschalen en niet om jeugdlonen. Volgens mij vraagt de motie om die functieschalen tot 18 jaar niet meer van toepassing te laten zijn. Maar wij hebben wel met de landelijke cao's te maken. Hoe gaat de heer Heijmans daarmee om?

De heer **Heijmans** (SP): Heel eenvoudig, het is namelijk nergens verboden om boven de cao te gaan zitten. Je mag er niet onder gaan zitten.

De **voorzitter**: Ik stop dit debatje. Wij gaan de motie indienen en die zal zo snel mogelijk worden vermenigvuldigd. Ik doe nogmaals een oproep om moties die u nog wilt gaan indienen alvast bij de voorzitterstafel in te leveren.

Door de leden Van Meel en mw. Brunklaus wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Provincie Noord Brabant, bijeen op 13 november 2015, constaterende dat:

- een achttienjarige die afhankelijk is van minimumjeugdloon bij een volledige werkweek een inkomen verdient dat bijna 300 euro onder de armoedegrens ligt;

- jongvolwassenen die het minimumjeugdloon verdienen hiermee dus niet of nauwelijks een zelfstandig bestaan kunnen opbouwen;
- de strijd van Young & United, een beweging van werkende jongeren, voor een volwassen loon voor jongvolwassenen vanaf 18 jaar op steeds meer maatschappelijke steun kan rekenen, overwegende dat:
- de gemeenteraden van Amsterdam, Zwolle en den Haag al hebben verklaard hun steden 'jeugdloonvrij' te willen maken;
- er inmiddels ook commerciële bedrijven zijn die het jeugdloon hebben afgeschaft;
- het de Provincie zou sieren om op korte termijn dit goede voorbeeld te volgen: niet alleen omdat de jongeren van Noord Brabant recht hebben op een eerlijk loon, maar ook omdat hiermee een krachtig signaal wordt afgegeven aan de landelijke politiek, verzoeken het college:
- voor jongeren van 18 tot 23 jaar oud, die werkzaam zijn voor de provincie Noord Brabant het regulier wettelijk minimumloon in plaats van het jeugdloon te laten gelden en de financiële gevolgen hiervan te verwerken in de begroting van 2016;
- aan leveranciers waarvan de provincie Noord Brabant diensten afneemt, daar waar dat aanbestedingsrechtelijk mogelijk is, als voorwaarde te stellen dat zij 18-plussers geen jeugdloon maar een regulier volwassenenloon betalen, en gaat over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van beraadslaging en krijgt nr. M41.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Lovende woorden horen wij van het college over de economie. De vraag is of dat wel terecht is. Want wat merkt de Brabander anno 2015 of dadelijk anno 2016 daarvan? De portemonnee van de Brabander wordt leeggeroofd en de kosten stijgen almaar. Het college zou zich moeten beperken tot haar kerntaken. Daar gaat veel mis, en daar horen we het college helemaal niet over.

Er ligt een motie van de coalitiepartijen met de titel "Bevorderen landbouwinnovatie". Deze motie riep bij onze fractie wat verwarring op. Is het nou een motie van wantrouwen aan het eigen college? Misschien kan dat nog worden opgehelderd.

Samen met het CDA dienen wij nog een motie in over akkerdistels. In de vorige periode is de verordening daarover zonder overleg ingetrokken.

De motie over zonnepanelen wil het college hier zonder nadenken omarmen. De conclusie van het Centraal Planbureau is glashelder als het gaat om zonnepanelen. Ik citeer: "Mocht – om wat voor een reden dan ook – zowel wind op land als opslag van CO2 niet tot stand komen, dan leiden de hoge inpassingskosten van zonnecellen ertoe dat de elektriciteitsprijs in 2050 verdubbelt, zelfs als de kosten van zonnecellen zelf met twee derde dalen." Niet alleen het CPB, maar jaren geleden ook al de Europese commissie concludeert dat de energierekening van de burgers alleen maar zal stijgen. En voor dat onverantwoordelijk beleid wil dit college dus verantwoordelijk zijn! Het is werkelijk niet te geloven.

De asieltsunami zorgt voor een onaanvaardbare druk op de leefbaarheid. De Brabanders moeten de rekening betalen van de asielopvang, woningen, zorgkosten, uitkeringen enzovoorts. Tegelijkertijd mag de Brabander achteraan staan in de rij voor sociale huurwoningen. Het college geeft niet thuis als het gaat om de belangen van de Brabanders, maar danst naar de pijpen van asieleisers. Wij dienen vandaag de motie nogmaals in over het niet beschikbaar stellen van woningen uit de Brabantse Verkoopgarantie voor asielopvang of statushouders.

De **voorzitter**: Door de leden Van Hattem, Boon en Kuijken wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015 ter bespreking van de begroting 2016, constaterende dat:

- Provinciale Staten in 2014 zonder evaluatie of overleg met de agrarische sector de akkerdistelverordening heeft ingetrokken;
 - terreinbeheerders nu niet meer verplicht kunnen worden om akkerdistels te verwijderen;
 - Brabantse boeren sinds de intrekking van de akkerdistelverordening veel hinder, overlast en schade ondervinden van akkerdistels, bijvoorbeeld in Halsteren;
 - Brabantse boeren ook overlast ondervinden van andere welig tierende onkruiden zoals stekelige distels, giftig Sint-Jakobskruiskruid (dodelijk voor mens en dier) en giftige reuzenberenklauw (kan brandwonden en blindheid veroorzaken),
- overwegende dat:
- door het intrekken van de akkerdistelverordening het risico bestaat dat agrariërs meer chemische bestrijdingsmiddelen gaan gebruiken;
 - het beleid betreffende het tegengaan van overlast door de verspreiding akkerdistels, Sint-Jakobskruiskruid en de reuzenberenklauw op agrarisch gebied meegenomen kan worden in de omgevingsverordening;
 - door het voorlopig opnieuw instellen van de akkerdistelverordening het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen voorkomen kan worden,
- verzoeken het college:
- de akkerdistelverordening voorlopig opnieuw in te stellen, om de periode tot de nieuwe omgevingsverordening van kracht is te overbruggen;
 - te onderzoeken hoe de bestrijding van akkerdistels en andere voor de agrarische sector schadelijke onkruiden in de omgevingsverordening kan worden meegenomen,
- en gaat over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van beraadslaging en krijgt nr. M42.
Door het lid mw. Kardol wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015, ter bespreking van de begroting 2016, constaterende dat:

- de woningen vanuit de Brabantse Verkoop Garantie (BVG) volgens de taakstelling zo snel mogelijk verkocht moeten
 - asielbeleid geen kerntaak voor de provincie is;
 - makelaardij geen kerntaak voor de provincie is,
- overwegende dat:
- het huisvesten van asielzoekers dan wel statushouders in BVG-woningen een marktversturende werking zal hebben,
- verzoeken GS:
- de woningen vanuit de BVG niet ter beschikking te stellen voor de huisvesting van asielzoekers dan wel statushouders,
- en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van beraadslaging en krijgt nr. M43.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. Wij kunnen het kort houden. Over veel onderwerpen is uitgebreid gedebatteerd. Het heeft niet veel zin om in herhaling te vervallen. Wij zijn blij met de enorm uitgebreide beantwoording van het college.

Voor ons blijft nog de vraag over aan gedeputeerde Van Merrienboer over het verbetertraject ten aanzien van de doelen, de prestaties enz. Wij willen daarop nog graag antwoord krijgen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Eerlijk gezegd heb ik maar één punt in deze tweede termijn. Ik wil namelijk even terugkomen op motie M25 van GroenLinks over het beter benutten en uitbouwen van de meetnetten. De gedeputeerde heeft gezegd dat er in principe al voldoende meetnetten zijn in Brabant en als er meer nodig mochten zijn, die toegevoegd zullen worden. Dat is goed te horen. Wij vragen ons af of er een integraal beeld bestaat van al die meetnetten, of de gegevens met elkaar in relatie worden gebracht en of de provincie daarin inzicht heeft. Misschien kan de gedeputeerde hierop in tweede termijn nog eens ingaan, want dat is nu juist wat belangrijk vinden. Van het antwoord hangt af of wij deze motie zullen steunen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Ik dank het college voor de antwoorden op alle mondelinge en schriftelijke vragen die wij gesteld hebben.

Wij zijn ingegaan op de circulaire economie en de afrekenbaarheid van de economische doelen. Gedeputeerde Pauli heeft ons overtuigd. Hij heeft toegezegd dat wij hierover verder zullen spreken in de bijeenkomst over economie. Wij denken dat er nog een heel gesprek moet worden gevoerd over circulaire economie, maar wij trekken motie M22 nu in en motie M17 houden wij aan tot na de bijeenkomst over economie. Misschien komen wij daarop terug bij de Voorjaarsnota.

De **voorzitter**: Motie M22 is ingetrokken en motie M17 wordt aangehouden. Derhalve maken zij geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Wij trekken ook de motie M14 in over TTIP. Wij hebben die gecombineerd met de desbetreffende motie van de SP.

De **voorzitter**: Motie M14 is ingetrokken en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Op mijn verhaal over de uitstoot van stikstof kreeg ik als antwoord van gedeputeerde Van den Hout dat stikstof in alle programma's verwerkt zit en dat wij daaraan heel veel geld uitgeven. Ik heb het al een paar keer gevraagd maar nog steeds geen antwoord gehad, dus stel ik de vraag opnieuw en hoop dat gedeputeerde die zal beantwoorden. In de verslagen over de formatiegesprekken van VVD, D66 en PvdA staat letterlijk: In het financieel voorjaarsbericht is gemeld dat er een financieel tekort bij de aanleg van het rijksnatuurnetwerk kan ontstaan als gevolg van een versnelde realisatie door de komst van de PAS. Dit tekort is berekend op 70 tot 90 miljoen. Daar heb ik het over. Verder staat er dat u dat zou dekken uit het weerstandvermogen. Dat is mijn eeuwige vraag. Wij hebben een motie ingediend over de Biesbosch. De gedeputeerde zegt dat hij overweegt zich toch terug te trekken. Er staan twee vlakken op oranje: governance en beleid. De gedeputeerde meldt ook dat Zuid-Holland zich gaat terugtrekken uit de Biesbosch. Ik heb daar andere informatie over. Zuid-Holland wil uittreden omdat het park op zoek is naar een ander business model, maar Zuid-Holland handhaaft wel de subsidie en geeft zelfs extra geld voor gebiedsontwikkeling. Kan de gedeputeerde met die gedachte nog eens nadenken over de Biesbosch?

Motie M25 over het meetnetwerk houden wij aan tot de bespreking van het Provinciaal Water- en Milieuplan (PWMP).

De **voorzitter**: Motie M25 wordt aangehouden en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Goed, het is een hele boekhouding. Wij merken dat er veel sympathie ontstaat voor onze motie over de biologische boeren, maar wij denken toch dat de motie het niet zal halen. De gedeputeerde heeft ons geadviseerd deze motie aan te houden en dat gaan wij doen.

De **voorzitter**: Motie M26 wordt aangehouden en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Motie M20 is gewijzigd. GS gehoord hebbende, is het tweede verzoek komen te vervallen. Volgens mij hoeft er geen bezwaar meer te zijn tegen deze motie.

De **voorzitter**: Motie M20 is gewijzigd, het tweede verzoek is komen te vervallen. Deze gewijzigde motie maakt onderdeel uit van beraadslaging en krijgt nr. M20a.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Bij motie M16 "Fiets in de versnelling" was het verzoek van GS om deze aan te houden. Dat doen wij.

De **voorzitter**: Motie M16 wordt aangehouden en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Motie M19 gaat over veiligere fietspaden. Volgens ons moeten die breder worden. OP grond van het antwoord van GS trekken wij die motie in.

De **voorzitter**: Motie M19 is ingetrokken en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Als laatste kom ik dan bij motie M23. Ik heb zojuist een aangepaste versie ingediend.

De **voorzitter**: Motie M23 is in die zin gewijzigd dat het dictum thans luidt:

"verzoeken Provinciale Staten:

- te bespreken hoe de ondersteuning van PS overzichtelijker, scherper en ruimhartiger kan worden vormgegeven,
en gaan over tot de orde van de dag."

Deze gewijzigde motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M23a.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voorzitter. Ik had liever geen gebruik gemaakt van de tweede termijn, maar wij hebben nogal wat vragen gesteld waarop wij geen antwoord hebben gekregen. Wij zijn in ieder geval blij met de toezegging van gedeputeerde Pauli omtrent het verschaffen van inzicht in de positie van de werkloze 45-plusser. Wij vragen ons wel af wanneer wij daarover enig bericht kunnen

verwachten. Misschien kan hij iets daarover zeggen? Wij noemden daarbij een begrotingspost. Dat was een poging om daarbij een dekking aan te geven. Wij hadden ook een motie kunnen maken om het college te vragen zelf geld voor deze ambassadeur te zoeken.

Wij hebben in eerste termijn ook nog een vraag gesteld over het aantal arbeidsplaatsen dat tot nu toe gerealiseerd is in de vrijetijdseconomie. De vraag was: wat voorziet het college voor 2016? Die vraag mag wat ons betreft schriftelijk beantwoord worden.

Bij de Omgevingsdiensten heb ik vastgesteld dat er nog veel onzeker is met betrekking tot de afrekening. Ik heb gevraagd welke risico's wij daarbij lopen.

Ik heb ook vragen gesteld over het sportplan. Als je van de vijf grote evenementen één afhaalt, is dat behoorlijk. Als je van de twee grote evenementen er één weghaalt, is dat ook behoorlijk. Ik heb gevraagd waarom dat is gebeurd.

Ook heb ik een vraag gesteld over het nieuwe beleidskader erfgoed. Ik heb ook gevraagd welke gewekte verwachtingen nu niet worden waargemaakt. Ook hierop heb ik geen reactie gekregen. Op de stelling dat als er geen markt is, erfgoedcomplexen dus verdwijnen, is ook geen reactie gekomen, maar dat bedoelde ik toch echt vragend.

Mijn laatste vraag betrof de bijdrage aan een waterschap. Ik heb gevraagd naar de onderbouwing van die bijdrage en voor welk waterschap die bijdrage bestemd is.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ik moet het even overnemen van de heer Van Wel. Ik ben geen transgender een transgender geworden, voorzitter, maar hij moest vroeger naar huis.

Ik wil graag terugkomen op twee moties die wij hebben ingediend. Dat is allereerst de motie over elektronisch monitoren van luchtwassers.

De **voorzitter**: Wat is het nummer?

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ik weet het niet, hij heeft in zijn boosheid het briefje meegenomen.

De **voorzitter**: Wij kijken even, dan weten wij het zeker. Het is motie M31.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Prima, dank u wel. Er vindt wel degelijk controle door de provincie plaats in het kader van de Natuurbeschermingswet. Daarbij gaat het over ongeveer 1100 bedrijven die eens per drie jaar gecontroleerd worden, dus zeg maar 80 bedrijven per drie maanden. Er vindt echter geen controle plaats door gemeenten in het kader van het activiteitenbesluit. Dat is misschien de verwarring. Er is wel ervaring met de controle van gemonitorde luchtwassers, want sinds 1 januari 2013 hebben nieuwe installaties dat systeem al en vanaf 1 januari 2016 is dit verplicht voor alle installaties. Wij hebben daarover vragen gesteld en de antwoorden op die vragen waren juist voor ons aanleiding om te komen tot behandeling in de commissie en deze motie. Kenmerkend bij de problematiek die wij tegenkwamen, was het verhaal van het usb-stickje. Wij willen verbetering bereiken bij het verkrijgen van de data, analyses en interpretatie van de gegevens. Wij stellen daarom voor om per 1 januari samen met gemeenten en omgevingsdiensten te starten met dat onderzoek en te komen tot samenwerking en verbetering. Wij willen daarbij allereerst de knelpunten in kaart brengen. Wij vinden dit wel degelijk belangrijk en willen daarom deze motie gewoon in stemming brengen.

Wij hebben ook een motie ingediend over vangkooien, motie M30. De gedeputeerde stelde dat dit een legaal middel is. In het kader van de Flora- en Faunawet mag je echter geen onnodig dierenleed veroorzaken met je beheersmaatregelen. Bij vangkooien voor zwijnen is vastgesteld dat dit wel gebeurt als er andere dieren als reeën in terechtkomen. Een ree is een paniekdier, die vecht zich gewoon dood en zou eigenlijk tijdig vrijgelaten moeten worden. Dat gebeurt echter niet altijd en dat is voor ons een reden om als

provincie geen toestemming te geven voor het gebruik van een dergelijk middel. Er wordt nu proefgedraaid met vangkooien voor zwijnen. Heb ik het goed begrepen dat daarvoor geen toestemming verleend is en zijn die op dit moment illegaal? Is de gedeputeerde bereid actie te ondernemen om die proef te stoppen? Laten wij er maar van uitgaan dat het antwoord positief is en motie M30 intrekken. Wij vertrouwen erop.

De **voorzitter**: Motie M30 is ingetrokken en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Wij zijn onze eerste termijn begonnen met het neerzetten van de sociale veerkracht om zorg en ruimte te bieden aan mensen in Brabant maar ook aan nieuwkomers. Ik vind het mooi dat wij hier vandaag ook een ideologische debat hebben kunnen voeren. Ik heb ervan genoten om weer terug te zijn in een begrotingsbehandeling. Ik heb er ook van genoten dat de SP-fractie hier weer iets van haar ideologische veren laat zien. Ik heb ook genoten van een VVD-fractie die op het gebied van veiligheid laat zien daarvoor nadrukkelijk verantwoordelijkheid te willen nemen en niet alleen de verantwoordelijkheid bij de burgers zelf te leggen. Ik heb ook genoten van de D66-fractie die het aandurft om het veehouderijdebat niet alleen in oppositionele zin maar ook nu scherp te houden en aan te vuren. Ik denk dat het goed is om op deze manier het debat met elkaar te voeren, al had het misschien kunnen gebeuren bij het beleidsdebat, zodat wij veel meer invulling hadden kunnen krijgen in deze begroting. Wij zien allemaal dat het wijzigen van een begroting een heel grote stap is voor de coalitiepartijen. Laten wij dat maar voor 2016 bewaren.

Op vier punten van onze moties zou ik nog wat willen zeggen. Ik begin met motie M32 over XTC op festivals. Ik heb al tegen gedeputeerde Swinkels gezegd dat zijn argumentatie in ieder geval niet in lijn is met het coalitieakkoord, het is het een of het ander. Ik viel vervolgens van mijn stoel toen de gedeputeerde op een vraag van de VVD-fractie of hij bereid is om de BIBOB toe te passen op die festivals waaraan de provincie financiële steun verleent, zegt dat hij daartoe bereid is. Daarmee haalt hij zijn eigen argumentatie onderuit. Ik snap dat het schuurt, maar ik kan aan niemand uitleggen dat wij enerzijds festivals wel ondersteuning verlenen maar geen strenge eisen stellen, terwijl anderzijds wij ons druk maken over drugsafval in het buitengebied. Daarom is het helder als wij hier uitspreken dat op festivals waarvoor wij een vergunning verlenen of waaraan wij financiële steun verlenen, wij voorkomen dat daar die pillen gebruikt worden.

De heer **Meijer** (D66): Mijnheer Vreugdenhil, u bent het waarschijnlijk met mij eens dat het een beetje een gezocht haakje is om het gaan hebben over drugs in onze provincie. Ik wil uitnodigen om dat gesprek met elkaar te voeren, misschien wel in het verlengde van de evaluatie van de Taskforce, en dat wij gezondheid nadrukkelijk een belangrijke spil maken in dat debat. Op die manier kunnen wij samen in debat over het verschil tussen harddrugs en softdrugs, over de impact, over hoeveel jongeren er procentueel sterven aan een pilletje en hoeveel jongeren er sterven aan een overmatig gebruik van alcohol. Wij moeten dat debat in een goede context met elkaar voeren en niet hier aan de hand van een gezocht haakje.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik ben daartoe graag bereid, mijnheer Meijer. Ik denk ook dat het goed om dat debat met elkaar te voeren. Dat staat echter los van deze motie, want die richt zich sterk op een uitspraak in het coalitieakkoord waaraan een invulling gegeven moet worden en waarvoor wij graag kaders stellen aan het college. Nogmaals, ik denk dat het heel goed om dat debat met elkaar te voeren.

De heer **Meijer** (D66): Ik ben blij dat het coalitieakkoord nog steeds zegt dat wij ernaar streven ook dancefestivals in deze provincie te houden. Daarover heeft de gedeputeerde u van voldoende antwoord voorzien, mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Deryckere** (CDA): Ik wil toch even reageren op de opmerking van de heer Meijer van de fractie van D66. Het gaat hier om dancefestivals die de provincie wil organiseren en misschien medefinancieren. Als wij dat doen, kunnen wij ook zeggen dat die dancefestivals drugsvrij moeten zijn of in ieder geval moeten pogen dat te zijn. Het lijkt mij een totaal aan wil om daarvoor te strijden met zijn allen. Drugs is troep, de discussie daarover wil ik best voeren, maar drugs blijft troep.

De **voorzitter**: Er is een discussie aangekondigd en bovendien vanochtend al ingevoerd in de planning. Ik stop dus deze discussie en vraag de heer Vreugdenhil zijn betoog af te ronden.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik heb nog een paar punten. Met betrekking tot de laadpalen hebben wij geen begrijpelijk antwoord gekregen. Wij zien dat fase A is afgerond en dat fase B nog niet is opgestart. Wij horen vanuit het veld dat daaraan wel behoefte bestaat en dat de gedeputeerde al toezeggingen doet voor een tussenvariant en ondersteuning vanuit de provincie aankondigt. Wij zien dit echter nergens terug in de begroting. Er wordt enkel gesproken over het overdragen maar wij zien niets terug op het gebied van financiën. Kan de gedeputeerde ons overtuigen dat die middelen in de begroting zitten, want tot nu toe zien wij die helemaal nergens?

Ik ben blij met de steun van gedeputeerde Van der Maat voor de motie over overvolle bussen. Over de opmerking over de wateroverlast hebben wij een kort debatje gehad met gedeputeerde Van den Hout. Ik wil nog even ingaan op het punt van de zorg. Ik denk dat door veel partijen dit punt aangedragen is, ook door de fractie van de SP. In de begroting wordt toegezegd om in februari het debat te voeren op basis van een stuk van de heer Swinkels. Mijn fractie heeft er behoefte aan om daarover in kaderstellende zin met elkaar te spreken en een aantal zaken mee te nemen, juist vanuit de sociale veerkracht. Wij zullen voorstellen om een themacommissie voor die tijd bijeen te roepen om het debat kaderstellend te kunnen voeren, zodat het netjes in lijn loopt met het proces dat de heer Swinkels hier heeft aangegeven. Mijn laatste inhoudelijke punt gaat over de landbouw en ik kom nog even terug op de Big Five. Wij hadden hier een discussie over landbouw en het is mij niet duidelijk of de motie nu wel of niet in stemming zal worden gebracht door D66. Ik wil dit graag nog tijdens deze beraadslaging helder krijgen, zodat wij weten of wij hier nog actie moeten ondernemen of dat wij unnen instemmen met de motie en daarmee kaders aan het college meegeven.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Voorzitter. Ik wil graag reageren op de opmerking van de heer Vreugdenhil. Onze motie is natuurlijk een steun aan het college om voortgang te boeken op het terrein van de landbouw. Niet dat de voortgang niet voldoende is, maar wij willen graag dat punt op de horizon. Wij zijn erg benieuwd naar de tweede termijn van onze gedeputeerde. Afhankelijk daarvan besluiten wij wat wij met de motie zullen doen. Ik houd de heer Vreugdenhil dus nog even in spanning.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil rondt af.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Dan leg ik toch een motie bij u neer waarin wij hetzelfde uitspreken, zodat hierover in ieder geval een uitspraak komt. Ik rond af met de Big Five. Ik denk dat het van belang is om bij een aantal ontwikkelingen die zich in de Delta afspelen, waarin vraagstukken van de provincie zoals waterveiligheid en het Kierbesluit zout/zoet bij elkaar komen, zichtbaar te maken hoe wij dat oppakken. Een aantal diersoorten is kenmerkend voor dat

hele gebied: de zeearend, de visarend, de steur die deze wateren nodig heeft om te leven, de zeehond en de bever. Wij dienen hiervoor geen motie in want die wordt misschien niet aangenomen, maar wij gaan wel graag met u in gesprek om tot een voorstel te komen en de beleidsvelden bij elkaar te brengen en wij daarmee mooi kunnen laten zien hoe economie, ecologie en de wijze waarop de provincie daarin investeert, zichtbaar gemaakt kunnen worden in biodiversiteit. Naast de Big Five op het land kunnen wij een heel mooie Delta Big Five realiseren en ik hoop dat die een plek kan krijgen in de begroting 2017.

De **voorzitter**: Door de leden Vreugdenhil en mw. Van der Sloot wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 13 november 2015, behandelend Statenvoorstel 69/15 inzake Begroting 2016,

constaterend dat:

- de landbouwsector (primair, verwerkend en toeleverend) een essentiële sector is in de Brabantse economie. (7,5 miljard toegevoegde waarde, 2e economische pijler in Noord-Brabant, werkgelegenheid alleen al voortkomend uit de varkenshouderij >70.000 fte);
 - de financiële positie van meerdere sectoren van het primaire bedrijfsleven uiterst zwak is door slechte prijsvorming. (o.a. boycot Rusland, positie retail);
 - de verhouding People-Planet-Profit hierdoor niet in balans is,
- overwegende dat:

- bedrijven alleen kunnen investeren in duurzame bedrijfsconcepten als de drie P's in balans zijn;
 - de landbouw een slag moet maken op het gebied van innovatie en Europese circulaire economie;
 - nieuwe verdienmodellen noodzakelijk zijn om de financiële positie duurzaam te verbeteren,
- verzoeken het college:

- een visie op de landbouw van de toekomst te ontwikkelen. Sleutelwoorden zijn hierbij: meerwaarde, gezondheid mens en dier, innovatie, Europese circulaire economie, energie en omgevingsbewustzijn;
 - te verkennen in hoeverre een fysieke Landbouw Innovatie Campus 1.0 hierin een rol kan spelen;
 - aan te geven hoe het LIB in deze ontwikkelingen kan worden gepositioneerd,
- en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van beraadslaging en krijgt nr. M44.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voorzitter. Ik zal wederom zeer kort zijn. Motie M27 over de rol van de provincie bij herindelen en fusies houden wij gezien de antwoorden van de gedeputeerde nu aan en nemen die mee op het moment dat de desbetreffende discussie plaatsvindt. Ik heb begrepen dat dit binnenkort staat te gebeuren.

Wij zijn blij met de toezeggingen van de gedeputeerde naar aanleiding van onze motie M28. Wij trekken deze motie dan ook in. Motie M29 hebben wij al ingetrokken.

De **voorzitter**: Motie M27 wordt aangehouden en motie M28 wordt ingetrokken. Deze moties maken derhalve geen onderdeel van beraadslaging meer uit.

De **voorzitter**: De op de valreep ingediende motie moet snel gekopieerd worden. De beantwoording van de resterende vragen begint met gedeputeerde Pauli.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter. Ik moet de heer Steenbakkers van het CDA toegeven dat hij inderdaad beschikt over een stevige hoeveelheid koopmansgeest en zeer vasthoudend is als het gaat om de Europese fondsen en het opnemen van Europese gelden in de begroting. Nu kan dat, zij het dat dit

moet gebeuren in het verbale gedeelte want die gelden komen binnen voor die stimulus voor het hele bureau van Zuid-Nederland. Indien mijn collega van Financiën die de eindregie heeft, daarmee instemt, wil ik van harte een verklaring laten opnemen in het verbale deel dat in de periode 2014-2020 wij verwachten zo'n 55 miljoen euro aan OP-Zuid-gelden binnen te halen, 55 miljoen euro aan POP-3-gelden, 50 miljoen euro aan Interreg-gelden. Dat komt totaal op 160 miljoen euro en wij verwachten dat onze kennisinstellingen daaraan minimaal 40 miljoen euro aan Horizon 2020-gelden kunnen toevoegen. De heer Steenbakkers vraagt het BOM-gedeelte mee te nemen bij de sessie over de fondsen. Ik denk dat hij dan met name capital I bedoelt, het oude fonds dat wij hebben. Dat wil ik van harte toezeggen. Dat geldt uiteraard ook voor overige zaken van de BOM. Die kunnen wij, dankzij het feit dat de procedurevergadering daarmee heeft ingestemd, meenemen in de brede sessie over de Brabantse economie en waarvoor wij samen het programma gaan bepalen.

De heer Heijmans heeft gesproken over voedselverspilling nadat de heer Vreugdenhil dat ook al had gedaan. Dat is inderdaad een serieus probleem in Nederland. Er is per jaar voor een bedrag van ruim 4,5 miljard aan voedselverspilling. Het kan gaan om producten die er al tijdens het productie uitvallen of die terugkomen via de retail. Ik kan u vertellen dat er een heel mooi plan in wording is van een ondernemer waaraan ook een consortium van de Universiteit Wageningen meewerkt en dat beoogt om enerzijds met mensen met beperkingen op de arbeidsmarkt die producten te gaan herproduceren en anderzijds een soort kenniscentrum op te richten voor wat je zou kunnen doen met dat soort producten. Heel veel bedrijven in Nederland hebben daar belangstelling voor. U moet het college even de gelegenheid geven dit te laten rijpen. Wij kijken graag naar een goed businessplan, hoe het rendeert en noem maar op. Het heeft onze aandacht en ik ben ervan overtuigd dat een goed plan met veel enthousiasme door de Staten zal worden bejegend.

De heer Van Overveld vroeg hoe het zit met de arbeidsplaatsen voor 45-plussers. Wij kunnen daarmee komen in het voorjaar op het moment dat wij gaan praten over de uitwerking van het programma. Nogmaals, de echte follow-up – om hoeveel plaatsen gaat het en wat is de progressie – wil ik meenemen in de economische thermometer die wij gaan voorbereiden opdat u goede sturingsinformatie heeft.

De gewijzigde motie M6a is lastig omdat in de overwegingen heel veel zaken staan waarover je op zijn minst zwaar kunt discussiëren met elkaar en dan zeg ik het voorzichtig. Neemt u van mij aan dat wij vanuit het IPO rechtstreeks praten met degenen die echt weten wat ondernemen in dit land betekent: de mensen van het MKB, de mensen van VNO-NCW. Die komen op zijn minst met andere genuanceerde opvattingen dan welke in de overwegingen staan. Een ding delen wij wel met elkaar en dat heb ik ook in de eerste termijn gezegd, namelijk dat wij één front vormen om het voor de BV Nederland zo goed mogelijk te regelen. Ik herhaal dat onze taak als overheid op drie dingen gebaseerd is: al onze publieke diensten ook op het gebied van milieu en dat wordt geregeld; alles op het gebied van geschil en arbitrage en dat wordt geregeld en de prachtige verworvenheden die wij in ons land hebben binnengehaald en hebben vastgelegd in normen en waarden; het gaat daarbij om milieu, om voedselveiligheid en dat soort zaken meer.

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Pauli, er staan inderdaad een flink aantal zaken in de overwegingen waarvan je je kunt afvragen of dat inderdaad zo erg of zo gevaarlijk is. Veel mensen denken dat dit inderdaad het geval is. U spreekt over het bedrijfsleven. Natuurlijk snap ik dat het bedrijfsleven hierbij veel belang heeft, overigens veel MKB-bedrijven zien dat hele TTIP als een enorme bedreiging. Overheden en publieke instanties behoren zeer kritisch te zijn omdat het de nationale en zelfs de provinciale autonomie en onafhankelijkheid kan ondergraven. Deze motie beoogt datgene te ondersteunen wat u volgens mij al zegt te doen, namelijk zeer kritisch zijn bij dat TTIP. Ziet u deze motie dan ook niet anders dan dat wij tegen u zeggen: stel met alle andere provinciebestuurders alles in het werk om de onderste steen boven te krijgen. Als u met een Europarlementariër spreekt en dat zult u ongetwijfeld doen, zult u ook horen welke

moeite zij moeten doen om dat verdrag te kunnen lezen in een kamertje, zittend tegenover een ambtenaar die hen niet uit het oog verliest en zonder dat zij iets mogen noteren of kopiëren.

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Mijnheer Heijmans, u kunt ervan uitgaan dat wij vanaf van het begin van het proces ongelooflijk kritisch geweest zijn, zowel in de driehoek met de minister, de Unie van Waterschappen en VNG/IPO als in de samenwerking met de werkgevers. Wij zijn superkritisch om het goed te regelen. Het lastige is dat in de overwegingen van de motie heldere feiten worden vermeld die echter niet kloppen. Als ik dat koppel aan het verzoek, moet ik met een boodschap op pad die niet klopt. Ik zou u willen vragen mij in staat te stellen om vanuit die voorzittersrol van de BAC REE (Bestuurlijke adviescommissie regionale economie en energie) mijn werk te doen. Op 19 november komt het uitgebreid aan de orde. Dan beginnen wij met het communicatiestuk. Dan wordt u bijgepraat over hoe het overleg met de minister gaat, wat het oplevert, krijgt u ook te horen dat er extra bureaus ingezet zijn, etc. Die zorgen delen wij allemaal, ongeacht de politieke kleur. Eén ding weten wij echter zeker, namelijk dat wij het alleen halen als wij één front vormen en minister Ploumen die de lidstaat Nederland vertegenwoordigt van één helder advies voorzien.

De **voorzitter**: En uw oordeel over de motie.

De heer **Pauli** (GS;VVD): De trend van de motie zal ik uitvoeren, maar gezien het verzoek en alles wat daarboven staat, moet ik de motie ontraden.

De **voorzitter**: Gedeputeerde Van den Hout zal nu de beantwoording voortzetten, althans als het hem uitkomt.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter. Het gaat nu wel heel snel. Er is een aantal nieuwe moties ingediend en er zijn enkele vragen over uit de eerste termijn.

De eerste motie die ik wil bespreken is motie M40 van de fractie van de SP waarmee wordt gevraagd om de oprichting van een kenniscentrum voor bodemexpertise. Wij hebben geen bezwaar tegen deze motie, sterker nog, volgende week ben ik zelf aanwezig bij de zogenaamde thematische kenniskamer – 12 bestuurders en alle kennisinstituten die met bodem en water te maken hebben – om opnieuw te inventariseren welke kennis wij al hebben, waar die in het land verspreid aanwezig is, hoe die bij elkaar gebracht moet worden, hoe die ontsloten moet worden en hoe geborgd kan worden dat die steeds actueel blijft. Zo'n bodemkenniscentrum zit eraan te komen. Het probleem tot nog toe was dat vooral provinciale en lokale overheden daarbij niet betrokken waren.

De heer **Panhuizen** (VVD): Voorzitter. Is gedeputeerde Van den Hout bekend met het expertisenetwerk bodembeheer waarbij dan 2000 professionals en het minister van Infrastructuur en Milieu betrokken zijn? Ik heb dat net even uitgezocht via een simpele googlesearch. Eigenlijk is het centrum er al. Wat is dan de noodzaak van het oprichten van een nieuw centrum?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Het Kenniscentrum bodembeheer is een van de kennisinstituten die hierbij aangesloten zijn. Er zijn er veel meer die van andere aspecten van de bodem kennis hebben. Dit gaat vooral over vervuiling in de bodem. Er is heel veel expertise over waterstromen in de bodem, over het bodemgebruik, over biodiversiteit in de bodem. Al die kennis moet bij elkaar gebracht worden. Het hoeft niet per se een nieuw centrum te worden, het kan ook virtueel zijn. Alles is waarschijnlijk online wel ergens

te vinden, maar het is niet gecentraliseerd en wij hebben ook nergens geborgd dat iedereen dus de goede informatie kan vinden en up-to-date blijft. Dat gaan wij nu doen. Wij stellen daarbij ook de betrokkenheid van provinciale en lokale autoriteiten vast.

De heer **Heijmans** (SP): Ik zou nog eens willen bevestigen dat ik van verschillende kanten te horen krijg dat, als je hier in Brabant rondloopt met een vraag over bodembeheer, je nergens een echt goed antwoord kunt vinden. Ik zou de gedeputeerde willen vragen om naast alle instellingen die hij opnoemt, ook nadrukkelijk te kijken naar Brabantse bedrijven die zich hiermee bezighouden. Het kan voor hen erg interessant zijn om aan zo'n kenniscentrum mee te werken en waaraan zij ook heel praktisch kennis kunnen leveren.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Ik heb de VVD eigenlijk gemist bij de bodemconferentie woensdag. De bodem is van heel groot economisch belang, de bodemvruchtbaarheid en de robuustheid van de bodem. Er werd ook gezegd dat het misschien een virtueel centrum kan zijn. Er is heel veel kennis beschikbaar. Daarop is overigens eerder bezuinigd hier in de provincie.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Motie M30 heeft betrekking op vangkooien voor wildbeheer. Die motie ontraden wij nog steeds. Het argument zou zijn dat wij op basis van het voorkomen van dierenleed de vangkooien kunnen verbieden omdat er ook een ree in terecht kan komen en die vecht zich dood. Dit dierenleed doet zich niet alleen voor bij reeën maar ook bij de wilde zwijnen die in zo'n vangkooi terechtkomen.

De **voorzitter**: Wij stellen het zeer op prijs dat de gedeputeerde nogmaals uitvoerig op die motie ingaat, maar zij is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dat klopt maar er is wel gevraagd of wij de bevoegdheid hebben om op basis van de Flora- en Faunawet te zeggen dat wij in verband met het voorkomen van dierenleed alsnog geen ontheffing geven. Volgens mij kan dat niet omdat er geen onderscheid kan worden gemaakt tussen dierenleed van een zwijn dat daarin thuishoort en een ree dat er niet in thuishoort maar er wel in terechtkomt.

Motie M31 gaat over elektronisch monitoren van luchtwassers. Een nieuw argument om het vooronderzoek te starten zou zijn dat wij alle knelpunten nog niet kennen. Dat lijkt mij precies een goede reden om nu geen vooronderzoek te starten maar even te wachten tot het loopt. Als er dan knelpunten blijken te zijn, kunnen wij er iets aan doen. Het probleem met usb-stickjes is ook even aangestipt. Het zou inderdaad veel gemakkelijker zijn als alles online gepubliceerd werd of via de mail naar de provincie of de omgevingsdienst zou komen. Dat zouden wij wel willen en daarvoor willen wij ook lobbyen in Den Haag, maar wij hebben zelf niet de bevoegdheid om dat in de vergunning te eisen. De manier van aanleveren is niet aan ons.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voorzitter. De reden dat wij een vooronderzoek willen, is niet alleen om knelpunten in beeld te brengen, maar ook om de juridische en de praktische consequenties van het op afstand uitlezen van data te onderzoeken. Het gaat ons dus niet alleen om de knelpunten maar om een breed integraal vooronderzoek.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Alleen maar meer redenen om het verzoek af te wijzen. Het is nog niet eens ingevoerd en u wilt een nog breder vooronderzoek. Boven worden de gegevens niet op afstand afgelezen, was het maar waar. Je moet nog altijd met een usb-stick naar het apparaat voor de gegevens.

Met motie M39 wordt ons gevraagd de Taskforce Brabant-Zeeland na 2017 te laten voortbestaan. Wij ontraden deze motie. Het is volkomen prematuur. We weten nog niet wat er in 2017 aan de hand is. Bovendien is het niet de bedoeling dat de Taskforce eeuwig blijft bestaan. De bedoeling van de Taskforce is om reguliere organisaties en overheden naar een bepaalde manier van werken te brengen. Als zij dat doen, kan de Taskforce juist worden opgeheven.

Motie M42 heeft betrekking op de akkerdistelverordening. Alsjeblieft, nu hebben wij een overbodige regel afgeschaft en nu wilt u die weer terug invoeren met alle bureaucratie die daarbij hoort. Wij hebben de verordening destijds afgeschaft omdat zij niet gebruikt werd. Het lijkt mij erg sterk dat de verordening nu gemist wordt. Terreinbeheerders kunnen inderdaad niet meer verplicht worden akkerdistels op te ruimen maar je kunt nog altijd met je burens aan tafel gaan zitten. Ik pleit daar heel erg voor, want volgens mij is iedereen bereid daarnaar te luisteren.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat gebeurt nu onvoldoende. Bovendien bestaat het risico dat er chemische bestrijdingsmiddelen worden gebruikt om die akkerdistels op te ruimen en met een stok achter de deur om ze op te ruimen, is dat veel minder nodig. Daarbij komt ook dat andere provincies, bijvoorbeeld Drenthe, in de nieuwe omgevingsverordening wel de bestrijding van akkerdistels hebben opgenomen. Het hoeft dus helemaal niet voor nieuwe bureaucratie te zorgen. Het kan gewoon een onderdeel zijn van de omgevingsverordening die wij toch moeten opstellen zonder dat er een aparte regeling komt. Voor de overbruggingsperiode vragen wij de verordening tijdelijk opnieuw in te stellen.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ik pieker er niet over.

De heer **Boon** (PVV): Je kunt inderdaad met je burens aan tafel gaan zitten, maar er zijn boeren in West-Brabant die dat doen en gewoon "nee" te horen krijgen. Er wordt gezegd: wij verwijderen die planten niet. Daarom vragen wij de akkerdistelverordening opnieuw in te stellen.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ik blijf bij mijn standpunt en ga de argumenten niet herhalen.

De heer Van Overveld van de fractie van 50PLUS heeft nog een vraag gesteld over de 1,3 miljoen euro die naar een waterschap ging en waarvan het hoezo en waarom niet duidelijk was. Dat geld gaat naar de Brabantse Delta als onze bijdrage aan onderhoud van de vaarwegen in West-Brabant.

Naar aanleiding van de motie M31 over de meetnetwerken vroeg de fractie van de PvdA ons om bevestigen of het allemaal geïntegreerd is. Ja, de provinciale en de landelijke netwerken zijn allebei online uit te lezen, dus wij kunnen gebruikmaken van wat het landelijk netwerk oplevert en andersom. Wij hebben alle gegevens die wij willen weten. Bij ammoniak wordt nu het Brabantse provinciale netwerk geïntegreerd in het landelijk netwerk ammoniakmetingen. Ook daar weten wij straks alles wat wij willen weten als het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) dat netwerk gaat uitbreiden in De Rips, de Hoge Venen en de gebieden waar het nog nodig is. Verdere uitbreiding is niet aan de orde.

Ten slotte de Delta Big Five. De heer Vreugdenhil zegt dat hij geen motie indient omdat die misschien wordt afgewezen. Dat lijkt mij heel verstandig. Ik doe geen toezegging maar spreek wel mijn sympathie uit voor dit voorstel.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Ik vroeg mij ineens af of wij, gezien de dramatische achteruitgang van de kleine diertjes in Brabant, een gedachteswisseling met elkaar kunnen hebben, al dan niet op speelse wijze, over de Small Five in water en op land.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Wat mij betreft wel, maar u moet uw collega's aankijken, mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik heb wat nieuwe informatie gegeven over de Biesbosch en ik heb ook een vraag gesteld naar aanleiding van de gesprekken in het kader van het Bestuursakkoord. Ik ben benieuwd naar het antwoord.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Zowel Zuid-Holland als wij stappen uit het Parkschap de Biesbosch in verband met de nieuwe positionering van zowel de overheden als de nationale parken. Dat betekent niet dat het parkschap verdwijnt, dat betekent ook niet dat het nationale park verdwijnt. De Biesbosch blijft sowieso liggen waar die ligt. Zuid-Holland financiert o.a. in gebiedsontwikkeling, dat doen wij ook. Er zijn heel veel gebiedsontwikkelingen rond de Biesbosch waarbij wij financieel betrokken zijn, maar de subsidie aan het parkschap zelf bouwen wij af, ongeacht wat Zuid-Holland doet.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Met de Biesbosch kom ik niet verder, maar hoe zit het met mijn vraag over het Bestuursakkoord?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Het is mogelijk een risico op termijn dat de uitvoering van de PAS-maatregelen kan leiden tot een prijsopdrijvend effect bij grondaankopen en dat wij een risico lopen van 70 tot 90 miljoen euro en dat dit gaat gedekt worden uit het weerstandsvermogen. Dat risico doet zich nu echter nog niet voor, dus er is nu geen reden om daarvoor te reserveren uit het weerstandsvermogen. Op het moment dat het geld er moet komen omdat dit risico zich voordoet, weten wij vanuit het Bestuursakkoord dat er een dekking in de begroting aanwezig is.

De **voorzitter**: Dan is nu het woord aan gedeputeerde Spierings.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Naar aanleiding van het hele debat over agrofood krijg ik de indruk dat de Staten de themacommissie transitie stad en platteland waarin maandelijks van gedachten gewisseld werd over agrofood, ontzettend missen. Dat kan ik mij heel goed voorstellen, gezien het belang van zowel de hele sector als de primaire keten daaromheen voor Brabant. Als wij in onze langetermijnagenda spreken over UBA en daar niet eens bij vermelden dat dit de Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood is, kan ik mij de verwarring voorstellen over wat wij aan het voorbereiden en aan het doen zijn. In die UBA wordt meer visie en samenhang gebracht op dit moment, waardoor deze UBA in feite de visie op de landbouw wordt. De UBA komt 11 januari voor het eerst in de procedurevergadering. Om het heel concreet te maken, zeg ik hierbij toe dat wij in die geactualiseerde UBA o.a. ingaan op toegevoegde waarde, op de circulaire economie wat GroenLinks vast heel fijn vindt, op de biologische landbouw wat GroenLinks ook vast heel fijn vindt, naast overigens allerlei andere vormen van verduurzaming van de landbouw, want het hoeft niet allemaal biologisch te zijn – ik maak toch even een voorbehoud, er zijn allerlei vormen van landbouw die duurzamer zijn dan wat er nu gebeurt – op gezondheid, dat is ook een belangrijk aspect alsmede op innovatie en omgeving. Daarmee laten wij natuurlijk ook de samenhang zien met andere instrumenten zoals landbouwinnovatie Brabant en de rol die de landbouwinnovatiecampus daarin zal vervullen. Ik vermoed dat ik de moties op dit punt volledig overbodig maak, omdat er een heel concrete toezegging ligt vanuit hetgeen toch in voorbereiding was.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Ik zat even te wachten op de tweede termijn van de gedeputeerde om besluiten te nemen over onze motie. Wij hebben dit voorbereid in de coalitie en afhankelijk van de reactie van de gedeputeerde zouden wij de motie kunnen intrekken. Wij gaan er wel van uit dat de geest van de motie heel duidelijk zichtbaar zal zijn in de uitwerking van de UBA. Wij komen daarop in januari terug, maar de coalitie trekt nu motie M4 in.

De **voorzitter**: Motie M4 is ingetrokken en maakt derhalve geen deel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ik ga verder met een aantal andere moties. Motie M20a van GroenLinks heeft betrekking op de energieneutrale nieuwbouw. Ik waardeer de aanpassing. Ik heb in eerste termijn heel zorgvuldig vermeden om te zeggen dat de bouwbedrijven niet kunnen worden aangesproken via de RRO's, want zij zitten daar niet aan tafel. Daarmee is deze motie onuitvoerbaar. Onze toezegging om dit te bespreken in de RRO's blijft staan.

De heer Vreugdenhil heeft nog een vraag gesteld over de laadpalen. De middelen, mijnheer Vreugdenhil, staan op bladzijde 123 in de begroting. Bij de prestatie voor 2016 staat: 600 provinciale laadpunten gerealiseerd, de laadinfrastructuur overgedragen aan de markt. Dus eind 2016 willen wij 600 laadpunten hebben. Er staan er nu 255. In 2016 komen er nog 345 bij en zorgen wij ervoor dat zij zijn overgedragen naar de markt en niet in bezit van de provincie zijn. Daarmee hoop ik voldoende te hebben uitgelegd dat uw amendement A8 overbodig is.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Voor de administratie ga ik even terug naar motie M20a. De gedeputeerde zei dat bouwbedrijven geen onderdeel zijn van de regionaal ruimtelijke overleggen en dat het daarom niet kan. Is het een kwestie van het woord "bouwbedrijven" eruit halen. Kan de gedeputeerde de motie dan wel steunen? Als het zo simpel is, dan doen wij dat graag.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Dan zouden wij overhouden: "in de regionale ruimtelijke overleggen waar gesproken wordt over woningbouwprojecten en de ontwikkeling van bedrijventerrein, gemeenten aan te moedigen energieneutraal te bouwen bijvoorbeeld door aandacht te vragen om dit in de aanbestedingscriteria op te nemen," Dat heb ik al toegezegd. Als u erop staat de motie op die manier in te dienen en proberen haar aangenomen te krijgen, staat u dat vrij.

Er waren nog wat vragen over zonne-energie. Ik merk op dat het goed is om in gedachten te houden dat de energiemarkt een Europese markt is geworden en dat conditioneel gestelde conclusies dus conditioneel zijn. Ik heb in mijn eerste termijn niet voor niets gezegd dat het van groot belang is om te beginnen met besparing, want besparing is altijd winst.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. Ik heb een vraag aan deze gedeputeerde. Past motie M42 over de akkerdistelverordening in een verduurzaming van de landbouw?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Bij de verduurzaming van de landbouw gaan wij ook uit van dialoog en van in gesprek gaan van de partijen. Dit past prima in de lijn die al is ingezet en die wij willen voortzetten.

De heer **Boon** (PVV): Er worden op dit moment veel chemische bestrijdingsmiddelen gebruikt. Door de akkerdistelverordening opnieuw in te stellen, kan dit voorkomen worden en verduurzaamt de landbouw werkelijk.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Het is van groot belang dat partijen dit soort zaken met elkaar bespreken en dat wij als overheid niet alles willen regelen. Wij zien vaak dat dit niet de weg is om eruit te komen.

De **voorzitter**: Ik wil u ook vragen, mevrouw Spierings, over de ingekomen motie op stuk nr. M44. Dat is de motie die qua tekst volgens mij helemaal gelijk is aan de motie die zojuist is ingetrokken. Dat kan misschien betrekkelijk kort.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ook voor deze motie geldt dat zij op grond van de lijnen die al in de middellange termijnagenda staan, mijn uitleg daarbij en de concrete toezeggingen overbodig is en dus wordt ontraden.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Voorzitter. Nog twee opmerkingen van mijn kant. De eerste betreft amendement A1a. Als het zou kunnen, zou ik morgen aan de zijde van mevrouw Van der Sloot staan om de A67 te gaan verbreden. Wij hebben nu de maximaal haalbare stap gezet. Het Rijk reserveert 150 miljoen euro voor een verkenning, het snelste pad om die A67 te verbreden. Ik hecht eraan nogmaals de motie te ontraden. De motie is niet realistisch, de motie is niet uitvoerbaar. Ik kan er echt niet mee aan de slag. Ik wil de indieners nogmaals vragen te heroverwegen of het wel zo'n goed idee is om deze motie in te dienen.

Verder nog een reactie in de richting van de SP. Volgens mij was het verzoek gericht op het landelijk verbeterprogramma overwegen, LVO. Wij hebben daarover de vorige keer ook gesproken. In onze BDU (brede doeluitkering) staan in ieder geval de middelen klaar om aan matchmaking te doen met het ministerie. Er zijn aanvragen ingediend van o.a. Gilze Rijen, Helmond, Deurne, Oisterwijk en nog een paar plaatsen. Het probleem is dat het ministerie eigenlijk te weinig middelen heeft geraamd. Het wordt heel spannend aan welke aanvragen de staatssecretaris tegemoet kan komen. Wij hebben in ieder geval ons huiswerk gedaan. Wij oefenen ook veel druk uit richting het ministerie om ervoor te zorgen dat het duidelijk is dat het met de omleiding van het derde spoor en de zeer drukke Brabantroute heel belangrijk is dat Brabant niet tekort komt.

Mevrouw **Arts** (SP): De opmerking van mijn fractievoorzitter was vooral bedoeld om te kijken of de provincie niet in staat is om de Brabantse gemeenten aan de Brabantroute die misschien tegen de financiering aanlopen, een handreiking kan bieden misschien in de vorm voor voorfinanciering of iets dergelijks. Wij hebben het idee dat de routes door Brabant in feit sneltreintroutes worden, het spoor wordt druk bereden. Wij vinden het onacceptabel dat autosnelwegen gelijkvloerse kruisingen vinden, maar bij het spoor is dat nog wel vaak het geval. Wij willen graag de toezegging dat de gedeputeerde eens gaat kijken in hoeverre wij bij knelpunten bepaalde gemeenten tegemoet zouden kunnen komen, mogelijk ook in financiële zin, maar dat is nog een vraagteken.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD) Volgens mij zou een dergelijke toezegging vooruitlopen op de verantwoordelijkheid die de staatssecretaris heeft om eerst over de brug te komen met financiering. Ik wil echt eerst van de staatssecretaris horen op welke voorstellen zij met ons de matchmaking kan doen. Daar zit nu de druk op. Wij hebben de gemeenten geholpen bij het indienen van de juiste aanvragen. Wij hebben onze cofinanciering in onze BDU klaarstaan. Als blijkt dat Breda om welke reden dan ook niet volwaardig bediend wordt, hebben wij volgens mij een nieuw gesprek te voeren. Ik vind het te ver gaan om nu al te zeggen dat ik in de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris treedt, want dan geef ik haar een heel duidelijk argument om vooral het geld in een andere provincie in te zetten.

Mevrouw **Arts** (SP): Ik snap het argument van de gedeputeerde. Wij hopen dat hij werkelijk erop aandringt dat er goed gekeken wordt naar de knelpunten in Brabant en mocht zich onverhoopt een probleem voordoen, dat wij de gemeenten dan in ieder geval bijstaan om een oplossing te vinden.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Wij spreken volgens mij nader als wij weten wat de staatssecretaris met ons kan doen aan dealmaking. Ik ga er ook vanuit dat wij als wij niet goed bediend worden, een nieuw gesprek hebben in deze Staten.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Onder het mom "bekijk het ook een van een andere kant" ga ik eens aan deze kant van de zaal staan. Dat is ook weleens leuk.

Ik wil nog even een reactie geven aan de heer Vreugdenhil. Ik heb eerder aangegeven hoe ik op de motie reageer en dat verandert niet door zijn betoog in tweede termijn. Ik volg wel het voorstel van de heer Meijer om de discussie over drugs en het reguleren, legaliseren en handhaven in een wat breder kader te bespreken en daar eens te bekijken hoe dat uiteindelijk uitpakt en neerslaat op andere beleidsterreinen. Naar aanleiding van de opmerkingen over mantelzorg kan ik aangeven dat ik bij de verdere uitwerking rondom leefbaarheid naar de Staten kom met een informatiebijeenkomst en dat ik de Staten ook de gelegenheid wil geven om daarover opiniërend te bespreken. Op die manier hebben zij volgens mij alle gelegenheid om hun kader in dezen scherp te stellen.

De heer Van Overveld van de fractie van 50PLUS maakte een opmerking over het sportplan. Ik heb even nagezocht waarover u het precies had, mijnheer Van Overveld, en het blijkt een foutje te zijn. De tekst is de juiste. Het is het oude sportplan tot en met 2016 en dan gaat het over vijf evenementen tot en met 2016, twee gehandicaptenevenementen. Ik hoop dat ik het hiermee heb gecorrigeerd.

U maakte ook nog een opmerking over erfgoed. Daar gaan wij het straks nog over hebben, maar ik zal nu kort reageren. Als wij spreken over "alleen als er markt is", betekent dit dat wij naast het erfgoedkader dat wij hebben om af te wegen of wij wel of niet op basis van de erfgoedwaarde een inzet plegen en onderzoeken of er draagvlak is en andere opgaven een rol spelen, ook zullen kijken of er stakeholders zijn, is er cofinanciering, past het in gebiedsagenda's en gebiedsopgaven. Dan wordt bekend of wij als provincie wel of niet participeren.

Er is een nieuwe motie gekomen, motie M38: "Zonder goede voorkant geen goede jeugdzorg". Wij hebben eerder over de jeugdzorg gesproken en u zult begrijpen dat ik erg terughoudend ben met enig initiatief vanuit deze provincie. In die zin ontraad ik deze motie. Ik zeg er wel bij dat wij aanstaande dinsdag een overleg hebben met de Vereniging Brabantse Gemeenten. Ik zal daar nogmaals actief inventariseren in hoeverre hieraan behoefte bestaat vanuit de gemeenten.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Ik wil nog graag even terugkomen op een deel van mijn vraag dat de gedeputeerde nog niet beantwoord heeft. Er is een nieuw beleidskader erfgoed. Dat betekent dat het oude beleidskader finito is. Mijn vraag was of er in dat oude beleidskader nog afspraken zitten of zijn er verwachtingen gewekt die nu niet meer waargemaakt worden in dit nieuwe kader.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Er is natuurlijk altijd een overgangstermijn. Twee documenten over de fase waarin wij nu zitten, namelijk de goedkeuring van dit kader, hebben de Staten gepasseerd. Daarin hebben wij op voorhand proberen aan te geven hoe een en ander past in het nieuwe kader. Zodra dit kader bekend is, worden alle plannen die langskomen in dat kader beoordeeld.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nog een reactie op de motie jeugdzorg die de gedeputeerde ontraadt. Deze motie hebben wij niet ingediend omdat wij nazorg hebben voor de gemeenten, maar omdat wij, zoals wij in de vorige periode hebben afgesproken, een nazorg hebben voor de cliënten en voor de instellingen. Dat is precies de rol die wij willen pakken. Enkel en alleen met de gemeenten hierover spreken, is te weinig. Dat is de reden waarom wij deze motie hebben ingediend. Ik zou de gedeputeerde willen vragen er nogmaals naar te kijken.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Uiteindelijk doen wij het allemaal voor de jeugd, mevrouw Van der Sloot, laten wij dat helder hebben. Omdat de gemeenten hierbij wel de leidende rol hebben, wil ik bij de gemeenten inventariseren of zij behoefte hebben aan enige rol van de provincie. Dat behelst mijn toezegging. Volgens mij heb ik al eerder aangegeven dat mij geen signalen hebben bereikt vanuit de

gemeenten dat zij behoefte daaraan hebben, maar ik wil dat overleg gebruiken om dat nogmaals al dan niet bevestigd te krijgen en zo ja, dan kunnen eventueel daarin een rol vervullen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dat maakt dat wij de motie handhaven omdat wij het juist breder willen zien en een plan van aanpak willen. Het is prima dat de gedeputeerde met de gemeenten in overleg gaat, maar ik hoop dat deze motie het haalt zodat wij het probleem breder kunnen oppakken.

De **voorzitter**: Tot slot in de rij van het college geef ik nu het woord aan gedeputeerde Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Voor mij staan nog drie punten open. Ik dank de heer Steenbakkers voor zijn constructieve reactie in tweede termijn. Hij hengelt in feite nog naar een toezegging dat wij de risico's rond de inkomstenkant op een goede manier inzichtelijk maken als wij met elkaar gaan praten over de immunisatieportefeuille en aanverwanten. Die toezegging wil ik graag doen. In essentie delen wij daar risicoanalyse en risico-inzicht.

Het is niet vreemd dat motie M43 van de PVV eigenlijk een beetje een herhaling van zetten is en daarmee ook een rituele dans. Het college ontraadt deze motie omdat zij die strijdig acht met de motie die de Staten op 18 september hebben aangenomen.

Ik was inderdaad de vraag van de heer Hageman vergeten, hoe wij nu op een systematische wijze verdergaan met het verbeteren van de cyclus, met het verbeteren ook van de formulering van doelstellingen en prestaties. Ik zou daarover het volgende willen zeggen. Wij hebben aan het einde van de vorige periode een nieuwe cyclus afgesproken. Dat betekent dat wij alle onderdelen nu aan het doorlopen zijn op basis van die nieuwe cyclus. Wij hebben heel veel vragen van u gekregen. Het lijkt misschien wat vreemd, maar ik kan u zeggen dat heel veel van onze mensen die vragen met plezier hebben doorlopen. Het was een plezier om die vragen te beantwoorden. Het is immers ook het ambacht waarmee wij die cyclus samen beter willen maken. Nu staat als eerste voor ons het met elkaar verkennen wat de rol van de perspectiefnota is in de nieuwe cyclus. Het gaat dan om een goede kwaliteit van het inzichtelijk maken van trends, het verbeteren van de positie van evaluaties in onze cyclus en zoals reeds uitvoerig aan de orde is geweest: het risicobeeld. Ik zou u willen vragen daarop het accent te leggen. Natuurlijk kunnen wij dat vanuit het platform ook goed begeleiden. Daarnaast komt het accent straks ook te liggen op een goed jaarverslag en een goede jaarrekening. Voor betere doelen hebben wij juist een zeer goede perspectiefnota nodig. Het is noodzakelijk om dit op een systematische wijze te doorlopen. Ik heb een aantal van mijn collega's ook gehoord tijdens de besprekingen. Ondertussen gaat het werk gewoon door. Het aanscherpen en duidelijker maken van de beleidsdoelen zal op basis van kaderstelling en evalueren waar de resterende belangrijke verbeterpunten nog liggen.

De heer **Hageman** (D66): Ik wilde eigenlijk nog dichterbij gaan. De gedeputeerde ging namelijk zojuist meer richting doelen. In die zin probeer ik even te scoren wat er van belang is. Zegt de gedeputeerde nu dat er twee trajecten zijn? Een waarbij gekeken wordt hoe de trends en alle grote ontwikkelingen in Brabant een goede plek kan worden gegeven in de beleidsontwikkeling van de provincie? En twee: binnen alles wat wij ons voorgenomen hebben, gaan wij het parallelle traject starten om concretere doelen te maken voor de Perspectiefnota van 2016 en de begroting 2017?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Vooral natuurlijk dat laatste. De verbetering van de kwaliteit van de doelformulering moet uiteindelijk in de begroting landen. Zowel de Perspectiefnota als jaarrekening/jaarverslag moeten wij dan maximaal benutten als opstapje naar verbetering van de formulering in de volgende begroting.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording en daarmee zijn wij gekomen aan de beantwoording in tweede termijn van de zijde van het college. Dat betekent dat wij kunnen gaan stemmen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Wij willen graag vijf minuten schorsing. Ik wil met mijn fractie nog een paar moties bespreken.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Wij zouden amendement A8 over de laadpalen willen intrekken. Ook met de toelichting hebben wij het nog niet kunnen terugvinden. Wij hebben in ieder geval de toezegging dat er geen gap valt tussen fase A en fase B. Hoe dit nu in de begroting zit, is ons tot op dit moment nog niet duidelijk.

De **voorzitter**: Waarvan acte.

Amendement A8 is ingetrokken en maakt derhalve geen deel meer uit van de beraadslaging.

Ik was net op weg om te zeggen dat wij vijf minuten gaan schorsen, dan gaan wij stemmen. Na de stemmingen schors ik voor een korte dinerpauze en daarna vangt de bespreking van de andere onderwerpen aan. Ik zal laten bekijken hoe lang die dinerpauze moet duren. Iedereen voelt wel aan dat wij de avond zo kort mogelijk willen maken. Er staan nog behoorlijk wat zaken op de agenda, maar u moet ook een beetje fatsoenlijk eten.

De vergadering wordt geschorst van 20.05 uur tot 20.10 uur.

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik wil graag stilte in de zaal want de stemmingen vormen een substantieel onderdeel van onze vergadering vandaag. Er is nogal een set amendementen, besluiten en moties. Die moeten wij heel precies aan de orde gaan stellen. Zoals u weet, begin ik zo met de amendementen. Daarna volgen de drie deelbesluiten waarop dit debat betrekking had en daarna de moties. Ik zal elke keer proberen kort het nummer en het onderwerp aan te geven. Er zijn er nogal wat ingetrokken of veranderd. Het is daarom goed dat wij dat elke keer zo precies mogelijk aangeven. Ik stel voor nu te beginnen.

In stemming komt amendement A1a: A67 sneller aanpakken

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de PVV, 50PLUS en Lokaal Brabant voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

Amendement A2 is ingetrokken.

In stemming komt amendement A3: Nul op de subsidiemeter

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A4: Spaar- en Infracfonds in stand houden

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA en de PVV voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

Amendement A5 wordt motie M36 en komt dus als amendement niet in stemming.

Amendement A6 wordt motie M15 en komt derhalve niet als amendement in stemming.

In stemming komt amendement A7: Ambassadeur bestrijding werkloosheid onder oudere werklozen

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

Voorzitter. Wij vinden het een sympathiek voorstel maar willen dit graag meenemen in het flexsecuritybeleid.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

Voorzitter. Wij zijn tegen met dezelfde stemverklaring als het CDA.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van 50PLUS en Lokaal Brabant voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen. Amendement A8 is ingetrokken.

In stemming komt Statenvoorstel 69/15, besluit I

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

Voorzitter. Op grond van de inhoudelijke toelichting die wij vandaag hebben gegeven, stemmen wij tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

Voorzitter. Wij zijn tegen de deelbesluiten 1 t/m 3 en 9 en voor de andere besluiten.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de PVV, GroenLinks en de PvdD tegen dit besluit hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt Statenvoorstel 69/15, besluit II

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

Voorzitter. De PVV wil juist een verlaging van het tarief opcenten.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, GroenLinks, de PvdD en Lokaal Brabant tegen dit besluit hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt Statenvoorstel 69/15, besluit III

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

Voorzitter. De tarieven Natuurbeschermingswet vinden wij te laag.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van GroenLinks tegen dit besluit hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

Motie M1 is ingetrokken en motie M2 is aangehouden.

In stemming komt motie M3: Kennisdeling Brabantse energicoöperaties

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.
Motie M4 is ingetrokken.

In stemming komt motie M5: Slim en effectief handhaven

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt motie 6a: TTIP

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de PVV, D66 en de CU/SGP tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M7: Provincie betaalt MKBA Zijtaart

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, 50PLUS, PvdD en Lokaal Brabant voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M8: Verlichting op fietspaden

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Voorzitter. De motie is sympathiek, de VVD heeft sociale veiligheid hoog in het vaandel, maar wij berusten bij de toelichting van de gedeputeerde.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

Wij stemmen tegen met dezelfde stemverklaring als de VVD.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

Voorzitter. Wij zijn tegen met dezelfde stemverklaring als de VVD.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Met dezelfde stemverklaring als de VVD.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP, D66, de PvdA en de CU/SGP tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M9: Thorium nadrukkelijk in beeld

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de PVV en 50PLUS voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M10: Voltooi de Ruit!

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

Voorzitter. Het CDA blijft consequent.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De PvdA blijft ook consequent.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

GroenLinks blijft heel erg consequent.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA en de PVV voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat deze motie consequent is verworpen.

In stemming komt motie M11: N279 dubbel uitvoeren

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de PVV en 50PLUS voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M12: Missies

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Voorzitter. Wij vinden dat de kosten die dit met zich brengt niet opwegen tegen de baten.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

Wij zouden wel graag willen dat een evaluatie standaard wordt opgenomen in het proces rond de buitenlandse missies.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

Wij zijn tegen met dezelfde stemverklaring als D66.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Voorzitter. De gedeputeerde heeft ervan ons overtuigd dat er een overzicht komt.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

Voorzitter. Wij zijn tegen met dezelfde stemverklaring als GroenLinks.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA en de PVV voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M13: Gelijk aantal stembureaus

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

Wij vinden dit een taak voor de gemeenten.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, 50PLUS, de PvdD en Lokaal Brabant voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties er tegen, zodat zij is verworpen.

Motie M14 is ingetrokken.

In stemming komt motie M15: Vergroening opcenten motorrijtuigenbelasting

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties er tegen, zodat zij is verworpen.

Motie M16 is aangehouden. Dat geldt ook voor motie M17.

In stemming komt motie M18: Biesbosch verdient onze steun

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

Voorzitter. Het CDA is eventueel bereid ver te gaan in het ondersteunen van Nationaal Park de Biesbosch, maar wij weten niet goed waar het park op dit moment staat qua zelfredzaamheid. Wij hebben hierover inmiddels schriftelijke vragen gesteld en wachten de beantwoording graag af.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, de PvdD, de CU/SGP en Lokaal Brabant voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.
Motie M19 is ingetrokken.

In stemming komt motie M20a: Aanmoediging energieneutrale nieuwbouw

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Op basis van de toezegging van de gedeputeerde willen wij motie M20a intrekken. Ik heb geen kans gehad om dat eerder te zeggen.

De **voorzitter**: Ik kijk even of dat nog kan.
Nee, dat had u eerder moeten doen. Als de beraadslagingen gesloten zijn en de stemming is aangevangen, wordt er gewoon gestemd, zo wordt mij gezegd. Wij brengen de motie dus in stemming.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.
Voorzitter. De motie is sympathiek maar wij gaan af op het oordeel van het college.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.
Voorzitter. Op het eerste punt dat eigenlijk ook het enige overgebleven punt is, heeft GroenLinks al een toezegging van de gedeputeerde gehad. Wij vinden het niet nodig om toezeggingen vast te leggen in moties.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

Voorzitter. Wij stemmen tegen met dezelfde stemverklaring als de PvdA.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, GroenLinks, de CU/SGP en Lokaal Brabant voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M21: Kleinschalige windenergie

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de SP, D66, de PvdA, GroenLinks en de CU/SGP voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

Motie M22 is ingetrokken.

In stemming komt motie M23a: Ruimhartiger ondersteunen PS

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

Voorzitter. Wij staan zeer open voor suggesties in het presidium maar zien niet veel in meer personeel.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Voorzitter. Wij vinden dat wij nu voldoende ondersteund worden.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Voorzitter. In het presidium zal binnenkort het werkplan 2016 voor de griffie voorliggen en dan gaan wij daarover spreken.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

Voorzitter. Wij willen hierover graag spreken in het presidium en daar tot besluitvorming komen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, D66, GroenLinks, 50PLUS, de PvdD en Lokaal Brabant voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M24: Recreatie en Natuur in evenwicht

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

Deze motie is te rigide geformuleerd.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Wij zijn tegen met dezelfde stemverklaring als D66.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, de PvdD en Lokaal Brabant voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen. Motie M25 is aangehouden. Dat geldt ook voor motie M26 en motie M27. Motie M28, motie M29 en motie M30 zijn ingetrokken.

In stemming komt motie M31: Vooronderzoek elektronisch monitoren luchtwassers.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, D66, de PvdA, GroenLinks, 50PLUS, de PvdD, de CU/SGP en Lokaal Brabant voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M32: Geen provinciale steun aan festivals waar XCT gebruikt wordt

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

Voorzitter. Het is een sympathiek maar erg eenzijdig voorstel. Als je dit wilt, moet het ook gelden voor andere festivals zoals Incubate of Mundial.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de PvdD en de CU/SGP voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M33: Maatregelen treffen om overlast in landbouwgebied te voorkomen

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en de PvdD tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M34: Adequate maatregelen bij overvolle bussen

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

Motie M35 is ingetrokken.

Motie M36 vervangt amendement A5

In stemming komt motie M36: Oormerken opcenten MRB

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M37: Investeren in zon

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M38: Zonder goede voorkant geen goede jeugdzorg

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Voorzitter. Alleen op verzoek van gemeenten en in serieuze noodsituaties moeten wij ons met dit onderwerp bemoeien.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Voorzitter. Wij zijn tegen met dezelfde stemverklaring als de SP>

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de SP, D66 en de PvdA tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M39: Taskforce moet ook na 2017 in aanpak drugscriminaliteit

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de PVV, 50PLUS, de PvdD, de CU/SGP en Lokaal Brabant voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M40: Bodemexpertisecentrum

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie 41: Jeugdloonvrije provincie Noord-Brabant

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

Voorzitter. Als deze motie gelijk was aan de motie die in de Tweede Kamer is ingediend – die wij ondersteun hebben – waarin ook oog was voor de nadelen hadden wij heel graag vóór gestemd. Wij zijn wel voor het uitgangpunt: gelijk loon voor gelijk werk.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en Lokaal Brabant voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M42: Bestrijding akkerdistels en andere schadelijke onkruiden

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

Voorzitter. Volgens mij ruim negen jaar geleden ging mijn maidenspeech hierover en ik was blij dat dit onderwerp eindelijk voorbij was.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA en de PVV voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M43: Geen BVG-woningen naar statushouders

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M44: Bevorderen Landbouwinnovatie

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Voorzitter. Wij zijn tevreden met de toezegging die de gedeputeerde in de tweede termijn heeft gedaan.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

Voorzitter. De motie bevat een heel bekende tekst, maar ook deze tekst vinden wij overbodig na de toezegging van de gedeputeerde.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Voorzitter. Wij zijn tevreden met het antwoord van de gedeputeerde.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

Voorzitter. Wij vinden het belangrijk dat de Staten zich moeten uitspreken over een aantal kaders. Ik denk dat deze kaders daarvoor een goede aanzet waren en nog steeds zijn.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA en de CU/SGP voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Dames en heren. Hiermee komen wij aan het einde van de behandeling van de begroting. Ik zal straks aan het einde van de dag de nodige dankwoorden uitspreken. Nu lijkt het mij vooral tijd om een hapje te gaan eten. Ik weet niet precies hoe snel dat allemaal kan. Zullen wij proberen om half negen de vergadering te vervolgen. Ik zie dat u daarmee instemt.

De vergadering wordt geschorst van 20.05 uur tot 20.30 uur.

PS 57/15 Data Science: Graduate School en Cluster Initiatief

De **voorzitter**: De fractie van de VVD voert als eerste het woord. Ik mag u erop wijzen dat de heer Bollen namens die fractie spreekt en vandaag zijn maidenspeech houdt, waarvoor extra aandacht.

De heer **Bollen** (VVD): Voorzitter. Ja, de maidenspeech. Mijn fractie vroeg mij om daarvan na zo'n lange begrotingsbehandeling een inimiini speech te maken, helaas! Dan nu even serieus.

Big data is de jongste nog ruwe diamant van het onderwijs. Overal daalt langzaam het besef neer van de enorme hoeveelheid data die aanwezig is terwijl wij daar op integraal niveau eigenlijk nog relatief weinig mee doen. Er blijkt wel een groeiende behoefte aan multidisciplinair opgeleide professionals die ondernemend en leidend zijn en data als innovatieve kracht kunnen gaan inzetten. Zowel bedrijven als publieke organisaties vragen om dergelijke entrepreneurs of bestuurders die de waarden kunnen creëren uit data. Dan is het logisch dat wij er iets mee kunnen maar voor ook moeten doen. Tijd dus voor de data scientist!

Onze Brabantse universiteiten – de TU Eindhoven en Tilburg University – willen daarom verder met hun plannen om in 2016 een nieuwe graduate school in 's-Hertogenbosch op te zetten. De haalbaarheidsstudie wijst uit dat de nieuwe masteropleiding op het gebied van data science en ondernemerschap in 's-Hertogenbosch een hoge kans van slagen heeft. Uiteraard zullen andere universiteiten in Nederland of elders in de wereld ook aan soortgelijke opleidingen en projecten werken. Wij weten dat er een paar in de pijplijn zitten. Toch lijkt het precies de goede tijd om in dezen een pionier te zijn of een first mover en maatgevend te worden in deze opleidingen.

De toekomstige graduate school is onderdeel van een groter plan met een bredere opleidingsportefolio op het gebied van data science waaronder een bachelor en een aantal masteropleidingen aan beide genoemde universiteiten.

De opleiding in Den Bosch krijgt de masterstudie data science entrepreneurship die door beide universiteiten wordt verzorgd en zich vooral focust op ondernemerschap. Verder biedt het plaats aan een ontwerpersopleiding en ruimte voor wetenschappelijke onderzoek en promotiemogelijkheden. Het opleidingscentrum wil dan ook een kraamkamer zijn voor nieuwe bedrijven en gaat zelfstandig ondernemerschap actief stimuleren en ondersteunen. De Bossche vestiging biedt faciliteiten voor de startende ondernemer en eventuele nieuwe technologie. Ook is er ruimte voor seminars voor het bedrijfsleven.

Kortom, Brabant wordt daarvan beter en exclusiever en dat zien wij graag. Ook onze hoofdstad Den Bosch krijgt hierdoor een extra impuls. Dat past in de geest van Brabant die wij voor ogen hebben en sluit aan bij het Bestuursakkoord: een impuls voor ondernemerschap en innovatie, op een duurzame manier versleuteld in ons ecosysteem met onderwijs. Nogmaals, dat zien wij graag!

Waarom horen wij dan ook nog wat vragen in de samenleving? Wij zien ook wel enkele punten die opmerkelijk zijn of aandacht verdienen. Uitleg schept daarin duidelijkheid. Het stuk verdient daarom een goede communicatie. De eerste vraag die ik hoor is: Waarom Den Bosch? Waarom zo'n dure locatie? Staat er niet genoeg onroerend goed leeg in Brabant met een misschien wel veel lagere prijs? Sterker nog, er wordt letterlijk gezegd: tussen Den Bosch en Tilburg staan nog wel enkele kantoorpandjes leeg, die zou je ook kunnen gebruiken. Dergelijke opmerkingen horen wij vaak. Volgens mijn fractie beseft men te weinig wat een universiteit voor het ecosysteem van Den Bosch c.q. voor Brabant kan doen. Wij geloven in de effecten op de langere termijn en geloven ook dat de maatschappelijke verdiensten groot zullen zijn. Ik vraag de gedeputeerde om nogmaals uit te leggen wat de voordelen voor Brabant zijn om die school juist in Den Bosch te vestigen.

Mijn volgende vraag betreft ook een voor mijn fractie gevoelig punt, namelijk toetsen aan de ijkpunten voor de derde tranche investeringsstrategie en aan de ijkpunten voor de erfgoedcomplexen, sommigen spreken over het ontbreken van die toetsing. Wij merken dat dit niet voor iedereen even duidelijk is. Bij punt 6 zien wij dat de toetsing aan de ijkpunten voor de derde tranche niet volledig is en dat leidt ertoe dat bepaalde mensen zeggen dat wij dat geld dus kwijt zijn. Nee, de VVD ziet het anders. Wij als VVD zien een groot maatschappelijk rendement in deze investering en verwachten dat daarvan indirect een veel groter kapitaal kan terugkomen, ook financieel kapitaal. De tweede vraag aan de gedeputeerde is dan ook: Wat krijgt Brabant terug voor deze investering? Ziet werkend Brabant hiervan ook de meerwaarde? Met andere woorden: wordt de triple helix een quadruple?

Ik rond af met het onderwerp publieke betrokkenheid. Wij zagen al intentieovereenkomsten voorbijkomen maar toch horen wij er verder weinig van. Wij kunnen echter niet zeggen dat wij niet wisten dat dit eraan kwam. Het traject heeft de nodige media-aandacht gekregen. Wij als Statenleden zouden hier bij uitstek een ambassadeursrol kunnen vervullen. Laten wij Brabantse trots uitstralen. Ikzelf ben blij als wij hier iets dergelijks kunnen realiseren. Wij zijn ook trots op het feit dat onderwijs en economie in één portefeuille zitten. Onderwijs sec is geen provinciale taak – ook die kritiek hoor je – maar onderwijs is wel complementair aan economie. Vanuit dat oogpunt is goed onderwijs een must in Brabant.

Wij gaan uit van een positieve uitkomst en feliciteren bij dezen Brabant en Den Bosch met de komst van een universiteit voor big data. Aan de slag!

De **voorzitter**: Ik dank de heer Bollen voor zijn maidenspeech. Daarbij horen bloemen die ik hem graag overhandig.

(applaus)

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. Het is eigenlijk een heel mooi Brabants verhaal: twee onderwijsinstellingen uit Brabant maken elkaar het hof en na verloop van tijd wordt de relatie bekrond

met een liefdesbaby. Ze noemen haar big data. 'Ons' big data groeit als kool. Haar ouders geven haar het beste en voeden haar keurig op. Een veelbelovende toekomst ligt voor haar in het verschiet. Na verloop van tijd krijgt big data haar roeping en gaat het klooster in met de ambitie goed te doen. Een romantisch beeld waarin we graag willen geloven, vandaar volop steun vanuit de CDA-fractie voor het initiatief voor de graduate school als kansrijk Brabants project.

Big data is sexy geworden en het is goed dat dit programma een plek krijgt in ons opleidingspakket. Bovendien krijgt een vrijkomend erfgoedcomplex een passende invulling en wordt Den Bosch Brabants derde universiteitsstad. Ik zou zeggen: Ton Rombouts gefeliciteerd!

Maar voorzitter naast euforie ook een nadrukkelijke oproep om aandacht te besteden aan de morele kant van gebruik en toepassing van big data, want ik zei al big data is sexy geworden. Sommige deskundigen bestempelen big data zelfs als het digitale goud van de toekomst, je zou kunnen zeggen: big business dus!

De **voorzitter**: Mijnheer Van Vugt, wilt u afronden?

De heer **Van Vugt** (CDA): Het zou ons dan ook spijten als ze een te gemakkelijke prooi zou worden voor commerciële loverboys, die niet gehinderd door enig moreel besef over big data te kunnen beschikken en te misbruiken. Ik doel hierbij niet alleen op privacyvraagstukken.

Ik rond af met een voorbeeld, voorzitter. Volkswagen heeft een deel van z'n auto's zo slim gemaakt dat ze zien wanneer de uitstoot getest wordt en hier op passende wijze op kunnen reageren. Omwille van de commercie wordt de wereld een oor aangenaaid. Wat maar weer aangeeft dat slimme apparaten niet altijd heel slim worden gebruikt over de rug van mens en milieu. De CDA-fractie pleit er dan ook voor in het curriculum ruim aandacht te besteden aan de moraal van dit soort verhalen. Want Brabanders kunnen pas echt trots zijn wanneer big data de mensheid verder helpt, geen doel op zich maar een middel tot!

De **voorzitter**: Dan is nu het woord aan de heer Van Meel die ook zijn maidenspeech houdt.

De heer **Van Meel** (SP): Nee, voorzitter.

De **voorzitter**: Oh, dan geen bloemen maar wel een speech.

De heer **Heijmans** (SP): Ik geloof dat je de bloemen toch wel wilt hebben.

De heer **Van Meel** (SP): Ja, dat mag altijd.

Voorzitter. De SP-fractie wil het college complimenteren met het feit dat het wederom een deel van het Bestuursakkoord Beweging in Brabant wil verwezenlijken. We zijn er net als het college van overtuigd dat er vanuit het bedrijfsleven steeds meer interesse is in specialisten in data science en dat de vraag in de nabije toekomst alleen nog maar zal groeien. De komst van een nieuwe universiteit naar Brabant juichen we dan ook van harte toe.

Toch ook nog een kritische noot. Graag wil ik aan de gedeputeerde vragen of we met de beoogde lening van 15 miljoen euro geen projectontwikkelaar aan het spekken zijn. De SP-fractie is van mening dat we zeer zorgvuldig om moeten gaan met belastinggeld. Daarom moeten we er voor waken mee te gaan in onrealistische scenario's of ons blind staren op hoge rendementen.

De SP-fractie waardeert dat dit project tot stand komt door een gelijke samenwerking van de provincie, de gemeente Den Bosch, Tilburg University en de Technische Universiteit Eindhoven. Het voorstel wordt tevens breed gesteund door het bedrijfsleven. Er hebben namelijk al 40 grote instellingen aangegeven het initiatief enthousiast te onderschrijven. Kortom, we verwachten met de komst van deze graduate school een impuls

te geven aan het Brabantse onderwijs, meer werkgelegenheid te genereren en een goede concentratie van specialistische kennis te realiseren. Mijn fractie is dan ook voornemens dit voorstel te steunen.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voorzitter. Voor Provinciale Staten is informatie essentieel om hun controlerende rol zorgvuldig te kunnen uitoefenen. Over het voorliggende Statenvoorstel was echter nog wat ophef over de verschillende gradaties van openbaarheid en vertrouwelijkheid én omdat dit college niet actief alle informatie beschikbaar gesteld had aan de Provinciale Staten.

Er zijn verschillende gradaties van openbaarheid en vertrouwelijkheid. Schijnbaar zijn deze statussen nog niet helemaal duidelijk bij deze gedeputeerde, tenminste anders zou mogen worden verwacht dat dit wel eerder zou worden gecommuniceerd naar de Statenleden. Voorliggende stukken waren deels vertrouwelijk, echter later veranderde dit in niet-vertrouwelijk en niet-openbaar. Dit is een tegenstelling en is net zoiets als: de stukken zijn vertrouwelijk en openbaar. Wat betekent de huidige vage classificatie "niet-vertrouwelijk en niet-openbaar"?

De Technische Universiteit Eindhoven en de Tilburg University willen gaan samenwonen. Dat is een erg mooi samengaan. Recentelijk ben ik ook gaan samenwonen. Een huis van ons staat te koop en in het andere huis wonen wij samen. En wellicht als we later ook het andere huis kunnen verkopen, kopen of bouwen we samen een nieuw huis. Dat klinkt heel logisch toch?

In de beantwoording van de technische vragen haalt dit college een uitspraak aan van de Tilburg University: "Als je wilt gaan samenwonen, doe je dat in een nieuw huis". Dat is een luxe die voor menig Brabander niet is weggelegd. Als de Technische Universiteit Eindhoven en de Tilburg University willen gaan samenwonen, dan kunnen ze zich settelen op de campus in Tilburg of op de campus in Eindhoven, waar reeds alle faciliteiten aanwezig zijn. De business case en het voorliggend Statenvoorstel zouden moeten draaien om de goedkoopst mogelijke oplossing voor de belastingbetaler en niet omdat Tilburg niet naar Eindhoven wil of vice versa, of om tegemoet te komen aan de wens van het stadsbestuur om een universiteit te vestigen in Den Bosch. Een dependance in Den Bosch impliceert ook extra vervoersbewegingen van docenten en leerlingen. Hoe duurzaam is dat?

Daarnaast is onderwijs ook geen kerntaak van de provincie en toch wil dit college hierin investeren. Het college investeert hiermee echter niet in onderwijs, maar voornamelijk in een luxueuze huisvesting. De kosten voor de belastingbetaler zijn 40 miljoen euro waarvan 10 miljoen euro van de Brabantse Essentgelden; 6,25 miljoen euro procesgeld waarvan 1,5 miljoen euro voor de provincie; 1,5 miljoen euro subsidie vanuit de provincie aan vastgoedontwikkelaar Kadans en ook nog de kosten voor het verstrekken van een lening van 15 miljoen euro.

Als de Graduate School zo'n interessant project is waar 48 belangstellenden in januari al hun logo aan hebben verbonden, waarom zijn er bij dit college dan geen namen bekend van recentelijk gesloten contracten? Waarom is er geen funding van deze belangstellenden? En waarom is de verwachting dat er geen bank is die het geld wilt lenen?

Er worden ook mogelijke Brusselse middelen genoemd, Horizon 2020, hoorde ik de gedeputeerde al zeggen tijdens de begrotingsbespreking. Dit college weet echter niet welke voorwaarden daaraan verbonden zijn. Dat vind de PVV onbegrijpelijk. Waarom is deze informatie niet bekend bij dit college? En als de vier partners Technische Universiteit Eindhoven, Tilburg University, gemeente Den Bosch en de provincie een consortium zijn, waarom wordt de provincie dan niet genoemd om de site van Kadans als mede-initiatiefnemer?

In de zojuist behandelde begroting staat te lezen dat Breda de volgende stad voor een Graduate School is. Wat zijn hiervoor de verwachte kosten? En is het college voornemens om dit ook te financieren uit de Essentgelden? Resteren dan Helmond? Helmond is immers een B5-gemeente en heeft ook nog geen universiteit. Is dat het volgende plan? De PVV wil hiertoe een voorstel doen om het voormalig schoolgebouw van het Carolus Borromeus in Helmond te onderzoeken voor de Graduate School. Het

leegstaande pand is door het stadsbestuur van Helmond al aangeboden aan het COA (Centraal Orgaan opvang asielzoekers), maar dat moet voor dit college dat reeds innige banden heeft met het COA geen belemmering zijn. Bovendien hebben de buurtbewoners recentelijk de burgemeester duidelijk laten weten dat ze niet zitten te wachten op de komst van een asielzoekerscentrum. Bijkomend voordeel van deze locatie in Helmond is de aanwezigheid van lokalen, een grote aula, sanitaire voorzieningen en zelfs een sportzaal, plus is deze locatie nabij Eindhoven oftewel de slimste regio en voor de PVV ook de slimste locatie om een eventuele Graduate School te vestigen.

De heer **Kutlu** (D66): Voorzitter. D66 wil graag duurzaam investeren in een duurzame economie in onze regio. Wij vinden dat dit alleen kan op basis van goed onderwijs en nauwe samenwerking met de in de regio aanwezige ondernemers!

Daarom wil ik namens onze fractie hierbij graag aangeven dat wij zeer content zijn met de komst in onze regio van dit soort hoogwaardig onderwijs dat eigenlijk uniek is in de wereld. Daarom spreek ik namens de fractie onze dank uit richting GS dat dit mede door hun initiatief gelukt is.

Wij vinden Den Bosch als vestigingsplaats een uitstekende keuze. Naast Eindhoven en Tilburg krijgt Den Bosch ook een internationale Graduate School. Zo wordt deze stad nog aantrekkelijker voor de studenten zowel uit het binnenland als het buitenland. We zien dit als een welkome aanvulling op de kennisinfrastructuur in de regio. Ook de bedrijven die zich in deze omgeving bevinden, met name ICT bedrijven, sluiten hier goed op aan.

Deze opleiding biedt ons de kans om onze voorsprong op kennis en competenties ten opzichte van andere regio's en landen in stand te houden. Wij kunnen dan snel en adequaat inspelen op de vraag naar kennis, competenties en de meest geschikte arbeidskrachten voor bedrijven op het gebied van data science. De aantrekkingskracht voor de vestiging van nieuwe bedrijven wordt hiermee ook groter.

Dit onderwijs richt zich niet voor niets op data science, met andere woorden: het verzamelen van zo veel mogelijk gegevens over allerlei onderwerpen op digitale wijze die weer gebruikt kunnen worden door diverse bedrijven om zelf verder te ontwikkelen. Hierdoor kan de innovatie op het gebied van kennisdeling en toepassing hiervan nog sneller plaatsvinden. Als dit ook door onze regio kan worden voorzien, biedt het onze regio een uitstekend perspectief voor verdere economische ontwikkeling.

We realiseren ons tegelijkertijd dat het allemaal wel kosten met zich brengt om het bovengenoemde initiatief uit te voeren.

De **voorzitter**: Mijnheer Kutlu, wilt u afronden?

De heer **Kutlu** (D66): Ja, zo, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik bedoel eigenlijk nú! Uw spreektijd is om.

De heer **Kutlu** (D66): Mag ik wel afronden?

De **voorzitter**: Nog een halve minuut.

De heer **Kutlu** (D66): Wij moeten wel extra aandacht besteden aan het behoud van kennis en ervaring in onze regio die deze opleiding oplevert. Om die reden is er nog wel werk aan de winkel. Met andere woorden: hoe kunnen wij samen met alle belanghebbende partijen ervoor zorgen dat de studenten die deze opleiding willen volgen ook na voltooiing daarvan zo lang mogelijk in onze regio blijven en hun opgedane kennis ten behoeve van de regio gaan gebruiken?

De **voorzitter**: Ik dank de heer Kutlu voor zijn bijdrage. Ik geef nu het woord aan de heer De Kort van de fractie van de Partij van de Arbeid die zijn naam eer aan gaat doen.

De heer **De Kort** (PvdA): Voorzitter. Helaas voor mevrouw Kardol voer ik het woord en niet de heer Smeulders die erg veel voor Helmond voelt.

Data science is een van de beroepsvelden van de toekomst. Door nu voorop te lopen, toont Brabant wederom dat ze inspeelt op de wereld van morgen en daarmee een uitstekende vestigingsplaats is voor innovatieve bedrijven. Met alle positieve gevolgen voor de werkgelegenheid van dien.

De PvdA vindt het ook bijzonder mooi om te zien dat dit voorstel tot stand is gekomen in een breed consortium van onze beide Brabantse universiteiten en de stad Den Bosch. Een soort samenwerking waarvan wij er graag meer zien. Het is ook positief dat vanaf het begin het bedrijfsleven hierin is meegenomen.

Ten slotte de erfgoedkant. Wij vertrouwen erop dat het college bij de lening aan Kadans ervoor zal zorgen dat er voldoende zekerheden zijn. Met het kloostercomplex Mariënborg krijgt de Graduate School in ieder geval een locatie van internationale allure.

Voorzitter, het zal u niet verbazen dat de PvdA enthousiast instemt met het voorstel van GS.

De **voorzitter**: Ik dank de heer De Kort die het zelfs presteert om zijn binnen de aangevraagde minuut te presenteren.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Voorzitter. Om met scheidend ChristenUnie-fractievoorzitter in de Tweede Kamer Arie Slob te spreken: het voorliggend voorstel over data science is geen klein bier! En wat GroenLinks betreft om twee redenen.

In de eerste plaats omdat big data zowel een enorme kans als een enorme bedreiging vormt voor onze samenleving. Digitale gegevens over ons gedrag als consument en burger kunnen ons helpen ons leven gezonder en gelukkiger te maken, maar kunnen ook een enorme aantasting van onze privacy zijn.

Hoezeer data ook een machtsmiddel is, laten Wikileaks en Snowden zien. Ja, big data is een goudmijn, maar het maakt de verantwoordelijkheid van de goudzoeker daardoor alleen maar groter. GroenLinks hecht er daarom aan dat ethiek een belangrijk onderdeel is van het curriculum van de graduate school.

Mijn vraag aan de gedeputeerde is of hij daar net zo over denkt.

Het voorliggende voorstel is ook om een tweede reden big. Het gaat over investeringen door publieke partijen in een instituut waarvan niet alleen overheden maar zeker ook bedrijven gaan profiteren. Juist als het over big data gaat waarmee zoveel geld valt te verdienen, is het van groot belang dat overheden erop toezien dat de belastingbetaler niet twee keer aan de lat staat: een keer voor de financiering in dit geval van een graduate school en vervolgens ook nog een hoge prijs moet betalen voor producten en diensten die door bedrijven met kennis van die graduate school zijn doorontwikkeld. Van groot belang is daarom dat bedrijven meebetalen aan vooral de ontwikkeling van nieuwe kennis.

De **voorzitter**: Mijnheer Uijlenhoet, wilt u afronden?

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Dat zal ik zo doen, voorzitter, ik ben bijna klaar.

In de onderbouwing zien wij dat daarnaar wordt gestreefd, maar de cijfers laten toch een wat andere richting zien: de belastingbetaler financiert naast het pand ook nog een onrendabele top van 1,5 miljoen euro terwijl geïnteresseerde bedrijven de hand op de knip houden. Hoe kansrijk acht de gedeputeerde het dat bedrijven daadwerkelijk in de graduate school gaan investeren?

Wij geven steun aan het voorstel omdat data science een belangrijk thema is. Je kunt er maar beter blijven voor het beste resultaat. Bovendien vinden wij de symbiose tussen een nieuwe wetenschap en een oud klooster kansrijk om op een zinnige en zingevende manier met big data om te gaan.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voorzitter. Het zal vast waar zijn dat big data science zakelijk gezien en goede toekomst heeft. Toch hebben wij bedenkingen bij de keuze voor de locatie en bij het investeringsplan. De provincie is voornemens hiervoor een groot bedrag beschikbaar te stellen; niet alleen voor de school zelf maar ook om de projectontwikkelaar te faciliteren. De projectontwikkelaar is een private partij die op voorhand al zeker is van een goede en betrouwbare huurder voor ten minste tien en mogelijk twintig jaar en voor een huur waarop hij zeker geen verlies zal lijden. Dan zou je zeggen: met zijn goede business case kun je het best zelf aan.

Dit gevoegd bij de tussen neus en lippen door gemaakte opmerking dat ook voor Breda zal worden gezien of er een graduate opleiding gerealiseerd kan worden – misschien logistiek en veiligheid, maar het onderwerp is nog niet zeker – doet ons toch vermoeden dat er bij de totstandkoming van dit project andere of althans meer factoren een rol hebben gespeeld dan op papier staan. Misschien een prestigeproject ten faveure van de gemeente Den Bosch, misschien de vraag wat doen wij in hemelsnaam met Mariënborg, maar bij ons rest de vraag of hier wel sprake is van een weloverwogen casus waarbij prudent omgaan met belastinggeld centraal staat.

De **voorzitter**: Tot slot de heer Heijman van de fractie Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Ik zie af van mijn spreektijd, voorzitter.

De **voorzitter**: In dat geval is de eerste termijn van uw Staten voorbij en geef ik graag het woord aan gedeputeerde Pauli die zal ingaan op de gemaakte vragen en opmerkingen.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter. Ik dank de leden namens het college hartelijk voor de complimenten zij hebben uitgesproken. Ik wil die graag delen met het grote team dat gedurende een zeer lange periode bij dit onderwerp betrokken is geweest. Er is ongelooflijk hard gewerkt aan een zeer ingewikkelde klus met een heel mooi resultaat, waarover ik het team zeer dankbaar ben. Ik wil in dat succes natuurlijk het hele college betrekken maar zeker mijn gewaardeerde collega Van Merriënboer. Wij hebben samen vanuit de financiële kant en vanuit de economische en de onderwijskant dit project getrokken.

Het is een geweldige kans. Ik wil meteen een misvatting wegnemen: u investeert 10 miljoen euro in het grand design en dus niet in De Mariënborg. Wat is het grand design? Dat is de bachelor en de master in Eindhoven, de bachelor en de master in Tilburg en de master en de post-master die in 's-Hertogenbosch komen en het wetenschappelijk onderzoeksinstituut dat daar komt te zitten. Dat geheel is het grand design. Dat vindt u ook terug in het voorstel. Daarmee is overigens veel meer gemoeid dan 40 miljoen euro. Die 40 miljoen euro is de onrendabele top. Wij investeren niet in onderwijs. Dat hebben wij nooit gedaan als provincie en dat zullen wij nu ook niet doen. Met het geheel is een investeringslast gemoeid van om en nabij de 200 miljoen euro en die komen volledig voor rekening van de universiteiten. Bij die 40 miljoen euro gaat het om de onrendabele top om uiteindelijk dat proces op gang te krijgen.

Wat krijgt u daarvoor terug?

Mevrouw **Kardol** (PVV): Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat hij niet in onderwijs investeert. Dat vind ik een heel goed uitgangspunt, want dat is absoluut geen kerntaak van de provincie. De gedeputeerde zegt te investeren in grand design, de bachelor en de master. Een bachelor en een master zijn onderwijs. Hoe moet ik dat met elkaar rijmen.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat wilde ik u gaan vertellen, mevrouw Kardol, maar u staat zo snel bij de microfoon en geeft mij niet de gelegenheid om even mijn verhaal te houden.

Ik ga het nog een keer proberen. U krijgt daarvoor terug 40 miljoen euro investering door vier partijen. Dat is één. Op de tweede plaats krijgt u daarvoor terug grote onderzoeksprogramma's die de universiteiten gaan opstarten, gefinancierd door Brussel en Den Haag. Ik geef daarvoor nog geen bedrag af, maar u moet rekenen in bedragen van ettelijke tientallen miljoenen euro's kijkend naar de budgetten die daarvoor in Brussel beschikbaar zijn voor data science. Op de derde plaats wordt de economische structuur versterkt met heel veel data analisten en scientists die de economie hard nodig heeft. En wat nog veel belangrijker is: u krijgt daarvoor terug een enorme vernieuwing in de economie waar het gaat om slimme zorg, waar het gaat om slimme logistiek en waar het gaat om ethische en privacyvraagstukken, mijnheer Uijlenhoet, want ook die eigenschap en die kwaliteit heeft de Universiteit Tilburg in huis en zal door de met dit onderwerp verbonden hoogleraren daadwerkelijk ingebracht gaan worden.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Ik hoor de gedeputeerde allemaal mooie beloftes doen. De gedeputeerde zegt dat wij er 40 miljoen euro voor terugkrijgen. De provincie investeert zelf 13 miljoen euro, dus die krijgen wij niet terug. Hij spreekt ook over Europese middelen. Wij hebben bij de technische vragen gevraagd wat die middelen waren. De gedeputeerde wist het antwoord niet. Er zijn geen concrete toezeggingen, hij weet zelfs niet eens wat de voorwaarden zijn die Brussel eraan verbindt. Hoe kan hij dan zeggen dat er Brusselse middelen zijn? Die zijn er niet.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Mevrouw Kardol haalt een paar dingen door elkaar. Het gaat hier om programma's in het kader van Horizon 2020. Dat zijn wetenschapsprogramma's die door universiteiten en kennisinstellingen worden aangevraagd en niet door overheden. Die kunnen worden aangevraagd zodra grand design en de graduate school in Den Bosch een voldongen feit zijn. Dat kun je dus niet verwarren met een investeringssubsidie die gekregen kan worden voor een object. Dat zijn twee totaal verschillende zaken.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Ik verwar die twee zaken niet. Ik vind het niet correct dat de gedeputeerde doet alsof het al voldongen feiten zijn. Het zijn allemaal zaken die zich daarna nog moeten gaan afspelen. Het zijn geen zekerheden. De gedeputeerde presenteert het als zekerheden en dat is absoluut niet waar.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Ik presenteer het niet als zekerheden. Maar als de Universiteit Eindhoven met een bèta-achtergrond en de Universiteit Tilburg met een gamma-achtergrond een combinatie gaan vormen en de bèta- en de gammawetenschappen bij elkaar brengen, de wereld van de techniek met de wereld van de economie en met de wereld van sociaal- juridische vraagstukken, wetende dat Brussel de komende jaren enorme bedragen richting 100 miljoen euro op de agenda heeft staan voor data science en wij zijn de eerste, meen ik dat wel te mogen concluderen. Daarmee heb ik gelijk uw vraag over de vertrouwelijkheid opgelost. Als je de eerste bent, wil je dat graag zo houden. Daarom zitten wij ook in Den Bosch. Het wordt een nationale opleiding en wij hopen heel veel studenten aan te trekken uit Utrecht en omstreken. Mede gezien de zeer enthousiaste reacties van Brussel en van de wetenschap mogen wij verwachten dat hier grote sommen geld voor de wetenschapsagenda gereserveerd zullen worden.

De heer **Van Hattem** (PVV): De gedeputeerde zei: u krijgt ervoor terug... Kan hij even duidelijk aangeven wat hij bedoelt met "u"? Zijn dat bedrijven waarvoor wij eigenlijk de onderzoeken gaan financieren of wie bedoelt hij?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Laat ik eens een keer uw terminologie gebruiken, mijnheer Van Hattem. Dat is onder meer de Brabantse belastingbetaler. Die is erbij gebaat dat wij in Brabant een goede economie hebben met veel werkgelegenheid, die voorgesorteerd is op de toekomst waar grote vraagstukken aankomen op het gebied van big data en waar wij voor grote sociale en maatschappelijke opgaven komen te staan en de kwaliteit van de zorg alleen maar overeind kunnen houden met slimme oplossingen. Dat zijn allemaal vraagstukken waarbij de wereld van big data betrokken is. Het college heeft de overtuiging en gelukkig ook heel veel van uw collega's in deze Statenzaal, dat het alleen al om die reden de moeite waard is om te investeren, dat wij onze economie weerbaar houden voor de toekomst en vooral de maatschappelijke kwaliteit die wij in Brabant zo koesteren voor alle Brabanders overeind houden en het bedrijfsleven sterk maken.

De heer **Van Hattem** (PVV): In zijn algemeenheid is het duidelijk, maar mijn vraag is nog steeds voor wie wij die onderzoeken financieren. Nemen wij de onderzoekskosten van de bedrijven voor onze rekening?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Nee, wij financieren niet die onderzoeken. Omdat wij gezamenlijk 40 miljoen euro opbrengen voor de aanloopkosten maakt dat straks een universiteit mogelijk met drie locaties waar veel onderzoeksprogramma's worden uitgevoerd die gefinancierd worden door derden: Den Haag en Brussel maar ook het bedrijfsleven. Er zijn inderdaad al ongeveer 40 bedrijven die belangstelling tonen. Wij kunnen daarmee uiteraard pas zaken doen op het moment dat het een voldongen feit is. Ik kan u wel vertellen dat er al een aantal heel zware toezeggingen is. Per bedrijf gaat het daarbij om toezeggingen van bedragen met minimaal zes nullen. Dat krijgen wij straks terug in allerlei onderzoeksprojecten die vooral toepasbaar zijn in de economie van Brabant, waar natuurlijk de bedrijven beter en sterker worden, waardoor we werkgelegenheid creëren en waardoor wij vooraan lopen bij het echt oplossen van maatschappelijke opgaven.

De locatie Den Bosch. Was het maar zo simpel als een huwelijk? Op het moment dat een bèta en een gamma met elkaar gaan samenwerken, is dat een behoorlijke verandering. Die verandering komt in Den Bosch vanwege de locatie, vanwege het nationale karakter, vanwege het feit dat 50% tot 60% van de studenten zeer hoog opgeleid zullen zijn en uit het buitenland zullen komen. Die hebben wij nodig. Er komen heel veel hoogopgeleide mensen met een technische achtergrond hier in Brabant terecht. Die moeten kunnen overnachten. Die komen in dat gebouw te zitten. Verder zullen er bijzonder hoogleraren uit de hele wereld zijn en die komen voor een toplocatie.

Is het daarmee duurder dan een andere locatie? Nee. Als je een locatie nodig hebt waarin 100 tot 150 studenten moeten kunnen overnachten en waar hoorcolleges gegeven moeten kunnen worden, moet die aan bijzondere eigenschappen voldoen.

De heer Bollen sprak over toetsen aan de ijkpunten van de investeringsstrategie en vroeg naar het rendement voor Brabant.

Mevrouw **Kardol** (PVV): De gedeputeerde spreekt over Den Bosch, de locatie en nog wat dingen. Het college is van plan om Essentgeld uit te geven. Dat geld is voor de Brabander. De gedeputeerde zegt ook dat de universiteit veel buitenlandse studenten gaat aantrekken. Wat heeft de Brabander daaraan? Want dat geld gaat hij uitgeven.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Zeer veel, mevrouw Kardol. Wij komen op dit moment al ongelooflijk veel bètawetenschappers te kort. Alleen al in de regio Eindhoven werken bètawetenschappers afkomstig uit 158 verschillende nationaliteiten. Daar moeten wij heel blij mee zijn, want die zorgen ervoor dat er veel innovatie ontwikkeld wordt. Wij weten dat één baan in innovatie de potentie heeft tien andere banen op te leveren. Daarom doen wij dat en schrikken wij daar niet voor terug. Als je een enorm tekort hebt aan

mensen met een bèta-achtergrond, dan ga je die zoeken. Wij hebben die slimme, intelligente bètawetenschappers graag in onze regio werkzaam.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Met de cijfers die de gedeputeerde noemt, snap ik dat het een zodanig multiplier is dat hij van plan is om in Breda ook een graduate school op te starten en wellicht dadelijk ook in Helmond. Wat is hij allemaal van plan? Welke graduate schools wil hij nog meer opstarten? Gaat dat allemaal gebeuren met de Essentgelden? Ik hoor graag zijn visie daarop.

De **voorzitter**: Mag ik de gedeputeerde vragen om ook gelet op de tijd zich te houden bij het onderwerp dat hier op de agenda staat? De vragen nebenbei zijn natuurlijk niet irrelevant, maar ik zou graag de focus in het debat willen houden.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Het is heel simpel. Dit college voert het beleidsakkoord uit. Degenen die dit beleidsakkoord mede ondertekend hebben, zijn de mening toegedaan dat een sterke onderwijsinfrastructuur ingebed in de grote steden in Brabant, niet alleen de samenwerking binnen Brabant bevordert maar ons ook weerbaar maakt voor de toekomst. Daar doen wij het voor, ook om veel jonge mensen in deze regio te houden.

Ik was gekomen bij de opmerking van de heer Bollen over toetsing aan de ijkpunten. Daarmee zijn wij nog bezig, mijnheer Bollen. Ik meen dat ik heb aangetoond wat het rendement is voor Brabant. U duidt op het ijkpunt in de investeringsstrategie dat het revolverend moet zijn. Ik heb aangegeven dat het op termijn revolverend is. Wij zitten nog midden in de onderhandelingen en het zou kunnen zijn dat wij samen met de gemeente Den Bosch het geld stoppen in een fonds waar dan het geld van het bedrijfsleven bijkomt. Op die manier voldoet het automatisch en ook onmiddellijk aan de uitgangspunten van de investeringsstrategie.

De heer Van Vugt vroeg aandacht voor het gebruik van de toepassing. Naast het opleiden van heel veel mensen in het vak data science, gaat het om het maken van verbindingen met het bedrijfsleven waardoor onze economische structuur sterker wordt en de maatschappelijke opgaven opgelost kunnen worden. Ik meen dat ik de heer Uijlenhoet al geantwoord heb. Alles op het gebied van ethiek en privacy maar ook de juridische kant van het werken met big data krijgt een zeer nadrukkelijke grote rol binnen de samenwerking tussen de drie locaties.

De heer Van Meel vraagt of wij projectontwikkelaar gaan spelen. Nee, zeker niet. De Staten mogen ervan uitgaan dat de lening die wij mogelijk tot een bedrag van 15 miljoen euro gaan verstrekken, marktconform zal zijn en dus rendement oplevert, maar dat wij ook de mogelijkheid hebben om heel straffe afspraken te maken met de eigenaar van het pand dat over die lening van de provincie in de huurprijs natuurlijk niet een economisch rendement gerealiseerd wordt. Dat is één. Punt twee is dat wij de mogelijkheid hebben om bespreekbaar te maken dat mocht dat gedeelte van het erfgoed van 1,5 miljoen euro niet nodig zijn omdat blijkt dat er een aanvaardbaar rendement gerealiseerd kan worden door de eigenaar, een stuk van die 1,5 miljoen euro die we geven, gewoon terugkomt.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Ik hoor de gedeputeerde zo-even zeggen dat bedrijven bereid zijn hierin fors te investeren. Dat is natuurlijk prachtig. Wordt er andersom ook nagedacht over participatie vanuit de publieke deelnemers, o.a. de provincie, in start-ups die eventueel ontstaan als gevolg van onderzoek en ontwikkelingen die plaatsvinden in de graduate school en waardoor ook op die manier eventueel geld terugverdiend kan worden voor de Brabantse belastingbetaler?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Zeker, het hoort helemaal bij het ecosysteem van Brabant dat wij heel veel starters laten ontstaan. Dan moet er natuurlijk ook een incubator komen met faciliteiten om dit soort

activiteiten te ondersteunen. Dat is zeker de bedoeling. Enerzijds willen wij mensen excellent opleiden die in dienst treden bij de bedrijven, anderzijds willen wij natuurlijk ook kijken of hieruit nieuwe bedrijvigheid kan voortkomen. Daarom starten wij ook met een opleiding ondernemerschap in 's-Hertogenbosch. Goede starters ondersteunen wij.

De **voorzitter**: Ik verzoek de gedeputeerde tot een afronding te komen.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Volgens mij kan ik dat doen, voorzitter.

Mevrouw Kardol sprak nog over "vertrouwelijkheid" en "openbaar". Volgens mij is dat helemaal uitgelegd. Tot het moment van bekendmaking in september was het vertrouwelijk. Daarna was het openbaar. Je wilt immers niet graag al je bedrijfsinformatie prijsgeven, waaronder een rapport van een deskundige die aangegeven heeft wat de positie van de universiteit kan zijn in Nederland. Bovendien wilden wij graag een voorsprong hebben op de Randstad waar dat soort plannen voor de lange termijn ook leven. De vertrouwelijke documenten die inmiddels openbaar zijn, zijn voor een deel ook werkdocumenten. Daarom hebben wij ervoor gekozen om de smaak "wel openbaar maar niet actief" te hanteren. Dat lijkt mij heel legitiem gezien de grote belangen die met dit project gemoeid zijn.

De **voorzitter**: Ik kijk even rond of wij meteen kunnen doorgaan met de tweede termijn en zo ja, wie daarvan gebruik wil maken.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voorzitter. Data science is belangrijk en dat erkent de PVV, dat staat voor ons vandaag hier niet ter discussie. Wat wel ter discussie staat, is het sprookje zoals de gedeputeerde dat zo romantisch presenteert van bèta & gamma. Wat als het huwelijk niet doorgaat of ze gaan scheiden? Wij hebben het hier wel over de Essentgelden en die zijn van de Brabander. Wij zien dat belang niet terugkomen in het voorliggende Statenvoorstel.

De locatie Den Bosch wordt niet onderbouwd. Welke locaties buiten Den Bosch zijn er onderzocht? Is bijvoorbeeld Helmond als locatie onderzocht? Daar staat immers een mooi schoolgebouw leeg!

Verder heeft de gedeputeerde in zijn eerste termijn niet al mijn vragen beantwoord. Ik zal ze nog een keer stellen. Als de graduate school zo'n interessant project is waaraan 48 belangstellenden zich al in januari hebben verbonden en deze 48 belangstellenden een bijdrage doen aan dit project, is een bijdrage van de provincie toch niet noodzakelijk? Waarom is er geen funding van al deze belangstellenden. En waarom wordt er verwacht dat er geen bank is die het geld wil lenen als het zo'n goed project is?

In mijn eerste termijn heb ik ook gesproken over de Brusselse voorwaarden. De gedeputeerde verwees in dit verband naar Horizon 2020. Wat zijn de voorwaarden van Horizon 2020?

Als de provincie een van de vier partners is, waarom wordt zij dan totaal niet genoemd op de website bij dit initiatief? Dan kom ik bij wellicht een van de meest belangrijkste vragen. In de begroting wordt Breda genoemd als de volgende plek voor een graduate school. Wat zijn hiervoor de verwachte kosten? Welke ideeën zijn er? En is de gedeputeerde voornemens om dit ook te financieren uit de Essentgelden?

De **voorzitter**: Ik constateer dat geen van de andere sprekers behoefte heeft aan een tweede termijn.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter. De Universiteit Eindhoven en de Universiteit Tilburg hebben beide verklaard zij hiermee minimaal tien jaar samen aan de slag gaan.

Het initiatief voor Den Bosch komt niet van de gedeputeerde of van de burgemeester maar is afkomstig van beide universiteiten zelf. Zij vinden zowel de locatie als de plaats de allerbeste om daar de graduate school te realiseren.

Er is heel veel belangstelling van de zijde van het bedrijfsleven, maar het bedrijfsleven gaat niet investeren in de onrendabele top of in de voorbereidingskosten. Het bedrijfsleven toont wel – en ik herhaal – zeer grote bereidheid om te investeren in programma's inzake de samenwerking tussen bedrijven en het onderwijs, die straks nieuwe strategieën, nieuwe innovaties en nieuwe toepassingen mogelijk maken. Waarom geen geld lenen bij een bank maar bij de provincie? Ik heb gezegd dat ook de lening bij ons strikt voldoet aan voorwaarden en dat zij volstrekt marktconform is. Het ene verschil is dat wij bij het verstrekken van de lening geen afsluitprovisie in rekening brengen. Dat is een klein voordeel voor degene die de lening afneemt. Het andere is dat wij als overheid met nogmaals het recht van eerste hypotheek en een onderpand, wat makkelijker van gedachten kunnen wisselen over een aflossing en over de looptijd van de lening. Daartegenover staat de zekerheid van een courant pand.

Ik heb al gezegd dat Horizon 2020 regelingen bevat voor de universiteiten en niet voor de overheid. Gezien de enorm grote ervaring die beide universiteiten hebben maar zeker de Universiteit Eindhoven, in het binnenhalen van Horizon 2020-gelden en ook op grond van hun berichtgeving dat hier enorm grote kansen liggen, ga ik ervan uit dat die kansen verzilverd gaan worden. Maar dat kan pas geregeld worden op het moment dat de komst van de graduate school naar Den Bosch een voldongen feit is. Dat is ook de reden, mevrouw Kardol, dat wij nog niet staan op de website van Kadans. Er is nog geen huurovereenkomst getekend. Wij kunnen pas verdergaan met die onderhandelingen, die natuurlijk al wel in de vorm van een houtskoolschets bestaan, als de Staten hier vanavond hun fiat hebben gegeven aan dit voorstel. Dan praten wij snel door met Kadans over de voorwaarden. Wij zijn ervan overtuigd dat wij eruit komen en dan zal ook de naam van de provincie Noord-Brabant heel fier op de website van Kadans komen te staan.

Breda zit nog puur in de prille fase van verkenning. Het is een punt vanuit het beleidsakkoord. Wij gaan het bekijken en daar blijft het voorlopig bij. Ik weet dat mevrouw Kardol een bepaalde voorkeur heeft voor Helmond. Helmond heeft een prachtige automotive campus. Misschien liggen er nog prachtige plannen en mogelijkheden van vanuit die innovatiecampus nog een researchcentrum te starten. Dit college heeft geen grotere ambities in het kader van universiteitslocaties dan de opdracht die het heeft meegekregen van de coalitiepartners die dit akkoord hebben gesloten.

Mevrouw **Kardol** (PVV): De gedeputeerde vond het schijnbaar wel belangrijk genoeg om de graduate school Breda in de begroting op te nemen. Dat heeft hij met een reden gedaan.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Zeker.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Dat vind ik het een beetje kort door de bocht als hij zegt: het is in de verkennende fase, wij weten nog niets.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Ik kan u vertellen dat wij het in de loop van 2016 wel zullen weten. Als ik iets waarmee ik bezig ben niet opneem in de begroting, verwijt u mij dat, mevrouw Kardol. Dit college is zo ambitieus en gaat onmiddellijk aan de slag het met coalitieakkoord. Ik vertel u ons voornemen om in de loop van 2016 met de eerste onderbouwing te komen van wat wij in Breda zouden kunnen doen, en dan is het weer niet goed. Ik begriep u soms niet, mevrouw Kardol.

Mevrouw **Kardol**(PVV): Ik u ook niet, dus daar staan wij dan naast elkaar.

De graduate school Den Bosch gaat u nu financieren met Essentgelden. Bent u voornemens ook Essentgelden uit te geven in Breda?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Het past in de investeringsstrategie die dit huis van Brabant en deze provincie al jaren volgt, dat op het moment dat wij met goedkeuring van de Staten eenmalig geld gaan uitgeven, dit geld uit onze investeringsmiddelen komt en daarmee uit de Essentgelden. Het antwoord is dus "ja".

De **voorzitter**: Mag ik het debat beperken tot het onderwerp dat nu hier op de agenda staat? Volgens mij is beantwoording door het college in tweede termijn afgesloten.
Wij gaan stemmen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik wil graag ten behoeve van de notulen gemeld hebben dat mevrouw Van der Kammen bewust niet aanwezig was bij dit agendapunt en niet zal deelnemen aan de stemming.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Op basis van artikel 28 van de Provinciewet zal ook ik niet deelnemen aan de stemming.

In stemming komt Statenvoorstel 57/15

De heer **Bollen** (VVD): Voor.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voor.

De heer **Van Meel** (SP): Voor.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Tegen.

De heer **Kutlu** (D66): Voor.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Hartstikke voor.

De **voorzitter**: Die categorie kennen wij niet. Het is: voor.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV en de PvdD tegen dit voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

PS 75/15: Begrotingswijziging BDU-dekkingsplan

De **voorzitter**: De heer Steenbakkers heeft daarstraks aangekondigd dat hij geen gebruik wil maken van zijn spreekrecht. Mevrouw Arts had zich eerder van de lijst teruggetrokken.

Wenst iemand stemming. Ik constateer dat dit niet het geval is.

Het voorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

PS 64/15: Beleidskader Erfgoed 2016-2020

De **voorzitter**: Ook hier zijn een paar maidenspeeches, maar het woord is allereerst aan de heer Kouthoofd van de fractie van de VVD.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Voorzitter. De VVD onderschrijft het belang van erfgoed als drager voor de bijzondere geschiedenis van Brabant. We vangen daarbij niet aan met een leeg blad. Immers, in de afgelopen vier jaar heeft de provincie ervaring opgedaan met het investeringsprogramma Grote Erfgoedcomplexen uit de tweede tranche van de Essentgelden, naast het reguliere monumentenbeleid. Die ervaringen zijn aan het einde van de voorgaande periode geëvalueerd en die input is meegenomen in het voorliggende kader. Als we dat vernieuwde kader bekijken, zijn er wat de VVD betreft een aantal belangrijke wijzigingen ten opzichte van het vorige beleid die ik eruit wil lichten:

1. We gaan van de zogenaamde ondernemende overheid naar de faciliterende overheid met daarbij drie rollen: richting geven, beweging stimuleren en mogelijk maken, in die volgorde. Dat vinden wij een positieve wending, omdat geld uitgeven niet het eerste leitmotiv is, maar het faciliteren van initiatieven voorop staat.
2. Het beleid is integraal. De wettelijke monumenten- en erfgoedtaken worden in het voorliggende kader in onderlinge samenhang gezien met het investeringsprogramma Grote Erfgoedcomplexen. Dat vinden wij positief.
3. Het beleid zoekt de verbinding met andere provinciale thema's, zoals: toerisme, vrijetijdseconomie, leefbaarheid, arbeidsmarkt, etc.. Waar kansen liggen om duurzame herbestemming te combineren met andere provinciale doelstellingen, moeten we die zeker oppakken. We moedigen het hele college dan ook aan om die verbindingen te blijven leggen.
4. De projectvoorstellen worden niet meer individueel in PS behandeld, maar in plaats daarvan wordt PS via integrale voortgangsrapportages in staat gesteld om de uitvoering te controleren aan de kaders. Ook dat vindt de VVD positief en ik wil dat graag toelichten. GS krijgen daarmee de bewegingsruimte in de uitvoering om projecten integraal en ook ten opzichte van elkaar af te wegen. PS krijgen daarmee de mogelijkheid om bij voortgangsrapportages het beleid integraal te toetsen. In de vorige periode stuurden wij als PS mee in de uitvoering, waardoor we nooit goed de mogelijkheid hadden om GS af te rekenen op het beleid. We hadden immers zelf meegestuurd.

Dat gaat nu veranderen en de VVD is daar voorstander van. Het is dan wel van belang dat de kaders helder zijn en dat PS in duidelijke voortgangsrapportages worden meegenomen in de besluiten van GS. Daarvoor vraag ik graag van de gedeputeerde expliciet om toezeggingen. Allereerst wil de VVD graag twee keer per jaar integraal middels een voortgangsrapportage de uitvoering kunnen bespreken met GS op basis van de kaders. Kan de gedeputeerde toezeggen dat dit de manier is waarop PS in staat worden gesteld te controleren? Op de tweede plaats zijn voor de VVD het beperken van financiële risico's en het voorkomen van mogelijke staatssteun bij projecten van groot belang. Kan de gedeputeerde toezeggen dat deze aspecten expliciet worden meegenomen in de voortgangsrapportages?

De VVD staat positief tegenover de voorgestelde koerswijziging in het beleid voor erfgoed en monumenten. Zij hoopt dat het beleid oplevert wat het belooft. De VVD hoopt dat kansen worden benut om duurzame herbestemming van erfgoed integraal te verbinden aan de ontwikkeling van thema's als toerisme en vrijetijdsindustrie.

De **voorzitter**: Mevrouw Van Brakel van de fractie van het CDA heeft nu het woord. Het is haar maidenspeech.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Voorzitter. Erfgoed en cultuur bepalen in belangrijke mate de Brabantse identiteit en daarmee ook onze identiteit! Ondanks dat ik mezelf nu nog niet bepaald tot erfgoed beschouw, lijkt het me weliswaar wel aardig om in het kader van mijn maidenspeech, nu, zo tussen te regels door, iets van mijn eigen identiteit prijs te geven. Het lijkt me wel leuk voor jullie om een beetje te weten met wie je van doen hebt en het is natuurlijk ook mijn feestje!

Om maar een beginnetje te maken: ik ben een geboren en getogen Brabantse, mijn wieg heeft in Udenhout gestaan – nu gemeente Tilburg – en ik ben opgegroeid in Bladel, de Kempen dus!

Weer terug naar het onderwerp. Erfgoed en cultuur dragen ook bij aan onze verbeeldings- en verbindingskracht. En zo gebruiken ook wij het, hier in de Statenzaal, en daarbuiten: u, voorzitter, daar waar u ons beloofd heeft om telkens als u ons toespreekt toch nog even aan Van Gogh te refereren en mijn collega's, die zojuist met hun bijdrage over de begroting naar de "Tuin der Lusten" verwezen. Ik ben ook graag in mijn tuintje bezig. Op de "lusten" zal ik nu verder maar even niet ingaan. En ook tijdens een bezoek in Brussel, waar onze voorzitter internationalisering als een soort Sinterklaas gretig Brabantse amuselepels heeft uitgedeeld met afbeeldingen van wederom Bosch. Als moeder van drie kinderen heb ik ook gretig bijgedragen aan deze traditie: het Sinterklaasfeest wel te verstaan!

Het mag duidelijk zijn, behoud van erfgoed en cultuur is belangrijk! Dit wordt gelukkig wel ruiterlijk erkend in de stukken en daar zijn wij als CDA blij mee! Dit is een doordenkertje. Wij vinden het ook bij uitstek één van de kerntaken van de provincie. Het Rijk staat namelijk wel erg ver weg om zich met deze identiteit, die toch met name op lokaal en regionaal niveau gevoeld wordt, te associëren. Dit bezuinigt lekker makkelijk en dat gebeurt dus ook!

Echter lokaal, en nu zeker gezien de transities in het sociale domein, zal er bij een begrotingstekort bijvoorbeeld een afweging gemaakt moeten worden tussen cultuur en het minimabeleid. Tja, alle begrip voor de keuze die dan gemaakt wordt! Ik heb dit als voormalig wethouder van de gemeente Veldhoven aan den lijve mogen ondervinden.

Dus, voorzitter, het beleid tot behoud van erfgoed en cultuur is op zijn plek bij ons als provincie!

We hebben het er in de themacommissie ook al uitvoerig over gehad: We snappen dat er keuzes gemaakt moeten gaan worden. U wilt dat gaan doen via de vier verhaallijnen. Maar begrijpen we goed dat deze vier verhaallijnen in principe als een soort aanvulling komen op de al eerder vastgestelde kaders? Graag uw reactie.

Dan toch even naar die verhaallijnen. Allereerst Bevochten Brabant. Wij hebben hier het college wel sterk meegegeven om ook monumenten uit de Eerste Wereldoorlog mee te nemen, zoals te aanschouwen in het land van Heusden en Altena. Wij hebben in het memo mogen lezen dat het college deze suggestie inmiddels heeft omarmd. Mijn historie gaat niet zover, maar is wel te relateren aan een ander historisch feit, namelijk het jaar van de eerste maanlanding.

De tweede verhaallijn: Religieus Brabant. Het college sluit hierbij de kerken uit, terwijl daar juist nu wel veel over te doen is en feitelijk zal dit het erfgoed van de toekomst worden. Wij zouden dan ook graag een toezegging hebben dat het college op de één of andere manier toch met dit onderwerp aan de slag gaat.

De derde verhaallijn: Innovatief Brabant. Het college verwijst daarmee naar de Brabantse bedrijvigheid, naar industrieel erfgoed en naar industrieel Brabant. Terecht noemt het daarin ook de agrarische sector. Ook hier weer een linkje naar mijn persoontje, na mijn studie in Wageningen ben ik geruime tijd in deze sector werkzaam geweest, eerst bij het proefstation voor de varkenshouderij en daarna bij de ZLTO.

Ten slotte: Bestuurlijk Brabant. Een aantal partijen vraagt zich af of dit wel de juiste benaming is. Wij gaan het meemaken. Het provinciehuis als toekomstig erfgoed, misschien?

Ik rond af. Het mag duidelijk zijn dat wij ons prima kunnen vinden in deze opzet. We maken ons echter nog wel wat zorgen over het geld. U heeft in uw Bestuursakkoord al een slordige 30 miljoen bezuinigd op cultuur en dat terwijl wij u ook horen zeggen: eerst het beleid, daarna het budget! Niet helemaal consequent dus!

Dit zegt ook iets over mij. Ik ben iemand van de inhoud, van aan de voorkant een goede afweging maken, van een beslissing nemen – hiermee vooral niet al te lang wachten – en daar dan wel vast te houden en ook echt resultaten proberen te boeken; rood, dus volgens de insightprofielen.

Weer terug naar het onderwerp. Wij vragen ons dan ook af wat u gaat doen als blijkt dat het geld toch eerder op is dan verwacht, want het gaat snel, we hebben immers inmiddels al een 3-tal projecten voorbij zien komen: De Priorij, De Ploeg en niet te vergeten de graduate school. Allemaal mooi Brabant, passen absoluut in de verhaallijnen, maar er gaan er zo nog veel meer komen.

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Van Brakel. Ook voor u zijn er bloemen.

(applaus)

De heer **Roks** (PVV): Ik kom maar van Etten, dus ik heb niet meer te vertellen dan mevrouw Van Brakel. Voorzitter. Kaderstelling Erfgoed is voor de PVV een belangrijke taak van de provincie. Wij willen inzetten op handhaven van ons Brabants cultureel erfgoed, leegkomende monumentale kerken en vooral passend herbestemmen. In dit stuk zitten op zich goede kaders, zoals de uitgangspunten verhaallijnen en de doelstelling om een terugtrekkende overheid te willen zijn. De verhaallijnen zijn voor ons nog niet genoeg uitgewerkt en zijn op dit moment dus te onduidelijk om als kaders te dienen voor dit beleid. Waarom geen integrale benadering vanuit behoefte van burgers: wat is per streek van waarde?

Wij vinden dat de nieuwe rol van de provincie een rol van verbinder zou moeten zijn, maar dat laat zich nog niet echt zien. De resultaten herbestemming zijn veelbelovend zegt dit college, maar de markt pakt het onvoldoende op. Maar wat zijn daarin dan de realistische verwachtingen van het college?

De problemen die de PVV heeft met het stuk zijn allereerst de onduidelijke rol van de verhaallijnen in relatie tot draagvlak bij de Brabander. Wij willen dat er altijd voor de Brabanders een mogelijkheid moet zijn om buiten de verhaallijnen een project in te kunnen dienen wat voor hun regio van belang is. Op de tweede plaats is het mandaat tot 5 miljoen euro ondoorzichtig. De kosten na investering zijn niet meegenomen in de mandatering. Is dit dan alleen het aankoopbedrag of de hele business case, dus inclusief kosten en risico's bij ontwikkeling en herbestemming? Mandatering is wat PVV betreft niet nodig als je het budgetrecht van de Staten respecteert. Op de derde plaats de onduidelijke toevoeging van een gesubsidieerde organisatie als Nexus. Erfgoed moet acteren op feitelijkheden en niet op psychologische aspecten. Zweven hoort niet in goed erfgoedbeleid, maar wel bij het Nexus Instituut. De definitie immaterieel erfgoed is: "volkscultuur, dialect, historische gebruiken en tradities". Dit heeft niks met Nexus te maken en komt ook niet voor in hun werkplan. Vanwege deze constatering en omdat het gesubsidieerde Nexus totaal geen duidelijk kader binnen erfgoedbeleid kent, komt de PVV straks met een amendement om Nexus te schrappen uit het Overzicht basisinfrastructuur erfgoed. Het college mag het ook al toezeggen. Op de vierde plaats is er te weinig duidelijkheid hoe draagvlak wordt gekwalificeerd in kaderstelling. Must, Need, Nice zal tot discussie gaan leiden, dat geeft de gedeputeerde zelf aan. Maar wat gaat dan de doorslag geven? Daarover bestaat op dit moment echt nog te weinig helderheid. Duidelijke richtlijnen zijn hier noodzakelijk.

U wil in het voorjaar integrale afwegingen maken, alleen nu met deze kaders bestaat de kans dat er nauwelijks ruimte is om andere keuzes te maken, of zijn GS bereid een aanpassing te maken als de kaders de integrale afweging in de weg staan?

Er zijn nog veel onduidelijke randvoorwaarden in dit stuk. De vraag is natuurlijk: Wat ziet de belastingbetaler terug van zijn of haar geld?

De **voorzitter**: Door het lid Roks wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 13 november 2015, ter bespreking van Statenvoorstel 64/15: Beleidskader erfgoed 2016-2020, overwegende dat:

- de toevoeging van het Nexus Instituut in het Overzicht basisinfrastructuur erfgoed niet goed ingekaderd en beargumenteerd is;
 - het Nexus Instituut redelijkerwijs niet onder de gehanteerde definitie van immaterieel erfgoed valt,
- besluiten:

1. Bij Ontwerpbesluit 64/15B de volgende tekst toe te voegen:

"3. In het beleidskader erfgoed 2016-2020, de (verbeeldings)kracht van erfgoed, op pagina 50 het Nexus Instituut te schrappen uit het 'Overzicht basisinfrastructuur erfgoed'."

Dit amendement maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. A9.

Nu is het woord aan mevrouw Meeuwis. Ook voor haar is het een maidenspeech.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. Mooier kun je het toch niet hebben: op vrijdag de 13de op dit late tijdstip je maidenspeech houden.

D66 steunt de inzet van het college op de nieuwe, ontwikkelingsgerichte aanpak van het Beleidskader erfgoed. Wij vinden het goed om, binnen de brede opgave van erfgoed, te willen komen tot meer focus, meer consistentie en meer samenhang. Een focus op kansen die er liggen binnen de vier verhalen van Brabant: Innovatief, Religieus, Bevochten en Bestuurlijk Brabant.

Wel een kleine kanttekening: hoe nieuw zijn eigenlijk die vier verhalen? Hadden we eerder niet al drie boeken? Mij is ingefluisterd dat wij hebben: Verhalen van Brabant (2011), Blikken op Brabant (2012) en Erfgoed van de Brabanders, verleden met een toekomst (2014)? Er wordt toch momenteel niet toevallig aan een vierde boek gewerkt hè?

Enfin, focus dus op kansen; kansen vanuit erfgoed, maar ook in relatie tot sociale veerkracht, economie en ruimte. Trek op met partners uit de samenleving en benut initiatieven en energie uit die samenleving.

D66 vindt dat er een duidelijke boodschap in zit: als je over 50 jaar over Brabant vliegt wil je nog steeds de geschiedenis van Brabant kunnen zien en kunnen doorgeven aan volgende generaties. Helder.

Iets lastiger wordt het voor ons waar u het heeft over maatwerk. Hoe kunnen wij onze rol als Staten, en dan doel ik op onze volksvertegenwoordigende en controlerende rol, goed blijven vervullen? U spreekt in het voorstel over "de markt die de herontwikkeling nog niet voldoende oppakt" en over "beweging stimuleren zonder te investeren", maar u wilt ook dingen mogelijk blijven maken in een beperkt aantal gevallen. En dat wilt u doen bij erfgoedcomplexen die gezichtsbepalend zijn in het vertellen van het verhaal. Maar de verhaallijnen zijn nu nog lang niet helder! Sterker nog, u vraagt ons vandaag middelen om die verhaallijnen verder uit te werken en een bredere afweging volgt pas in het voorjaar. We zitten dus in een tussenfase, of zoals u het noemt een overgangstermijn. Bepaalde activiteiten kunnen kennelijk niet wachten, dus hoe gaan we de mandatering inrichten? Hoe maken we het proces SMARTer zonder de gewenste snelheid te verliezen? U belooft ons een verantwoording achteraf via de P&C-cyclus, aangevuld met een halfjaarlijkse voortgangsrapportage – mijnheer Kouthoofd, die hebben wij al gekregen volgens mij – en alleen voor investeringen bóven de 5 miljoen komt u naar PS.

Voorzitter. D66 snapt dat snelheid soms nodig is. Kunt u ons wel toezeggen om bij erfgoedcomplexen pas te besluiten nadat u PS de mogelijkheid hebt gegeven om bij een themavergadering hun wensen en bedenkingen te uiten?

De **voorzitter**: Ook voor u zijn er bloemen mevrouw Meeuwis. Die kom ik u graag brengen.

(applaus)

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Ik heb maar een minuutje dus ik ga een beetje kort door de bocht, vrees ik.

Ik wil beginnen met complimenten voor de gedeputeerde. Het is eigenlijk best knap dat hij nu al een beleidskader heeft weten op te stellen samen met zijn ambtelijke organisatie. Het is een behoorlijke beleidswijziging en wij vinden dat die ontzettend knap is weggezet. Wij zijn inhoudelijk ook heel tevreden daarmee. Dat hebben wij in de commissievergadering ook al gezegd en dat wil ik hier herhalen.

Wij zijn zo tevreden omdat wij de indruk hebben dat hiermee scherpere en vooral ook meer programmatische keuzes gemaakt kunnen worden. Dat is precies wat wij de vorige periode gemist hebben op het erfgoeddossier. Dat hebben wij verschillende keren uitgesproken. Het is goed om te zien dat het nu op een andere manier en waarschijnlijk goed geregeld gaat worden.

Het punt van de governance vinden wij ook spannend. De VVD heeft hiervoor al een suggestie gedaan om met tussentijdse rapportages te werken die de Staten dan kunnen agenderen. Dat lijkt ons heel goed. Wij waren natuurlijk gewend om elk erfgoeddossier hier in de Staten te bespreken. Wij hebben niet altijd een goed gevoel gehad bij de noodzaak daarvan. De manier waarop wij dat deden, was af en toe echt wel micromanagement. Het is een goed idee om dat anders te gaan doen. Het is echter ook spannend, zeker als het gaat om twee voorstellen in Bergeijk en Oosterhout. Het is voor ons ook een beetje omschakelen om GS daarin nu stappen te laten zetten. Als het aan onze fractie ligt, gaan wij dat gewoon doen met die voortgangsrapportages.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Het doet ons deugd dat het erfgoedbeleid bij elkaar wordt gebracht: de complexen en het andere erfgoed. De vorige periode was het redelijk ingewikkeld om dit beleid te volgen. Dat had ook te maken met het feit dat het een nieuw experiment was. GroenLinks is een groot voorstander van focussen. Wij zien dat terug in het nieuwe beleid. Er kan krachtiger en beter worden gestuurd. Dat is duidelijk.

Erfgoed bewaken en bewaren samen met al die vrijwilligers die hun omgeving koesteren en het verhaal van het verleden willen doorvertellen, is een groot goed. Daar moeten wij heel zuinig op zijn. Laten wij ook het historisch landschap niet vergeten.

De verhaallijnen en de duidelijke keuzes hebben onze instemming. Wij vinden het echter minder dat er 20 miljoen euro afgesnoept is van de erfgoedcomplexen. Ik heb een vraag. In de vorige periode had het Ontwikkelbedrijf een belangrijke plaats bij de erfgoedcomplexen. In de vorige Statenperiode waren er twee gedeputeerden mee bezig. Dat maakte het complex en onduidelijk. Hoe gaat u daarmee om in deze periode?

Ik vind het voorstel nog niet echt goed onderbouwd. De memorie van antwoord die wij zouden krijgen, heb ik niet kunnen vinden op iBabs. Dat vind ik jammer. Wij komen daarop in het voorjaar terug bij de integrale nota.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Gelukkig heeft erfgoed de tijd en zo kan het zomaar gebeuren dat wij het twaalf uur na het begin van deze vergadering over erfgoed hebben. Dat zou dus geen probleem moeten zijn, maar toch moeten wij soms haast maken. Ik dank de Staten voor alle complimenten die via mij

mogen uitstralen naar de ambtelijke organisatie. Die heeft hard gewerkt om op grond van de motie die eerder door de Staten is aangenomen om het erfgoed te verenigen, uiteindelijk met dit kader te komen. Volgens mij is het ook echt iets anders dan de manier waarop voorheen werd gewerkt. Het is een kader waaraan wij kunnen vasthouden. Dat zijn de vier verhaallijnen die de Staten al vele malen hebben benoemd. Ook de door het Bestuursakkoord ingezette werkwijze waarbij inderdaad investeringen zijn teruggehaald en de provincie minder de rol van investeerder gaat spelen maar zich veel meer richt op het in beweging brengen. Velen van u hebben dit opgemerkt.

Ik ga proberen de diverse vragen te beantwoorden. De heer Kouthoofd van de fractie van de VVD vroeg mij een toezegging te doen voor tussentijdse rapportages. In de opiniërende bijeenkomst heb ik al aangegeven dat ik zeker twee keer per jaar integraal wil kijken naar de stand van zaken. Tweemaal per jaar ontvangen de Staten een tussenrapportages die mogelijk aanleiding kunnen zijn om samen te kijken hoe de balans daarin wordt. Er zijn eigenlijk twee soorten staatssteun: geoorloofde en niet-geoorloofde. Voor een aantal van dit soort zaken mag je als het ware een bijdrage doen. Het zal duidelijk zijn dat wij in de tussentijdse rapportages aangeven hoe het daarmee staat. Sterker nog, op het moment dat wij tot een besluit komen, staat er altijd een paragraaf in over hoe daarmee gehandeld wordt.

De inbreng van mevrouw Van Brakel had een mooie persoonlijke touch. Volgens mij is erfgoed veelal verbonden met mensen. Dat is ook de verbindingskracht van erfgoed. Ik snap heel goed dat zij een aantal aspecten daarvan naar voren brengt. De brede vraag is op welke wijze de Staten en het veld betrokken worden bij de verhaallijnen. Wij willen snel tot onze verhalen komen. Ik wil daarbij snelheid betrachten. Ik zie kans om de Staten begin januari mee te nemen in stand van zaken bij onze verhaallijnen. Ik acht het van belang dat wij samen kijken hoe die verhalen tot stand komen. Ik zeg u dus toe dat wij begin januari naar de Staten komen en aan zullen geven hoever wij dan zijn met onze verhaallijnen. De Staten kunnen dan ook hun inbreng hebben in die verhaallijnen. U als volksvertegenwoordigers bent toch een mooie afspiegeling van Brabant en kunt daarmee ervoor zorgdragen dat Brabanders zich herkennen in deze verhaallijnen.

Er is een vraag gesteld over het op een of andere manier werken aan leegstaande kerken. In ons erfgoedkader krijgen wij inderdaad "must, need en nice". Dat zou zomaar kunnen betekenen dat het lang niet altijd mogelijk is om in dit erfgoedkader alle projecten rondom leegstaande kerken te financieren. Recent hebben wij als GS wel besloten het Prins Bernhard Cultuurfonds daarbij in te schakelen. Waar gemeenten en andere stakeholders zich weten te verenigen en willen werken aan het behoud van een leegstaande kerk kan het fonds dat met kennis, kunde en misschien een kleine financiering mede mogelijk maken. Ook daarbij ligt het accent op mede mogelijk maken. Dat is dus op een of andere manier meewerken aan de oplossing van dat probleem.

De heer Roks sprak o.a. over de onduidelijke rol van de Brabanders met betrekking tot de verhaallijnen. Ik hoop dat ik die opmerking zojuist beantwoord heb. Ik begrijp dat de heer Roks moeite heeft met de mandatering. Wij hebben aangegeven dat wij zodra wij boven de 5 miljoen euro komen, expliciet naar de Staten zullen komen. Daaronder is het in principe een GS-besluit. Ik heb andere fracties horen aangeven dat dit de meerwaarde is van het werken met een kader waardoor wij niet elk project hier voorbij moeten laten komen. Het is een kwestie van goed vertrouwen ten opzichte van elkaar. Als wij dat goed en zorgvuldig doen zoals wij als GS elk besluit zorgvuldig nemen en de Staten daarvan in kennisstellen zodat zij altijd de mogelijkheid hebben mee te kijken wat GS doet en dat de tussentijdse rapportages ervoor zijn om samen de integrale afweging te maken, betekent dit ook dat wij niet over elk project alsnog een provinciaal debat moeten gaan voeren.

De heer **Roks** (PVV): Het is een mooi begin van de portefeuillehouder. Maar de essentie van de vraag is, hoe hij aan het bedrag van 5 miljoen euro komt. Er zijn allerlei kosten zoals sanering niet meegenomen. Wat zit er in die 5 miljoen euro?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Het gaat over de investering die de provincie zou doen. Wij hebben mogelijk projecten in beweging gebracht en verkend. Zodra de investeringsgelden aangesproken worden en het gaat over meer dan vijf miljoen, komen wij direct naar de Staten. Is het minder dan is het minder, dan is het in principe een besluit van GS. Dat is de feitelijke reactie. Ik kom hierbij ook bij de vraag van de heer Hageman van de fractie van de D66 of dat betekent dat een GS-besluit als het ware nog even wordt aangehouden totdat de Staten daarover ook iets geroepen hebben. Ik denk dat dit een onwerkbaar situatie wordt. Als GS een besluit nemen, is het een besluit en kunnen wij als het ware niet nog even achterhouden.

De heer **Roks** (PVV): Ik zou de portefeuillehouder willen vragen gewoon antwoord te geven op mijn vraag. Wat zit er in die 5 miljoen euro? Alleen de aankoop of ook de eventuele kosten?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Daarin zitten alle investeringsgelden zoals ik net zei. Op het moment dat er al van een aankoop sprake zou zijn, doet de provincie dat niet alleen, maar dat zou wel de investering kunnen zijn die wij doen. Het gaat over de investering die uiteindelijk plaatsvindt.

De heer **Hageman** (D66): Ik heb toch moeite met de formulering "nog even wat roepen door PS". Ik hoop niet dat de gedeputeerde die houding aanneemt ten opzichte van ons. Wij hebben budgetrecht. Waar wij hier heel serieus over praten en waarvan ik hoop dat de gedeputeerde daarmee serieus zal omgaan, is de vraag, of wij de gedeputeerde binnen dat budgetrecht dat wij hebben, dit mandaat willen geven. Als hij ons gaat beschouwen als iemand die wat roept over GS-besluiten, dan denk ik dat wij een moeilijk traject ingaan.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Ik moet mijn woorden zorgvuldiger kiezen. Ik heb het zeker niet zo bedoeld. Ik heb willen aangeven dat een GS-besluit in dit geval een besluit is en dat het wat lastig wordt op het moment dat een GS-besluit als het ware nog even in de bak moet blijven liggen. Tot wanneer en waar verhouden wij ons dan? Mijn indruk is dat wij samen een traject ingaan waarin het GS-besluit ook werkelijk het besluit is, dat komt dan in een Statenmededeling en dan bekijken de Staten of zij daarover nog willen spreken.

De heer **Hageman** (D66): De kern van de zaak is dus: Komt er eerst een GS-besluit of hecht u waarde aan de input die Provinciale Staten u zouden kunnen geven, mijnheer de gedeputeerde? Dat is uiteindelijk wat wij zoeken, dat u een besluit neemt nadat u PS hebt gehoord. Ik hoor u een andere keuze maken in bewoordingen die mij ernstig verontrusten.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik wil u zeker niet verontrusten, mijnheer Hageman, maar ik wil gewoon de procedure doorlopen die wij volgens mij normaliter doorlopen. Als ik de heer Hageman goed begrijp, zegt hij: stel het GS-besluit uit tot nadat het stuk als het ware naar Provinciale Staten is gebracht. Het lijkt mij dat dit de omgekeerde procedure is. Wij hebben juist geprobeerd om die te voorkomen.

De heer **Heijmans** (SP): Ik heb eigenlijk een vraag aan de heer Hageman. Als hij zegt dat het college geen besluit moet nemen voordat GS geraadpleegd zijn, is dus geen sprake meer van mandatering? Het lijkt mij een aardig aanbod wat de gedeputeerde doet. Hij zegt: laat ons op grond van ons mandaat een besluit nemen en via de Statenmededeling bent u alsnog in staat daarover uw mening te geven en als ik de gedeputeerde goed begrepen heb, is er op geen enkele manier gesuggereerd dat er met de opmerkingen die gemaakt worden, vervolgens helemaal niets gedaan zal worden.

De heer **Hageman** (D66): Het gaat erom hoeveel waarde je echt aan de inbreng van PS. Dat is wat wij zochten. Ook met de opmerking van de heer Heijmans blijven wij daarin een beetje hangen. Wij hadden in ieder geval vanuit het verleden het idee dat wij een zinvol input hadden gegeven aan het besluitvormingsproces van GS. Het was een voorgenomen besluit en geen besluit. Mandatering zou kunnen inhouden dat wij de gedeputeerde iets geven zodat hij aan de gang kan gaan, maar dat hij tot een besluit komt met de input van PS. Dat is een andere houding.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik kom tot een besluit met de input van GS in de verhaallijnen. Daarmee spreken wij een kader af waarbinnen wij ons willen verantwoorden ook over de besluitvorming die wij binnen GS plegen. Dat besluit wordt bekendgemaakt en PS kunnen daarover hun mening geven. Het zou vreemd als het college zich vervolgens niets zou aantrekken van de mening van PS en niet van invloed zou laten zijn op eventuele besluitvorming. Volgens mij is dat de normale gang van zaken wanneer wij een mandaat krijgen.

De heer **Roks** (PVV): Is de gedeputeerde het met mij eens dat wanneer ik technisch ervoor kies om elke keer het moment van de Statenmededeling te pakken om aan te geven dat ik die wil bespreken, hij het toch gewoon moet bespreken? Maar laten wij toch niet die flauwe vorm kiezen.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik ben het met de heer Roks eens dat als de Staten besluiten om elke keer als er een Statenmededeling komt na een besluit van GS, die in de Staten te willen bespreken, kunnen zij dat daarmee steeds naar deze vergadering tillen. Ik doe een beroep op u als Provinciale Staten, want als u dat werkelijk doet, gaan wij terug naar de oude praktijk waarin wij over ieder project spraken. Ik meen bij dit erfgoedkader ook te voldoen aan de wens van de Staten, namelijk dat wij een inhoudelijke afweging zouden maken met elkaar. Dat betekent dat wij hier met elkaar een kader scheppen en vervolgens dat wij ons verantwoorden binnen dat kader en tot een integrale afweging komen. Als PS besluiten om elk besluit van GS toch te bespreken, frustreren zij eigenlijk die aanpak. Het is aan u, u heeft de middelen wat dat betreft in handen.

De **voorzitter**: Mag ik de gedeputeerde vragen zijn betoog af te ronden?

De heer **Swinkels** (GS;SP): De heer Roks merkte op dat Nexus hier niet thuishoort. Volgens mij staat Nexus al jaren binnen de erfgoedbegroting op deze post en heb ik geen aanleiding gezien om het weg te halen, vandaar dat het er nog staat. Daarmee ontraad ik het amendement.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het is verbazingwekkend dat de gedeputeerde zegt dat Nexus al jaren onder erfgoed staat. Volgens mij viel het eerder nooit onder erfgoed. Ik heb ook nog steeds niet duidelijk gehoord waarom Nexus nu opeens tot immaterieel erfgoed zou moeten behoren. Het heeft helemaal niets met de kaders te maken die worden meegegeven aan immaterieel erfgoed; niets met dialect, cultuurhistorie en al dat soort zaken die duidelijk in de nota beschreven staan. Op geen enkele wijze valt Nexus daaronder. Graag een reactie van de gedeputeerde waarom dat wel zou moeten.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik heb in de opiniërende bijeenkomst aangegeven dat het misschien een wat vreemde eend in de bijt is. Je zou je kunnen afvragen of Nexus iets is rond erfgoed, valt het meer onder cultuur, is het kennis. Wij hebben het hier benoemd onder een studie van ons cultuurgoed. Dat is een historische, kunstzinnige, levensbeschouwelijke of filosofische samenhang. Zo is het onder het erfgoed gehangen. Dat is overigens niet nieuw. Daar zit het al een aantal jaren.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar het valt nog steeds niet binnen het kader van immaterieel erfgoed. De definitie daarvan is exact beschreven. Het valt er gewoon niet mee te rijmen. Er zit op dit vlak een complete inconsequentie in dit stuk.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Dat mag u vinden, mijnheer Van Hattem. Ik geef aan dat het eronder stond en wat mij betreft ook nu nog staat. Daarnaast mag u zelf vinden, of wij het wel of niet moeten doen. Ik ben het niet met u eens.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): De gedeputeerde dacht alle vragen beantwoord te hebben, maar misschien kan hij nog even ingaan op mijn vraag over de aansturing door het Ontwikkelbedrijf. Ik heb gezegd dat er in de vorige periode twee gedeputeerden mee bezig waren. Hoe gaat het nu worden?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Wij hebben hier vaak gemeenschappelijk opgaven. Dat is hier voor een deel het geval, omdat bij veel van deze projecten zowel het Ontwikkelbedrijf als erfgoed en mogelijk andere opgaven betrokken zijn. U zult misschien wel meemaken dat er drie of vier gedeputeerden betrokken zijn bij bijvoorbeeld een ontwikkeling op het terrein van erfgoed.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Betekent dit dat het allemaal zal vallen binnen het kader dat wij nu vaststellen? In het verleden gebeurden er heel andere dingen. Er werd bijvoorbeeld een hotel in Breda gefinancierd vanuit dit budget.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Vanuit erfgoed wordt steeds het onrendabele deel ten behoeve van het erfgoed gefinancierd. Wij hebben net het voorbeeld gehad van de graduate school. Daarin zit een onrendabel deel vanuit erfgoed, maar ook vanuit andere portefeuilles wordt daaraan bijgedragen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Als onder erfgoed wordt verstaan iets uit het verleden dat zijn functie heeft verloren maar overeind moet worden gehouden en daar Nexus onderschuift, is dat dan omdat de subsidie van de Universiteit Tilburg grotendeels is komen te vervallen en de provincie in dat gat moet springen? Ziet u het in die zin als erfgoed, is dat misschien de definitie? Dan nog valt het niet binnen de kaders van immaterieel erfgoed!

De heer **Swinkels** (GS;SP): Het is een voortzetting van een bestaande subsidie. Er is dus geen actualiteit die daarin nu een speciale rol speelt.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dus het subsidiebedrag voor Nexus zal ook de komende periode niet verhoogd worden.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Nee, het is precies hetzelfde bedrag als het was.

De **voorzitter**: Daarmee zijn wij het einde van de beantwoording van de gedeputeerde. Ik kijk even rond wie nog het woord wil voeren in tweede termijn. Graag kort en krachtig. Gezien de tijd en de agendapunten die nog moeten worden afgewerkt vandaag, doe ik een beroep op u.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Voorzitter. Wij zijn heel blij met de toezegging van de gedeputeerde over het kerkenverhaal. Daarmee kunnen wij uit de voeten. Wij zijn ook heel erg benieuwd naar de verhaallijnen. Daarin worden de kaders geschetst om als GS in eerste instantie een afweging te kunnen

maken. Ik vind dat wij dat maar eens moeten proberen. Het is ook aan ons om aan de voorkant die goede kaders te maken. Het is al gezegd, wij hebben altijd de middelen om in te grijpen. Ik vind dat wij dit experiment moeten doen.

Rest nog wel mijn vraag over de zorgen over het geld. De gedeputeerde heeft aan de voorkant al bezuinigd. Dat vonden wij niet helemaal eerlijk in de lijn van "eerst beleid en daarna budget". Ik zal concreet zijn. Is de gedeputeerde bereid om als blijkt dat eigenlijk wel alle erfgoedcomplexen of in ieder geval een substantieel deel daarvoor in aanmerking zouden komen, dat bedrag weer op te plussen? Concreter kan ik de vraag niet maken.

De heer **Roks** (PVV): Voorzitter. Ik wil nog even reageren op de opmerkingen over Nexus. Laten wij eerlijk zijn als je op het ene moment subsidie geeft voor professionele kunsten en het daarna plotseling schaart onder immaterieel erfgoed, is er echt sprake van een kunstje. Dat mag je gewoon toegeven, maar of wij dat kunnen doen, is een ander verhaal.

Ik heb twee punten. Wij zien te weinig betrokkenheid van de Brabander. De portefeuillehouder geeft ons als volksvertegenwoordigers dat mandaat. Dat hebben wij grotendeels ook, maar gezien de opkomst bij de verkiezingen bereiken wij daar te weinig mensen mee. De PVV stelt een amendement voor waarin wij een nota van draagvlak vragen bij deze complexe materie, zodat er vanuit de bevolking echt een stem gegeven kan worden met name in het kader van herbestemming. Nexus was al verder. Verder hebben wij nog een amendement dat ertoe strekt dat de mandatering in ieder geval moet worden voorgelegd, want anders moeten wij ook weer een kunstje doen.

De **voorzitter**: Door het lid heer Roks worden de volgende amendementen ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 13 november 2015, ter bespreking van Statenvoorstel 64/15: Beleidskader erfgoed 2016-2020, overwegende dat:

- het essentieel is dat er een afgewogen besluitvormingsproces plaatsvindt;
 - het tevens van belang is het budgetrecht van Provinciale Staten geen geweld aan te doen,
- besluiten:

1. Bij ontwerpbesluit 64/15B de volgende tekst toe te voegen:

"3. De mandaatregeling van GS zoals voorgesteld op pagina 32 van het beleidskader erfgoed 2016-2020 de (verbeeldings)kracht van erfgoed, te schrappen en besluitvorming per project te mandateren aan Provinciale Staten."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 13 november 2015, ter bespreking van Statenvoorstel 64/15: Beleidskader erfgoed 2016-2020, overwegende dat:

- het wenselijk is de directe omgeving van een erfgoedproject – de burgers dus – een belangrijke stem te geven bij herbestemming van erfgoed;
 - een nota van draagvlak bij uitstek het instrument is om de stem van de burgers te laten horen,
- besluiten:

1. Bij ontwerpbesluit 64/15B de volgende tekst toe te voegen:

- "Het college op te dragen om bij herbestemming van erfgoed een nota van draagvlak toe te voegen aan de Statenvoorstellen betreffende erfgoedprojecten vanuit het Beleidskader erfgoed."

Deze amendementen zijn onderwerp van beraadslaging. Zij krijgen respectievelijk de nrs. A10 en A11. Zij worden rondgedeeld. Ik schors de vergadering voor drie minuten.

De vergadering wordt drie minuten geschorst.

De **voorzitter**: De amendementen A10 en A11 komen zo naar uw tafels. De gedeputeerde heeft ze gekregen en kan die gebruiken bij zijn beantwoording. Ik verzoek hem de strekking van de amendementen nog even expliciet te noemen in zijn betoog, zodat het debat daarover voortgang kan vinden.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Mevrouw Van Brakel van de fractie van het CDA vraagt of ik bereid ben het bedrag op te plussen. Ik begrijp dat ik in ieder geval al steun heb van het CDA als zich die situatie voordoet. Het lijkt mij helder dat op het moment dat wij daarvoor staan, GS moeten beslissen of zij daartoe bereid zijn en middelen daarvoor willen inzetten en daarmee naar u als Provinciale Staten komen om dat wellicht mogelijk te maken. U gaat daar immers ook over.

De heer Roks heeft naast het amendement A9 dat ik reeds heb ontraden, nog twee amendementen ingediend. Amendement A10 strekt ertoe de mandatering teniet te doen. Dat zou betekenen dat wij in essentie de nieuwe werkwijze ondergraven. Die discussie hebben wij zojuist gehad. Ik ontraad derhalve dit amendement.

Amendement A11 gaat over meer draagvlak binnen het beleidskader erfgoed. Ik zou willen opmerken dat één van de aspecten die wij meenemen om tot een afgewogen oordeel te komen over wat wij doen bij een erfgoedproject, draagvlak is. In de informatie naar u toe komt te staan, hoe wij dat draagvlak beoordelen. U kunt dan teruglezen hoe dat draagvlak is vastgesteld. Daarmee is dit amendement overbodig en moet ik het ontraden.

De heer **Roks** (PVV): In de zienswijze bij de ruimtelijke ordening wordt in het kader van draagvlak de burger met name genoemd. De gedeputeerde gaf in zijn antwoord te weinig zicht op de burgers; wij als volksvertegenwoordigers wel maar niet de burgers. Kan hij daarop even inzoomen?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Wat mij betreft is het draagvlak en stakeholders, maar wij zullen ook altijd kijken naar de directe omgeving. Het gaat er ook om dat er sociale netwerken rondom cultureel erfgoed zijn.

De heer **Roks** (PVV): Hoor ik de gedeputeerde zeggen dat hij de burgers er altijd bij zal betrekken en vermelden in de stukken?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik ga u het volgende mededelen. U vindt in de stukken in welke mate er burgers bij betrokken zijn. Daarmee is het inzichtelijk. Kijk, het is één van de afwegingskaders. Als het een enorme must is vanwege verschillende verhaallijnen kan het zijn dat ondanks de constatering dat het draagvlak misschien niet helemaal 100% is maar bijvoorbeeld 90%, wij het toch van belang vinden om ons in te spannen om daarvoor de juiste stakeholders bij elkaar te krijgen. Het is een van de afwegingen, maar wij leggen wel netjes verantwoording af hoe dat afgewogen is.

De **voorzitter**: Mijnheer Roks, ik geef u nog een keer de gelegenheid om het debat nu af te ronden.

De heer **Roks** (PVV): De afwegingen snap ik, maar die afweging kan dus ook zijn dat u geen aanleiding zag om burgers erbij te betrekken en dat zit met name in de herbestemming.

De **voorzitter**: De gedachten lijken mij nu wel gewisseld. Wij gaan nu over tot stemming.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Een punt van orde. Gelet op artikel 28 van de Provinciewet zal mevrouw Van der Kammen zich van stemming onthouden bij amendement A9.

De **voorzitter**: Ik dank u voor deze mededeling. Waarvan acte.
Wij stemmen eerst over de drie amendement en daarna over het besluit.

In stemming komt amendement A1 over Nexus

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Tegen.

De heer **Spapens** (SP): Tegen.

De heer **Roks** (PVV): Voor.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdA): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV en 50PLUS voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A10 over de mandatering

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Tegen.

De heer **Spapens** (SP): Tegen.

De heer **Roks** (PVV): Voor.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Mevrouw **Surminski** (PvdA): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A11 over draagvlak

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Tegen.

Voorzitter. Het is een sympathiek maar overbodig amendement.

De heer **Spapens** (SP): Tegen.

De heer **Roks** (PVV): Voor.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

Voorzitter. Draagvlak vinden ook wij erg belangrijk maar zit verankerd in de werkwijze.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

Met dezelfde stemverklaring als GroenLinks.

Mevrouw **Surminski** (PvdA): Tegen.

Met dezelfde stemverklaring als GroenLinks.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt Statenvoorstel 64/15

De heer **Kouthoofd** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Voor.

De heer **Spapens** (SP): Voor.

De heer **Roks** (PVV): Tegen.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdA): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV tegen dit voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

PS 76/15: Begrotingswijziging conceptuitvoeringsprogramma Cultuur in uitvoering

De heer **Bakker** (PVV): Voorzitter. Het conceptuitvoeringsprogramma Cultuur in uitvoering is zoals de naam zegt: een concept. Het is een koude niet zo heldere soep die als voorgerecht wordt opgediend en voorafgaat aan het hoofdgerecht dat begin 2016 gereserveerd gaat worden. De ober die het voorgerecht opdient – gedeputeerde Swinkels – heeft op 23 oktober mooi met de hand uitgetekend wat er aan de basis van het menu staat. Toegegeven, de schetsen lieten een stuk beleving zien, maar er moet wel flink betaald worden voor het menu zonder dat wij daadwerkelijk weten wat wij gaan consumeren.

Er wordt ons nu bij voorbaat gevraagd om 4,5 miljoen euro aan extra middelen voor de komende jaren. Om te beginnen is er 5 ton nodig voor Van Gogh Brabant 2016. Wij zijn benieuwd waarop dit bedrag van 5 ton gebaseerd is en of deze uit de lucht gegrepen toekenning niet voorbarig is. U weet namelijk niet wat er in het gevraagde businessplan komt te staan. Het lijkt mij logisch dat de Stichting Van Gogh 2016 gaat toerekenen naar dit bedrag en met een paar netwerkborrels meer komt zij zeker aan dit bedrag. Komt er trouwens ook nog een Van Gogh 2017, 2018 en 2019?

Het college vraagt 1 miljoen euro extra per jaar vanaf 2017 tot 2020 voor de professionele basisinfrastructuur. Wij zetten echt vette vraagtekens bij dit bedrag, ongeacht welke urgentie er aan dit voorstel is verbonden. Extra financiële middelen zijn wat ons betreft niet nodig. Zie festival Incubate in Tilburg als voorbeeld. Recent is deze zwaar aan publieke gelden verslaafde instantie nog gered. Incubate diende een begroting in bij Brabant C waarvan tonnen gedekt werden door provinciale subsidies en waarin €13.000 opgenomen waren als sponsorinkomsten. Het lijkt wel of de woorden "crowdfunding" en "sponsoring" door bedrijven en eventuele liefhebbers niet passen in het elitaire culturele straatje van instanties als Incubate. En wat is er vies aan het verkrijgen van inkomsten uit grote bezoekersaantallen door

slim te programmeren? Je kunt er gif op innemen dat er nog meer "incubatejes" zijn in onze provincie. Het wordt tijd dat daar de extra middelen die het college nodig denkt te hebben vandaan gehaald worden. Dat is ons advies.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. D66 vindt dit uitvoeringsprogramma een goede vertaling van de cultuuragenda van Brabant en is dan ook tevreden. Toch hebben we als D66 nog wel enkele zorgpunten. Een gaat over de unieke provinciale rol en toegevoegde waarde, een terugkerend thema bij D66. Het programma heeft terecht aandacht voor breedtecultuur en amateurkunst, maar wij zijn daar niet verantwoordelijk voor. Wij zullen de gedeputeerde op een zuivere rol van de provincie bewaken. Een ander punt van zorg is de betrokkenheid van gemeenten, ook hier vragen wij al twee jaar bijzondere aandacht voor. In een recent overleg met gemeenteraadsleden van de B5 bleek er weinig gemeenschappelijke verantwoordelijkheid gevoeld te worden en werd de provincie nog vooral als pinautomaat voor cultuursubsidies gezien. Wat gaat de nieuwe gedeputeerde doen om die gezamenlijke verantwoordelijkheid wel te laten ontstaan?

Een laatste punt gaat over Van Gogh. In die zin snap ik dat Van Gogh in ieder geval goed is om ons te verbinden met de PVV. D66 was namelijk onaangenaam verrast toen de organisatie van het van Gogh jaar geen plan B bleek te hebben voor als Brabant geen culturele hoofdstad werd. Dus had zij ineens extra geld nodig. Dat vonden we toen al weinig professioneel. Nu zien we dat de organisatie er ineens achter is gekomen dat er na 2015 ook nog een jaar 2016 is en dat resultaten geborgd moeten worden. Dit schept wederom weinig vertrouwen in de organisatie. En wat dragen al die andere partners bij aan de borging? Uit de pers begrijpen we dat zij allemaal goede omzetten hebben gedraaid, dus willen wij graag van de gedeputeerde weten wat hij van al die andere partners vraagt.

Verder geeft dit uitvoeringsprogramma zekerheden aan de sector. Dat was een van de redenen om dit programma te maken en dat lijkt ons een goede zaak.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet stond op mijn lijstje maar de heer Maas kan het ongetwijfeld ook doen.

De heer **Maas** (PvdA): Voorzitter. Als u het goed vindt, mag ik mevrouw Knoet vervangen. Zij wil graag de volgende woorden uitgesproken hebben.

De PvdA is tevreden over de denklijnen en de aanpak. Er wordt gekozen voor een sterkere basisinfrastructuur en ruimte voor talentontwikkeling is geborgd. We steunen de lijn dat Brabantse instellingen die subsidie ontvangen van het Rijk kunnen rekenen op onze cofinanciering zonder nieuwe ingewikkelde subsidieaanvragen. Dat daarmee nu al geld vrijgemaakt moet worden in begroting 2016 vooruitlopend op de vaststelling van het beleid, accepteren we.

Wij hebben een paar vragen. Wij zijn nog kritisch over de vele instellingen en steunfuncties en zien de discussie tegemoet. De structuur zou wat ons betreft iets helderder mogen zijn. De partij die subsidieert of adviseert over subsidietoekenning zou vervolgens niet ook zelf uitvoerder moeten kunnen zijn. Dat staat onafhankelijkheid en een open speelveld in de weg.

Willen GS deze gedachte meenemen en kunnen zij een helder onderscheid maken tussen subsidieverstrekking en uitvoering en kan het doelmatiger?

Kunst en cultuur krijgen in de nota een nieuwe opdracht om maatschappelijke binding te zoeken. Daar zijn wij voorstander van. Heel goed. Hoe gaan GS de gewenste verbindingen stimuleren? De PvdA zou bijvoorbeeld onderzocht willen hebben of wij de verbindingen met cultuur kunnen toevoegen aan subsidietoekenningen. Is dat een gedachte die GS willen onderzoeken om de wederzijdse afhankelijkheid te bevorderen?

Brabant kent veel festivals. Die worden slechts beperkt financieel gesteund door ons. Is er straks naast basisfinanciering ook ruimte voor steun van evenementen en festivals? Wij zijn benieuwd hoe GS dit zien?

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Cultuur heeft de afgelopen jaren heel veel klappen gehad. Als Staten hebben wij onze stinkende best gedaan om daar toch nog iets positiefs van te maken. Dat was de vorige periode.

Nu ligt er een conceptnota voor die het hele cultuurbeleid weer bij elkaar brengt. Dat is ook een goed streven. Vandaag gaat het echter niet over dat programma. Het gaat nu over een besluit om 4 miljoen euro uit te trekken voor de podiumkunsten en een half miljoen euro voor Van Gogh. Met het geld voor de podiumkunsten zijn wij het helemaal eens. Wij weten dat dit geld nodig is om subsidie van het Rijk aan te vragen. Daarom is het goed dit besluit nu al te nemen.

Inzake de bijdrage voor Van Gogh sluit ik aan bij het betoog van D66. Die begrijpen wij niet. Waarom moet dat nu al beslist worden en kunnen wij niet wachten totdat er beslist wordt over het hele programma?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Het is goed om in het algemeen steun te ervaren voor hoe wij uiteindelijk gaan werken aan een stevige basis voor de culturele infrastructuur in Brabant. Een belangrijk onderdeel daarvan is inderdaad dat wij vanuit onze provinciale rol proberen ervoor te zorgen dat het een goed fundament is mede voor de aanvragen die wij richting het Rijk beogen opdat meer van onze instellingen aanspraak kunnen maken op rijksmiddelen. Eerder vandaag spraken wij al over de herverdeling c.q. een andere verdeling van rijksmiddelen over Nederland. Een onderdeel daarvan is dat wij in deze mooie provincie de instellingen herbergen die daarop aanspraak maken. Dat is de reden waarom wij hebben aangegeven dat wij die organisaties, op het moment dat zij daarvoor in aanmerking komen, graag willen garanderen dat zij ook door deze provincie gesteund worden en dat wij daarnaast de topinstelling die daarop over vier jaar aanspraak zouden kunnen maken, ook willen helpen en ondersteunen om dat straks op een volwaardige manier te kunnen doen. Ik meen dat je die instellingen als provincie niet in de steek moet laten maar moet helpen.

Met het bedrag van vijf ton voor Van Gogh denken wij inderdaad de organisatie te kunnen helpen om in 2016 na het Van Goghjaar activiteiten structureel te kunnen maken en daarmee inspanningen die in het afgelopen jaar zijn gepleegd en waarmee daadwerkelijk goede resultaten zijn bereikt, structureel te maken. Ik denk daarbij aan de vrijetijdseconomie, aan het internationaal maken van linken, aan verbindingen met andere musea in Nederland en andere landen. Het betekent uiteindelijk nog maar één jaar financiering, want daarna zal deze organisatie dit met andere stakeholders voor elkaar moeten krijgen. Omdat die twee zaken met dit concept haast hebben, zitten die nu al in de begrotingswijziging. De afweging over de andere middelen die voortkomen uit ons uitvoeringsprogramma zullen wij u voorleggen in een integraal voorstel waarin leefbaarheid, cultuur, erfgoed en sport naast elkaar komen te staan.

De heer Maas vroeg naar de steun voor evenementen en festivals. Wij volgen wel degelijk de opzet om festivals vooral elkaar te laten steunen. Festivals zijn wat dat betreft al onderling aan het werk om te kijken of zij hun backoffice en andere activiteiten die gezamenlijk kunnen worden uitgevoerd, ook gezamenlijk kunnen gaan doen. Daarmee maken wij Brabant en de festivals in Brabant uiteindelijk sterker, professioneler en zakelijker.

Volgens mij, voorzitter, heb ik de belangrijkste zaken die op mijn briefje staan behandeld. Ik heb kennelijk nog iets gemist. Mijn briefje heeft natuurlijk ook een achterkant. Heel goed. Het ging over de zuivere rol van de provincie. Op veel terreinen is de provincie natuurlijk niet de enige partij die een rol speelt. Dat geldt hier ook. Wij hebben vaak met het culturele veld te maken, zeker bij cultuureducatie en de ontwikkeling van de doorlopende leerlijn. Natuurlijk hebben wij er baat bij als zich meer gemeenten en onderwijsinstellingen daarbij aansluiten. Wij doen het alleen maar als de lokale overheden ook meedoen, want uiteindelijk moet ook daar "ja" gezegd worden tegen "Cultuureducatie met kwaliteit" zoals het ministeriële programma heet waarbij Brabant aanhaakt. De heer Hageman gaf aan dat er geen plan B

was bij Van Gogh op het moment dat Culturele Hoofdstad verviel. Op grond van mijn ervaringen in dit halfjaar met hoe de Van Gogh-organisatie hier in Brabant maar ook op internationaal niveau anticipeert, kan ik stellen dat ik weinig zie van het ontbreken van plannen B. Ik zie juist een enorme voortvarendheid om er op veel fronten en met veel partijen iets van te maken. Ik herken mij niet helemaal in dat beeld. Misschien was het voor mijn tijd dat er ergens nog een keer geslikt moest worden toen de Culture Hoofdstad niet doorging.

De heer **Bakker** (PVV): Voorzitter. Ik vind het toch vreemd dat er in deze vergadering 5 ton gevraagd wordt voor Van Gogh 2016. De gedeputeerde denkt immers dat alles voor elkaar is en goed op de rails staat? Hij zegt: wij denken dat er vijf ton nodig is. Ik vraag hem nogmaals waarop die 5 ton gebaseerd is.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Op het moment dat je kijkt naar het komend jaar en naar de provinciale bijdrage tot nu toe om het Van Goghjaar vorm te geven, vind ik dat je realistisch moet zijn in de scenario's hoe je daarvan stapsgewijs afstand van neemt, want dat betekent het uiteindelijk. Wij moeten daarin onze verantwoordelijkheid nemen. Natuurlijk, het is een begroting. Wij schatten de middelen die wij daarbij nodig hebben in. U mag van mij aannemen dat het een max is, als het met minder kan, zal het minder zijn.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Het Brabantse icoon Van Gogh is natuurlijk fantastisch. Dat het zo goed vermarkt wordt op dit moment is ook heel mooi. Straks gaan wij het hele plan vaststellen met de bijbehorende budgetten. Ik heb gevraagd waarom dit niet kan wachten tot dat moment en waarom het er nu wordt uitgelicht.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voordat wij gaan spreken over de integrale afweging zijn wij ongeveer drie maanden verder en dan is 2016 al begonnen. De Van Goghorganisatie moet zekerheid hebben over met welke middelen zij die stap kan maken in 2016. Zij kan geen drie maanden wachten.

De **voorzitter**: Is er op dit punt nog behoefte om aanvullende opmerkingen te maken? Ik zie dat dit niet het geval is. Ik sluit de beraadslagingen en ga over tot de stemming.

In stemming komt Statenvoorstel 76/15

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Voor.

De heer **De Jonge** (SP): Voor.

De heer **Bakker** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV tegen dit voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen. Dan komen wij bij het laatste agendapunt van deze vergadering.

De **voorzitter**: Het is een kort onderwerp waarop allereerst de fractie van de VVD het woord voert bij monde van de heer Panhuizen die zijn maidenspeech houdt. Alle aandacht voor uw maidenspeech.

PS 74/15: Begrotingswijziging Uitwerkingsprogramma Deltaprogramma

De heer **Panhuizen** (VVD): Voorzitter. Fijn dat Gedeputeerde Staten altijd assistentie verlenen als wij die nodig hebben. Vandaag spreken wij hier over water en hoewel dit een begrotingswijziging is, merk ik op dat de VVD sinds juli een aantal punten uit het veld heeft ontvangen over het deltaprogramma en die hebben wij tot ons genomen. Vandaar dat ik hierover kort wil uitweiden en de aandacht en een reactie van de gedeputeerde vraag voor deze punten.

Water is een vitaal onderdeel van deze mooie provincie. Wij als VVD Brabant staan voor een krachtig waterbeleid, waarbij veiligheid van de burger gewaarborgd blijft, waarbij water van goeie kwaliteit behoort te zijn en de natuur in Brabant niet hoeft uit te drogen. Deze punten zien wij op dit moment terug in dit plan van de gedeputeerde, waarvoor onze complimenten.

Net als de gedeputeerde erkennen wij het risico dat klimaatverandering met zich brengt. Wij als VVD-fractie steunen de gedeputeerde opdat de veiligheid van de Brabantse burger gewaarborgd blijft tegen overstromingsgevaar en de potentiële economische en persoonlijke schade die overstromingen met zich kunnen meebrengen.

Het binnenhalen van 200 miljoen euro van het Rijk voor rivierverruimingsprojecten juichen wij vooral toe. Doe dat, mijnheer Van den Hout. Wij denken namelijk dat het financiële risico dat eraan vastzit, zeer gering is ook omdat alle partijen in dit project erbij gebaat zijn. De waterschappen krijgen een extra bijdrage, wij krijgen een extra bijdrage en het Rijk kan zijn plan eindelijk uitvoeren in de mooie provincie Brabant.

Inzake de opmerking van de gedeputeerde in het stuk over het Volkerak-zoommeer erkennen wij dat wanneer het water permanent beschadigd is door blauwalg, men moet ingrijpen. Dit gebeurt ook van rijkswege en de provincie levert daaraan terecht een bijdrage. Ik moet wel constateren dat het hier echt over enorme bedragen gaat. Ik adviseer de gedeputeerde echt heel kritisch te blijven kijken naar de totale maatschappelijke kosten en baten van het project, ook al is ingrijpen waarschijnlijk wel nodig in onze visie. Daarbij willen we er zeker van zijn dat de boeren in de regio van het Volkerak-Zoommeer nog steeds toegang krijgen tot een zoetwatervoorziening. Graag zouden wij willen weten hoe het ervoor staat met de zoetwatervoorziening voor de agrarische ondernemers in het westen van Brabant en wanneer deze precies gerealiseerd wordt.

Verder staan wij achter de andere zoetwatervoorzieningen die de provincie wil treffen en de regionale plannen die gemaakt zijn door de gedeputeerde. Wij als VVD Brabant vinden dat mensen van de natuur moeten genieten. Dat betekent dus niet at deze natuur uit moet drogen wegens tekort aan zoet water. De

investeringen die de provincie doet in het kader van het Deltaplan zorgen ervoor dat we nog jaren van deze natuur genieten kunnen.

Ook lof voor de dijkversterkingsprojecten en de overige plannen die vermeldt staan in de uitwerking van het Deltaplan. Wij kunnen dus ook nu weer instemmen met deze begrotingswijziging.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Panhuizen en ook voor hem zijn er bloemen.

(applaus)

Ik heb begrepen, mijnheer Panhuizen, dat u tijdens het verblijf in Brussel bijzonder geïnspireerd raakte door de kleine omvang van de cadeautjes die de heer Koevoets daar uitreikte en dat u praktische bezwaren meende te kunnen ondervinden bij het naar huis transporteren van deze bloemen. Ik bied dus aan om ze vanavond door mijn chauffeur bij uw moeder te laten bezorgen, want ik denk dat zij daar terecht komen.

Wij krijgen nu nog een maidenspeech. De heer De Jonge van de fractie van de SP heeft het woord.

De heer **De Jonge** (SP): Voorzitter. In 1984 luidde een stuk van het Vastenavondlied in Bergen op Zoom als volgt:

"Me rapte vroeger kreukels aan 't Scheld

De Mossels wiere bij Van Dort gepeld

Mar ok al kom d't water nooit meer óóg

'n Echte Krab sta d'ommers nooit nie dróóg".

Sindsdien is er wel wat veranderd. Om in Brabant voldoende kwaliteit van water én de veiligheid bij overstromingen te kunnen garanderen is het uitvoeren van het Deltaplan bittere noodzaak. Dit plan gaat er voor zorgen dat de mensen in onze provincie beter beschermd zijn tegen de gevolgen van klimaatverandering en dit is inclusief de mensen die zelf elke klimaatverandering ontkennen en elke investering op dit gebied afdoen als onzinnig. Ook zij zullen straks hun voeten en kelders droog kunnen houden.

Met de maatregelen in dit plan wordt niet alleen voorzien in een betere waterkwaliteit en veiligheid, maar ook in nieuwe kansen op economisch gebied. De fractie van de SP is blij dat er goed werk wordt gemaakt van dit plan en dat de samenwerking die nodig is goed verloopt. Hierdoor hoeven we niet zelf alle lasten te dragen, maar kunnen we, met onze partners, ook aanspraak maken op een bijdrage vanuit het Rijk, uit de 200 miljoen euro die het daarvoor beschikbaar heeft.

De fractie van de SP neemt de waterveiligheid van onze Brabantse burgers serieus en zal daarom ook instemmen met het voorstel voor deze begrotingswijziging. Dank u wel, voorzitter.

(applaus)

De **voorzitter**: Een Echte Krab staat nooit droog, dat wisten wij, en de bloemen ook niet.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Voorzitter. Mooie maidenspeeches over water! Wij staan als provincie aan de lat voor vier zaken ten aanzien van water: veilig water, voldoende water, schoon water en mooi water in het landschap. De heer Panhuizen refereerde eraan.

In deze begrotingswijziging is de veiligheid duidelijk ten aanzien van Rivierenland. Dat is, gezien de klimaatverandering waaraan de heer De Jonge refereerde, ook prima. In voldoende zoet water voor de landbouw is dubbel voorzien: in West-Brabant en in de hoge droge zandgronden in Oost-Brabant, waar hopelijk ook de natuur van mag profiteren`

Dit voorstel houdt een forse investering in, een flinke hap van het ecologiebudget voor de komende jaren, en daarmee ook van de bewegingsruimte in het komende PMWP (Provinciale Milieu- en Waterplan) dat wij hier nog moeten vaststellen.

En hoeveel bewegingsruimte hebben we nu dan als Staten? Als we de stukken goed lezen: weinig. Besluiten zijn al genomen en er is een krachtige samenwerking met Rijk en waterschappen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Mijn interruptie is eigenlijk ook een beetje gericht op vorige spreker, maar toen mocht ik niet interromperen. Het gaat over het geloof in klimaatverandering. Het is niet zo dat wij niet geloven in klimaatverandering, maar dit zijn maatregelen adaptieve maatregelen. Daar zijn wij helemaal niet tegen, daarover is wel eens een misverstand. Dat is echter iets anders dan dat je 18.300 miljard euro gaat uitgeven aan windmolentjes. Dit zijn dingen die wel helpen.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Dus gewoon doorgaan met CO2 de lucht in te pompen, maar wij gaan wel heel veel geld van de belastingbetalertjes uitgeven aan dijkversterkende maatregelen. Oké, ik begrijp het weer.

GS spiegelen ons voor dat er geld te halen is uit de grote staatsruif van 200 miljoen euro voor Brabant voor de dijkversterkende maatregelen in Rivierenland. Over financiering gesproken: van de gemeenten in West-Brabant nabij het Volkerak-Zoommeer wordt een bijdrage verwacht en zij hebben daar geen geld voor. Bergen op Zoom moet nog een schuld van 180 miljoen euro wegwerken en Roosendaal staat er begrotingstechnisch ook niet best voor. Hoe ziet de gedeputeerde dat en wat voorspelt dat over het tempo en het succes van de verzilting?

De heer **Van Hattem** (PVV): Wij hebben het over klimaatverandering. Wij hebben ook te maken met het feit dat wij een land zijn met bodemdaling. Wij komen lager te liggen. Dat is een feit en daarmee moet rekening worden gehouden en dus dienen de dijken te worden verhoogd. Zo simpel is het. Dat is al eeuwenlang aan de gang. Het is een natuurkundig proces dat losstaat van klimaatverandering. Het is nodig.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Ook de klimaatontkenners zullen heel snel gaan merken wat het allemaal betekent. Ik ben blij met degenen die al uit die ontkenningsfase zijn.

Hoe groot is de kans dat we nu wel de boeren helpen met de zoetwaterinlaat, maar dat de verzilting een gebed zonder eind wordt met alle ecologische gevolgen van dien? Er wordt wel gesteld dat de verzilting van het Volkerak-Zoommeer uiteindelijk leidt tot ecologische verbeteringen, maar de gedeputeerde weet ook dat die aanname discutabel is. Wat worden natuur en landschap nu beter van deze miljoenen? Natuur en landschap zijn echt onderbelicht in de onderbouwing en prioritering van dit voorstel. Ik weet dat de ambtenarij in het Uitvoeringsprogramma van het PMWP bezig is met integraliteit en koppeling. Op zichzelf is dat een goede zaak, hoewel het voor ons wat vreemd is dat wij die kaders hier nog niet hebben vastgesteld en bovendien de oude planperiode hier nog niet hebben geëvalueerd.

Graag zouden wij van de gedeputeerde de toezegging willen hebben dat bij elke van de drie budgetten in dit voorstel een meekoppeldoel wordt gedaan, waarin nadrukkelijk gekeken wordt of het project op één of andere manier te combineren is met het treffen van landschappelijke en waterkwaliteitsmaatregelen. Of wij een motie in de tweede termijn indienen, hangt af van het antwoord van de gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Toch mooi twee maidenspeeches op zo'n laat moment van de dag, over hoogtepunten gesproken, mijnheer Heijmans!

Van de VVD krijgen wij veel lof maar ook de boodschap om kritisch te blijven op de maatschappelijke kosten en baten bij de verzilting en te ervoor te zorgen dat met name de landbouw en andere bedrijven

die afhankelijk zijn van zoet water daarvan verzekerd zijn. Vandaar dat wij in het Deltaprogramma de term "eerst het zoet, dan het zout" hebben gebruikt. Een deel van het geld dat wij nu vragen gaat juist naar het verzekeren van de zoetwatervoorziening in West-Brabant. De provincie Zuid-Holland doet voor haar deel precies hetzelfde. Die maatregelen behelzen o.a. het doortrekken van de Rode Vaart, beek- en kreekherstel in heel West-Brabant, doorvoer van zoet water richting Tholen. Er zijn tal van maatregelen nodig. Daarvoor is inmiddels een deel in uitvoering, een deel heeft nog enkele jaren nodig om in uitvoering te komen of beëindigd te worden. Ook al zouden wij Volkerak-Zoommeer niet verzilten, dan weten wij dat de verzilting van de kust, dus ook de West-Brabantse, toch door zou gaan. Wij kijken dus ook welke nieuwe mogelijkheden het oplevert, bijvoorbeeld zilte teelten. Je kunt zilte aardappels kweken, je kunt quinoa fantastisch verbouwen op licht verzilte gronden. Wij kijken dus niet alleen hoe wij het zoet water behouden maar ook wat er nog kan als het ergens toch verzilt.

Iedereen heeft gesproken over de 200 miljoen euro als een grote ruif, terwijl ik juist tegen de minister heb gezegd dat het eigenlijk veel te weinig is, dat wij er misschien een jaar mee vooruit kunnen maar dan is het toch wel weer klaar. Gelukkig denkt niemand dat het bij 200 miljoen euro voor rivierverruiming blijft. Er gaat ongeveer 1 miljard euro per jaar naar het Deltafonds. Ook daaruit zullen straks projecten worden gefinancierd die nu nog uit de 200 miljoen euro moeten, maar straks uit het Deltafonds kunnen worden gefinancierd.

Een deel van het geld dat wij nu vrijmaken dient als cofinanciering voor koploperprojecten. Die projecten kunnen uit die 200 miljoen gehaald worden.

Er is gevraagd of de gemeenten in West-Brabant een voldoende eigen financiële bijdrage kunnen leveren. Volgens mij kunnen de West-Brabantse gemeenten leveren wat zij beloofd hebben. Dat is mij gisteren nog bevestigd bij de bijeenkomst van Waterpoort. Het gaat niet precies over deze maatregelen maar over de maatregelen die gemeenten zelf in het gebied kunnen nemen om als het ware deze deltabeweging te ondersteunen. De financiële bijdragen daarvoor zijn gisteren nog toegezegd.

In antwoord op de vraag of de natuur hiervan beter wordt, merk ik op dat dit misschien niet meteen het geval is als het gaat over het verzekeren van zoet water voor landbouw en industrie. De natuur wordt ook niet per se beter van hogere dijken, maar de natuur wordt wel beter van natuurverruimingsprojecten en de natuur wordt zeker beter van de aanvoer van zoet water via de Noorder Vaart in Oost-Brabant op de hoge zandgronden. En de natuur wordt vooral beter van alle waterbesparingsmaatregelen die wij op de hoge zandgrond gaan nemen. In Oost-Brabant is het veel meer op de natuur gericht, in West-Brabant is sprake van een zeer belangrijke veiligheidscomponent en vooral ook een economische component.

De meekoppeldoelstelling is niet een kant en klare toets die wij kunnen toepassen. Het Deltaprogramma en zeker in de zuidwesterlijke delta bestaat bij de gratie van het aan elkaar koppelen van alle kansen. Als er één programma is dat ik ken dat integraal werkt en van alle beleidsterreinen initiatieven oppikt, dan is het wel in de zuidwestelijke delta. Er zijn enorme investeringen gedaan door het bedrijfsleven en de overheden, omdat zij gezamenlijk de visie hebben dat alles en iedereen ermee gediend is. Sterker nog, mijn collega heeft dit jaar het MIRT-traject min of meer doorbroken met iets nieuws. Dat is vorig jaar eigenlijk ook al gebeurd toen de minister financiering voor de verzilting toezegde in een MIRT-overleg zonder dat de volledige financiering daarvan rond is. Een voorwaarde van het MIRT is namelijk dat je niet eens binnenkomt als de financiering niet rond is. Toch maakte de minister vorig jaar een uitzondering voor precies dit programma, juist omdat zij ook zag dat als het geld van I&M niet zou komen, talloze andere projecten met name op het gebied van economie en natuur niet zouden doorgaan. Voor mij is dat een verzekering dat in ieder geval alles dat in het Delta-programma gebeurt, gebeurt door mensen die gewend zijn om alles te mee te koppelen wat zij maar kunnen vinden. Dat is ook nodig anders krijgen wij het programma niet eens gefinancierd. Ik denk, voorzitter, dat ik alle vragen beantwoord heb.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Ik ken de bespiegelingen en ook de koppelingen en de integraliteit in vergezichten. Die zijn ook inspirerend, maar als deze 11,6 miljoen zijn uitgegeven aan deze maatregelen, wat krijgen wij dan in landschappelijke zin aan verbeteringen. Wil de gedeputeerde eens schetsen wat Brabant er maatschappelijk gezien beter van wordt?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): De rivierverruimingsprojecten zijn een enorme ruimtelijke ingreep. Het is het alternatief voor dijken. Ik zie liever dat rivieren de ruimte krijgen om te overstromen en dat wij daarmee het landschap anders vormgeven dan dat wij overal 1.5 meter bovenop een dijk gooien waardoor het uitzicht belemmerd wordt. Op de hoge zandgronden krijgen wij een heel andere samenstelling van de natuur en daarmee van het landschap in West-Brabant. De verandering is vooral te zien in de beken en kreken die hersteld worden, die weer gaan meanderen. Er verandert echt veel in het landschap.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik heb een vraag aan mevrouw Roijackers. Kan zij misschien even aangeven hoe Brabant landschappelijk beter wordt van al die vreselijke windturbineparken?

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): In relatie tot het Deltaprogramma?

De heer **Van Hattem** (PVV): U vraagt hoe het Deltaprogramma Brabant landschappelijk beter maakt. Als wij dan over een verbetering van het landschap hebben, wijs ik erop dat die delta helemaal vol komt te staan met die vreselijke windturbineparken. Mijn vraag aan u, mevrouw Roijackers, is hoe Brabant daar landschappelijk beter van wordt.

De **voorzitter**: Als het kort kan, mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Ik zie het als energievoorziening en ik vind kolen- en kerncentrales ook niet echt een aanwinst voor het landschap.

De **voorzitter**: Hiermee komen wij aan het einde van de eerste termijn. Ik constateer dat niemand de behoefte heeft aan een tweede termijn. Dan sluit ik de beraadslagingen en gaan wij stemmen.

In stemming komt Statenvoorstel 74/15

De heer **Panhuizen** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **De Jonge** (SP): Voor.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

Voorzitter. In het voorstel staat "in het licht van klimaatveranderingen". De PVV is van mening dat Brabant altijd beschermd moet worden tegen wateroverlast en overstromingen, ongeacht de oorzaak.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit voorstel is met algemene stemmen aanvaard.

Sluiting van de vergadering

De **voorzitter**: Dames en heren. Staat u mij toe nog een enkele opmerking te maken. Alle medewerkers in dit huis en ook daarbuiten de partijen met wie wij samenwerken, hebben enorm hard gewerkt om alles op tijd klaar te krijgen en de begroting spic and span op te leveren. Ik wil hen namens u allen zeer hartelijk danken voor hun inzet. Dat doe ik vanavond ook bijzonder aan de medewerkers van de catering die ons de hele dag verzorgd hebben, de bodes en alle andere ondersteuners, het team van de griffie. Ik wil in het bijzonder ook mevrouw Sabrina Bender danken voor de uitstekende ondersteuning van de techniek. Het is vandaag voor de eerste keer met het nieuwe systeem en helemaal goed gegaan. Zeer veel dank voor uw grote inzet. Ook de notuliste zal ik heel graag noemen. Die zorgt ervoor dat het verslag voor het geheugen van de toekomst in kalfsleder gebonden bij de bar beschikbaar is.

Verder wil ik even bijzonder aandacht besteden aan mevrouw Zultsma. Zij leidde het team dat met de begroting aan de slag is gegaan. Het is haar laatste vergadering in ons midden. Marian, dank voor je inzet, het ga je goed in je nieuwe functie.

Tot slot wil ik Eefje Rolsma noemen. Zij gaat een tijdje op wereldreis ver buiten de grenzen van het Romeinse Rijk, dus kijk een beetje uit. Wij wensen jou heel veel succes, Eefje, wij hopen dat je eind maart hier behouden en veilig terugkomt.

Ik nodig u allen uit voor een drankje bij de bar die wij allen kennen. Ik had graag vanavond nog een flesje van Brabantse lekkerste bier Zuster Agatha voor u geschonken, wij zijn er echter nog niet aan kunnen komen, maar ik beloof u dat dit een van de volgende vergaderingen wel het geval zal zijn. Het is een quadrupel, dus bereidt u voor.

De voorzitter sluit om 23.35 uur de vergadering.